

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

29 mei 2009

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek,
teneinde te voorzien in een objectieve berekening
van de door de vader en de moeder te betalen
onderhoudsbijdragen voor hun kinderen

WETSVOORSTEL

tot wijziging van sommige in het Burgerlijk
Wetboek vervatte bepalingen betreffende
de bijdrage van de vader en moeder tot de
opvoeding van hun kinderen

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek teneinde
de onderhoudsgelden aan kinderen bij voorkeur
te domiciliëren

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat
betreft de buitengewone kosten in het kader van
een onderhoudsuitkering

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de wetgeving betreffende het
onderhoudsgeld wat de ontvangstmachtiging in
geval van niet-betaling betreft

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de
onderhoudsbijdragen voor kinderen betreft

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de
invoering van een kindrekening betreft

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Clotilde NYSENS**

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

29 mai 2009

PROPOSITION DE LOI

modifiant le Code civil en vue d'objectiver le
calcul des contributions alimentaires des père et
mère au profit de leurs enfants

PROPOSITION DE LOI

modifiant certaines dispositions du Code civil
relatives à la contribution des père et mère à
l'éducation de leurs enfants

PROPOSITION DE LOI

modifiant le Code civil en vue de faire payer les
pensions alimentaires des enfants de préférence
par domiciliation bancaire

PROPOSITION DE LOI

Proposition de loi modifiant le Code civil en ce
qui concerne les frais extraordinaires dans le
cadre d'une pension alimentaire

PROPOSITION DE LOI

modifiant la législation relative aux pensions
alimentaires, en ce qui concerne l'autorisation de
percevoir en cas de non-paiement

PROPOSITION DE LOI

modifiant le Code civil en ce qui concerne les
contributions alimentaires pour les enfants

PROPOSITION DE LOI

modifiant le Code civil en ce qui concerne
l'instauration d'un compte enfant

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE LA JUSTICE
PAR
MME **Clotilde NYSENS**

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Mia De Schamphelaere

A. — Vaste leden / Titulaires:

CD&V	Mia De Schamphelaere, Raf Terwingen, Jo Vandeurzen
MR	Olivier Hamal, Olivier Maingain, Marie-Christine Marghem
PS	Valérie Déom, André Perpète
Open Vld	Sabien Lahaye-Battheu, Carina Van Cauter
VB	Bart Laeremans, Bert Schoofs
sp.a	Renaat Landuyt, Peter Vanvelthoven
Ecolo-Groen!	Stefaan Van Hecke
cdH	Clotilde Nyssens
N-VA	Els De Rammelaere

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Sonja Becq, Gerald Kindermans, Lieve Van Daele, Liesbeth Van der Auwera
David Clarinval, Denis Ducarme, Carine Lecomte, Florence Reuter
Claude Eerdeken, Thierry Giet, Karine Lalieux
Mathias De Clercq, Herman De Croo, Bart Somers
Alexandra Colen, Peter Logghe, Bruno Stevenheydens
Maya Detiège, Bruno Tobback, Ludwig Vandenhove
Juliette Boulet, Fouad Lahssaini
Josy Arens, Joseph George
Sarah Smeyers

<p>cdH : centre démocrate Humaniste CD&V : Christen-Democratisch en Vlaams Ecolo-Groen! : Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen FN : Front National LDD : Lijst Dedecker MR : Mouvement Réformateur N-VA : Nieuw-Vlaamse Alliantie Open Vld : Open Vlaamse liberalen en democraten PS : Parti Socialiste sp.a : socialistische partij anders VB : Vlaams Belang</p>	<p>Afkortingen bij de nummering van de publicaties: DOC 52 0000/000: Parlementair document van de 52e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft) CRABV: Beknopt Verslag (blauwe kaft) CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft) PLEN: Plenum COM: Commissievergadering MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)</p>	<p>Abréviations dans la numérotation des publications: DOC 52 0000/000: Document parlementaire de la 52ème législature, suivi du n° de base et du n° consécutif QRVA: Questions et Réponses écrites CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte) CRABV: Compte Rendu Analytique (couverture bleue) CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon) PLEN: Séance plénière COM: Réunion de commission MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</p>
---	---	--

<p>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</p> <p>Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : publicaties@deKamer.be</p>	<p>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</p> <p>Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be e-mail : publications@laChambre.be</p>
--	--

INHOUD	Blz.	SOMMAIRE	Pages
I. Procedure.....	4	I. Procédure.....	4
II. Bespreking (vóór verwijzing naar de subcommissie Familierecht).....	7	II. Discussion (avant renvoi à la sous-commission «Droit de la famille»).....	4
III. Presentatie van het namens de subcommissie «Fa- milierecht» uitgebrachte verslag.....	7	III. Présentation du rapport fait au nom de la sous-com- mission «Droit de la famille».....	7
IV. Algemene bespreking.....	8	IV. Discussion générale.....	8
V. Bespreking van de artikelen en stemmingen.....	13	V. Discussion des articles et votes.....	13
 Bijlage I: hoorzittingen.....	 20	 Annexe I: auditions.....	 20
Bijlage II: Verslag namens de subcommissie Familierecht uitgebracht door mevrouw Valérie Déom en de heer Fouad Lahssaini....	67	Annexe II: Rapport fait au nom de la sous-commission «Droit de la famille» par Mme Valérie Déom et M. Fouad Lahssaini.....	67

Voorgaande documenten:

Doc 52 **0899/ (2007/2008):**

001: Wetsvoorstel van mevrouw Nyssens en de heer Brotcorne.

Doc 52 **0295/ (2007/2008):**

001: Wetsvoorstel van de dames Gerkens, Genot, Boulet, Snoy et d'Opuers en de heren Nollet en Gilkinet.

Doc 52 **0564/ (2007/2008):**

001: Wetsvoorstel van mevrouw Douifi, de heer Landuyt en mevrouw Van Broeckhoven.

Doc 52 **1092/ (2007/2008):**

001: Wetsvoorstel van de dames Lahaye-Battheu, Marghem en Van Cauter.

Doc 52 **1317/ (2007/2008):**

001: Wetsvoorstel van mevrouw Lahaye-Battheu, MM. De Croo en Schiltz en mevrouw Van Cauter.

Doc 52 **1611/ (2008/2009):**

001: Wetsvoorstel van mevrouw De Schamphelaere en de heren Terwingen en Verherstraeten.

Doc 52 **1709/ (2008/2009):**

001: Wetsvoorstel van de dames De Schamphelaere en Sonja Becq en de heer Terwingen.

Documents précédents:

Doc 52 **0899/ (2007/2008):**

001: Proposition de loi de Mme Nyssens et M. Brotcorne.

Doc 52 **0295/ (2007/2008):**

001: Proposition de loi de Mmes Gerkens, Genot, Boulet, Snoy et d'Opuers et MM. Nollet et Gilkinet.

Doc 52 **0564/ (2007/2008):**

001: Proposition de loi de Mme Douifi, M. Landuyt et Mme Van Broeckhoven.

Doc 52 **1092/ (2007/2008):**

001: Proposition de loi de Mmes Lahaye-Battheu, Marghem et Van Cauter.

Doc 52 **1317/ (2007/2008):**

001: Proposition de loi de Mme Lahaye-Battheu, MM. De Croo et Schiltz et Mme Van Cauter.

Doc 52 **1611/ (2008/2009):**

001: Proposition de loi de Mme De Schamphelaere et MM. Terwingen et Verherstraeten.

Doc 52 **1709/ (2008/2009):**

001: Proposition de loi de Mmes De Schamphelaere et Becq et M. Terwingen.

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft de onderhavige wetsvoorstellen besproken tijdens haar vergaderingen van 19 februari, 5, 12 en 18 maart 2008 en 12, 19 en 27 mei 2009.

I — PROCEDURE

De commissie heeft op 5 en 12 maart 2008 hoorzittingen georganiseerd met:

- de heer Jean-Louis Franeau, eerste voorzitter van het hof van beroep te Bergen;
- de heer Bart Janssens, vrederechter en vertegenwoordiger van het Koninklijk verbond van de vrederechters en politierechters;
- de heer Jacques Tremmery, advocaat;
- de heer Pierre Pestieau, hoogleraar Ulg;
- de heer Patrick Senaeve, hoogleraar KULeuven;
- mevrouw Nathalie Dandoy, assistente UCL;
- de heer Pierre-André Wustefeld, raadsheer bij het hof van beroep te Bergen;
- de heer Thierry Riechelmann, vertegenwoordiger van de vereniging «Caps enfance».

Het verslag van deze hoorzittingen wordt als bijlage toegevoegd (zie bijlage I).

Op 18 maart 2008 heeft de commissie besloten om de wetsvoorstellen voor verdere bespreking te verwijzen naar de subcommissie «Familierecht». Het verslag van de subcommissie wordt eveneens als bijlage toegevoegd (zie bijlage II).

Op 12 mei 2009 heeft uw commissie kennis genomen van het verslag uitgebracht namens de subcommissie «Familierecht» en heeft ze beslist om het wetsvoorstel DOC 52 899/001 als basistekst te gebruiken.

II — BESPREKING

(vóór verwijzing naar de subcommissie «Familierecht»)

Mevrouw Muriel Gerken (Ecolo-Groen!), hoofdindienner van het wetsvoorstel tot wijziging van sommige in het Burgerlijk Wetboek vervatte bepalingen betreffende de bijdrage van de vader en moeder tot de opvoeding van hun kinderen (DOC 52 295/001), deelt mee dat het wetsvoorstel reeds dateert uit de vorige zittingsperiode. Het was oorspronkelijk de bedoeling om het te bespreken naar aanleiding van de wetwijziging met betrekking

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ces propositions de loi au cours de ses réunions du 19 février, des 5, 12 et 18 mars 2008 et des 12, 19 et 27 mai 2009.

I — PROCÉDURE

Les 5 et 12 mars 2008, la commission a organisé les auditions de:

- M. Jean-Louis Franeau, premier président de la Cour d'appel de Mons;
- M. Bart Janssens, juge de paix et représentant de l'Union royale des juges de paix et de police;
- M. Jacques Tremmery, avocat;
- M. Pierre Pestieau, professeur à l'Ulg;
- M. Patrick Senaeve, professeur à la KULeuven;
- Mme Nathalie Dandoy, assistante à l'UCL;
- M. Pierre-André Wustefeld, conseiller à la cour d'appel de Mons;
- M. Thierry Riechelmann, représentant de l'association «Caps enfance».

Le rapport de ces auditions est joint en annexe (voir annexe I).

Le 18 mars 2008, la commission a décidé de renvoyer les propositions de loi pour examen détaillé à la sous-commission «Droit de la famille». Le rapport de la sous-commission est également joint en annexe (voir annexe II).

Le 12 mai 2009, votre commission a pris connaissance du rapport fait au nom de la sous-commission «Droit de la famille» et a décidé d'utiliser comme texte de base la proposition de loi DOC 52 899/001.

II — DISCUSSION

(avant renvoi à la sous-commission «Droit de la famille»)

Mme Muriel Gerken (Ecolo-Groen!), auteur principal de la proposition de loi modifiant certaines dispositions du Code civil relatives à la contribution des père et mère à l'éducation de leurs enfants (DOC 52 295/001), indique que la proposition de loi date déjà de la législature précédente. L'intention initiale était de l'examiner à l'occasion de la modification de la législation sur le divorce. Pour la rédaction de cette proposition il a été

tot de echtscheiding. Voor de redactie van het voorstel werd een beroep gedaan op magistraten die in het bijzonder vertrouwd zijn met deze problematiek.

Ouders die uit elkaar gaan, blijven na de verbreking van hun huwelijksband dan wel na de beëindiging van hun wettelijke of feitelijke samenwoning, onverkort verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen.

Een van de aspecten van die verantwoordelijkheid bestaat erin dat beide ouders bijdragen in de kosten die inherent zijn aan de opvoeding van de kinderen. Beide ouders zijn *in solidum* gehouden tot de betaling van deze kosten. Het is de bedoeling van dit wetsvoorstel om deze algemene regel concreet uit te werken. Het gebeurt namelijk zeer vaak dat de rechters het bedrag van het onderhoudsgeld op vrij arbitraire wijze vaststellen en daarbij in de eerste plaats rekening houden met het inkomen van één van de ouders.

Nochtans bestaan er verscheidene studies die de financiële kosten van een kind berekenen. Daarom is het ook de bedoeling van dit wetsvoorstel om, op grond van die beschikbare gegevens, een minimumbedrag voor het onderhoudsgeld vast te stellen.

Om het onderhoudsgeld te kunnen vaststellen moet de rechter uitgaan van het deel van het gezinsbudget van de ouders dat tijdens het samenwonen aan de kinderen werd besteed. Principieel dient te worden gesteld dat het bedrag dat moet dienen voor het levensonderhoud van een kind van een welbepaalde leeftijd, uitgedrukt in verhouding van het budget van de ouders, één en hetzelfde dient te zijn vóór en na de ontbinding van het huwelijk.

In tegenstelling tot de ter zake soms verkondigde opvatting stelt dat beginsel geenszins de regel ter discussie dat de verplichting in levensonderhoud te voorzien een veranderlijk gegeven is. De verhouding van het gezinsbudget mag immers niet worden verward met de levensstandaard die overeenstemt met die verhouding, anders gesteld de uitgaven. Het is duidelijk dat bij een scheiding de levensstandaard van alle betrokkenen – zowel ouders als kinderen – daalt.

Heel wat rechtbanken beroepen zich op de methode-Renard, die zeer verdienstelijk is maar niet meer echt bij de tijd en die bijgevolg moet worden bijgesteld. Het is de bedoeling een aantal maatstaven aan te reiken.

Mevrouw Gerkens deelt mee dat voormalig minister van Justitie, mevrouw Laurette Onkelinx, met het oog op de bespreking van het oorspronkelijk ingediende wetsvoorstel en in het kader van de wijziging van de echtscheidingswet een studie besteld had bij de heer

fait appel à des magistrats particulièrement familiarisés avec cette problématique.

Les parents qui se séparent sont responsables de l'éducation de leurs enfants au-delà des liens du mariage, de la cohabitation ou du concubinage qui les unit.

Un des aspects de cette responsabilité est la contribution financière des deux parents aux frais liés à l'éducation des enfants. Les deux parents sont tenus *in solidum* au paiement de ces frais. L'objectif de cette proposition de loi est de concrétiser cette règle générale. Il est en effet très fréquent que les juges fixent de façon assez arbitraire le montant de la contribution alimentaire et tiennent en premier lieu compte du revenu d'un des parents.

Un certain nombre d'études existent pourtant qui calculent le coût financier d'un enfant. C'est pourquoi l'objectif de cette proposition est également de fixer, sur la base de ces données disponibles, le montant minimum de la contribution alimentaire.

Pour pouvoir déterminer le montant de la pension alimentaire, le juge doit se baser sur la partie du budget du ménage que les parents ont consacrée aux enfants pendant la cohabitation. Il convient d'établir un principe selon lequel la proportion du budget des parents qui doit servir à l'entretien d'un enfant d'un âge donné doit être la même avant et après la dissolution du ménage.

Contrairement à l'avis exprimé parfois, ce principe ne remet nullement en cause la règle de la variabilité de l'obligation d'entretien. En effet, il ne faut pas confondre la proportion d'un budget familial et le niveau de vie qui correspond à cette proportion, c'est-à-dire, les dépenses. Il est clair qu'en cas de divorce, le niveau de vie de tous les intéressés, parents comme enfants, baisse.

De nombreux tribunaux appliquent la méthode Renard qui, malgré ses nombreux mérites, est devenue quelque peu obsolète et requiert par conséquent certains ajustements. L'objectif est de fixer un certain nombre de critères.

Mme Gerkens indique que l'ancienne ministre de la Justice, Mme Laurette Onkelinx, avait commandé, dans la perspective de l'examen de la proposition de loi initialement déposée et dans le cadre de la modification de la loi sur le divorce, une étude auprès de M. Pestieau,

Pestieau, hoogleraar aan de universiteit van Luik. Ook de heren Roland Renard en Jean-Louis Franeau, eerste voorzitter van het hof van beroep te Bergen, werden bij het opstellen van deze studie betrokken.

Bij de laatste wijziging van de echtscheidingswet werd toegestaan dat de echtgenoten reeds zouden kunnen scheiden zonder dat er een volledig akkoord is. Mevrouw Gerkens vindt het echter onverstandig dat op zo'n belangrijk punt als de bijdrage in het onderhoud en de opvoeding van de kinderen getalmd zou worden en dat afspraken in dit verband op de lange baan zouden worden geschoven.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) verwijst naar haar wetsvoorstel nr. 899 dat dezelfde strekking heeft. Ook deze spreker vindt het noodzakelijk dat de wetgever op dit gebied wat meer rechtszekerheid zou bieden want op dit ogenblik heerst grote onduidelijkheid die door de scheidende echtgenoten als bijzonder frustrerend ervaren wordt. Bovendien zal het ook voor de magistraten veel makkelijker zijn indien zij hierover duidelijke aanwijzingen zouden kunnen krijgen, zonder dat zij daarom steeds een bepaalde standaardberekening moeten gaan toepassen. Sommige rechters maken reeds gebruik van bepaalde parameters die in een wiskundige formule kunnen verwerkt worden om tot een aangepaste vaststelling van het onderhoudsgeld te komen. Het zou interessant zijn indien de wetgever die instrumenten zou kunnen aanreiken, zonder daarbij evenwel een verplichting op te leggen. De berekening zou alleszins vlotter en op een meer verantwoorde wijze kunnen gebeuren.

De heer Jean-Luc Crucke (MR) meent dat de problematiek die in het wetsvoorstel aangesneden wordt zeer reëel is. Heel wat ouders die in een echtscheidingsprocedure verwickeld zijn, hebben vooraf geen flauw idee van wat de rechter als onderhoudsgeld zal vaststellen. Een algemeen mathematisch kader zou een grote hulp betekenen.

De spreker wijst erop dat er, naast de methode van de heer Renard, nog andere methodes uitgewerkt werden en door de rechtbanken worden toegepast. Hij stelt voor dat de commissie hoorzittingen zou organiseren waarop naast de heer Renard, ook de heer Franeau, eerste voorzitter van het hof van beroep te Bergen en professor Pestieau (Ulg) zouden uitgenodigd worden. Tevens zou het interessant zijn, mocht de commissie ook informatie kunnen verzamelen over de praktijk in het buitenland.

De heer Raf Terwingen (CD&V) wijst op het gevaar van standaardisering. Het is goed naar grotere rechtszekerheid te streven, maar dat mag niet ten koste van de billijkheid gaan.

professeur à l'université de Liège. MM. Roland Renard et Jean-Louis Franeau, premier président de la cour d'appel de Mons, ont également été associés à ces recherches.

La dernière modification de la loi sur le divorce a autorisé que les époux puissent déjà divorcer en l'absence d'un accord complet. Mme Gerkens estime toutefois qu'il est déraisonnable que, pour un aspect aussi important que la contribution à l'entretien et à l'éducation des enfants, on fasse traîner les choses et que les accords en la matière soient reportés aux calendes grecques.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) renvoie à sa proposition de loi n° 899 dont la portée est identique. L'intervenante, elle aussi, estime nécessaire que le législateur assure en ce domaine une plus grande sécurité juridique car, à l'heure actuelle, il règne une grande ambiguïté qui est ressentie comme particulièrement frustrante par les conjoints qui divorcent. En outre, les magistrats pourraient avoir la tâche grandement facilitée s'ils pouvaient disposer d'indications claires à ce propos, sans pour autant devoir appliquer systématiquement un calcul standard. Certains juges recourent déjà à certains paramètres qui peuvent être intégrés dans une formule mathématique afin d'obtenir un montant adapté de la pension alimentaire. Il serait intéressant que le législateur puisse fournir ces instruments, sans pour autant imposer une obligation. Le calcul pourrait en tout cas se faire plus facilement et de façon plus responsable.

M. Jean-Luc Crucke (MR) estime que la problématique abordée dans la proposition de loi à l'examen est très réelle. Beaucoup de parents engagés dans une procédure de divorce n'ont au préalable pas la moindre idée du montant de pension alimentaire que le juge va fixer. Un cadre mathématique général serait d'une grande aide.

L'intervenant souligne qu'outre la méthode de M. Renard, il existe également d'autres méthodes qui sont appliquées par les tribunaux. Il propose que la commission organise des auditions auxquelles seraient invités, outre M. Renard, M. Franeau, premier président de la cour d'appel de Mons et le professeur Pestieau (Ulg). Il serait également intéressant que la commission puisse réunir des informations sur la pratique à l'étranger.

M. Raf Terwingen (CD&V) attire l'attention sur le danger de la standardisation. Il est bon de rechercher une sécurité juridique accrue mais cela ne peut se faire au détriment de l'équité.

De commissie zal dit ook voor ogen moeten houden bij het uitwerken van een regeling. Ten slotte vraagt het lid of het nieuw voorgestelde artikel 203 geen rekening dient te houden met het feit dat er ook anders samengestelde gezinnen zijn; ware het dan niet aangewezen de meer algemene term «ouders» te gebruiken in de plaats van «de vader en de moeder»?

De heer Bert Schoofs (VB) is ook niet zo'n voorstander van wiskundige formules. De rechtbanken mogen geen rekenkamers worden. De rechters kunnen misschien wel mathematische hulpmiddelen gebruiken, maar er moet nog voldoende ruimte blijven voor een aangepaste en billijke oplossing. Het is dus misschien beter dat de rechters die formules zelf opstellen in de plaats dat de wetgever ze zou opleggen.

De minister van Justitie stelt vast dat de meeste leden geen dwingend systeem willen opleggen.

Vraag is of de wetgever een leidraad kan opstellen en hoe die dan legistisch geformuleerd moet worden.

Mevrouw Muriel Gerken (Ecolo-Groen!) antwoordt dat het niet de bedoeling is om alle rechters hetzelfde mathematisch model op te leggen. Het wetsvoorstel gaat evenwel uit van de grote onzekerheid die op dit ogenblik bestaat en beoogt de rechtzoekende enige duidelijkheid te verschaffen in de wijze waarop te werk kan worden gegaan. Dat heel wat gescheiden personen het onderhoudsgeld niet betalen heeft vaak te maken met het feit dat het bedrag als onrechtvaardig wordt beschouwd.

III. — PRESENTATIE VAN HET NAMENS DE SUBCOMMISSIE «FAMILIERECHT» UITGEBRACHT VERSLAG

Tijdens haar vergadering van 12 mei 2009 heeft de commissie kennis genomen van het door mevrouw Déom en de heer Fouad Lahssaini namens de subcommissie «Familierecht» uitgebrachte verslag.

Mederapporteur Valérie Déom onderstreept dat de door de subcommissie «Familierecht» georganiseerde hoorzittingen hebben aangetoond dat uiteenlopende methodes worden gehanteerd voor de berekening van de onderhoudsbijdragen, waardoor het bedrag van die bijdragen varieert.

Veeleer dan een welomschreven berekeningsmethode uit te werken, heeft de subcommissie «Familierecht» ervoor gekozen de criteria op te sommen die de

La commission devra également en tenir compte lors de l'élaboration d'une réglementation. Enfin, le membre demande si le nouvel article 203 proposé ne doit pas tenir compte du fait que certaines familles sont composées différemment. Ne serait-il pas souhaitable, pour en tenir compte, d'utiliser le mot «parents», plus général, plutôt que les mots «le père et la mère»?

M. Bert Schoofs (VB) n'est pas non plus vraiment favorable aux formules mathématiques. Les tribunaux ne doivent pas se transformer en cours des comptes. Si les juges doivent pouvoir recourir à des instruments mathématiques, il convient néanmoins de conserver une marge de manœuvre suffisante pour des solutions adéquates et équitables. Dès lors, il serait peut-être préférable que ces formules soient établies par les juges plutôt que par le législateur.

Le ministre de la justice constate que la plupart des membres ne sont pas favorables à ce que l'on impose un système contraignant.

La question qui se pose est de savoir si le législateur peut établir des lignes directrices et comment celles-ci doivent être formulées sur le plan légistique.

Mme Muriel Gerken (Ecolo-Groen!) répond que l'intention n'est pas d'imposer le même modèle mathématique à tous les juges. Cependant, la proposition de loi s'appuie sur la grande incertitude qui existe à l'heure actuelle et vise à clarifier, pour le justiciable, la manière dont les choses peuvent être traitées. Le fait que de nombreuses personnes séparées ne paient pas leurs pensions alimentaires est souvent lié au fait qu'elles considèrent que leur montant est injuste.

III. — PRÉSENTATION DU RAPPORT FAIT AU NOM DE LA SOUS-COMMISSION «DROIT DE LA FAMILLE»

Lors de la réunion du 12 mai 2009, la commission a pris connaissance du rapport fait par Mme Déom et M. Fouad Lahssaini au nom de la sous-commission «Droit de la famille».

Mme Valérie Déom, corapporteur, souligne que les auditions organisées par la sous-commission «Droit de la Famille» ont démontré l'existence de méthodes disparates en ce qui concerne le calcul des contributions alimentaires. Le montant de la contribution alimentaire varie en fonction de la méthode appliquée.

Plutôt que de fixer une méthode de calcul bien définie, la sous-commission «Droit de la famille» a fait le choix d'énumérer les critères qui devront être obligatoirement

rechter verplicht in acht moet nemen bij de berekening van eenieders aandeel.

Die keuze is in overeenstemming met het uitgangspunt van de wet op de gelijkmatig verdeelde huisvesting: ook die wet bepaalt dat de rechter rekening moet houden met een aantal criteria, waar hij maar mag van afwijken bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis.

Tevens heeft de subcommissie gedebatteerd over het begrip «uitzonderlijke kosten». De uiteindelijk gekozen definitie moet ervoor zorgen dat die kosten voortaan beter te voorzien zijn.

Voorts behelst het wetsvoorstel de oprichting van een commissie die ermee wordt belast aanbevelingen uit te werken.

De tekst van amendement nr. 2 (DOC 52 0899/002), dat ertoe strekt wetsvoorstel nr. 52 0899 volledig te vervangen, werd aan de Raad van State overgezonden. De Raad heeft geoordeeld dat die tekst tegemoetkomt aan de doelstellingen van de indieners van het wetsvoorstel. Tegelijk echter heeft de Raad een aantal veeleer technische opmerkingen ter verbetering van de voorgestelde tekst geformuleerd. De amendementen nrs. 3 tot 14 (DOC 52 0899/004), alle subamendementen op amendement nr. 2, hebben met name tot doel op die opmerkingen in te gaan.

De spreekster is ervan overtuigd dat de objectivering van de onderhoudsbijdragen zal leiden tot meer transparantie en billijkheid.

IV. — ALGEMENE BESPREKING

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) beklemtoont dat de subcommissie «Familierecht» een reeks hoorzittingen heeft gehouden tijdens welke verschillende specialisten terzake (magistraten, advocaten...) het woord hebben genomen. Tijdens die hoorzittingen is duidelijk geworden dat voor de berekening van de onderhoudsbijdragen verschillende methoden worden gebruikt.

Tijdens de hoorzitting met een Nederlands magistraat heeft de subcommissie eveneens meer vernomen over de in Nederland toegepaste regeling. Daar komt een commissie geregeld samen om de berekeningsmethode bij de tijd te brengen, uitgaande van de overheidsstatistieken inzake de kostprijs van de kinderen.

Tijdens de besprekingen in de subcommissie hadden de meest gevoelige discussiepunten betrekking op de volgende aspecten: is er nood aan een specifieke berekeningsmethode op grond van specifieke criteria?

pris en compte par le juge lors du calcul des parts contributives.

Ce choix s'inscrit dans la philosophie qui avait présidé à l'élaboration de la loi sur l'hébergement égalitaire: le juge doit, là aussi, prendre certains critères en considération et ne peut s'en écarter que par un jugement spécialement motivé.

La sous-commission a également débattu de la notion de «frais extraordinaires». La définition finalement retenue permettra d'en améliorer la prévisibilité.

La proposition de loi prévoit par ailleurs la création d'une commission qui sera chargée d'élaborer des recommandations.

Le texte de l'amendement n° 2 (DOC 52 899/002), qui vise à remplacer l'ensemble de la proposition de loi n° 899, a été envoyé au Conseil d'État, lequel a considéré que ce texte permettait de rencontrer les objectifs des auteurs de la proposition de loi. Le Conseil d'État a toutefois formulé une série de remarques plus techniques afin d'améliorer le texte proposé. Les amendements n° 3 à 14 (DOC 52 899/004), sous-amendements à l'amendement n°2, visent notamment à répondre à ces remarques.

L'intervenante se dit convaincue de ce que l'objectivation des contributions alimentaires permettra de renforcer la transparence et l'équité.

IV. — DISCUSSION GÉNÉRALE

Mme Clotilde Nyssens (cdH) souligne que la sous-commission «Droit de la famille» a procédé à une série d'auditions au cours desquelles ont été entendues plusieurs personnes spécialisées dans la matière (magistrats, avocats...). Ces auditions ont mis en évidence l'existence de multiples méthodes utilisées pour le calcul des contributions alimentaires.

Lors de l'audition d'un magistrat néerlandais, la sous-commission a également pris connaissance du système utilisé aux Pays-Bas où une commission se réunit périodiquement afin de mettre à jour une méthode de calcul basée sur les statistiques relatives au coût de l'enfant, récoltées par les autorités.

Lors des discussions au sein de la sous-commission, les points les plus sensibles qui ont été débattus concernaient les questions suivantes: fallait-il élaborer une méthode de calcul déterminée selon une grille

Moet die methode zo nodig bindend zijn voor de rechter, wat inhoudt dat hij er niet van zou mogen afwijken? Of moet het wetsvoorstel veeleer een lijst bevatten van alle criteria die de rechter in acht moet nemen bij het bepalen van de berekeningswijze voor de onderhoudsbijdrage?

Moet via dit wetsvoorstel al een commissie worden opgericht die ermee zou worden belast dit vraagstuk te volgen en, zo ja, hoe moet die commissie zijn samengesteld?

De spreekster wijst erop dat de tekst waarover de subcommissie het uiteindelijk eens is geworden, verder gaat dan louter het vaststellen van de onderhoudsvergoeding. Er komen immers ook andere aspecten aan bod, zoals de delegatie van de vordering, de aanpassing van de onderhoudsbijdragen aan de leeftijd van het kind of de aan de rechter geboden mogelijkheid de ouders op te leggen een rekening op naam van het kind te openen. Aldus neemt de tekst een aantal verwante thema's over, die al aan bod kwamen in de aan wetsvoorstel DOC 52 0899/001 toegevoegde wetsvoorstellen.

De amendementen nrs. 1 en 2 (DOC 52 899/002) werden overgezonden aan de Raad van State, die van die gelegenheid gebruik heeft gemaakt om een aantal opmerkingen te formuleren over de bevoegdheids- en procedureregels die in de voorgestelde tekst zijn vervat. Voor het overige stond de Raad zeer gunstig tegenover het uitgangspunt van het wetsvoorstel.

Er werden nieuwe amendementen opgesteld, ten einde aan de aldus geformuleerde opmerkingen tegemoet te komen.

Mevrouw Nyssens stipt aan dat de amendementen in kwestie werden voorbereid door het kabinet van de staatssecretaris die bevoegd is voor het gezinsbeleid, die ze hierbij hartelijk wil danken voor het geleverde werk.

In zijn geamendeerde versie zal het wetsvoorstel gedetailleerde instructies bevatten voor de magistraten die ermee worden belast een onderhoudsbijdrage vast te stellen. Zij zullen in de motivering van hun beslissing de criteria moeten opsommen op grond waarvan zij de berekening hebben gemaakt. Uiteraard kunnen zij van de in het wetsvoorstel vervatte criteria afwijken, maar dan wel slechts uitzonderlijk en via een met bijzondere redenen omkleed vonnis.

Naar analogie van de in Nederland gangbare regeling waarvan hierboven reeds sprake, voorziet het wetsvoorstel in de oprichting – bij koninklijk besluit – van een Commissie voor onderhoudsbijdragen. De

précise? Cette méthode devait-elle, le cas échéant, avoir force contraignante pour le juge qui n'aurait donc pas pu s'en écarter? Fallait-il plutôt lister dans la proposition de loi l'ensemble des critères que le juge doit prendre en considération pour établir le calcul de la contribution alimentaire?

Devait-on d'ores et déjà prévoir, dans la loi, la création d'une commission chargée de suivre cette problématique et si oui, en préciser la composition?

L'intervenante souligne que le texte de la proposition de loi, sur lequel la sous-commission s'est finalement accordée, va plus loin que la simple contribution alimentaire dans la mesure où elle traite également de questions telles que la délégation de somme, l'adaptation des contributions alimentaires en fonction de l'âge de l'enfant ou encore le pouvoir du juge d'imposer aux parents l'ouverture d'un compte au nom de l'enfant. Ce faisant, le texte, intègre des sujets connexes qui étaient abordés par les propositions de loi jointes à la proposition de loi DOC 52 899/001.

Les amendements n°s 1 et 2 (DOC 52 899/002) ont été renvoyés pour avis au Conseil d'État qui, à cette occasion, a formulé un certain nombre de remarques portant sur les règles de compétence et de procédure figurant dans le texte proposé. Le Conseil d'État s'est, pour le reste, montré très positif quant à la philosophie de la proposition de loi.

De nouveaux amendements ont été rédigés afin de rencontrer les remarques ainsi formulées.

Mme Nyssens remarque que les amendements en question ont été préparés par le cabinet du secrétaire d'État à la politique de familles, qu'elle tient à remercier chaleureusement pour le travail accompli.

La proposition de loi, telle qu'elle sera amendée, prévoit des instructions détaillées à l'adresse des magistrats chargés de fixer une contribution alimentaire. Ces derniers devront énumérer dans la motivation de leurs décisions les critères sur la base desquels le calcul aura été établi. Ils pourront certes s'écarter des critères contenus dans la proposition de loi mais ne pourront le faire que de manière exceptionnelle par un jugement spécialement motivé.

Par analogie avec le système néerlandais évoqué plus haut, la proposition de loi prévoit la création – par arrêté royal - d'une commission des contributions alimentaires. La sous-commission a fait le choix de ne

subcommissie heeft ervoor gekozen de samenstelling van die commissie niet vooraf te bepalen. Er zullen wellicht magistraten van de jeugdrechtbank zitting in hebben, alsook advocaten of externe belanghebbenden (bijvoorbeeld de verenigingen die de gezinnen vertegenwoordigen). Die commissie heeft tot taak de aan gelegenheid van de onderhoudsbijdragen te volgen en aanbevelingen te formuleren die het de Koning mogelijk maken om, zo nodig, verder te gaan wat de invoering van een precieze berekeningsmethode betreft.

Mevrouw Nyssens preciseert verder nog dat de bij dit wetsvoorstel bedoelde onderhoudsbijdragen slechts betrekking hebben op uitkeringen tot levensonderhoud ten behoeve van kinderen, dus niet op die welke onder ex-partners worden uitbetaald (behalve in geval van delegatie van de onderhoudsvordering).

*

De heer Bert Schoofs (VB) is het om verschillende redenen eens met deze tekst. Ten eerste bevat het geamendeerde wetsvoorstel geen échte tarifiering en houdt het aldus de beoordelingsvrijheid van de rechter in stand, al moet die wel een referentiekader in acht nemen.

Voorts kan de rechter op grond van deze tekst op leggen dat een bankrekening ten behoeve van het kind wordt geopend. De opening van een dergelijke rekening zal ongetwijfeld vele conflicten over de aanwending van de voor het kind gestorte bedragen oplossen of voorkomen.

Net zoals bijvoorbeeld in de Nederlandse regeling voorziet de tekst eveneens in de oprichting van een commissie die aanbevelingen moet formuleren die de rechter in staat stellen het meest gepaste bedrag te bepalen.

Een grote stap vooruit is tot slot de tegenstelbaarheid van de vonnissen aan alle huidige of toekomstige – schuldenaars, bij gewone gerechtsbrief.

De spreker voegt daaraan toe dat zijn fractie gunstig staat tegenover een uitbreiding van de ter bespreking voorliggende bepalingen tot de onderhoudsuitkeringen die onder ex-partners worden uitbetaald.

*

Mevrouw Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) onderstreept dat haar fractie ingenomen is met de tekst zoals die door de subcommissie «Familierecht» wordt voorgesteld. De wijze waarop de onderhoudsbijdragen worden berekend, wekt momenteel veel onbegrip op bij de bevolking, omdat die berekeningswijze in de vonnissen doorgaans slechts zeer summier wordt toegelicht.

pas en préciser, au préalable, la composition. Cette commission rassemblera probablement des magistrats de la jeunesse, des avocats ou encore des personnes extérieures intéressées par la matière (par exemple, des associations familiales). Elle aura pour mission de suivre la matière des contributions alimentaires et de formuler des recommandations qui permettront au Roi, si cela s'avère nécessaire, d'aller plus loin dans la mise sur pied d'une méthode de calcul précise.

Mme Nyssens précise encore que les contributions alimentaires visées par la proposition de loi ne visent que les «pensions alimentaires» versées pour les enfants et non les pensions alimentaires entre ex-époux (sauf en ce qui concerne la délégation de sommes).

*

M. Bert Schoofs (VB) souscrit au texte à l'examen pour plusieurs raisons. Tout d'abord, la proposition de loi amendée ne prévoit pas de véritable tarification et préserve de la sorte la liberté d'appréciation du juge, tout en lui imposant toutefois un cadre de référence.

Par ailleurs, le texte habilite le juge à imposer l'ouverture d'un compte en banque au bénéfice de l'enfant. L'ouverture d'un tel compte permettra indubitablement de résoudre ou de prévenir de nombreux conflits quant à l'usage des sommes versées pour un enfant.

À l'instar de l'exemple néerlandais, le texte prévoit également la création d'une commission qui sera chargée de formuler des recommandations devant permettre au juge de fixer le montant le mieux adapté.

Enfin, l'opposabilité des jugements à tous les débiteurs, futurs ou actuels, par simple pli judiciaire, constitue également un acquis appréciable.

L'intervenant ajoute que le groupe auquel il appartient est favorable à une extension des dispositions à l'examen aux pensions alimentaires entre époux.

*

Mme Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) souligne que le groupe auquel elle appartient est satisfait du texte, tel que proposé par la sous-commission «Droit de la Famille». La manière dont sont calculées les contributions alimentaires suscite actuellement beaucoup d'incompréhension au sein de la population, les jugements n'évoquant généralement que de manière très sommaire la manière dont le calcul est opéré.

In die context zorgt dit wetsvoorstel voor meer transparantie, zonder dat aan de beoordelingsvrijheid van de rechter wordt geraakt. In dat verband zegt de spreker dat ze steeds weigerachtig heeft gestaan tegenover het vaststellen van een eventuele berekeningsmethode.

Tijdens de besprekingen in de subcommissie is overigens gepreciseerd dat, zo het in de voorliggende tekst vervatte referentiekader in de praktijk zou volstaan, het wellicht niet nodig zou zijn om in de toekomst een nauwkeurige berekeningswijze uit te werken. De spreker neemt zich voor de verdere evolutie van dat aspect te volgen.

Voorts is mevrouw Lahaye-Battheu zeer tevreden over het feit dat de tekst het begrip «uitzonderlijke kosten» een invulling geeft. Dat begrip wordt immers slechts zelden toegelicht in de vonnissen.

Bijzonder positief zijn eveneens het mechanisme inzake de delegatie van de vorderingen en de aan de rechter geboden mogelijkheid de ouders te verplichten een rekening voor hun kind te openen.

Tot slot stipt de spreker aan dat een aantal problemen nog opopgelost blijven, bijvoorbeeld inzake de storing van de kinderbijslag in geval van co-ouderschap.

*

De heer Raf Terwingen (CD&V) zegt als advocaat vaak geconfronteerd te zijn geweest met vragen van ouders in een echtscheidingsprocedure, die wilden weten hoeveel zij zouden moeten betalen. In de huidige stand van de wetgeving is het echter zeer moeilijk hen daarop een antwoord te geven.

Het wetsvoorstel reikt terzake het best mogelijke instrument aan, omdat het een zekere transparantie garandeert bij de berekening van de bijdrage, alsook omdat het de rechter oplegt zijn beslissingen uitgebreid te motiveren.

Aangezien de rechter zal moeten preciseren welke aspecten hij voor zijn berekening in aanmerking heeft genomen, zal het ook makkelijker zijn om dat bedrag later nog aan te passen. In dat verband vindt de spreker het een goede zaak dat de rechter in zijn beslissing rekening kan houden met eventuele objectieve omstandigheden die een herziening van dat bedrag met zich kunnen brengen.

Dans ce contexte, la proposition de loi permettra d'améliorer la transparence tout en préservant toutefois la liberté d'appréciation du juge. À cet égard l'intervenante dit avoir toujours été réticente quant à la fixation d'une éventuelle méthode de calcul.

Lors des discussions en sous-commission, il a par ailleurs été précisé que dans le cas où le cadre de référence édicté dans le texte à l'examen suffirait dans la pratique, il ne serait peut-être pas nécessaire de recourir dans le futur à l'élaboration d'une méthode de calcul précise. L'intervenante ne manquera pas de suivre l'évolution future de la question.

Par ailleurs, Mme Lahaye-Battheu se dit très satisfaite de ce que le texte définit ce qu'il faut entendre par «frais extraordinaires». Cette notion est en effet très rarement explicitée dans les jugements.

Le mécanisme prévu en ce qui concerne les délégations de sommes ainsi que la possibilité pour le juge d'imposer aux parents l'ouverture d'un compte-enfant constituent également des avancées non négligeables.

L'intervenante relève enfin qu'un certain nombre de problèmes subsistent notamment en ce qui concerne le versement des allocations familiales dans le cas d'un hébergement égalitaire.

*

M. Raf Terwingen (CD&V) souligne qu'en sa qualité d'avocat, il a souvent été confronté aux questions de parents en instance de divorce qui souhaitaient savoir quel montant serait mis à leur charge. Dans l'état actuel des choses, il est toutefois très difficile de leur répondre.

La proposition de loi offre le meilleur instrument en la matière puisqu'elle garantit une certaine transparence quant au calcul de la contribution et impose au juge de motiver plus amplement sa décision.

Dans la mesure où le juge sera appelé à préciser les éléments pris en compte pour le calcul, il sera également plus facile de procéder ultérieurement à des révisions de ce montant. À cet égard, l'intervenant salue d'ailleurs la faculté offerte au juge de prévoir dans sa décision les circonstances objectives éventuelles qui seront susceptibles d'entraîner une révision du montant en question.

Tot slot brengt de spreker in herinnering dat zijn fractie altijd al vragende partij is geweest voor de invoering van een kindrekening.

*

De heer Fouad Lahssaini (Ecolo-Groen!) is blij dat de bespreking van de voorliggende wetsvoorstellen eindelijk heeft geleid tot een mechanisme waarvan hij hoopt dat het mee zal zorgen voort enige pacificatie tussen de ouders.

De spreker herinnert eraan dat Ecolo altijd al heeft gepleit voor een objectieve toetssteen die het de rechter mogelijk zou maken de onderhoudsbijdrage transparant vast te stellen.

Mocht blijken dat het wetsvoorstel niet alle problemen oplost, zal zijn fractie niet nalaten het dossier weer op de agenda van het parlement te plaatsen.

*

De heer Olivier Hamal (MR) is opgetogen dat de werkzaamheden in verband met de vastlegging van de onderhoudsbijdragen resultaat hebben opgeleverd; het gaat namelijk om een vraagstuk dat bij de beleidsmakers vaak aan de orde is.

Het is immers van cruciaal belang de berekening van die bijdragen zodanig te objectiveren dat dezelfde regels worden toegepast ongeacht de plaats waar men zich bevindt.

Met het wetsvoorstel ligt, in de vorm waarin het zal worden geamendeerd, die doestelling binnen bereik, met dien verstande dat de rechter weliswaar gegarandeerd de noodzakelijke beoordelingsvrijheid krijgt, maar dat daarnaast ook rekening zal worden gehouden met een aantal aspecten (de mogelijkheden van de ouders, gewone en buitengewone kosten, nadere huisvestingsregels voor het kind, kinderbijslag, bijdrage in natura, voordelen in natura van de ouders enzovoort).

Het valt nu nog te bekijken hoe de tekst ten uitvoer zal worden gelegd.

*

De staatssecretaris voor Begroting, toegevoegd aan de eerste minister, en staatssecretaris voor Gezinsbeleid, toegevoegd aan de minister van Werk, en wat de aspecten inzake personen- en familierecht betreft, toegevoegd aan de minister van Justitie, is verheugd dat

Enfin, l'intervenant remarque que le groupe auquel il appartient a toujours été demandeur de l'instauration du compte-enfant.

*

M. Fouad Lahssaini (Ecolo-Groen!) se dit satisfait que les discussions des propositions de loi à l'examen aient enfin abouti à un mécanisme dont il espère qu'il constituera un élément de pacification entre parents.

L'intervenant rappelle qu'Ecolo a toujours été favorable à une grille de calcul objective qui permettrait au juge de fixer la contribution alimentaire de manière transparente.

Si la proposition de loi ne permet pas de résoudre tous les problèmes, le groupe auquel l'intervenant appartient ne manquera pas de remettre le dossier sur la table du parlement.

*

M. Olivier Hamal (MR) se félicite de l'aboutissement des travaux relatifs à la question de la fixation des contributions alimentaires, question sur laquelle les politiques sont souvent interpellés.

Il est en effet essentiel d'objectiver le calcul de ces contributions de manière à ce que les mêmes règles soient appliquées quel que soit le lieu où l'on se trouve.

La proposition de loi, tel qu'elle sera amendée, permettra d'atteindre cet objectif tout en garantissant la nécessaire liberté d'appréciation du juge mais également la prise en compte d'une série d'éléments (facultés des parents, frais ordinaires et extraordinaires, modalités d'hébergement de l'enfant, allocations familiales, contribution en nature, avantages en nature des parents...).

Reste à voir comment le texte sera mis en oeuvre.

*

Le représentant du secrétaire d'État au Budget, adjoint au premier ministre, et secrétaire d'État à la Politique des familles, adjoint à la ministre de l'Emploi, et en ce qui concerne les aspects du droit des personnes et de la famille, adjoint au ministre de la Justice se dit

de subcommissie «Familierecht» het eens is geraakt over een tekst waarmee ontegensprekelijk een objectivering mogelijk wordt van het proces dat moet leiden tot de vastlegging van de onderhoudsbijdragen, waarbij de vrijheid van de rechter in acht wordt genomen.

Voorts is hij ingenomen met de uitmuntende samenwerking die er was tussen het kabinet en de subcommissie.

De regering zal er hoe dan ook voor zorgen dat de toekomstige commissie voor Onderhoudsbijdragen zo ruim en functioneel mogelijk wordt samengesteld ter ondersteuning van het werk van de magistraten, doch zonder hun zogenaamde «*Diktate*» op te leggen.

V. — BESPREKING VAN DE ARTIKELEN EN STEMMINGEN

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 2 tot 4

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) dient amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) in, dat ertoe strekt de artikelen 2 tot 4 van het wetsvoorstel te vervangen door de artikelen 2 tot 12 (*nieuw*). De amendementen nr. 3 tot 14 (subamendementen op amendement nr. 2) werden ingediend om tegemoet te komen aan de diverse opmerkingen die de Raad van State heeft geformuleerd in zijn advies (zie DOC 52 899/003).

Voor de toelichting bij die amendementen wordt verwezen naar de schriftelijke verantwoording ervan en naar het verslag van de subcommissie.

Art. 2

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) vervangen artikel 2 strekt ertoe artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek te vervangen.

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 3

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) vervangen artikel 3 strekt ertoe artikel 203*bis* van het Burgerlijk Wetboek te vervangen.

heureux que la sous-commission «Droit de la famille» ait pu atteindre un consensus sur un texte qui permettra indéniablement d'objectiver le processus conduisant à la fixation des contributions alimentaires tout en respectant la liberté du juge.

Il se félicite de la qualité de collaboration qui a pu être installée entre le cabinet et la sous-commission.

Le gouvernement ne manquera pas de veiller à ce que la future commission des contributions alimentaires soit composée de la manière la plus large et fonctionnelle possible afin d'épauler le travail des magistrats sans toutefois leur imposer des diktats.

V. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Art. 1er

Cet article ne fait l'objet d'aucun commentaire et est adopté à l'unanimité.

Art. 2 à 4

L'amendement n° 2 (DOC 52 899/002) de Mme Clotilde Nyssens vise à remplacer les articles 2 à 4 de la proposition de loi par les nouveaux articles 2 à 12. Les amendements n°s 3 à 14 (DOC 52 899/004), sous-amendements à l'amendement n° 2, ont été déposés en réponse aux diverses observations formulées par le Conseil d'État dans son avis (Voir DOC 52 899/003).

Pour l'explication de ces multiples amendements, il est renvoyé à leur justification écrite ainsi qu'au rapport de la sous-commission.

Art.2

L'article 2, remplacé par l'amendement n° 2 (DOC 52 899/002), vise à remplacer l'article 203 du Code civil.

Cette disposition ne fait l'objet d'aucun commentaire et est adoptée à l'unanimité.

Art. 3

L'article 3, remplacé par l'amendement n° 2 (DOC 52 899/002), vise à remplacer l'article 203*bis* du Code civil.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als subamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 3 (DOC 52 899/004) in dat ertoe strekt in de voorgestelde bepaling de woorden «erkende instelling» te vervangen door de woorden «op grond van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen vergunde instelling».

*

Amendement nr. 3 en het aldus geamendeerde artikel 3 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 4

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) vervangen artikel 4 strekt ertoe artikel 203ter van het Burgerlijk Wetboek te vervangen.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als subamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 4 (DOC 52 899/004) in dat ertoe strekt het eerste lid van de voorgestelde bepaling te vervangen alsook in het tweede lid een woord te vervangen.

*

Amendement nr. 4 en het bij amendement nr. 2 vervangen artikel 4 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 5 (nieuw)

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) voorgestelde artikel 5 (nieuw) strekt ertoe in het Burgerlijk Wetboek een artikel 203^{quater} in te voegen.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als subamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 5 (DOC 52 899/004) in dat strekt tot wijziging van de voorgestelde bepaling.

*

Amendement nr. 5 en het bij amendement nr. 2 ingevoegde artikel 5 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n° 3 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, qui vise à remplacer dans la disposition proposée les mots «institution reconnue» par les mots «institution agréée sur la base de la loi du 22 mars 1993 relative au statut et au contrôle des établissements de crédit».

*

L'amendement n° 3 et l'article 3 tel que remplacé par l'amendement n° 2 sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 4

L'article 4, remplacé par l'amendement n° 2 (DOC 52 899/002), vise à remplacer l'article 203ter du Code civil.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n° 4 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, qui vise à remplacer l'alinéa 1er de la disposition proposée ainsi qu'à modifier un mot à l'alinéa 2.

*

L'amendement n° 4 et l'article 4, tel que remplacé par l'amendement n° 2, sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 5 (nouveau)

L'article 5 (nouveau), proposé à l'amendement n° 2 (DOC 52 899/002), vise à insérer un article 203^{quater}, dans le Code civil.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n° 5 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, qui vise à modifier la disposition proposée.

*

L'amendement n° 5 et l'article 5, inséré par l'amendement n° 2, sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 5/1 (*nieuw*)

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als sub-amendement op amendement nr. 2, amendement nr. 6 (DOC 52 899/004) in dat ertoe strekt in de voorgestelde tekst een artikel 5/1 in te voegen.

De ingevoegde bepaling strekt tot opheffing van artikel 301, § 12, van het Burgerlijk Wetboek.

*

Amendement nr. 6 wordt eenparig aangenomen.

Art. 6 (*nieuw*)

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) ingevoegde artikel 6 (*nieuw*), strekt ertoe artikel 336 van het Burgerlijk Wetboek te vervangen.

*

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) ingevoegde artikel 6 (*nieuw*) wordt eenparig aangenomen.

Art. 7 (*nieuw*)

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) ingevoegde artikel 7 (*nieuw*), strekt ertoe artikel 339 van het Burgerlijk Wetboek te vervangen.

*

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) ingevoegde artikel 7 (*nieuw*) wordt eenparig aangenomen.

Art. 8 (*nieuw*)

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) ingevoegde artikel 8 (*nieuw*), strekt ertoe artikel 353-14 van het Burgerlijk Wetboek te vervangen.

*

Het bij amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) ingevoegde artikel 8 (*nieuw*) wordt eenparig aangenomen.

Art. 5/1 (*nouveau*)

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n° 6 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, visant à insérer dans le texte de la proposition de loi un article 5/1.

La disposition insérée entend abroger l'article 301, § 12, du Code civil.

*

L'amendement n° 6 est adopté à l'unanimité.

Art. 6 (*nouveau*)

L'article 6 (*nouveau*), proposé à l'amendement n° 2 (DOC 52 899/002), vise à remplacer l'article 336 du Code civil.

*

L'article 6 (*nouveau*), inséré par l'amendement n° 2, est adopté à l'unanimité.

Art. 7 (*nouveau*)

L'article 7 (*nouveau*), proposé à l'amendement n° 2 (DOC 52 899/002), vise à remplacer l'article 339 du Code civil.

*

L'article 7 (*nouveau*), inséré par l'amendement n° 2, est adopté à l'unanimité.

Art. 8 (*nouveau*)

L'article 8 (*nouveau*), proposé à l'amendement n° 2 (DOC 52 899/002), vise à modifier l'article 353-14 du Code civil.

*

L'article 8 (*nouveau*), inséré par l'amendement n° 2, est adopté à l'unanimité.

Art. 8 / 1 (*nieuw*)

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als subamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 7 (DOC 52 899/004) in dat ertoe strekt in de tekst van het wetsvoorstel een artikel 8/1 in te voegen.

Het voorgestelde artikel strekt tot aanvulling van artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek.

Mevrouw Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) merkt op dat de ter bespreking voorliggende bepaling aan een onderhoudsplichtige die een aanvraag tot verlaging of afschaffing van de onderhoudsbijdrage wil indienen, de verplichting oplegt zulks te doen bij de rechter van de woonplaats van de verweerder. Hoe staat het met de andere aanvragen in verband met het vraagstuk van de uitkeringen tot onderhoud? Zullen die nog steeds bij de rechter van de woonplaats van de aanvrager kunnen worden ingediend?

De vertegenwoordiger van de staatssecretaris bevestigt dat zulks in de huidige stand van zaken het geval is.

*

Amendement nr. 7 wordt eenparig aangenomen.

Art. 8 / 2 (*nieuw*)

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als subamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 8 (DOC 52 899/004) in dat ertoe strekt in de tekst van het wetsvoorstel een artikel 8/2 in te voegen.

Het voorgestelde artikel strekt tot wijziging van artikel 1253*quater* van het Gerechtelijk Wetboek.

Mevrouw Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) constateert dat artikel 1253*quater*, in de vorm zoals het wordt gewijzigd bij artikel 8/2, bepaalt dat bij gerechtsbrief kennis wordt gegeven van de beschikking die over de aanvragen van de echtgenoten wordt gewezen.

Geldt dat ook voor de betekening aan de werkgever of aan de derden-schuldenaars?

De vertegenwoordiger van de staatssecretaris antwoordt dat krachtens het nieuwe artikel 203*ter* de betekening aan de werkgever of aan iedere derde-schuldenaar bij gerechtsbrief moet gebeuren.

*

Amendement nr. 8 wordt eenparig aangenomen.

Art. 8 / 1 (*nouveau*)

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n° 7 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, visant à insérer un article 8/1 dans le texte de la proposition de loi.

L'article proposé a pour objet de compléter l'article 626 du Code judiciaire.

Mme Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) remarque que la disposition à l'examen oblige le débiteur d'aliments qui souhaite introduire une demande en vue d'obtenir la réduction ou la suppression de la contribution alimentaire à le faire devant le juge du domicile du défendeur. Qu'en est-il des autres demandes ayant trait à la question des contributions alimentaires? Pourront-elles toujours être introduites devant le juge du domicile du demandeur.

Le représentant du secrétaire d'État confirme ce point selon l'état actuel des textes.

*

L'amendement n° 7 est adopté à l'unanimité.

Art. 8 / 2 (*nouveau*)

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n° 8 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, visant à insérer un article 8/2 dans le texte de la proposition de loi.

L'article proposé a pour objet de modifier l'article 1253*quater* du Code judiciaire.

Mme Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) constate que l'article 1253*quater*, tel que modifié par l'article 8/2, stipule que l'ordonnance rendue sur les demandes des époux est notifiée par pli judiciaire.

Elle se demande s'il en est de même en ce qui concerne la notification à l'employeur ou tout tiers débiteurs?

Le représentant du secrétaire d'État répond qu'en vertu de l'article 203*ter* nouveau la notification à l'employeur ou tout tiers débiteur se fera par pli judiciaire.

*

L'amendement n° 8 est adopté à l'unanimité.

Art. 8 / 3 (*nieuw*)

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als subamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 9 (DOC 52 899/004) in, tot invoeging van een artikel 8/3 in de tekst van het wetsvoorstel.

Het voorgestelde artikel heeft tot doel artikel 1320 van het Gerechtelijk Wetboek te vervangen.

*

Amendement nr. 9 wordt eenparig aangenomen.

Art. 9 (*nieuw*)

Het in amendement nr. 2 (DOC 52 899/002) voorgestelde artikel 9 (*nieuw*), strekt ertoe een artikel 1321/1 in te voegen in deel vier, boek IV, hoofdstuk XII van het Gerechtelijk Wetboek.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient als subamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 10 (DOC 52 899/004) in ter vervanging van het voorgestelde artikel 9.

*

Amendement nr. 10 wordt eenparig aangenomen.

Art. 10 (*nieuw*)

Het in amendement nr. 2 voorgestelde artikel 10 (*nieuw*), strekt ertoe in het Gerechtelijk Wetboek een artikel 1321/2 in te voegen.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als subamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 11 (DOC 52 899/004) in ter vervanging van het voorgestelde artikel 10.

*

Amendement nr. 11 wordt eenparig aangenomen.

Art. 10/1 (*nieuw*)

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient amende-

Art. 8 / 3 (*nouveau*)

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n° 9 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, visant à insérer un article 8/3 dans le texte de la proposition de loi.

L'article proposé a pour objet de remplacer l'article 1320 du Code judiciaire.

*

L'amendement n° 9 est adopté à l'unanimité.

Art. 9 (*nouveau*)

L'article 9 (*nouveau*), proposé à l'amendement n° 2 (DOC 52 899/002), vise à insérer, dans la quatrième partie, livre IV, Chapitre XII du Code judiciaire, un article 1321/1.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n°10 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, qui a pour objet de remplacer l'article 9 proposé.

*

L'amendement n° 10 est adopté à l'unanimité.

Art. 10 (*nouveau*)

L'article 10 (*nouveau*), proposé à l'amendement n° 2, vise à insérer, dans le Code judiciaire, un article 1321/2.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n° 11 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, qui a pour objet de remplacer l'article 10 proposé.

*

L'amendement n° 11 est adopté à l'unanimité.

Art. 10/1 (*nouveau*)

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent

ment nr. 12 (DOC 52 899/004) in tot invoeging van een artikel 10/1 in de tekst van het wetsvoorstel.

Het voorgestelde artikel heeft tot doel in het Gerechtelijk Wetboek een artikel 1322/1 in te voegen.

*

Amendement nr. 12 wordt eenparig aangenomen.

Art. 11 (*nieuw*)

Het in amendement nr. 2 voorgestelde artikel 11 (*nieuw*) bevat overgangsbepalingen.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als subamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 13 (DOC 52 899/004) in ter vervanging van het eerste lid van het voorgestelde artikel.

*

Amendement nr. 13 en artikel 11 (*nieuw*), zoals ingevoegd bij amendement nr. 2, worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 12 (*nieuw*)

Het in amendement nr. 2 voorgestelde artikel 12 (*nieuw*) heeft betrekking op de inwerking van de toekomstige wet.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. dient, als ubamendement op amendement nr. 2, amendement nr. 14 (DOC 52 899/004) in tot wijziging van het voorgestelde artikel.

*

Amendement nr. 14 en artikel 12 (*nieuw*), zoals ingevoegd bij amendement nr. 2, worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Opschrift

Amendement nr. 1 (DOC 52 899/002) van mevrouw Nyssens strekt ertoe het opschrift van het wetsvoorstel te vervangen.

*

Amendement nr. 1 wordt eenparig aangenomen.

l'amendement n° 12 (DOC 52 899/004) visant à insérer un article 10/1 dans le texte de la proposition de loi.

L'article proposé entend insérer un article 1322 /1 dans le Code judiciaire.

*

L'amendement n° 12 est adopté à l'unanimité.

Art. 11 (*nouveau*)

L'article 11 (nouveau), proposé à l'amendement n° 2, contient les dispositions transitoires.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n°13 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, qui a pour objet de remplacer l'alinéa 1er de l'article proposé.

*

L'amendement n° 13 et l'article 11 (*nouveau*), tel qu'inséré par l'amendement n° 2, sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 12 (*nouveau*)

L'article 12 (nouveau), proposé à l'amendement n° 2, concerne l'entrée en vigueur de la future loi.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts déposent l'amendement n°14 (DOC 52 899/004), sous-amendement à l'amendement n° 2, qui modifie l'article proposé.

*

L'amendement n° 14 et l'article 12 (*nouveau*), tel qu'inséré par l'amendement n° 2, sont successivement adoptés à l'unanimité.

Intitulé

L'amendement n° 1 (DOC 52 899/002) de Mme Nyssens vise à remplacer l'intitulé de la proposition de loi.

*

L'amendement n° 1 est adopté à l'unanimité.

Het globaal amendement nr. 2, zoals geamendeerd, wordt eenparig aangenomen.

Tijdens haar vergadering van 27 mei 2009 neemt de commissie kennis van de wetsgevingstechnische nota opgesteld door de juridische dienst van de Kamer van volksvertegenwoordigers. De commissie stemt in met de voorgestelde vormelijke bemerkingen. De commissie wenste niet in te gaan op de aanbevelingen van inhoudelijke aard.

*

Het geheel van het wetsvoorstel nr. 899, zoals geamendeerd en wetsgevingstechnisch verbeterd, wordt eenparig aangenomen. Bijgevolg vervallen de toegevoegde wetsvoorstellen nrs. 295/1, 564/1, 1092/1, 1317/1, 1611/1 en 1709/1.

De rapporteur,

Clotilde NYSSENS

De voorzitter,

Mia DE SCHAMPHELAERE

Lijst van de bepalingen die een uitvoeringsmaatregel vereisen (Grondwet, art. 108):
art. 14

L'amendement globale n° 2, ainsi amendé, est adopté à l'unanimité.

Au cours de sa réunion du 27 mai 2009, la commission prend connaissance de la note législative rédigée par le service juridique de la Chambre des représentants. La commission marque son accord sur les modifications de forme proposées. La commission n'a pas souhaité donner suite aux recommandations sur le fond.

*

L'ensemble de la proposition de loi n° 899, telle qu'elle a été amendée et corrigée sur le plan légistique, est adopté à l'unanimité. Les propositions de loi jointes n°s 295/1, 564/1, 1092/1, 1317/1, 1611/1 et 1709/1 deviennent par conséquent sans objet.

Le rapporteur,

Clotilde NYSSENS

La présidente,

Mia DE SCHAMPHELAERE

Liste des dispositions qui nécessitent une mesure d'exécution (Constitution, art. 108):
art. 14

BIJLAGE I

I. — HOORZITTING MET:

A. de heer Bert Janssens, vrederechter (vertegenwoordiger van de Koninklijke vereniging van vrederechters en politierechters);

B. de heer Jean-Louis Franeau, eerste voorzitter van het hof van beroep te Bergen;

C. de heer Jacques Tremmery, advocaat;

D. de heer Pierre Pestieau, hoogleraar ULg.

A. Uiteenzetting van de heer Bert Janssens, voorzitter van de sectie vrederechters van de Koninklijke vereniging van vrederechters en politierechters (K.V.V.P)

De heer Bert Janssens deelt mee dat hij naar aanleiding van deze hoorzitting een beperkte nationale opiniepeiling heeft gehouden onder de vrederechters.

Hieruit blijkt dat de vrederechters in Wallonië veelvuldig gebruik maken van objectieve berekeningsformules voor de berekening van het onderhoudsgeld voor kinderen. Zij hanteren meestal de methode Renard en zijn daar tevreden over. In Vlaanderen hebben de vrederechters hun eigen berekeningswijzen en zij wensen dat ook zo te houden, de reacties van de Brusselse vrederechters zijn verdeeld.

Basisprincipe en uitgangspunt is dat in elk onderhoudsbijdragegeding de magistraten in het algemeen dienen te beschikken over alle noodzakelijke elementen en financiële gegevens om tot een passend oordeel te kunnen komen. Bepaalde berekeningsmethodes zijn daarbij mogelijke hulpmiddelen, maar eigen ervaring, rechterlijke precedënten en rechtsleer zijn even fundamenteel. Het gaat erom dat de rechter tot een zo volledig en zo billijk mogelijke beoordeling kan komen.

De magistraten kennen zelf al lang de diverse hulpmiddelen, ook zonder dat het gebruik van deze berekeningswijzen bij wet werd opgelegd.

De spreker pleit er niet voor om het gebruik van een of ander methode wettelijk op te leggen, mede gelet op de grondwettelijk vastgelegde onafhankelijkheid van elke magistratuur in zijn beoordelingsbevoegdheid.

Opgelegde formules houden onvoldoende rekening met met de specifieke kenmerken van elk geding en van de partijen in het geding, zoals hun financiële inkomsten en uitgaven, gezinstoestand, gezondheid, ouderdom, werkvooruitzichten of kansen op de arbeidsmarkt.

ANNEXE I

I. — AUDITION DE

A. M. Bert Janssens, juge de paix (représentant de l'Union royale des juges de paix et de police);

B. M. Jean-Louis Franeau, premier président de la cour d'appel de Mons;

C. M. Jacques Tremmery, avocat;

D. M. Pierre Pestieau, professeur à l'ULg.

A. Exposé de M. Bert Janssens, président de la section «juges de paix» de l'Union royale des juges de paix et de police (U.R.J.P.P.)

M. Bert Janssens souligne qu'en préparation de la présente audition, il a réalisé un sondage d'opinion national limité parmi les juges de paix.

Il en ressort que les juges de paix de Wallonie recourent abondamment à des formules objectives pour calculer la pension alimentaire des enfants. Ils utilisent généralement la méthode Renard, dont ils se disent satisfaits. En Flandre, les juges de paix disposent de leurs propres modes de calcul et souhaitent poursuivre dans cette voie; les réactions des juges de paix bruxellois sont partagées.

Le principe de base est que, pour chaque procédure en matière de pension alimentaire, les magistrats en général doivent disposer de tous les éléments et de toutes les données financières nécessaires pour pouvoir aboutir à un jugement adéquat. Certaines méthodes de calcul sont, à cet égard, des outils possibles, mais l'expérience personnelle, les précédents judiciaires et la doctrine sont tout aussi fondamentaux. Il convient que le juge puisse parvenir à une appréciation aussi complète et équitable que possible.

Les magistrats connaissent déjà ces outils depuis longtemps bien que l'utilisation de ces méthodes de calcul n'ait jamais été imposée par la loi.

Compte tenu, notamment, de l'indépendance reconvenue à chaque magistrat dans sa compétence d'appréciation par la Constitution, l'intervenant ne plaide pas pour que l'on impose légalement l'emploi de l'une ou l'autre méthode.

Les formules imposées ne tiennent pas suffisamment compte des spécificités de chaque litige et des parties en cause, par exemple de leurs revenus et de leurs dépenses, de leur situation familiale, de leur état de santé, de leur âge, de leurs perspectives professionnelles ou de leur potentiel sur le marché de l'emploi.

Vele van deze gegevens kunnen in een parameter gegoten worden, andere evenwel niet. De heer Janssens verwijst naar «zwarte» inkomsten en inkomsten, activa of gebruik van luxegoederen die eigendom zijn van een vennootschap.

De wiskundige formules die voor de berekening van onderhoudsgeld nuttig kunnen toegepast worden, kunnen dus nooit de complexe realiteit volledig vatten.

De K.V.V.P. meent dan ook dat een wetgevend initiatief overbodig is vermits vele magistraten binnen hun «magistrale beoordeling» al vrijwillig gebruik maken van formules, maar dan veeleer als richtlijn of als toetssteen.

Het is dus niet aangewezen om een bepaalde berekeningswijze wettelijk op te leggen, de wet moet alleen in de mogelijkheid voorzien.

Het K.V.V.P. ziet slechts één uitzondering op dit facultatief karakter, met name het geval dat beide partijen het eens zijn en zouden vorderen dat de rechter zich in zijn beraad louter en alleen zou mogen laten leiden door een bepaalde formule.

Dergelijke verplichting heeft evenwel weinig zin want dan kunnen partijen onderling zelf de onderhoudsbijdrage berekenen, zonder dat de rechter hiervoor hoeft tussen te komen. Zij kunnen dan aan de rechter de uitvoerbaarverklaring van dit akkoord in een vonnis vragen.

B. – de heer Jean-Louis Franeau, eerste voorzitter van het hof van beroep te Bergen

De heer Jean-Louis Franeau, eerste voorzitter van het hof van beroep te Bergen, preciseert dat hij, vooreer hij tot zijn huidige ambt toetrad, lang gepleit heeft in familierechtelijke zaken en vaak geconfronteerd is geweest met de moeilijkheid de onderhoudsbijdragen te evalueren. Destijds vielen de magistraten terug op wat de anderen deden, waaruit onmogelijk op te maken viel op welke objectieve elementen ze hun beslissingen baseerden.

Ter herinnering: artikel 203, § 1, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt het volgende: «[de] ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, het toezicht, de opvoeding en de opleiding van hun kinderen.» Een dergelijke bepaling strekt de magistraten echter tot weinig nut, aangezien er niet in wordt gepreciseerd welke evenredigheidscoëfficiënt zij moeten toepassen.

Si un grand nombre de ces données peuvent être intégrées dans un paramètre déterminé, d'autres ne le peuvent pas. M. Janssens renvoie à cet égard aux revenus «non déclarés» et aux recettes, aux actifs ou à l'utilisation de produits de luxe appartenant à une société.

Les formules mathématiques qui peuvent être appliquées utilement pour le calcul de la pension alimentaire ne pourront dès lors jamais refléter parfaitement la complexité de la réalité.

La fédération royale des juges de paix et de police estime par conséquent qu'il est superflu de légiférer dans ce domaine étant donné que de nombreux magistrats utilisent déjà volontairement des formules pour prendre leurs décisions, mais plutôt au titre de directives ou de fil rouge.

Il n'est dès lors pas souhaitable d'imposer légalement un certain mode de calcul. La loi doit se borner à en prévoir la possibilité.

La fédération royale des juges de paix et de police ne voit qu'une seule exception à la règle du caractère facultatif: le cas où les deux parties s'accordent et demandent au juge de ne se baser que sur une formule déterminée dans son délibéré.

Cette obligation a toutefois peu de sens car, dans ce cas, les parties peuvent calculer elles-mêmes la contribution alimentaire sans que le juge doive intervenir et elles peuvent ensuite demander au juge de rendre cet accord exécutoire par voie de jugement.

B. – M. Jean-Louis Franeau, premier président de la cour d'appel de Mons

M. Jean-Louis Franeau, premier président de la cour d'appel de Mons, précise qu'avant d'occuper sa fonction actuelle, il a longtemps pratiqué le droit familial et a souvent été confronté aux problèmes d'évaluation des contributions alimentaires. À l'époque, les magistrats recouraient à ce que l'on peut appeler une méthode empirique, qui ne permettait pas de savoir sur quels éléments objectifs reposaient leurs décisions.

Pour rappel, l'article 203, § 1er, du Code civil dispose que «les père et mère sont tenus d'assumer, à proportion de leurs facultés, l'hébergement, l'entretien, la surveillance, l'éducation et la formation de leurs enfants». Or, une telle disposition est de peu d'utilité pour le magistrat dans la mesure où elle ne précise pas le coefficient de proportionnalité qu'il convient d'appliquer.

Gelet op die onduidelijkheid van de wet hebben de magistraten zelf een jurisprudentie trachten te ontwikkelen, die hen als toetssteen kon dienen. Daartoe hebben sommigen tabellen opgesteld waarin ze de door hen behandelde gevallen tot werkhypothesen omvormden: naar gelang van het beroep van de gescheiden partners, het aantal kinderen en hun leeftijd. Toch heeft die methode niet tot de nodige coherentie kunnen bijdragen, vooral omdat geen onderscheid wordt gemaakt tussen de onderhoudsplicht (de kosten van het kind waartoe de beide ouders gehouden zijn) en de bijdrage van elke ouder tot die plicht.

Vandaag nog stellen bepaalde rechtbanken de onderhoudsbijdragen dusdanig vast dat de betrokken ouders onmogelijk kunnen begrijpen welke redenering erachter zit. Als voorbeeld geeft de spreker een van 19 december 2007 daterend vonnis van de jeugdrechtbank van Brussel, waarbij een vader een onderhoudsbijdrage wordt opgelegd van 500 euro per maand en per kind voor de periode van 1 tot 31 mei 2007, 375 euro per maand en per kind voor de periode van 1 juni tot 31 december 2007 en 200 euro per maand en per kind voor de periode vanaf 1 januari 2008. Ter staving van zijn vonnis geeft de rechter gewoon aan zich te baseren op de analyse van de verschillende documenten - zonder een en ander echter nader toe te lichten.

Vervolgens gaat de heer Franeau dieper in op de vanaf 1986 ontwikkelde methode-Renard. Volgens Roland Renard, de socioloog die deze methode heeft uitgewerkt, kan men onmogelijk weten hoeveel een kind kost, maar is het daarentegen wél mogelijk te bepalen welk deel van het gezinsbudget aan de kinderen wordt besteed. Een vergelijking van statistische gegevens heeft de heer Renard ertoe gebracht een evenredigheidscoëfficiënt vast te stellen, waardoor hij kon aantonen dat het levenspeil van de kinderen dat van de ouders volgt.

De kostprijs van elk kind heeft de heer Renard dan kunnen vaststellen door het verschil te berekenen tussen het budget van een kinderloos gezin en dat van een gezin mét kinderen. Daaruit heeft hij evenredigheidscoëfficiënten afgeleid die de magistraten als uitgangspunt voor hun beslissing kunnen hanteren, zij het dat ze die coëfficiënten uiteraard moeten aanpassen aan de specifieke omstandigheden van de zaak.

De tegenstanders van de methode-Renard geven er, met het oog op de vaststelling van de onderhoudsbijdrage, de voorkeur aan de ouders te vragen hoeveel geld ze aan hun kinderen besteden. De ervaring toont echter aan dat de ouders dat doorgaans niet weten, tenzij misschien wanneer hun kind hoger onderwijs volgt. Heel wat uitgaven voor de kinderen zijn immers collectieve uitgaven (voeding, verwarming, transport, vakantie,...)

Face à l'imprécision de la loi, les magistrats ont tenté de construire une jurisprudence à laquelle se raccrocher. Pour ce faire, certains ont établi des tableaux reprenant les diverses hypothèses rencontrées, selon les professions des époux séparés, le nombre et l'âge d'enfants concernés. Pareille méthode, toutefois, ne permettait pas de dégager la cohérence nécessaire, essentiellement parce que la distinction n'est pas faite entre l'obligation à la dette (le coût de l'enfant auquel les deux parents sont tenus) et la contribution de chacun des parents à cette obligation.

Aujourd'hui encore, certains tribunaux fixent les contributions alimentaires de manière telle que les parents concernés ne peuvent pas comprendre le raisonnement suivi. À titre d'illustration, l'intervenant évoque un jugement du tribunal de la jeunesse de Bruxelles du 19 décembre 2007 dans lequel le tribunal se limite à indiquer, sans autres explications, qu'après analyse des divers documents, il «estime» opportun de fixer la contribution alimentaire à charge du père à 500 euros par mois et par enfant pour la période du 1er au 31 mai 2007, à 375 euros par mois et par enfant pour la période du 1er juin au 31 décembre 2007 et à 200 euros par mois et par enfant à partir du 1er janvier 2008.

M. Franeau évoque ensuite la méthode Renard développée à partir de 1986. Selon Roland Renard, le sociologue à l'origine de cette méthode, il est impossible de savoir ce que coûte un enfant mais il est par contre possible de déterminer quelle proportion du budget d'une famille est consacrée aux enfants. En comparant les statistiques pour déterminer un coefficient de proportionnalité, M. Renard a mis en évidence que le niveau de vie des enfants suivait le niveau de vie de leurs parents.

Il a pu déterminer le coût de l'enfant en comparant la différence entre les revenus d'une famille sans enfant et ceux d'une famille avec un enfant d'âges différents; il en a déduit des coefficients de proportionnalité qui peuvent servir de point de départ au raisonnement du magistrat, lequel doit évidemment les adapter en fonction des circonstances particulières de la cause.

Les opposants à la méthode Renard affirment que pour déterminer la contribution alimentaire, il est préférable de demander aux parents ce qu'ils dépensent pour leurs enfants. L'expérience montre toutefois que les parents ne le savent généralement pas sauf peut-être lorsqu'ils ont un enfant qui suit des études supérieures. De nombreuses dépenses pour les enfants sont en effet des dépenses collectives (nourriture, chauffage,

die per definitie niet per individueel gezinslid kunnen worden uitgesplitst.

De heer Franeau preciseert voorts dat als men een oplossing wil aanreiken voor een probleem dat betrekking heeft op een evenredige verhouding tussen getallen (in dit geval bepalen die getallen in euro uitgedrukte bedragen), de wiskundige benadering de enige aangepaste is, zoals trouwens vanzelfsprekend ook wanneer het erom gaat de kapitalisatie van een vruchtgebruik of van een nadeel op grond van de levensverwachting te berekenen of een opzeggingsvergoeding te bepalen (cf. de «formule-Claeys»). Die wiskundige benadering is zeker geen keurslijf en telkens wanneer de rechter dat billijk acht, kan hij de in aanmerking te nemen parameters in balans brengen in de toe te passen formule.

In navolging van wat, in Frankrijk, raadsheer Bardout in de *cour d'appel* van Toulouse vraagt en in het verlengde van de conclusies van het syntheseverslag dat op het verzoek van de toenmalige minister van Justitie Laurette Onkelinx werd uitgebracht door de heren F. Erdman en G. de Leval, beklemtoont de heer Franeau de noodzaak tot een samenhangende hervorming te komen van het bepaalde in de artikelen 203 en 339 van het Burgerlijk Wetboek. Het opnemen in de wet van een verwijzing naar «één» wiskundige methode voor de berekening van de onderhoudsbijdragen zal een versnippering van beslissingen voorkomen, zal het beheer van de door de scheidende ouders te nemen beslissingen te rationaliseren, zal ervoor zorgen dat het bedrag van de uitkeringen voorzienbaar is en dat bepaalde uitkeringsniveaus kunnen worden gehaald, zal zorgen voor een gevoel van gelijke behandeling en voor een perceptie van de vastgestelde bedragen als objectief, zal het gezag van de genomen beslissing vergroten en zal het percentage spontane invorderingen optrekken. De enige oplossing die een passend antwoord biedt op de behoefte de gescheiden ouders billijk te laten bijdragen aan de opvoedings- en onderhoudskosten van hun kinderen is de officiële aanname van een openbare referentiemethode die de waarde heeft van eenvoudig vermoeden. Noch de ervaring van de rechters, noch de verwijzing naar berekeningstabellen schenken voldoening.

De heer Franeau is ingenomen met de belangstelling van de parlementsleden voor deze aangelegenheid, via de indiening van de twee ter bespreking voorliggende wetsvoorstellen. Het is immers essentieel de voorzienbaarheid van de vonnissen te garanderen en een eind te maken aan de thans heersende rechtsonzekerheid. Daartoe is het van belang dat de wetgever erkent dat de uitgaven voor de kinderen afhangen van het inkomen van de ouders.

transport, vacances...) qu'il est par essence impossible d'individualiser.

Monsieur Franeau précise encore que si l'on veut trouver une solution à un problème qui concerne une relation proportionnelle entre des nombres (en l'occurrence, ces nombres mesurent des quantités d'argent exprimées en euros), le raisonnement mathématique est le seul qui soit adapté, comme il l'est ailleurs, évidemment, lorsqu'il s'agit d'effectuer un calcul de capitalisation d'un usufruit ou d'un dommage en fonction de l'espérance de vie, ou de fixer une indemnité de préavis (cf. la «grille Claeys»). Ce raisonnement mathématique n'est certainement pas un carcan et chaque fois que le juge l'estime équitable, il peut pondérer les paramètres à prendre en considération dans la formule à appliquer.

À l'instar de ce que réclame, en France, le conseiller Bardout de la cour d'appel de Toulouse et en prolongement des conclusions du Rapport de synthèse rédigé par F. Erdman et G. de Leval, à la demande de Laurette Onkelinx, vice-première ministre et ministre de la Justice, Monsieur Franeau insiste sur la nécessité de mener à bien une réforme cohérente des dispositions des articles 203 et 339 du Code civil. L'énoncé dans la loi, d'une référence à «une» méthode mathématique de calcul des contributions alimentaires limitera la dispersion des décisions, rationalisera la gestion des décisions à prendre par les parents qui se séparent, assurera la prévisibilité du montant des pensions et l'obtention de certains niveaux de pensions, donnera le sentiment d'égalité de traitement et l'image d'objectivité des montants fixés, renforcera l'autorité de la décision prise et amélioré le taux de recouvrement spontané. La seule solution répondant de manière efficace au besoin de rechercher une contribution alimentaire équitable des parents séparés aux frais d'éducation et d'entretien de leurs enfants est l'adoption officielle d'une méthode de référence publique ayant valeur de présomption simple. Ni l'expérience des juges ni la référence à des barèmes ne sont satisfaisantes.

M. Franeau salue l'intérêt des parlementaires pour cette matière, intérêt démontré par le dépôt des deux propositions de loi à l'examen. Il est en effet essentiel de garantir la prévisibilité des jugements et de mettre un terme à l'insécurité juridique actuelle. À cette fin, il est important que le législateur reconnaisse que les dépenses pour les enfants sont fonction des revenus des parents.

Wat wetsvoorstel DOC 52 0295/001 betreft, is de spreker bijzonder blij met het feit dat de tekst een verwijzing bevat naar het evenredigheidsbeginsel, alsook dat er sprake in is van een onderscheid tussen de onderhoudsplicht (vaststelling van de kostprijs van het kind) en de bijdrage tot die plicht (rekening houdend met de diverse uitkeringen en het inkomen van de ouders).

In wetsvoorstel DOC 52 0899/001 stelt de heer Franeau meer bepaald op prijs dat de rechter een beoordelingsmarge wordt gelaten. Zijn suggestie zou zijn van de beide teksten één tekst te maken.

C. Uiteenzetting van de heer Jacques Tremmery, advocaat

De heer Jacques Tremmery, advocaat, heeft zelf een model ontwikkeld om de onderhoudsbijdragen voor kinderen te objectiveren¹.

Hij is van oordeel dat het ontbreken van algemene richtlijnen kan leiden tot een schijnbare willekeur. Advocaten en de rechters, die in het kader van een bemiddeling of in een geding bepaalde gestandaardiseerde berekeningswijzen hanteren, hebben immers het voordeel dat ze aan de hand van de door hun gehanteerde methode het bedrag van de onderhoudsbijdragen kunnen verantwoorden.

In de toelichting bij de wetsvoorstellen wordt gesteld dat door de Koning te bepalen berekeningswijze slechts een richtsnoer en een werkmiddel zijn voor de magistraat. Het voorstel Nyssens-Wathelet gaat daarin tamelijk ver, door de rechter alleen te verplichten om te vermelden of hij de coëfficiënten al dan niet volgt.

De volledige vrijheid laten aan de magistraat is de meest verregaande optie en niet aan te raden. Hem toelaten gemotiveerd af te wijken van de door de Koning opgelegde coëfficiënten is even moeilijk. Die coëfficiënten zijn het resultaat van een grondige studie die echter grotendeels ontsnapt aan de partijen die een overeenkomst moeten maken of aan de rechter die ze moet opleggen. De rechter kan gemotiveerd afwijken van de coëfficiënt indien hij het bedrag wil aanpassen, hoewel hij eigenlijk niet precies weet hoe die coëfficiënt is ontstaan en wat hij inhoudt.

De door de heer Tremmery ontwikkelde methode vertrekt van de stelling dat de kostprijs van een kind wel degelijk te berekenen valt. Het vaststellen van het

En ce qui concerne la proposition de loi n° 295, l'intervenant juge de manière particulièrement favorable la référence à la proportionnalité, la distinction entre obligation à la dette (détermination du coût de l'enfant) et contribution à la dette (prenant en compte les allocations de toute nature et les revenus de parents).

Pour ce qui est de la proposition n° 899, M. Franeau apprécie particulièrement la marge d'appréciation laissée au juge. Il recommande en conclusion une fusion des deux textes.

C. Exposé de M. Jacques Tremmery, avocat

M. Jacques Tremmery, avocat, a lui-même élaboré un modèle visant à objectiver les contributions alimentaires pour les enfants¹.

Il estime que l'absence de directives générales peut donner lieu à une apparence d'arbitraire. Les avocats et les juges qui, dans le cadre d'une médiation ou d'un litige, adoptent des formules de calcul standardisées, ont en effet l'avantage de pouvoir justifier le montant des contributions alimentaires à l'aide de la méthode qu'ils appliquent.

Les développements des propositions de loi indiquent que le mode de calcul à fixer par le Roi ne doit être qu'une ligne directrice, un outil au service du magistrat. La proposition Nyssens-Wathelet va assez loin à cet égard en contraignant seulement le juge à indiquer s'il applique ou non les coefficients prévus.

La formule qui consiste à donner toute liberté au magistrat est celle qui va le plus loin. Elle n'est pas à conseiller. Il est tout aussi compliqué d'autoriser le juge à déroger de manière motivée aux coefficients imposés par le Roi. Ces coefficients résultent d'un examen approfondi qui échappe toutefois largement aux parties qui doivent conclure un accord, ou au juge qui doit l'imposer. Le juge peut alors déroger de manière motivée au coefficient s'il souhaite adapter le montant concerné bien qu'il ne sache pas réellement comment ce coefficient a été calculé et ce qu'il représente.

La méthode élaborée par M. Tremmery part du principe que les dépenses effectuées pour les enfants peuvent effectivement être calculées. La fixation du montant

¹ Jacques Tremmery et Maaïke Tremmery, «Onderhoudsgeld voor kinderen – praktische handleiding met rekenblad», MAKLU, 2005

¹ Jacques Tremmery et Maaïke Tremmery, «Onderhoudsgeld voor kinderen – praktische handleiding met rekenblad», MAKLU, 2005

bedrag van het onderhoudsgeld dient daarom in twee stappen te gebeuren. Eens euren. Eerst worden de kosten geraamd, daarna worden ze verdeeld tussen de partijen. Eens tussen partijen een akkoord is over het onderhoudsgeld of eens de rechter een beslissing genomen heeft, is het van belang dat het vonnis of het protocol ook duidelijk vermeldt hoe de berekening tot stand gekomen is.

Het model van de heer Tremmery vertrekt van het statistisch onderzoek van het NIS. Dit onderzoek bepaalt het statistisch gemiddelde dat besteed wordt door gezinnen, verdeeld in 10 inkomstendecielen en dit per uitgavenpost.

Het rekenblad bepaalt, nadat de inkomsten zijn ingegeven, het deciel waartoe het gezin behoort en, volgens dit deciel, de statistische kostprijs per categorie kosten.

Het model geeft automatisch, voor elke post en in totaal, het statistisch gemiddelde, rekening houdend met het inkomstendeciel en wordt vervolgens verder gemoduleerd om ook rekening te kunnen houden met de leeftijd.

De schijnbare complexiteit van het model is het gevolg van de mogelijkheid om te interfereren in de automatisch opgegeven statistische gemiddelden door ze aan te passen aan de concrete werkelijkheid.

Het model laat toe de statistische kost te vervangen door:

- de werkelijke kost indien deze bekend is (bijvoorbeeld de werkelijk betaalde huurprijs)
- te herleiden tot de aanvaardbare kost (als de huurprijs onverantwoord hoog is).

Dit model vult dus, eenmaal de inkomsten zijn ingevoerd, het statistisch gemiddelde volledig automatisch in. De mogelijkheid tot nuancering, post per post tot werkelijke of verantwoorde bedragen, maakt het schijnbaar ingewikkeld. Die mogelijkheid is echter billijk en in een bemiddeling zelfs essentieel.

Een volgende reeks tabellen houdt rekening met het aantal kinderen.

De rang van een kind in het gezin is immers ook van belang voor het bepalen van de kostprijs.

Ten slotte, bij de berekening van het onderhoudsgeld moet rekening gehouden worden met de niet-samen-drukbaar kosten, zoals woonkosten in de ruime betekenis van het woord. Ook hypothecaire leningen en sommige beroepskosten vallen daaronder. Het draagkrachtloos in-

de la contribution alimentaire doit dès lors s'effectuer en deux temps. Dans un premier temps, les dépenses sont estimées et, dans un second temps, elles sont réparties entre les parties. Dès que les parties se sont accordées sur la pension alimentaire ou que le juge a pris une décision, il importe que le jugement ou le protocole mentionne également en termes clairs comment ce calcul a été effectué.

Le modèle de M. Tremmery se fonde sur l'enquête statistique de l'INS. Cette enquête détermine la moyenne statistique consacrée par les ménages, divisée en 10 déciles de revenus, et ce, par poste de dépense.

La feuille de calcul détermine, après que les revenus ont été insérés, le décile auquel le ménage correspond et, en fonction de ce décile, le coût statistique par catégorie de coûts.

Le modèle indique automatiquement, pour chaque poste et au total, la moyenne statistique, en tenant compte du décile de revenus. Il est ensuite modulé pour faire également intervenir l'âge.

L'apparente complexité du modèle provient de la possibilité d'interférer dans la production automatique de moyennes statistiques en les adaptant à la réalité concrète.

Le modèle permet de remplacer le coût statistique par:

- le coût réel s'il est connu (par exemple le loyer réellement payé)
- un coût acceptable (si le loyer est d'une hauteur injustifiée).

Une fois que les revenus sont insérés, ce modèle fournit donc automatiquement la moyenne statistique. La possibilité de nuancer, poste par poste, pour atteindre des montants réels ou justifiés, complique en apparence le modèle. Cette possibilité le rend néanmoins plus équitable et est même essentielle en cas de médiation.

Une série suivante de tableaux tient compte du nombre d'enfants.

Le rang d'un enfant dans la famille importe en effet également dans la détermination du coût.

Enfin, dans le cadre du calcul de la pension alimentaire, il convient de tenir compte des coûts incompressibles, comme les frais liés au logement au sens large du terme. Les prêts hypothécaires et certains frais professionnels relèvent de cette catégorie. Les revenus

komen moet afgetrokken worden van het totale inkomen om de draagkracht van de ouder te bepalen.

De spreker verwijst ook kort naar het Nederlandse model. Daar maakte men de methodiek doorzichtig door een commissie op te richten die jaarlijks een richtlijn moet opstellen en door diverse instellingen te laten samenwerken om halfjaarlijkse tabellen en tarieven te publiceren, waarbij de berekeningswijze wordt gedetailleerd en uitgelegd.

*
* *

In de toelichting van het wetsvoorstel Nyssens-Wathelet wordt uitdrukkelijk gesteld dat professor Roland Renard de theoretische kost van het kind berekent door de bijkomende middelen te begroten waarover een stel met kinderen moet beschikken om hetzelfde levenspeil te hebben als een kinderloos stel.

De heer Tremmery vindt dit geen neutrale stelling. Het uitgangspunt van de methode Renard kadert in een filosofisch politieke benadering van de problematiek. Hebben koppels met kinderen recht op een gelijkwaardige levensstandaard als de koppels met hetzelfde inkomen zonder kinderen? Anderen zullen de vraag stellen in hoeverre de maatschappij de financiële gevolgen moet lenigen van de individuele beslissing om kinderen te krijgen. De politiek moet een antwoord geven op die vraag. Dit uitgangspunt kadert niet in de juridische problematiek van het verdelen van de kost van de kinderen tussen twee echtgenoten. De wetsvoorstellen beogen inderdaad een oplossing te bieden in het conflict tussen twee echtgenoten die niet akkoord gaan over hun wederzijdse bijdrage.

Vanuit zijn invalshoek vertrekt de heer Renard van de consumptiegewoonten van een niet ontbonden gezin terwijl de wetsvoorstellen precies bedoelen een oplossing te vinden voor ontworpen gezinnen².

² De rechtspraak oordeelde reeds over begrotingsmodellen, in casu de methode Renard.

In zijn arrest nr 108/2006 van 28.06.2006 oordeelde het Arbitragehof:

«*Het is immers enkel in het raam van een concreet onderzoek van de situatie van de ouders dat de verhouding kan worden vastgesteld waarin zij zouden moeten bijdragen in de kosten van levensonderhoud van hun kinderen.*»

Cassatie was even formeel om te stellen dat rekening moet gehouden worden met concrete lasten van de ouders zoals hun eigen belangrijke medische kosten (arrest van 16.04.2004) of met onreducerebare lasten, in casu de afbetaling van de hypothecaire lening (arrest van 02.05.2005 C.04.0375.F).

De begrotingsmodellen of coëfficiënten moeten dus zo gedetailleerd beschreven zijn dat de rechter ze kan corrigeren.

«hors capacité financière» doivent être déduits des revenus totaux pour déterminer la capacité financière du parent.

L'orateur évoque ensuite brièvement le modèle néerlandais. Les Pays-Bas ont rendu la méthode transparente en chargeant une commission d'élaborer chaque année une directive et en demandant à diverses institutions de collaborer pour publier des tableaux et des tarifs semestriels détaillant et expliquant la méthode de calcul.

*
* *

Dans les développements de la proposition de loi Nyssens-Wathelet, il est souligné explicitement que le professeur Roland Renard calcule le coût théorique de l'enfant en estimant les moyens supplémentaires dont un couple avec enfants doit disposer pour avoir le même niveau de vie qu'un couple sans enfants.

M. Tremmery estime que ce point de vue n'est pas neutre. Le point de départ de la méthode Renard s'inscrit dans le cadre d'une approche politique philosophique de la problématique. Les couples avec enfants ont-ils le droit d'avoir un niveau de vie équivalent aux couples sans enfants ayant le même revenu? D'autres poseront la question de savoir jusqu'à quel point la société doit adoucir les conséquences financières de la décision individuelle d'avoir des enfants. C'est au politique de répondre à cette question. Ce point de départ ne s'inscrit pas dans le cadre de la problématique juridique du partage du coût des enfants entre deux époux. Les propositions de loi visent en effet à offrir une solution dans le cadre du conflit entre deux époux qui ne sont pas d'accord sur leur contribution réciproque.

L'angle d'approche de M. Renard se base sur les habitudes de consommation d'une famille non décomposée, alors que les propositions de loi visent justement à trouver une solution pour les familles désunies².

² La jurisprudence a déjà statué sur des modèles budgétaires, et, en l'espèce, sur la méthode Renard.

Dans son arrêt n° 108/2006 du 28.06.2006, la Cour d'Arbitrage a estimé:

«*Ce n'est en effet que dans le cadre d'un examen concret de la situation des père et mère qu'il est possible d'établir la proportion dans laquelle ceux-ci doivent contribuer au coût de l'entretien de leurs enfants.*»

La Cour de cassation a déclaré de manière tout aussi formelle qu'il convient de tenir compte des charges concrètes des parents, comme leurs propres frais médicaux importants (arrêt du 16.04.2004), ou des charges incompressibles, en l'espèce, le remboursement du prêt hypothécaire (arrêt du 02.05.2005 C.04.0375.F).

Les modèles budgétaires ou coefficients doivent donc être décrits de manière suffisamment détaillée pour que le juge puisse les corriger.

De «Gezinsbond» stelde aan de hand van eigen studies vast dat de coëfficiënten van de equivalentieschaal Renard moesten verhoogd worden met 30% voor bijkomende kosten veroorzaakt door een gedeelde opvoeding. Volgens spreker houdt deze stelling weinig rekening met de fundamenteel verschillende situatie waarin een ouder en het kind terechtkomen naargelang het kind in een eenoudergezin zal opgevoed worden of in een nieuw samengesteld gezin van tweeverdieners.

Een kostprijs berekenen van kinderen vertrekkend van het principe dat zij recht hebben op wat zij kregen tijdens het samenleven van hun ouders klinkt idealistisch maar druist in tegen een aantal principes o.a.

– het recht op echtscheiding ingevoerd bij de recente hervorming van de echtscheidingswet. Los van de filosofische beschouwing of ouders met kinderen niet te snel scheiden komt men vanuit een louter economisch perspectief tot de conclusie dat ouders met bijvoorbeeld vijf kinderen niet zouden kunnen scheiden omdat ze eenvoudig heel hun inkomen aan de kinderen zouden moeten besteden;

– het gelijkheidsbeginsel. Alleen de onderhoudsplichtige wordt getroffen door dit principe, niet de onderhoudsgerechtigde. Voor deze laatste vallen immers zowel de door de andere te betalen bijdrage als een theoretische eigen bijdrage in de gezinspot.

Vermoedelijk omwille van dat verschillend uitgangspunt moet worden vastgesteld dat de kinderalimentatie volgens de Nederlandse tremanormen, eveneens gesteund op grondige sociologische studies, ernstig afwijken van de berekening volgens de methode Renard.

Wanneer de kostprijs berekend wordt van kinderen van 10 en 8 jaar met ouders die elk 1 250 euro per maand verdienen geeft het Nederlandse puntensysteem 540 euro terwijl de methode Renard tot 769,55 euro komt (coëfficiënt 0,210 en 0,196).

Toch komt men in Nederland volgens de tremanormen tot een hogere alimentatie dan met de methode Renard als het kind zijn hoofdverblijf heeft bij de ene ouder en slechts een secundair verblijf bij de andere. De reden is dat de methode Renard de bijdragen in natura van de contactgerechtigde ouder veel hoger inschat dan in Nederland.

*
* *

Le «Gezinsbond» a constaté, sur la base d'études qu'il a réalisées, que les coefficients de l'échelle d'équivalence de Renard devaient être augmentés de 30% pour les frais supplémentaires occasionnés par une éducation partagée. Selon l'orateur, cette thèse tient très peu compte de la situation fondamentalement différente dans laquelle se retrouvent un parent et l'enfant selon que l'enfant est élevé dans une famille monoparentale ou dans une famille recomposée à deux revenus.

L'affirmation selon laquelle les dépenses consenties au bénéfice des enfants doivent être calculées en partant du principe que ces derniers ont le droit de bénéficier du même confort que lorsque leurs parents vivaient ensemble a quelque chose qui tient de l'idéal mais enfreint néanmoins plusieurs principes:

– le droit au divorce a été instauré par la réforme récente de la loi sur le divorce. Abstraction faite de la question de savoir, sur un plan philosophique, si les conjoints qui ont des enfants ne divorcent pas trop rapidement, une analyse strictement économique de cette question invite à conclure que les parents qui ont, par exemple, cinq enfants ne pourraient pas divorcer dès lors qu'ils devraient consacrer tous leurs revenus à leurs enfants;

– en ce qui concerne le principe d'égalité, on observera qu'il ne s'applique qu'au débiteur et non au créancier d'aliments. Pour ce dernier, la contribution devant être payée par l'autre parent et une contribution théorique propre aboutissent en effet dans le budget du ménage.

C'est sans doute cette différence de point de départ qui explique que l'on constate que les pensions alimentaires destinées aux enfants établies selon les normes Trema aux Pays-Bas – qui s'appuient également sur des études sociologiques approfondies – diffèrent significativement des résultats obtenus avec la méthode Renard.

Les dépenses pour des enfants de 10 et de 8 ans dont les parents ont chacun un revenu mensuel de 1 250 euros calculées à l'aide du système de points néerlandais s'établissent à 540 euros tandis qu'elles atteignent 769,55 euros si on les calcule avec la méthode Renard (coefficients 0,210 et 0,196).

Cependant, les pensions alimentaires calculées selon les normes néerlandaises Trema sont plus élevées que celles établies à l'aide de la méthode Renard si l'enfant a sa résidence principale chez l'un de ses parents et n'a qu'une résidence secondaire chez l'autre. C'est dû au fait que la méthode Renard établit les contributions en nature du parent titulaire du droit aux relations personnelles à un niveau beaucoup plus élevé qu'aux Pays-Bas.

*
* *

Hoewel het werk van de professoren Renard en Pestiau zeer verdienstelijk is, meent de heer Tremmery dat er moet gestart worden op basis van een multidisciplinair onderzoek, uitgevoerd door verschillende universiteiten, vertrekkend van de reële kost van het kind. Dit zou tot een concreet maar toch relatief eenvoudig model kunnen leiden.

Het vertrekpunt van Roland Renard is sociologisch verantwoord en vormt een degelijke basis voor politieke beslissingen over bijvoorbeeld de kinderbijslag. Juridisch lijkt zijn vertrekpunt – hoeveel moet een gezin meer verdienen met kinderen om een gelijke levensstandaard te behouden – geen correcte regel voor de verdeling van de kostprijs van de kinderen.

Wat belangrijk lijkt is dat:

- de wettekst het tweestappenplan voor de begroting van onderhoudsgeld voor kinderen oplegt en dat aanwijsbaar vermeld wordt in de overeenkomst of de uitspraak. Eerst moet de kostprijs van het kind bepaald worden, dan pas verdeeld.

- voor de berekening van de kostprijs van een kind uitgegaan wordt van studies gesteund op het onderzoek van het NIS aan sociologische studies om tot de werkelijke kost van het kind te komen en niet de theoretische kost;

- de algemene coëfficiënten:

- verschillen volgens het inkomstendeciel waartoe het gezin behoort. (Een lager inkomen geeft geen aanleiding tot een lagere coëfficiënt, eerder integendeel).

- gedifferentieerd worden zodat elke post gemoduleerd kan worden. Het oprichten van een commissie naar Nederlands model zou praktisch zijn.

- de berekening van de kostprijs niet louter op de samengevoegde inkomsten gebeurt alsof partijen niet uit elkaar zijn. De concrete situatie moet in rekening gebracht;

- de verdeling van de bekomen kostprijs tussen de ouders gebeurt op basis van hun draagkracht, m.a.w. hun totaal inkomen, mogelijkheden inbegrepen, onder aftrek van het draagkrachtloos inkomen;

- er rekening gehouden wordt met de bijdrage in natura van de onderhoudsplichtige, maar niet met een verdeelsleutel bekomen door alleen de dagen te tellen waarbij het kind bij elke ouder verblijft, maar op basis van het concrete impact van dit verblijf op de kosten.

M. Tremmery reconnaît les grands mérites des travaux des professeurs Renard et Pestiau mais estime néanmoins qu'il y a lieu de s'appuyer sur un examen multidisciplinaire qui soit réalisé par plusieurs universités et basé sur les dépenses réellement consenties pour l'enfant. Cela permettrait d'élaborer un modèle concret quoique relativement simple.

L'hypothèse de départ de Roland Renard se justifie sur le plan sociologique et constitue une bonne base pour les décisions politiques concernant, par exemple, les allocations familiales. Sur un plan juridique, cette hypothèse de travail – combien un ménage doit-il gagner en plus dès lors qu'il a des enfants pour conserver un niveau de vie équivalent? – n'est pas adéquate pour la répartition des dépenses consenties au bénéfice des enfants.

Il importe:

- que le texte de loi impose le plan en deux étapes pour la détermination de la pension alimentaire des enfants et que ce mode de calcul apparaisse clairement dans la convention ou dans le jugement. Le coût de l'enfant doit d'abord être déterminé puis seulement réparti;

- que le calcul du coût d'un enfant se fonde sur l'enquête de l'INS et sur des études sociologiques pour aboutir au coût réel de l'enfant et non à son coût théorique;

- que les coefficients généraux:

- diffèrent en fonction du décile de revenus auquel la famille correspond (un revenu inférieur n'entraîne pas un coefficient inférieur, au contraire);

- soient différenciés de manière à pouvoir moduler chaque poste. À cette fin, la création d'une commission à l'instar du modèle néerlandais s'avérerait utile.

- que le calcul du coût ne se fasse pas simplement en fonction des revenus cumulés, comme si les parties ne s'étaient pas séparées. C'est la situation concrète qui doit être prise en compte;

- que le coût obtenu soit réparti entre les parents en fonction de leur capacité financière, c'est-à-dire leurs revenus totaux, possibilités incluses, desquels est déduit le revenu «hors capacité financière»;

- qu'il soit tenu compte de la contribution in natura du débiteur alimentaire, non au moyen d'une clé de répartition obtenue en additionnant simplement le nombre de jours durant lesquels l'enfant séjourne auprès de chaque parent, mais en fonction de l'incidence concrète de ce séjour sur les coûts.

D. Uiteenzetting van de heer Pierre Pestieau, hoogleraar aan de ULg

De heer Pierre Pestieau, hoogleraar aan de ULg, wijst erop dat hij in opdracht van de FOD Justitie recentelijk heeft meegewerkt aan de studie «Les contributions alimentaires pour les enfants».

Het eerste deel van die studie beoogt de methode-Renard bij de tijd te brengen en in perspectief te plaatsen, door aan te tonen dat het een illusie is te menen dat de zaak kan worden geobjectiveerd. Het tweede deel is gewijd aan een enquête, waarbij een aantal magistraten steekproefsgewijs werd gevraagd hoe zij de uitkeringen tot levensonderhoud vaststellen. Uit de analyse van hun optreden blijkt dat de methode-Renard in mindere dan wel in meerdere mate wordt toegepast, al naargelang van de gemeenschap, het gewest en de provincie waarin de studie werd uitgevoerd. Heel vaak wordt die methode gebruikt zonder dat de gebruikers dat zelf beseffen. Uiteindelijk komt het erop aan te achterhalen of de genomen beslissingen redelijk én billijk zijn.

Volgens de spreker moeten twee vragen worden beantwoord, met name hoeveel het kind kostte vóór de scheiding van de ouders, alsook welk bedrag aan het kind zou moeten worden toegekend na de scheiding.

De eerste vraag kan makkelijk worden beantwoord: de kostprijs van een kind is gelijk aan het bijkomende inkomen dat een welbepaald gezin nodig heeft om de uitgaven voor een extra kind te dekken, zonder dat de levensstandaard daaronder lijdt.

Het antwoord op de tweede vraag is complexer. Over het algemeen komt het gezin armer uit een scheiding, omdat de dankzij het samenleven gerealiseerde schaalvoordelen wegvallen. Bij gelijke levensstandaard hebben twee personen die samenleven immers minder dan tweemaal zoveel nodig als wat een alleenstaande gebruikt of verbruikt. Op grond van dat gegeven kunnen equivalentieschalen worden berekend.

Voorts moet men bij de opdeling een zekere logica hanteren: het ligt voor de hand dat, wanneer het hoederecht wordt uitgeoefend door één van de ouders, de beschikbare middelen – zijnde de inkomsten van die ouder plus de uitkering tot levensonderhoud voor het kind – moeten worden opgedeeld.

Bovendien mag geen afbreuk worden gedaan aan het welvaartspeil van de leden van de twee nieuwe gezinnen die na de scheiding ontstaan. Door een regel strikt toe te passen, kan men er weliswaar voor zorgen dat een kind middelen heeft, maar dreigt de schuldenaar van

D. Exposé de M. Pierre Pestieau, professeur à l'ULg

M. Pierre Pestieau, professeur à l'ULg, rappelle avoir récemment participé à l'élaboration d'une étude intitulée «les contributions alimentaires pour les enfants», commandée par la SPF Justice.

La première partie de cette étude vise à actualiser et à relativiser la méthode Renard en montrant que la tentative d'objectivation est illusoire. La seconde partie est consacrée à une enquête auprès d'un échantillon de magistrats afin d'analyser leurs comportements face au problème de la détermination des contributions alimentaires. De cette analyse, il ressort que selon les communautés, les régions et provinces, la méthode Renard est plus ou moins utilisée. Bien souvent, certains utilisent cette méthode sans le savoir. Au final, ce qui importe est de savoir si les décisions prises sont raisonnables et justes.

L'intervenant rappelle les deux questions auxquelles il convient de répondre: la première est de savoir ce que coûtait l'enfant avant la séparation des parents. La seconde est de déterminer ce qui devrait être alloué à l'enfant après la séparation.

La première question est facile à résoudre: le coût de l'enfant se définit comme étant le revenu additionnel nécessaire à une famille déterminée afin d'assurer, sans chute de niveau de vie, les dépenses occasionnées par un enfant supplémentaire.

Répondre à la seconde question est plus complexe. En général, la famille s'appauvrit après une séparation dans la mesure où disparaissent les économies d'échelle que la vie en commun rendait possible. En effet, pour avoir le même niveau de vie, deux personnes vivant ensemble ont besoin de moins que le double de ce qu'une personne vivant seule utilise ou consomme. À partir de cette évidence, on peut calculer des échelles d'équivalence.

Par ailleurs, il faut tenir compte d'une certaine logique de partage: il est évident que, dans le cas d'une garde exercée par l'un des parents, les ressources disponibles constituées des revenus de ce parent et de la rente alimentaire versée pour l'enfant font l'objet d'un partage.

Il ne faut pas non plus agir au détriment du bien-être des membres des deux nouvelles familles issues de la séparation. L'application rigide d'une règle permet, il est vrai, de donner des ressources à un enfant mais risque de mettre le débiteur de ces ressources dans une

die middelen in een onhoudbare financiële toestand te verzeilen, waardoor hij in een kwetsbare positie komt te staan.

Voorts kan men er niet omheen dat de inkomsten van een echtpaar vóór en na de scheiding niet altijd bekend zijn. Naast zwartwerk kunnen nog andere strategieën worden aangewend om voor een deel van de inkomsten geen open kaart te spelen vooraleer de rechtbank uitspraak doet.

De kostprijs van het kind kan worden berekend op grond van een onderzoek naar het gezinsinkomen, door een beroep te doen op een econometrische methode die gebruik maakt van een aantal factoren (grootte van het gezin, sociaalprofessionele situatie van de ouders enzovoort). Op basis van die econometrische raming kan worden bepaald hoeveel middelen vereist zijn om de levensstandaard van een gezin mét een extra kind op peil te houden. Op grond van die berekening, waarbij wordt uitgegaan van een statistisch gemiddelde van het inkomen van alle Belgen, verkrijgt men proportionaliteitsgraden.

De heer Pestieau preciseert dat de op grond van die berekening verkregen resultaten werden vergeleken met subjectieve gegevens. Daartoe werd de gezinnen gevraagd aan te geven welk bedrag zij nodig hebben om rond te komen. Uit de toetsing blijkt dat de resultaten van de studie een zekere coherentie vertonen. Op grond daarvan werden evenredigheidscoëfficiënten opgesteld volgens de leeftijd van het kind (jonger en ouder dan 12 jaar), alsook volgens het inkomen waarover het paar vóór de scheiding beschikte. Die coëfficiënten nemen af naarmate het inkomen stijgt.

Zo kan de kostprijs voor een kind, bij een inkomen van minder dan 25 000 euro, worden berekend door dat inkomen te vermenigvuldigen met 0.25/1,25 (men moet het inkomen van het paar immers verhogen, om rekening te houden met de toestand waarin ze zouden verkeren als zij dezelfde levensstandaard willen handhaven).

De economische kostprijs van een kind kan worden berekend, maar dat heeft weinig nut, behalve misschien voor de middenklasse. Voor de minstbedeelden voldoet die berekeningsmethode niet, en wel om de voormelde redenen. Die mensen hangen af van (momenteel nog te lage) sociale uitkeringen om uit de armoede te komen.

Ten slotte merkt professor Pestieau op dat de beslissing over de uitkering tot levensonderhoud doorgaans los van de beslissing over het hoederecht wordt genomen. Volgens hem is het evenwel van belang dat men zich over de beide knelpunten tegelijk beraadt: het gedeelde hoederecht kan een groter stimulerend effect hebben

situation financière intenable et entraîner une précarisation de sa situation.

Par ailleurs, il est exact que les revenus du couple avant ou après la séparation ne sont pas toujours connus. Outre le travail au noir, il existe d'autres stratégies permettant de dissimuler une partie de ses revenus avant que n'intervienne la décision du tribunal.

Le coût de l'enfant peut être calculé sur la base d'une enquête sur le revenu des ménages, en recourant à une méthode économétrique basée sur une série de facteurs (taille du ménage, situation socioprofessionnelle des parents...). À partir de cette estimation économétrique, il est possible de déterminer quelles ressources sont nécessaires pour qu'un ménage qui souhaite avoir un enfant supplémentaire ne voit pas son niveau de vie diminuer. C'est à partir de ce calcul réalisé sur la base d'une moyenne statistique de l'ensemble des revenus des Belges que l'on obtient des taux de proportionnalité.

M. Pestieau précise que les résultats obtenus à partir de ce calcul ont été comparés avec des données subjectives. Pour ce faire, il a été demandé aux ménages ce dont ils avaient besoin pour joindre les deux bouts. La comparaison démontre que les résultats obtenus ont une certaine cohérence. Des coefficients de proportionnalité ont ainsi été dégagés selon l'âge de l'enfant (avant et après 12 ans) et selon les revenus disponibles avant séparation. Ces fractions diminuent au fur et à mesure que les revenus augmentent.

À titre d'illustration, pour un revenu de moins de 25 000 euros, le coût d'un enfant équivaut à ces revenus multipliés par 0.25/1,25 (il faut en effet augmenter le revenu du couple si l'on veut rendre compte de la situation où ils seraient s'il voulait conserver le même niveau de vie).

L'on peut donc calculer le coût économique de l'enfant mais c'est de peu d'utilité, si ce n'est peut-être pour les classes moyennes. En ce qui concerne les plus pauvres, cette méthode de calcul est insatisfaisante en raison des raisons évoquées plus haut. Ceux-ci doivent compter sur des allocations sociales qui doivent leur permettre de sortir de la pauvreté et qui aujourd'hui sont encore insuffisantes.

Enfin, le professeur Pestieau remarque que la question de la rente alimentaire est généralement examinée indépendamment de la décision relative à la garde. Or, il lui paraît important de réfléchir aux deux questions simultanément: une garde partagée peut avoir un aspect incitatif plus grand que l'obligation de verser une

dan de verplichting om een uitkering tot levensonderhoud te betalen, waarvan de schuldenaar niet altijd het nut inziet.

E. Gedachtewisseling

De heer Jean-Luc Crucke (MR) is voorstander van het gebruik van de methode-Renard, maar vindt dat die methode onvoldoende rekening houdt met een belangrijk cultureel aspect, meer bepaald de positie van het kind in de samenleving. In sommige gezinnen neemt het kind immers een centrale plaats in. Door de methode-Renard zonder meer toe te passen, houdt men geen rekening met dat aspect.

De eerste voorzitter van het hof van beroep te Bergen, de heer Franeau, heeft verwezen naar een tabellenregeling, die werd uitgewerkt op grond van empirische ervaring. Werden de aan de hand van die regeling verkregen resultaten vergeleken met die welke de methode-Renard hebben opgeleverd?

Op grond van zijn beroepservaring besluit de heer Crucke dat in familiezaken een heel *contentieux* makkelijker kan worden beslecht wanneer er een overeenkomst is over de uitkering tot levensonderhoud. Wanneer echter wordt gefocust op het aspect uitkering tot levensonderhoud, kan het net moeilijker worden de andere knelpunten weg te werken. Kan de objectivering van de methoden tot vaststelling van de uitkeringen tot levensonderhoud de emotionele beladenheid van gezinsconflicten ontmijnen?

Tot slot relativeert de spreker de problemen in verband met de toepassing van de methode-Renard in de gevallen waarin twijfel bestaat over het inkomen van de ouders (bijvoorbeeld bij zwartwerk). Als blijkt dat het aangegeven inkomen niet waarheidsgetrouw is, kan de magistraat bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, dat inkomen hoger evalueren, op grond van de elementen in het dossier.

De heer Bert Schoofs (VB) stelt vast dat het dan wel nuttig kan zijn gebruik te maken van de modellen om de vaststelling van de alimentatiebijdragen te objectiveren, maar uit de hoorzittingen blijkt dat met geen van de bestaande modellen ideale oplossingen worden aangereikt.

Ware het niet beter de magistraten tijdens hun opleiding te leren werken met die modellen, veeleer dan ze te verankeren in koninklijke besluiten dan wel een commissie op te richten binnen het Nationaal Instituut voor de Statistiek, zoals de heer Tremmery voorstelt?

Is momenteel voorzien in specifieke opleidingen om de uitkeringen tot levensonderhoud te leren berekenen?

rente alimentaire dont le débiteur ne voit pas toujours le profit retiré.

E. Échange de vues

M. Jean-Luc Crucke (MR) se dit favorable au recours à la méthode Renard mais juge qu'elle n'intègre pas suffisamment un aspect culturel important à savoir la place de l'enfant dans la société. Dans certaines familles, l'enfant occupe en effet une place privilégiée. Or, l'application pure de la méthode Renard ne prend pas cet aspect en considération.

Le premier président de la cour d'appel de Mons, M. Franeau, a évoqué un système de tables élaboré à partir de l'expérience empirique. Les résultats obtenus grâce à ce système ont-ils été comparés à ceux obtenus grâce à la méthode Renard?

Sur la base de son expérience professionnelle, M. Crucke conclut que lorsqu'on est parvenu à résoudre le contentieux alimentaire, il est plus facile de résoudre l'ensemble du contentieux familial. D'un autre côté, toutefois, en se focalisant sur le contentieux alimentaire, on rend plus difficile la résolution des autres problèmes. L'objectivation des méthodes de détermination des contributions alimentaires permet-elle de neutraliser la charge émotionnelle entourant le conflit familial?

Enfin, l'intervenant relativise la difficulté d'appliquer la méthode Renard en cas de doute sur les revenus des parents (par exemple, travail au noir). S'il apparaît que le revenus déclarés ne correspondent pas à la réalité, le magistrat saisi du litige peut, sur base des éléments du dossier, procéder à une réévaluation.

M. Bert Schoofs (VB) constate que s'il est utile d'utiliser des modèles permettant d'objectiver la détermination des contributions alimentaires, les auditions démontrent qu'aucun des modèles existants n'offre de solutions idéales.

Plutôt que d'intégrer ces modèles dans des arrêtés royaux ou de créer une commission au sein de l'Institut national de statistiques (INS) comme le propose M. Tremmery, ne serait-il pas préférable d'intégrer ces méthodes dans la formation des magistrats?

Dispense-t-on à l'heure des cours spécifiques consacrés au calcul des contributions alimentaires?

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) merkt op dat de magistraat die de uitkering tot levensonderhoud moet bepalen, volgens rechter Janssens zich voldoende onafhankelijk moet opstellen om rekening te kunnen houden met diverse elementen die niet in een wiskundige berekening te vatten zijn. De spreker geeft trouwens aan dat zij niet wenst dat terzake een wetgevend initiatief wordt aangenomen.

Hoe staat het evenwel met het in rekening brengen van de buitengewone kosten? In de praktijk lopen de meningen daarover sterk uiteen, omdat bijna nergens wordt gedefinieerd wat het begrip «buitengewone kosten» precies inhoudt. Achten de sprekers het wenselijk dat de wetgever in dat verband optreedt?

De evenredigheidscoëfficiënten van professor Pestieau zijn het resultaat van een wiskundige berekeningsmethode. Niettemin moeten die coëfficiënten een reeks onberekenbare elementen in aanmerking nemen (naar vennootschappen afgeleide inkomsten, de wil tot het arbeidscircuit toe te treden,...). De spreker vraagt zich bijgevolg af of het voorgestelde systeem wel werkbaar is in de praktijk.

De door de heer Tremmery gehanteerde methoden worden doorgaans aangewend in het raam van bemiddeling tussen de partijen. De doeltreffendheid ervan hangt dus grotendeels af van de goede wil van die partijen. Mislukt de bemiddeling, dan moet een beroep worden gedaan op een derde partij. Aan het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) zou kunnen worden gevraagd onderzoek te verrichten naar de kostprijs van het kind. Uiteindelijk zal echter steeds moeten worden geëvalueerd hoeveel elke ouder afhankelijk van zijn of haar financiële draagkracht zal kunnen bijdragen, mét inachtneming van de niet-kwantificeerbare elementen. Bijgevolg rijst de vraag of het wel raadzaam is een wetgevend initiatief te nemen in een aangelegenheid waarvan een aantal aspecten hoe dan ook aan de appreciatie van de rechter moeten worden overgelaten.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) wenst meer te vernemen over het cultuurverschil tussen Vlaanderen en Wallonië, waar kennelijk méér gebruik wordt gemaakt van dat soort van referentiekader.

Kunnen de sprekers toelichten waar dat verschil in aanpak zijn oorsprong vindt?

Hebben ze voorts grote verschillen vastgesteld tussen de vonnissen tot vaststelling van de onderhoudsbijdrage, naargelang die vonnissen worden gewezen in Vlaanderen of in Wallonië, dan wel naargelang ze zijn gebaseerd op deze of gene methode?

Heel wat vrouwenorganisaties zijn gewonnen voor een objectieve vaststelling van de onderhoudsbijdragen,

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) remarque que selon le juge Janssens, le magistrat appelé à évaluer la contribution alimentaire doit conserver suffisamment d'indépendance afin de pouvoir tenir compte de divers éléments échappant à une évaluation mathématique. L'orateur ne se dit d'ailleurs pas favorable à ce qu'une initiative législative soit adoptée en la matière.

Qu'en est-il toutefois en ce qui concerne la prise en compte des coûts extraordinaires? En pratique, de nombreuses controverses animent cette matière: il existe peu de définitions de ce qui doit être compris sous cette notion. Les intervenants jugent-ils opportune une intervention du législateur sur la question?

Les coefficients de proportionnalité auxquels aboutit le professeur Pestieau résultent de l'application d'une méthode mathématique. Ces coefficients doivent toutefois tenir compte d'une série d'éléments qui ne peuvent pas être calculés (revenus déviés vers des sociétés, volonté d'intégrer le circuit du travail...). L'intervenante s'interroge par conséquent quant à la praticabilité du système proposé.

Les méthodes utilisées par M. Tremmery le sont généralement dans le cadre d'une médiation entre parties et leur efficacité dépend donc en grande partie de leur bonne volonté. En cas d'échec, elles doivent s'adresser à une tierce partie. Il pourrait être demandé à l'Institut national des statistiques (INS) de travailler sur la question du coût de l'enfant. Au final, toutefois, il faudra toujours évaluer la part contributive de chacun des parents en fonction de leurs possibilités tout en tenant compte de ces éléments qui ne peuvent être quantifiés. Par conséquent, il faut s'interroger sur l'opportunité de légiférer sur la question alors que plusieurs facteurs devront encore être présentés à l'appréciation du juge.

Mme Sonja Becq (CD&V) s'interroge quant aux différences de culture entre Flandre et Wallonie où il semble qu'on utilise plus souvent ce genre de cadre de référence.

Les intervenants peuvent-ils expliquer l'origine de ces différences d'approche?

Ont-ils par ailleurs constaté de grandes divergences entre les jugements fixant la contribution alimentaire selon qu'ils sont prononcés en Flandre et en Wallonie ou selon qu'ils se fondent sur l'une ou l'autre méthode?

De nombreuses associations de femmes sont favorables à l'objectivation de la fixation des contributions

teneinde voor wat meer rechtszekerheid te zorgen. Het is echter de vraag of het wel écht aangewezen is een specifieke methode op te leggen.

Wat met de bijkomende kosten, zoals die voor gezondheid en buitenschoolse aangelegenheden? Wordt met die kosten rekening gehouden bij de berekening van de evenredigheidscoëfficiënten? En zoniet, kunnen we er echt van uitgaan dat de op grond van die coëfficiënten berekende onderhoudsbijdragen aangepast zijn aan de werkelijke situatie?

Wordt in de vonnissen inzake onderhoudsbijdragen doorgaans ingegaan op de redenering die de rechter heeft gevolgd of op de methode die hij heeft toegepast?

Volgens de heer Raf Terwingen (CD&V) heeft de verschillende aanpak tussen Wallonië en Vlaanderen wellicht te maken met de herkomst van de methode-Renard. Aangezien die methode in Wallonië werd uitgewerkt, is het logisch dat de rechters uit dat gewest er makkelijker voor openstaan.

Wat Vlaanderen betreft, stipt de spreker aan dat in zijn gerechtelijk arrondissement sommige vrederechters de advocaten vragen zelf een berekeningsmethode voor te stellen op basis van de CD-rom die de Gezinsbond dienaangaande heeft uitgewerkt.

Voor de spreker is de rechtszekerheid van wezenlijk belang. Als men ervoor kiest met wiskundige formules te werken, dan is er nood aan een aantal criteria die het eindresultaat gaan bepalen. Voorts is er de moeilijkheid het inkomen te bepalen. En hoe moet rekening worden gehouden met de nieuwe gezinssituatie van de gescheiden partners (nieuw-samengestelde gezinnen)?

Al die aspecten bemoeilijken uiteraard de aanwending van een specifieke berekeningsmethode. Overigens moet de rechter eveneens een zeker zeggenschap behouden, teneinde rekening te kunnen houden met de voor elk dossier specifieke variabelen. Bijgevolg vraagt de heer Terwingen zich af of het wel realistisch is te willen werken met een vooraf vastgelegde formule.

Bovenop die vaststelling is er dan nog het vraagstuk van de onderhoudsbijdrage in natura. Ter herinnering: artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek, als gewijzigd bij de wet van 18 juli 2006, strekt ertoe de gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind aan te moedigen. Het ware beter geweest, had men de aspecten in verband met de berekening van de onderhoudsbijdrage vóór de goedkeuring van die wet geregeld. Wel zou het vraagstuk van de vaststelling van die bijdrage minder problemen moeten opleveren dan in het verleden, al klopt het dat een onderhoudsbijdrage nu nog steeds kan worden

alimentaires afin d'assurer un peu plus de sécurité juridique. La question est toutefois de savoir s'il convient vraiment d'imposer une méthode particulière.

Qu'en est-il des frais supplémentaires comme les frais de santé, les frais extrascolaires...? Ces frais sont-ils pris en compte dans le calcul des coefficients de proportionnalité? À défaut, peut-on véritablement considérer que les contributions alimentaires calculées sur la base de ces coefficients sont adaptées à la réalité?

En règle générale, les jugements rendus en matière de contributions alimentaires explicitent-ils le raisonnement qui a été suivi ou la méthode qui a été appliquée par le magistrat?

M. Raf Terwingen (CD&V) estime que les différences d'approches entre Wallonie et Flandre s'expliquent sans doute par la provenance de la méthode Renard. Celle-ci ayant été développée en Wallonie, il est logique que les magistrats de cette région y aient été plus facilement sensibilisés.

Pour ce qui est de la Flandre, il remarque que dans l'arrondissement judiciaire dont il est originaire, certains juges de paix demandent aux avocats de proposer eux-mêmes une méthode de calcul sur la base du CD-Rom développé par le Gezinsbond.

L'intervenant juge que la sécurité juridique est essentielle. Or, si l'on choisit de recourir à des formules mathématiques, il faut déterminer un certain nombre de critères, lesquels vont influencer le résultat final. Par ailleurs, il y a le problème de la détermination des revenus. Enfin, comment tenir compte de la nouvelle situation familiale des partenaires séparés (familles recomposées)?

Tous ces éléments compliquent évidemment le recours à une méthode de calcul déterminée. Par ailleurs, le juge doit également conserver une certaine maîtrise pour pouvoir tenir compte des variables propres à chaque dossier. M. Terwingen se demande par conséquent si le recours à une formule prédéterminée constitue un outil praticable.

À ce constat s'ajoute la question de la prise en compte de la contribution alimentaire en nature. Pour rappel, l'article 374 du Code civil, tel que modifié par la loi du 18 juillet 2006, tend à privilégier l'hébergement égalitaire de l'enfant. Il aurait été plus opportun de régler le problème du calcul des contributions avant l'adoption de cette loi. Le problème de la fixation de la contribution alimentaire devrait en effet moins se poser que par le passé. Il est vrai toutefois que même dans ce cas, une contribution alimentaire peut-être imposée. La question qui se pose est donc de savoir comment prendre en

opgelegd. Wat we ons terzake moeten afvragen, is in welke mate die afwisselende huisvesting in aanmerking moet worden genomen bij het vaststellen van de onderhoudsbijdrage.

Mevrouw Muriel Gerkens (Ecolo – Groen!) erkent dat het vraagstuk van de onderhoudsbijdragen al in het verleden had moeten worden geregeld, maar kan slechts vaststellen dat men daar nooit in is geslaagd.

Van belang is nu die bijdragen dusdanig te organiseren dat niet alleen het welzijn van de kinderen wordt gewaarborgd, maar ook de levensstandaard van de ouders wordt gehandhaafd.

Vaak is de spreekster verwonderd over het taboe rond de motivering van de rechterlijke beslissingen. Het uitgangspunt van het wetsvoorstel waarvan zij mede-indienster is, komt er precies op neer te bewerkstelligen dat de scheidende ouders, die vaak onderling niet meer overeenkomen, begrijpen op welke elementen de rechter zijn redenering heeft opgebouwd – elementen die zij vervolgens kunnen betwisten. Het is dus niet de bedoeling de magistraten om te vormen tot een soort rekenmachines, maar hen gemeenschappelijke en begrijpbare referenties aan te reiken op grond waarvan ze een redenering kunnen opbouwen.

In een tweede fase zal het mogelijk zijn een mechanisme in te stellen waarmee sneller rekening kan worden gehouden met wijzigingen in het leven van de betrokkenen (beroepsactiviteiten, gezinssituatie,...).

Mevrouw Gerkens wil dus niet te allen prijze deze of gene berekeningsmethode opleggen. Zij vraagt zich af of de terughoudendheid van sommigen enkel is ingegeven door de methode, dan wel, meer in het algemeen, door de verplichting een gemeenschappelijk referentiekader te hanteren.

Volgens *mevrouw Marie-Christine Marghem (MR)* zijn methodes zoals die van Renard slechts technieken om een zaak te benaderen. Het gaat het om nuttige, maar ook starre instrumenten die als dusdanig niet in een wet kunnen worden opgenomen.

Een onderhoudsbijdrage mag niet hoger zijn dan één derde van het inkomen van de onderhoudsplichtige. Voorts wil mevrouw Marghem weten welke ijkpunten noodzakelijk zijn om met de huidige methodes te komen tot een billijke vaststelling van de onderhoudsbijdragen, waarbij de magistraten tegelijk de nodige soepelheid moet worden geboden om elk geval afzonderlijk te kunnen beoordelen.

Professor Pierre Pestieau (ULg) ziet de methode-Renard slechts als een richtsnoer, een referentie op grond waarvan de magistraten zijn redenering kan opbouwen, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van elk geval.

compte cet hébergement alterné dans le calcul de la contribution?

Mme Muriel Gerkens (Ecolo – Groen!) reconnaît que la question des contributions alimentaires auraient déjà du être résolue par le passé mais elle constate qu'on n'y est jamais parvenu.

Ce qui importe est d'organiser la contribution alimentaire de manière à ce que le bien-être des enfants soit assuré mais aussi de manière à ce que soit sauvegardé le niveau de vie des parents.

L'intervenante s'étonne souvent du tabou qui entoure la motivation des décisions de justice. Le fondement de la proposition de loi dont elle est co-auteur est justement de permettre à des parents qui se séparent et qui souvent ne s'entendent plus de comprendre le raisonnement suivi par le juge à partir d'éléments qu'ils peuvent contester par la suite. Il ne s'agit donc pas de transformer les magistrats en machines à calculer mais de leur donner des références communes et compréhensibles à partir desquelles ils peuvent construire un raisonnement.

Dans un deuxième temps, il sera possible de mettre en œuvre un mécanisme permettant une prise en compte plus rapide des changements de vie (activités professionnelles, situation familiale...).

Mme Gerkens ne veut donc pas imposer à tout prix telle ou telle méthode de calcul et se demande si la réticence de certains vise seulement la méthode ou plus généralement l'obligation qui serait imposée d'adopter un cadre de référence commun?

Mme Marie-Christine Marghem (MR) considère que les méthodes telle la méthode Renard ne sont que des techniques d'approche, des outils utiles mais figés qui ne peuvent être inscrits en tant que tels dans une loi.

Outre le fait qu'une contribution alimentaire ne peut aller au-delà du tiers du revenu du débiteur, Mme Marghem demande quelles sont les balises indispensables pour garantir, avec l'aide des méthodes actuelles, une détermination équitable des contributions alimentaires tout en préservant la souplesse dont les magistrats ont besoin pour apprécier chaque cas.

Le professeur Pierre Pestieau, Ulg, juge que la règle Renard ne constitue qu'un jalon, une référence à partir de laquelle le magistrat peut construire son raisonnement en tenant compte des circonstances particulières de chaque cas.

De voorgestelde formules hebben niets wiskundigs, maar zijn gebaseerd op statistische elementen: uitgaande van het inkomen van de ouders leiden extrapolaties tot de vaststelling van de kostprijs van het kind vóór de scheiding. Daarbij wordt rekening gehouden met de uitzonderlijke en de buitenschoolse kosten. Alle thans bestaande berekeningsmethodes kunnen makkelijk op elkaar worden afgestemd. Pas als de rechter er al te zeer van afwijkt, moet hij uitleggen waarom.

De heer Jean-Louis Franeau, eerste voorzitter van het hof van beroep te Bergen, herinnert eraan dat alles hier draait om de vraag of in de wet een methode moet worden opgenomen die bepaalt dat de rechter zich zou moeten baseren op een evenredigheidsregel om het bedrag van de onderhoudsplicht vast te stellen. Er kan geen sprake van zijn in die wet op te nemen welke coëfficiënten moeten worden toegepast (die kunnen indicatief in een koninklijk besluit worden vermeld). Het zou alleen de bedoeling zijn dat de wet erkent dat de bijdrage tot de kostprijs van het kind evenredig moet zijn met de financiële draagkracht van de ouders.

De spreker relateert het aangehaalde communautaire aspect. In 1990 heeft de heer Franeau, als rechter in de tweede kamer van het hof van beroep te Bergen, voor het eerst de methode-Renard toegepast. Vervolgens heeft het gebruik van die methode zich langzamerhand verspreid – eerst binnen het hof, daarna in het arrondissement Bergen. Pas als men die methode leert kennen, kan men beslissen ze toe te passen. Daarom onderricht hij die methode graag tijdens de BUBA-cursussen die hij geeft. Voor het overige heeft de spreker nooit gehoord van kritiek als zou de methode-Renard de bal volledig mis slaan.

De heer Bert Janssens, vrederechter, denkt dat de verschillen tussen de gewesten te maken hebben met de universitaire opleiding van de magistraten. In de Franstalige universiteiten worden de verschillende methodes onderwezen, wat niet het geval is in de Vlaamse universiteiten.

De heer Janssens toont zich sceptisch omtrent de diverse berekeningsformules. Hij vreest dat die zullen leiden tot een bepaald immobilisme en conservatisme, waarbij het werk van de rechter tot «bandwerk» verwordt en voorbij wordt gegaan aan de feitelijke elementen van elk afzonderlijk dossier (medische toestand, buitenschoolse activiteiten, reizen enzovoort). Het lijkt immers uitermate moeilijk al die elementen op te nemen in een vaste wiskundige formule.

Voorts mag niet uit het oog worden verloren dat wijzigingen in de situatie van een kind niet alleen het gevolg zijn van de scheiding van zijn ouders. De toestand kan

Les formules proposées n'ont rien de mathématique mais sont construites à partir d'éléments statistiques: prenant pour base les revenus des parents, des extrapolations conduisent à la détermination du coût de l'enfant avant la séparation. Ce calcul intègre les frais exceptionnels et extrascolaires. Toutes les méthodes existant actuellement peuvent être facilement réconciliées. Ce n'est que si le juge en dévie trop qu'il doit expliquer pourquoi.

M. Jean-Louis Franeau, premier président de la cour d'appel de Mons, rappelle que la question qui se pose est de savoir si l'on doit inscrire dans la loi une méthode qui prévoirait que pour déterminer l'obligation à la dette, on se réfère à une règle proportionnelle. Il n'est pas question d'y inscrire quels seront les coefficients à appliquer (ceux-ci peuvent être inscrits à titre indicatif dans un arrêté royal) mais seulement de reconnaître que le coût de l'enfant est proportionnel aux facultés des parents.

L'intervenant relativise l'aspect communautaire qui a été évoqué. C'est en 1990 que M. Franeau, siégeant à la deuxième chambre de la cour d'appel de Mons, a pour la première fois appliqué la méthode Renard. Le recours à cette méthode s'est alors répandu peu à peu, d'abord au sein de la cour, puis de l'arrondissement de Mons. Ce n'est que lorsqu'on apprend à connaître cette méthode qu'on peut décider de l'appliquer. C'est la raison pour laquelle il n'hésite pas à l'enseigner lorsqu'il est sollicité pour donner des cours CAPA. Pour le reste, l'intervenant n'a jamais entendu de critiques selon lesquelles les résultats auxquels aboutit la méthode Renard seraient abracadabrants.

M. Bert Janssens, juge de paix, estime que la cause des différences régionales est à chercher dans le cursus universitaire des magistrats. Alors que les universités francophones enseignent les différentes méthodes, tel n'est pas le cas des universités flamandes.

M. Janssens explique son scepticisme à l'égard des différentes méthodes de calcul par la crainte que celles-ci ne conduisent à une forme d'immobilisme et de conservatisme transformant le travail du juge en un travail à la chaîne, ignorant les éléments factuels de chaque dossier (situation médicale, activités extrascolaires, voyages)... Il paraît en effet très difficile de prendre tous ces éléments en compte dans une formule mathématique figée.

Il faut par ailleurs rappeler que la situation d'un enfant ne change pas seulement en raison de la séparation de ses parents. Il se peut en effet que la situation change

immers ook anders worden tijdens het huwelijk omdat veranderingen optreden in het inkomen van de ouders.

De heer Janssens preciseert dat wanneer hij te maken heeft met een moeilijk te bepalen uitkering tot onderhoud, hij in de eerste plaats de dialoog aangaat met de ouders, die hun respectieve toestand kunnen toelichten. Op grond daarvan werkt hij een voorstel uit waarover de ouders zich vervolgens kunnen uitspreken. Nadat zij die opmerkingen hebben geformuleerd, wijst de heer Janssens zijn eindbeslissing. De spreker geeft aan dat maar heel weinig beroep wordt ingesteld tegen de aldus gewezen beslissingen.

De heer Jacques Tremmery vindt het onterecht te stellen dat geen rekening zou mogen worden gehouden met het inkomensaspect. Het komt de rechter en de partijen toe dat knelpunt weg te werken.

De spreker bevestigt inzake de buitengewone kosten dat die wel degelijk meetellen voor de berekening van de proportionaliteitscoëfficiënten, maar alleen als statistisch gemiddelde. Het is derhalve belangrijk weet te hebben waar de componenten van die coëfficiënten precies voor staan, om ze met kennis van zaken te kunnen gebruiken. Die coëfficiënten zijn dus maar een begin.

Tot slot herhaalt de heer Tremmery wat hij in zijn uiteenzetting al heeft onderstreept: er zou een commissie moeten worden ingesteld die een gedetailleerde berekeningsformule uitwerkt en regelmatig aanpast.

II. — HOORZITTINGEN

A. De heer Patrick Senaeve, hoogleraar (KULeuven)

B. Mevrouw Nathalie Dandoy, assistente UCL loco professor Jean-Louis Renchon

C. De heer Pierre-André Wustefeld, raadsheer in het hof van beroep te Bergen

D. De heer Thierry Riechelmann, vertegenwoordiger van de vereniging «Caps enfance»

E. Gedachtewisseling

1. Vragen en opmerkingen van de leden

2. Antwoorden

A. Uiteenzetting van de heer Patrick Senaeve, buitengewoon hoogleraar (KULeuven)

De heer Patrick Senaeve, buitengewoon hoogleraar personen- en familierecht en kamervoorzitter in het hof van beroep te Brussel, deelt mee dat hij niet alleen als academicus maar ook als voorzitter van de Nederlandstalige familiekamer in het hof van beroep en als jeugdrecht in hoger beroep, vertrouwd is met probleem van het vaststellen van de onderhoudsbijdrage. Hij spreekt in eigen naam.

au cours du mariage en raison de la fluctuation des revenus des parents.

Lorsqu'il est amené à connaître d'un problème de détermination d'une contribution alimentaire, M. Janssens précise qu'il privilégie un dialogue avec les parents, les laissant s'exprimer sur leurs situations respectives. Sur cette base, il élabore une proposition à l'encontre de laquelle les parents peuvent formuler leurs remarques. À l'issue de ces répliques, M. Janssens prononce sa décision finale. L'intervenant précise que très peu de recours sont introduits à l'égard des décisions ainsi rendues.

M. Jacques Tremmery considère que le problème des revenus ne pouvant pas être pris en compte est un faux problème: il appartient au magistrat et aux parties de régler cette question.

Concernant les frais extraordinaires, l'intervenant confirme qu'ils sont pris en compte pour le calcul des coefficients de proportionnalité mais seulement sous la forme d'une moyenne statistique. Il est par conséquent important de connaître les composantes détaillées de ces coefficients afin de pouvoir y avoir recours de manière éclairée. Ces coefficients ne constituent donc qu'un point de départ.

Enfin, comme il l'a souligné lors de son exposé, M. Tremmery préconise la création d'une commission afin d'élaborer et de mettre régulièrement à jour une méthode de calcul détaillée.

II. — AUDITIONS AVEC

A. M. Patrick Senaeve, professeur (KULeuven)

B. Mme Nathalie Dandoy, assistante UCL loco prof. Jean-Louis Renchon

C.- M. Pierre-André Wustefeld, conseiller à la cour d'appel de Mons

D. M. Thierry Riechelmann, représentant de l'association «Caps enfance»

E. Échange de vues

1. Questions et observations des membres

2. Réponses

A. Exposé de M. Patrick Senaeve, professeur extraordinaire (KULeuven)

M. Patrick Senaeve, professeur extraordinaire en droit des personnes et de la famille et président de chambre à la cour d'appel de Bruxelles, déclare qu'il connaît bien la problématique de la détermination de la contribution alimentaire, non seulement en tant qu'universitaire, mais aussi en tant que président de la chambre néerlandophone de la famille à la cour d'appel et en tant que juge d'appel de la jeunesse. Il parle en son nom propre.

Het wetsvoorstel 295 beoogt een wijziging van art. 203 Burgerlijk Wetboek en artikel 203*bis* Burgerlijk Wetboek aangaande de kinderalimentatie met het oog op het bewerkstelligen van een meer eenvormige bepaling van het bedrag van de onderhoudsbijdragen door de hoven en rechtbanken.

Wetsvoorstel 899 heeft een gelijkaardige bedoeling en beoogt buiten een wijziging van de artikelen 203 en 203*bis* van het Burgerlijk Wetboek eveneens een wijziging van artikel 339 van dat Wetboek (betreffende de onderhoudsvordering tegen de verwekker van een kind).

– **Wettelijke grondslag**

De wettelijke grondslag van de onderhoudsplicht van de ouders is vastgelegd in artikel 203, § 1 Burgerlijk Wetboek dat luidt:

«§ 1. De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, het toezicht, de opvoeding en de opleiding van hun kinderen.

Indien de opleiding niet voltooid is, loopt de verplichting door na de meerderjarigheid van het kind.»

Deze vrij beknopte bepaling heeft een driedubbele inhoud:

1° zij legt een onderhoudsverplichting op aan de ouders ten behoeve van hun minderjarige en hun meerderjarige kinderen van wie de opleiding nog gaande is;

2° zij bepaalt – weliswaar onvolledig (zie verder) – de inhoud van deze onderhoudsplicht: «naar evenredigheid van hun middelen»¹ [*«à proportion de leurs facultés»*]: De ouders dienen hun kind te onderhouden en op te voeden in functie van hun eigen mogelijkheden, dit betekent in verhouding tot hun eigen financiële positie (en mogelijkheid om inkomsten te verwerven). Hun tussenkomst kan geenszins beperkt worden tot het levensnoodzakelijke: het kind heeft het recht om de levensstandaard van zijn ouders te delen². Hoe beter de financiële positie van een ouder, hoe meer hij in absolute bedragen moet besteden aan de kosten van onderhoud, opvoeding en opleiding van zijn kind.

3° Voor een kind dat twee ouders heeft, bepaalt deze wettekst dat ook in hun onderlinge verhouding (= het contributio-aspect van de ouderlijke plicht) elk van

¹ Met «middelen» bedoelt de wetgever uiteraard niet het vermogen of de goederen van de ouders, maar wél hun draagkracht.

² Cass. 14 november 1997, Arr. Cass. 1997, 1131.

La proposition de loi n° 295 vise à modifier les articles 203 et 203*bis* du Code civil relatifs à la pension alimentaire des enfants afin que les cours et tribunaux fixent de manière plus uniforme le montant des contributions alimentaires.

La proposition de loi n° 899 a un objectif similaire et vise, outre la modification des articles 203 et 203*bis* du Code civil, la modification de l'article 339 du même Code (relatif à l'action en réclamation d'une pension au géniteur d'un enfant).

– **Base légale**

La base légale de l'obligation alimentaire des parents est fixée à l'article 203, § 1er, du Code civil, qui est libellé comme suit:

«§ 1er. Les père et mère sont tenus d'assumer, à proportion de leurs facultés, l'hébergement, l'entretien, la surveillance, l'éducation et la formation de leurs enfants.

Si la formation n'est pas achevée, l'obligation se poursuit après la majorité de l'enfant.»

Cette disposition assez concise a un triple contenu:

1° elle impose une obligation alimentaire aux parents au profit de leurs enfants mineurs et de leurs enfants majeurs dont la formation est encore en cours;

2° elle détermine – de manière incomplète, il est vrai (*voir plus loin*) – le contenu de cette obligation alimentaire: «à proportion de leurs facultés»¹. Les parents doivent entretenir et élever leur enfant en fonction de leurs propres possibilités, c'est-à-dire en fonction de leur propre situation financière (et de leur possibilité d'acquérir des revenus). Leur intervention ne peut en rien se limiter au strict nécessaire: l'enfant a le droit de partager le niveau de vie de ses parents². Plus la situation financière d'un parent est avantageuse, plus il doit contribuer, en montants absolus, aux frais d'entretien, d'éducation et de formation de son enfant.

3° Pour un enfant qui a deux parents, ce texte de loi prévoit que chacun des deux parents doit contribuer, dans leur rapport réciproque également (= l'aspect

¹ Par «facultés», le législateur n'entend bien sûr pas la fortune ou les biens des parents, mais bien leur pouvoir contributif.

² Cass. 14 novembre 1997, Arr. Cass. 1997, 1131.

beide ouders dient tussen te komen in de kosten van onderhoud, opvoeding en opleiding, niet op 50-50-basis, maar wel naar evenredigheid van zijn middelen. Dit betekent dat de onderhoudsbijdrage van elk van de ouders bepaald wordt in verhouding tot hun respectieve inkomsten en mogelijkheden. De rechter kan bij de vaststelling van de onderhoudsbijdrage ten laste van één van de ouders er zich niet toe beperken om, buiten de behoeften van het kind, enkel rekening te houden met de inkomsten en mogelijkheden van de betrokken ouder. Hij dient tevens de inkomsten en mogelijkheden van de ouder die de onderhoudsbijdrage vordert, in rekening te brengen. Hoe beter de financiële positie van de andere ouder, hoe minder een ouder zelf moet tussenkomen in de kosten van onderhoud, opvoeding en opleiding van zijn kind, en vice versa.

Tot zover blijkt deze bepaling weinig moeilijkheden op te leveren in de praktijk.

Bovendien oordeelt het Grondwettelijk Hof – volkomen terecht – dat artikel 203, § 1 Burgerlijk Wetboek geen discriminatie in het leven roept tussen kinderen van wie de ouders gescheiden leven en kinderen die samenleven met beide ouders, en dat het niet op onverantwoorde wijze afbreuk doet aan het recht op eerbiediging van het privéleven van de ouders (art. 22 Grondwet)³.

Daarnaast bepaalt art. 203bis Burgerlijk Wetboek dat, buiten het kind zelf (als het meerderjarig is), de ouder die het kind (hoofdzakelijk) ten laste heeft, vanwege de andere ouder diens bijdrage in de onderhoudskosten kan vorderen. Het artikel luidt:

Art. 203bis. «Onverminderd de rechten van het kind kan elk van de ouders van de andere ouder diens bijdrage vorderen in de kosten die voortvloeien uit artikel 203, § 1».

Problemen in de praktijk

1° Een van de problemen die in de praktijk rijzen is, zoals in de wetsvoorstellen 295 en 899 wordt aangestipt, dat de wet weliswaar de onderlinge verhouding in de bijdrageplicht van de twee ouders bepaalt (namelijk proportioneel met eigen middelen), maar dat het kwantum van de kosten waarin ze elk van beide moeten bijdragen, maar zeer algemeen, in vage bewoordingen, wordt omschreven: de bepaling «naar evenredigheid van hun middelen» tussenkomen in de kosten van «de huisvesting, het levensonderhoud, het toezicht, de opvoeding en de opleiding», laat niet toe exact te bepalen wat het kwantum van deze bijdrage van de ouders dan is.

³ Grondwettelijk Hof, arrest nr. 108/2006, 28 juni 2006.

«contribution» de l'obligation parentale), aux frais d'entretien, d'éducation et de formation, non pas sur une base 50-50, mais à proportion de leurs facultés. Cela signifie que la contribution alimentaire de chacun des parents est déterminée par rapport à leurs revenus et possibilités respectifs. Lors de la détermination de la contribution alimentaire à charge de l'un des parents, le juge ne peut se contenter, en dehors des besoins de l'enfant, de tenir uniquement compte des revenus et des possibilités du parent concerné. Il doit également tenir compte des revenus et des possibilités du parent qui réclame la contribution alimentaire. Plus la situation financière de l'autre parent est avantageuse, moins un parent doit intervenir lui-même dans les frais d'entretien, d'éducation et de formation de son enfant, et vice versa.

Jusqu'à présent, cette disposition semble poser peu de problèmes dans la pratique.

En outre, la Cour constitutionnelle considère – très justement – que l'article 203, § 1er, du Code civil ne crée pas de discrimination entre les enfants dont les père et mère sont séparés et ceux qui vivent avec leurs père et mère non séparés et qu'il ne porte pas atteinte de manière injustifiée au droit au respect de la vie privée des parents (art. 22 de la Constitution)³.

L'article 203bis du Code civil dispose par ailleurs qu'en plus de l'enfant lui-même (s'il est majeur), le parent qui a (principalement) l'enfant à sa charge peut réclamer à l'autre sa contribution aux charges d'entretien. L'article est libellé comme suit:

Art. 203bis. «Sans préjudice des droits de l'enfant, chacun des père et mère peut réclamer à l'autre sa contribution aux frais résultant de l'article 203, § 1er».

Problèmes rencontrés dans la pratique

1° L'un des problèmes qui se posent dans la pratique est, comme le soulignent les propositions de loi 295 et 899, que, si la loi fixe la répartition de la contribution obligatoire (proportionnellement aux revenus), le quantum des charges auxquelles chacun des parents doit contribuer n'est décrit que de manière très générale et formulé vaguement: la disposition «*assumer, à proportion de leurs facultés, l'hébergement, l'entretien, la surveillance, l'éducation et la formation*» ne permet pas de déterminer avec précision le quantum de cette contribution des parents.

³ Cour constitutionnelle, arrêt n° 108/2006, 28 juin 2006.

2° Een tweede niet onbelangrijk probleem is dat er geen eenduidigheid bestaat over wat verstaan moet worden onder de «middelen» van elk der ouders die de vertrekbasis moet zijn voor de proportionele berekening van hun respectieve bijdrage. Met name bestaat er geen eensgezindheid over de vraag of van de netto inkomsten van elk der ouders hun – binnen redelijke perken te houden – woninglast afgetrokken kan/moet worden vooraleer over te gaan tot de proportionele berekening. Het maakt immers een wezenlijk verschil uit voor de bijdragecapaciteit van een ouder die 1 500 euro netto verdient, of hij een huurlast of hypothecaire leninglast moet dragen van bijvoorbeeld 500 euro, dan wel in een eigen woning woont waarvoor hij enkel de onroerende voorheffing moet dragen.

In het wetsvoorstel 295 wordt de terminologie «beschikbare middelen» («*ressources disponibles*») voorgesteld (art. 203, § 1, tweede lid Burgerlijk Wetboek) maar er wordt geen definitie gegeven van wat onder beschikbare middelen verstaan moet worden, zodat het probleem daarmee niet wordt opgelost. Bovendien riskeert de aanwending van de term «beschikbare» middelen aanleiding te geven tot nieuwe betwistingen, omdat men er zou kunnen uit afleiden dat van de middelen van de ouder allerlei lasten en kosten afgetrokken moeten worden om tot zijn «beschikbare» middelen te komen.

3° Een derde steeds terugkerend probleem is dat er geen eensgezindheid bestaat over de vraag in welke mate een ouder, naast een **forfaitaire** onderhoudsbijdrage aan de andere ouder in de vorm van een vast maandelijks bedrag, ook nog verplicht kan worden tot het bijdragen, eveneens in verhouding tot de respectieve «middelen», in een hele reeks **buitengewone kosten** voor het kind (enkel over de buitengewone medische kosten voor het kind bestaat er eensgezindheid dat dit in beginsel niet begrepen kan worden in de forfaitaire onderhoudsbijdrage). Het lijkt evenwel niet mogelijk om in de wet te bepalen welke buitengewone kosten een rechter kan verdelen over de ouders buiten het bedrag van het onderhoudsgeld dat hij oplegt.

*
* *

Het gevolg van deze en andere problemen is dat de bedragen die de hoven en rechtbanken als onderhoudsbijdrage vaststellen, in gelijkaardige situaties kunnen verschillen. Deze vaststelling kan moeilijk betwist worden. In de praktijk worden door rechters zeer diverse methodes aangewend om het bedrag van de onderhoudsbijdrage te bepalen. De bekendste zijn: de methode-Renard, de methode-Tremmery en de methode van de Gezinsbond, maar rechters kunnen ook varianten van deze methodes toepassen.

2° Un deuxième problème important tient au fait qu'il n'y a pas d'unanimité sur la définition des «ressources» dont disposent les parents à titre individuel et qui doivent constituer la base du calcul proportionnel de leurs contributions respectives. En particulier, il n'y a pas d'unanimité sur la question de savoir si les revenus nets de chaque parent peuvent/doivent être amputés de leurs charges d'habitation – celles-ci devant se situer dans des limites raisonnables – avant de procéder au calcul proportionnel. Il y a en effet une différence essentielle, en ce qui concerne la capacité financière d'un parent dont les revenus nets s'élèvent à 1 500 euros, selon que ce dernier doit supporter une charge locative ou hypothécaire de, par exemple, 500 euros ou qu'il vit dans une habitation propre dont il ne paie que le précompte immobilier.

La proposition de loi 295 propose d'utiliser les termes «ressources disponibles» («beschikbare middelen») (art. 203, § 1er, alinéa 2, du Code civil) mais ne définit pas ce qu'il y a lieu d'entendre par ces termes, de sorte que ce problème n'est pas réglé. De plus, l'utilisation du terme «disponible» risque de donner lieu à de nouvelles contestations dès lors que l'on pourrait en déduire qu'une multitude de charges et de frais doivent être déduits des ressources du parent pour déterminer ses revenus «disponibles».

3° Un troisième problème récurrent tient au fait qu'il n'y a pas d'unanimité sur la question de savoir dans quelle mesure un parent peut également être contraint de payer à l'autre parent – outre une contribution alimentaire **forfaitaire** sous la forme d'un montant mensuel fixe – une contribution également proportionnelle à ses «ressources» pour toute une série de **frais exceptionnels** pour son enfant (l'unanimité n'étant acquise que sur le principe de la non-inclusion des frais médicaux exceptionnels de l'enfant dans la contribution alimentaire forfaitaire). Il ne semble toutefois pas possible d'inscrire dans la loi les frais exceptionnels que le juge peut répartir entre les parents en dehors du montant de la pension alimentaire qu'il impose.

*
* *

Cette question et d'autres problèmes ont pour conséquence que les montants que les cours et les tribunaux fixent au titre de contribution alimentaire peuvent différer dans des situations similaires. On peut difficilement le contester. En pratique, les juges appliquent des méthodes très différentes pour fixer le montant de la contribution alimentaire, les plus célèbres étant la méthode Renard, la méthode Tremmery et la méthode du *Gezinsbond*. Les juges peuvent toutefois également appliquer des variantes de ces méthodes.

Het is evenwel overdreven om te beweren dat de gerechtelijke beslissingen op dat vlak vaak blijf zouden geven van «willekeur», zoals wordt voorgehouden in de toelichting bij wetsvoorstel 295 (blz. 6). In de praktijk wordt vastgesteld dat de bedragen die rechters als onderhoudsbijdrage vaststellen in vergelijkbare zaken, hoewel gesteund op diverse berekeningsmethodes, in de overgrote meerderheid van de gevallen binnen redelijk beperkte marges vallen. Overigens kan een rechter gelet op het beschikkingsbeginsel, geen hoger bedrag toekennen dan wat gevraagd wordt noch een lager bedrag dan wat aangeboden wordt.

Bovendien kan een gerechtelijke uitspraak die al te zeer zou afwijken van het gemiddelde en redelijkerwijze aanvaardbare bedrag van de onderhoudsbijdrage, in beroep gecorrigeerd worden.

Ten slotte moet voor ogen gehouden worden dat in een aanzienlijk aantal betwistingen voor de rechtbank aangaande de onderhoudsbijdrage voor kinderen, de juiste gegevens inzake de financiële positie van een der partijen niet gekend zijn of de door de betrokken partij meegedeelde gegevens niet kunnen overeenstemmen met de tastbare situatie waarin deze ouder verkeert (zwarte inkomsten, inkomsten die in een vennootschap gehouden worden en/of voordelen die uit een vennootschap gehaald worden, enz.). De rechter is dan verplicht zelf een schatting te maken van de inkomsten, in voorkomend geval gegrond op gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens gesteund op de gegevens van het dossier (art. 1353 Burgerlijk Wetboek), hetgeen onvermijdelijk eveneens een zeker verschil in aanpak en beoordeling kan meebrengen. Dit kan uiteraard door geen enkele objectieve berekeningsmethode vermeden worden.

Toch is het verdienen dat gezocht wordt naar een methode om de onderhoudsbijdragen voor kinderen op een meer geobjectiveerde wijze te laten vaststellen.

– *Analyse van de ingediende wetsvoorstellen*

a) Wetsvoorstel 295

Dit voorstel beoogt:

– enerzijds om in de wet verplicht te stellen dat het aandeel van de gecumuleerde inkomsten van beide ouders die zij ter beschikking moeten stellen voor de kosten van hun kind of kinderen, proportioneel moet zijn aan deze gecumuleerde inkomsten of anders gezegd, hoeveel deze gecumuleerde inkomsten ook bedragen, samen zouden de ouders steeds hetzelfde percentage ervan moeten besteden aan hun kinderen;

Il est toutefois exagéré de prétendre que les décisions judiciaires en la matière relèveraient souvent de l'«arbitraire», comme on peut le lire dans les développements de la proposition de loi n° 295 (p. 6). Dans la pratique, on constate que les montants fixés par les juges dans des affaires comparables en matière de contributions alimentaires, même s'ils sont déterminés en fonction de méthodes de calcul différentes, se situent, dans la grande majorité des cas, dans une marge assez réduite. D'ailleurs, en vertu du principe dispositif, un juge ne peut attribuer un montant plus élevé que le montant demandé, ni un montant moins élevé que le montant proposé.

De plus, une décision judiciaire qui s'écarterait trop du montant moyen et raisonnablement acceptable d'une contribution alimentaire peut être corrigée en appel.

Enfin, il ne faut pas oublier que, dans un nombre considérable de contestations devant le tribunal concernant la pension alimentaire des enfants, les données exactes relatives à la situation financière de l'une des parties ne sont pas connues ou que les données communiquées par la partie concernée peuvent ne pas correspondre à la situation réelle dans laquelle se trouve ce parent (revenus au noir, revenus détenus dans une société et/ou avantages tirés d'une société, etc.). Le juge est alors obligé de réaliser lui-même une estimation des revenus, basée, le cas échéant, sur des présomptions graves, précises et concordantes reposant sur les données du dossier (article 1353 du Code civil), ce qui peut aussi inévitablement donner lieu à une certaine différence dans l'approche et l'estimation. Cela ne peut bien sûr être évité par aucune méthode de calcul objective.

Il est toutefois louable de rechercher une méthode permettant de fixer les pensions alimentaires des enfants d'une manière plus objective.

– *Analyse des propositions de loi déposées*

a) Proposition de loi n° 295

Cette proposition vise

– *d'une part*, à prévoir dans la loi que la part des revenus cumulés que les deux parents doivent mettre à disposition pour l'entretien de leur(s) enfant(s) doit obligatoirement être proportionnelle à ces revenus cumulés ou, en d'autres termes, que, quel que soit le montant de ces revenus cumulés, les parents doivent, conjointement, toujours en consacrer le même pourcentage à leurs enfants;

– anderzijds bij koninklijk besluit dit percentage van de gecumuleerde inkomsten te laten bepalen, in functie van het aantal kinderen en van hun leeftijd.

Hoewel hij de bedoeling van dit wetsvoorstel verdienstelijk vindt, kan de spreker niet instemmen met de inhoud en dit om verschillende redenen:

1. het uitgangspunt dat de kosten die de ouders aan hun kinderen moeten besteden, steeds een zelfde percentage van hun gecumuleerde inkomsten bedraagt of dient te bedragen is om diverse redenen onjuist, onder meer:

1.1. het absolute bedrag van de kosten van onderhoud, opvoeding en opleiding van kinderen kan niet boven een bepaald plafond uitstijgen: boven die grens gaat het niet meer om een tussenkomst in kosten van onderhoud, maar om vrijgevheden die aan een ouder niet opgelegd kunnen worden (de zgn. 'kaviaar-onderhoudsbijdrage' of 'contribution alimentaire caviar'); dit niet aanvaarden houdt in dat de ouder aan wie deze zeer hoge onderhoudsbijdrage betaald wordt, zichzelf kan verrijken, aangezien hij nu eenmaal onmogelijk boven een bepaald bedrag de onderhoudsbijdrage aan de kosten van kinderen kan besteden;

1.2. het maakt een essentieel verschil uit of de ouders van een kind samenleven of niet: in het eerste geval weegt op hun gecumuleerde inkomsten slechts eenmaal een woninglast, in het tweede geval weegt op deze gecumuleerde inkomsten in principe in hoofde van elke ouder een woninglast. Het is onlogisch en onrechtvaardig daar geen rekening mee te houden door een ongedifferentieerde evenredigheidscoëfficiënt te verdedigen;

1.3. het voorstel houdt ten onrechte geen rekening met de uiteenlopende fiscale voordelen (naargelang de hoogte van de inkomsten) die het gevolg zijn van de aftrekbaarheid van 80% van het betaalde onderhoudsgeld, waardoor de betalende ouder doorgaans een deel (volgens de Gezinsbond maximaal tot 43,80%) van de door hem betaalde alimentatie recupereert. Als er een methode wordt vooropgesteld moet deze fiscale recuperatie op de een of andere manier mee in rekening worden gebracht [hetgeen in heel wat gerechtelijke uitspraken overigens gebeurt]. Dat de fiscale recuperatie van de aldus via de bedrijfsvoorheffing teveel betaalde inkomstenbelastingen doorgaans pas ongeveer 18 maanden na de betaling van de onderhoudsbijdrage gebeurt, is geen valabel argument om er bij de begroting van de onderhoudsbijdrage geen rekening mee te houden, aangezien het door de maandelijkse betaling van de onderhoudsbijdrage om een vaststaande schuldvordering op de fiscus gaat. Bovendien kunnen de

– *d'autre part*, à fixer par arrêté royal ce pourcentage des revenus cumulés, en fonction du nombre d'enfants et de leur âge.

Bien qu'il trouve l'objectif de cette proposition de loi louable, l'orateur ne peut adhérer à son contenu, et ce, pour plusieurs raisons:

1. le principe fondamental selon lequel les charges que les parents devraient consacrer à leurs enfants représentent toujours ou doivent toujours représenter un même pourcentage de leurs revenus cumulés est inexact, pour diverses raisons, notamment les suivantes:

1.1. le montant absolu des frais d'entretien, d'alimentation et de formation des enfants ne peut dépasser un certain plafond: au-delà de cette limite, il ne s'agit plus d'une intervention dans les charges d'entretien, mais de libéralités qui ne peuvent être imposées à un parent (la «contribution alimentaire caviar»); en l'absence d'une telle limite, le parent auquel cette pension alimentaire très élevée serait versée pourrait s'enrichir personnellement, étant donné qu'il est tout simplement impossible, au-delà d'un certain montant, d'affecter entièrement la pension alimentaire au coût de l'enfant;

1.2. le fait que les parents d'un enfant vivent ensemble ou pas constitue une différence essentielle: dans le premier cas, une charge locative ne pèse qu'une fois sur leurs revenus cumulés, dans le second, ces revenus cumulés doivent en principe supporter une charge locative dans le chef de chaque parent. Il est illogique et injuste d'ignorer cette donnée en prônant un coefficient de proportionnalité non différencié;

1.3. la proposition ne tient pas compte, à tort, des avantages fiscaux variables (en fonction du niveau des revenus) qui résultent de la déductibilité de 80% de la pension alimentaire payée, ce qui permet au parent qui paie la pension alimentaire d'en récupérer généralement une partie (selon le *Gezinsbond*, jusqu'à 43,80% maximum). Si une méthode est fixée, cette récupération fiscale doit être prise en compte d'une manière ou d'une autre [ce qui est d'ailleurs le cas dans de nombreuses décisions judiciaires]. Le fait que la récupération fiscale des impôts sur les revenus payés ainsi en trop par le biais du précompte professionnel n'a généralement lieu que 18 mois environ après le paiement de la contribution alimentaire, n'est pas un argument valable pour ne pas en tenir compte lors de la fixation de la contribution alimentaire, étant donné qu'en raison du paiement mensuel de la contribution alimentaire, il s'agit d'une créance liquide à charge du fisc. De plus, les contribuables qui ne sont pas soumis au précompte professionnel ont la

belastingplichtigen die niet onderworpen zijn aan de bedrijfsvoorheffing reeds onmiddellijk minder voorafbetalingen doen.

Conclusie: zelfs als dit wetsvoorstel zou aangenomen worden, zal dit geen grotere uniformiteit van de als onderhoudsbijdrage toegekende bedragen meebrengen, omdat er teveel onenigheid bestaat over de andere hierboven aangestipte beoordelingsfactoren

2. de wetgever geeft op die manier een al te grote bevoegdheid uit handen aan de uitvoerende macht, nu er geen enkele aanduiding in het wetsvoorstel staat op welke wijze de Koning deze evenredigheidscoëfficiënt dient te bepalen. De enige beperking is dat de coëfficiënt moet variëren in functie van de leeftijd (maar met welk criterium: hoe ouder, hoe hoger?) en van het aantal kinderen ten laste (hoe meer, hoe lager?).

b) Wetsvoorstel 899

1. Voor dit wetsvoorstel gelden dezelfde bezwaren als voor het wetsvoorstel 295.

In zoverre de door de Koning te bepalen evenredigheidscoëfficiënt voor de rechter volledig vrijblijvend zou, gaat het bovendien om een maat voor niets.

2. Artikel 3 van dit wetsvoorstel stelt voor dat elke overeenkomst en elke gerechtelijke beslissing aangaande onderhoudsbijdragen voor kinderen, de parameters zou vermelden waarop de overeenkomst of de beslissing gesteund is.

Het is een lovenswaardig principe omdat het kan bijdragen tot een grotere transparantie. Dit is onder meer belangrijk ingeval later een vordering wordt ingeleid tot wijziging van het bedrag van de onderhoudsbijdrage dat voorheen bij vonnis of bij overeenkomst was vastgesteld.

Evenwel is niet duidelijk wat bedoeld wordt onder punt 5°

«de nadere voorwaarden inzake de financiering, door elk der ouders, van dat budget en van die eventuele uitzonderlijke kosten, waarbij in voorkomend geval rekening wordt gehouden met de bijdrage in natura die elk der partijen levert door in de huisvesting van het kind te voorzien»

In zoverre dit gaat over het bedrag van onderhoudsbijdrage dat een der ouders aan de andere ouder verschuldigd is, dient het geschrapt te worden, aangezien het hier vanzelfsprekend niet gaat om een parameter om tot het vaststellen van deze onderhoudsbijdrage te

faculté de réduire immédiatement le montant de leurs versements anticipés.

Conclusion: même si cette proposition de loi était adoptée, il ne s'ensuivrait pas une plus grande uniformité des montants alloués au titre de contribution alimentaire, car il existe trop de divergences de vues concernant les facteurs d'appréciation évoqués ci-avant.

2. Le législateur cède une compétence par trop importante au pouvoir exécutif, d'autant que la proposition de loi n'indique aucunement de quelle manière le Roi doit déterminer ce coefficient de proportionnalité. La seule restriction est que le coefficient doit varier en fonction de l'âge (mais sur la base de quel critère: plus la personne est âgée, plus le coefficient est élevé?) et du nombre d'enfants à charge (plus il y a d'enfants, plus le coefficient est bas?).

b) Proposition de loi 899

1. Cette proposition de loi soulève les mêmes objections que la proposition de loi 295.

Si le coefficient de proportionnalité à fixer par le Roi est parfaitement facultatif pour le juge, il ne sert en outre à rien.

2. L'article 3 de cette proposition de loi propose que toute convention ou décision judiciaire concernant les contributions alimentaires pour les enfants mentionne les paramètres sur lesquels s'appuie cette convention ou décision.

Ce principe est louable dès lors qu'il peut contribuer à une plus grande transparence. C'est notamment important au cas où une action serait intentée ultérieurement en vue de modifier le montant de la contribution alimentaire préalablement fixé par voie de jugement ou de convention.

La portée du point 5° n'apparaît toutefois pas clairement:

«5° les modalités de financement de ce budget et des éventuels frais extraordinaires par chacun des parents, compte tenu, le cas échéant, de la contribution en nature résultant de l'hébergement assuré par chacune des parties;»

S'il porte sur le montant de la contribution alimentaire que l'un des parents doit à l'autre, ce passage doit être supprimé dès lors qu'il ne s'agit naturellement pas ici d'un paramètre qui permet de fixer cette contribution alimentaire mais de la décision du juge elle-même. Il

komen, maar om de beslissing van de rechter zelf. Het is uiteraard overbodig in de wet te zeggen dat de rechter in zijn uitspraak moet vermelden welke onderhoudsbijdrage hij de aangesproken ouder oplegt.

Daarom verdient volgende formulering de voorkeur:

5° «de begroting van de bijdrage in natura die de aangesproken ouder in voorkomend geval levert door in het verblijf van het kind te voorzien»⁴.

– *Alternatief voorstel*

Professor Senaeve acht het een illusie te denken dat de wetgever het probleem van het gebrek aan uniformiteit in de rechtspraak bij het vaststellen van het bedrag van de onderhoudsbijdrage kan oplossen. De enige uitweg om te komen tot een meer uniforme toepassing van de wettelijke bepalingen aangaande het ten laste nemen door gescheiden levende ouders van de kosten van onderhoud en opvoeding, naar Nederlands voorbeeld⁵, gezocht moet worden in het uitwerken door een representatief samengestelde commissie van magistraten (vrederechters, jeugdrechters, kortgedingrechters, rechters eerste aanleg en rechters zetelend in grad van hoger beroep), van een rapport over de in acht te nemen normen bij het bepalen van de onderhoudsbijdrage voor kinderen. Aldus zou een gedetailleerde eenvormige praktische invulling van de wettelijke maatstaven voor de kinderalimentatie kunnen worden tot stand gebracht die als leidraad zal kunnen dienen voor de aanwending ervan door de hoven en rechtbanken.

⁴ Het Franse «*hébergement*» werd in de tekst van het wetsvoorstel eens te meer in het Nederlands verkeerd vertaald als «*huisvesting*»; uiteraard worden hier alle kosten bedoeld die het verblijf van het kind meebrengt, en niet enkel diens kosten van «*huisvesting*», dit is het onderdak verschaffen. Zie daarover reeds P. SENA EVE en H. VANBOCKRIJCK, «De wet van 18 juli 2006 op het verblijfsco-ouderschap, de blijvende saisine van de jeugdrechtbank en de tenuitvoerlegging van uitspraken aangaande verblijf en omgang», *Echtscheidingsjournaal* 2006, (117), p. 119.

⁵ Rapport alimentatienormen (zgn. Tremarapport), opgesteld door de werkgroep alimentatienormen van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR), waarvan de laatste versie te raadplegen is op www.nvvr.org. En op www.rechtspraak.nl. Dit rapport bestrijkt evenwel zowel de partneralimentatie als de kinderalimentatie.

est naturellement superflu d'inscrire dans la loi que le juge doit indiquer, dans sa décision, quelle contribution alimentaire il impose au parent visé.

On préférera dès lors la formulation suivante:

«5° le montant de la contribution en nature que le parent sollicité apporte le cas échéant en pourvoyant à l'hébergement de l'enfant;»⁴.

– *Proposition alternative*

Pour le professeur Senaeve, il est illusoire de penser que le législateur peut résoudre le problème du manque d'uniformité dans la jurisprudence en fixant le montant de la pension alimentaire. La seule issue qui permette une application plus uniforme des dispositions légales relatives à la prise en charge des frais d'entretien et de formation par des parents vivant séparés est, à l'instar de l'exemple néerlandais⁵, à rechercher dans la rédaction, par une commission de magistrats représentative (juges de paix, juges de la jeunesse, juges en référé, juges de première instance et juges siégeant en degré d'appel), d'un rapport sur les normes à prendre en considération dans la détermination de la contribution alimentaire pour les enfants. Il serait ainsi possible de donner corps, de manière détaillée, uniforme et pratique, aux critères légaux de la pension alimentaire des enfants et de créer un fil conducteur précieux pour les cours et tribunaux.

⁴ Dans le texte néerlandais de la proposition de loi, le mot «*hébergement*» a de nouveau été traduit erronément par «*huisvesting*». Il va de soi qu'il s'agit ici de tous les frais liés au séjour de l'enfant et pas seulement de ses frais de «*logement*» (action de loger). Voir déjà à ce propos: P. SENA EVE et H. VANBOCKRIJCK, «De wet van 18 juli 2006 op het verblijfsco-ouderschap, de blijvende saisine van de jeugdrechtbank en de tenuitvoerlegging van uitspraken aangaande verblijf en omgang», *Echtscheidingsjournaal* 2006, (117), p. 119.

⁵ Rapport *Alimentatienormen* («*Tremarapport*»), rédigé par le groupe de travail «*Alimentatienormen*» de la *Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak* (Union néerlandaise pour la jurisprudence), dont la dernière version peut être consultée à l'adresse www.nvvr.org, ainsi que sur le site www.rechtspraak.nl. Ce rapport concerne toutefois tant la pension alimentaire du partenaire que la pension alimentaire des enfants.

B. Uiteenzetting door mevrouw Nathalie Dandoy, assistente bij het «Centre de droit de la personne, de la famille et de son patrimoine» (UCL)

Mevrouw Nathalie Dandoy, assistente bij het «Centre de droit de la personne, de la famille et de son patrimoine», formuleert enkele algemene en andere meer technische opmerkingen in verband met de ter bespreking voorliggende wetsvoorstellen DOC 52 295/001 en 899/001.

Algemeen erkent mevrouw Dandoy dat dit een gelegenheid is om deze materie te hervormen, al was het maar om een zekere transparantie te verzekeren.

Als een paar uiteengaat, leidt al wat moet worden verdeeld immers tot delicate arbitrages. Ook de bijdrage voor het levensonderhoud van het kind vormt een bron van conflicten, te meer daar het gaat om een financiële kwestie en die bijdrage in de handen van de andere ouder terecht zal komen.

De ouders hebben in elk geval het recht om te begrijpen hoe hun verantwoordelijkheden worden geregeld en moeten ervan overtuigd zijn dat het bedrag dat ze voor hun kinderen betalen dan wel ontvangen, overeenstemt met – en alleen bestemd is voor – de behoeften van die kinderen. Zij moeten ook vaststellen dat de financiële bijdrage rekening houdt met hun respectieve bijdragen in natura.

In het debat over de onderhoudsbijdragen rijzen twee vragen. De eerste betreft de bepaling van de kosten van het kind, de tweede de spreiding van die kosten over de ouders. Zoals artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek nu is geformuleerd, wordt echter noch het ene noch het andere opgelegd. Een wetgevend initiatief in die zin biedt de gelegenheid om te preciseren wat die onderhoudsplicht inhoudt (bepaling van de kosten van het kind) en hoe die plicht over de ouders wordt gespreid.

– De kosten van het kind

De bepaling van de respectieve onderhoudsbijdragen van scheidende ouders houdt noodzakelijkerwijze in dat vooraf wordt vastgelegd waartoe zij moeten bijdragen, met name de kosten van het kind.

Men kan er echter niet omheen dat in tal van beslissingen van de rechtspraak er geen aandacht gaat naar die fase van de berekening, of dat die in elk geval niet blijkt uit de tekst met de beslissing.

B. Exposé de Mme Nathalie Dandoy, assistante au centre de droit de la personne, de la famille et de son patrimoine – UCL

Mme Nathalie Dandoy, assistante au centre de droit de la personne, de la famille et de son patrimoine, formule quelques remarques d'ordre général et d'autres plus techniques concernant les propositions de loi n° 295 et 899 à l'examen.

De manière générale, Mme Dandoy reconnaît l'opportunité d'une réforme de la matière ne serait-ce que dans le souci de garantir une certaine transparence.

Lors de la séparation d'un couple, tout ce qui doit être «réparti» suscite en effet des arbitrages délicats. La contribution à l'entretien de l'enfant constitue également une source de conflits, d'autant qu'il s'agit d'une question financière et qu'elle devra être versée entre les mains de l'autre parent.

Les parents ont, en tout état de cause, le droit de comprendre les modalités de leurs responsabilités et doivent avoir la conviction que la somme qu'ils paient ou reçoivent pour leurs enfants répond adéquatement – et uniquement – aux besoins de ces derniers. Ils doivent également constater que la contribution financière tient compte de leurs contributions en nature respectives.

Dans le débat des contributions alimentaires, deux questions se posent. La première est relative à la détermination du coût de l'enfant, la seconde à la répartition de ce coût entre les parents.

Or, dans sa formulation actuelle, l'article 203 du Code civil n'impose de prendre en compte ni l'une ni l'autre. Légiférer en ce sens offre l'opportunité de préciser le contenu de l'obligation d'entretien (détermination du coût de l'enfant) et la répartition de cette obligation entre les parents.

– Le coût de l'enfant

La détermination des contributions alimentaires respectives des parents, lorsqu'ils se séparent, implique nécessairement la détermination préalable de ce à quoi il faut contribuer, à savoir le coût de l'enfant.

Il faut pourtant constater que, dans de nombreuses décisions de jurisprudence, cette étape du calcul est négligée ou, en tout cas, n'apparaît pas dans le texte de la décision.

Het klopt dat het bijzonder ingewikkeld is om die kosten te bepalen, niet alleen omdat zij variëren – naar gelang van de leeftijd, de gezondheidstoestand, het schooltraject van het kind en de levensstandaard van de ouders –, maar ook omdat zij collectieve kosten omvatten, dat wil zeggen uitgaven voor verscheidene personen, zonder dat echt duidelijk is van welk deel van die uitgave elke afzonderlijke huisgenoot het genot heeft.

Elke poging om de kosten van het kind te bepalen vóór het bedrag van de onderhoudsbijdrage wordt vastgesteld, is lovenswaardig. De techniek die erin bestaat de kosten van het kind of van de ouders ten tijde van het gemeenschappelijk leven te begroten, maakt het zeker mogelijk de ouders (of één van hen) bewust te maken van het belang van bepaalde uitgaven voor het kind, maar maakt het wel moeilijk de totale kosten van het kind te bepalen, dus met inbegrip van zijn deel in een reeks collectieve uitgaven. Toch kunnen ouders instemmen met die technieken, aan de hand waarvan voor de onderhoudsbijdrage een bedrag wordt vastgesteld dat beide ouders voldoening schenkt.

– De keuze van een methode

De methode-Renard maakt het precies mogelijk de vragen omtrent de kosten van het kind weg te werken, maar dat gebeurt dan wel met een veralgemening en met gebruik van statistieken waarin bepaalde ouders zich niet kunnen of willen erkennen.

Die methode biedt nochtans het onmiskenbare voordeel de meest betrouwbare en meest precieze benadering te zijn van de kosten van het kind,⁶ als de ouders er niet toe zijn gekomen het eens te worden over het bedrag van de uitgaven die nodig zijn voor het levensonderhoud en de opvoeding van hun kind.

Als het kind nood heeft aan specifieke verzorging of een bepaalde dure onderwijsvorm, zal het kostenplaatje ervan evenwel soepel moeten worden benaderd, door zo nodig een statistisch percentage te corrigeren met reële kosten (bijvoorbeeld medische of schoolkosten).

In tegenstelling soms tot andere meer stroeve methodes maakt de methode-Renard het precies mogelijk de kosten van het kind na te gaan, zelfs als er bijzondere uitgaven zijn. Die methode laat voorts de beoordelingsmarge van de rechter ongemoeid, als het erom gaat de in kaart te brengen inkomsten, voordelen of bijzondere lasten te beoordelen.

⁶ Voor een samenvattende vergelijking met in het buitenland gebruikte andere berekeningsmethoden, zie N. DANDOY, «*Vers une méthode de calcul des contributions alimentaires pour les enfants?*», Rev. trim de fam., 2006, p. 455.

Il est vrai que ce coût est particulièrement complexe à identifier puisque non seulement il est variable – selon l'âge, l'état de santé, le parcours éducatif de l'enfant, et selon le niveau de vie des parents – mais aussi parce qu'il comprend des coûts collectifs, c'est-à-dire des dépenses effectuées pour plusieurs personnes sans qu'il soit possible de déterminer la part de cette dépense dont bénéficie individuellement chacun des habitants de la maisonnée.

Toute démarche visant à estimer le coût de l'enfant avant de fixer le montant des contributions alimentaires est louable. La technique qui consiste à établir des budgets de l'enfant ou de la famille au temps de la vie commune permet assurément de conscientiser les parents – ou l'un d'eux – par rapport à l'importance de certaines dépenses au profit de l'enfant, mais ne peut que difficilement aboutir à déterminer un coût de l'enfant global, c'est-à-dire en ce compris sa part dans une série de dépenses collectives. Ces techniques peuvent cependant emporter l'adhésion des deux parents et donner lieu à un montant de contribution alimentaire qui les satisfasse tous les deux.

– Le choix d'une méthode

La méthode Renard permet précisément d'élucider l'énigme du coût de l'enfant, mais au prix d'une généralisation, du recours aux statistiques, dans lesquelles certains parents ne se retrouveront pas ou ne voudront pas se reconnaître.

Elle offre cependant l'indéniable avantage de constituer l'approche la plus fiable et la plus précise du coût de l'enfant⁶ lorsque les parents ne sont pas parvenus à s'accorder sur le montant des dépenses nécessaires pour l'entretien et l'éducation de leur enfant.

Lorsque l'enfant a besoin de soins ou d'un système éducatif spécifiques et coûteux, il faudra cependant aborder la question de son coût avec souplesse, en corrigeant le cas échéant un pourcentage statistique par un coût réel (de frais de santé ou de scolarité par exemple).

La méthode Renard, contrairement parfois à d'autres méthodes plus rigides, permet précisément de rechercher le coût d'un enfant et ce, même en présence de dépenses particulières. Elle laisse par ailleurs intacte la marge d'appréciation du juge lorsqu'il s'agit d'apprécier les revenus, avantages ou charges particulières à prendre en compte.

⁶ Pour une comparaison synthétique avec d'autres méthodes de calcul utilisées à l'étranger, voyez, N. DANDOY, «*Vers une méthode de calcul des contributions alimentaires pour les enfants?*», Rev. trim de fam., 2006, p. 455.

Het promoten van de methode-Renard is dus zeker een terzake doende doelstelling, net zoals men moet openstaan voor andere benaderingen van de kosten van het kind waarmee de ouders zouden instemmen of waarvan de relevantie door hen zou kunnen worden nagegaan.

*

Aangaande de ter bespreking voorliggende wetsvoorstellen formuleert mevrouw Dandoy een aantal opmerkingen.

– De inhoud van de onderhoudsplicht - artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek

Artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt thans alleen dat de ouders naar evenredigheid van hun middelen de kosten van hun kind moeten dragen.

Die formulering is dubbelzinnig: slaat die «evenredigheid van hun middelen» op de omvang van de totale bijdrage van de ouders ten opzichte van het kind, dan wel op de omvang van die bijdrage van één ouder ten opzichte van de andere? Is die regel met andere woorden indicatief voor de kosten van het kind of voor de spreiding van die kosten over de ouders?

Heffen de ter bespreking voorliggende wetsvoorstellen die dubbelzinnigheid op?

De tekst zoals die in artikel 203, § 1*bis*, eerste lid, van wetsvoorstel nr. 899 is geformuleerd, preciseert de spreiding van de kosten van het kind over de ouders («in verhouding tot hun respectieve aandeel in de samengevoegde inkomsten.») en de tekst van het tweede lid verwijst naar evenredigheidscoëfficiënten om de kosten van het kind te bepalen. De twee vragen, namelijk de kosten van het kind en de spreiding van die kosten over de ouders, blijken dus opgelost, zodanig dat de voormalige § 1 nog alleen nut heeft voor de definitie van de kosten van het kind (opvoeding, levensonderhoud enzovoort). Zou men derhalve de woorden «naar evenredigheid van hun middelen» niet beter weglaten om elke dubbelzinnigheid ten opzichte van de volgende leden en paragrafen op te heffen?

Wetsvoorstel nr. 295 regelt in het nieuwe artikel 203, § 1, tweede lid, alleen de kwestie van de grootte van de ouderlijke verplichting. De spreiding van de kosten wordt bepaald bij artikel 203*bis*. Om dezelfde, hiervoor vermelde redenen kan artikel 203, § 1, eerste lid, best worden ontdaan van de woorden «naar evenredigheid van hun middelen».

La promotion de la méthode Renard est donc assurément un objectif pertinent tout comme il convient de laisser la porte ouverte à d'autres approches du coût de l'enfant qui rencontreraient l'assentiment des parents ou dont la pertinence pourrait être vérifiée par eux.

*

Concernant les textes des propositions de loi à l'examen, Mme Dandoy formule plusieurs observations.

– Le contenu de l'obligation d'entretien – article 203 du Code civil

Actuellement, l'article 203 du Code civil prévoit uniquement que les parents sont tenus d'assumer le coût de l'enfant à proportion de leurs facultés.

Ce libellé est ambigu: la «proportion des facultés» porte-t-elle sur l'ampleur de la contribution totale des parents envers l'enfant ou sur l'ampleur de cette contribution d'un parent par rapport à l'autre? En d'autres mots, cette règle est-elle indicative du coût de l'enfant ou de la répartition de ce coût entre les parents?

Les propositions de loi à l'examen lèvent-elles cette ambiguïté?

Le texte de l'article 203, §1er*bis*, alinéa 1er, tel que formulé par la proposition de loi n° 899, précise la répartition du coût de l'enfant entre les parents – «à due concurrence de sa part dans leurs ressources cumulées» –, et le texte de l'alinéa 2 renvoie vers des coefficients de proportionnalité pour définir le coût de l'enfant. Les deux questions du coût de l'enfant et de la répartition de ce coût entre les parents semblent donc résolues de telle sorte que le § 1er ancien ne conserve son utilité que pour la définition des frais relatifs à l'enfant (éducation, entretien, etc...). Ne faudrait-il pas dès lors y supprimer les termes «à proportion de leurs facultés», afin de lever toute ambiguïté par rapport aux alinéas et paragraphes suivants?

La proposition de loi n° 295 ne règle, dans le nouvel article 203, alinéa 2, proposé, que la question du quantum de l'obligation parentale. La répartition de la contribution est prévue à l'article 203*bis*. Pour les mêmes raisons, il semble que l'article 203, § 1er, alinéa 1er, puisse être allégé des termes «selon leurs facultés».

Alleen wetsvoorstel nr. 295 poogt een definitie van de kosten van het kind te geven door de preciseren dat het aandeel dat moet worden besteed aan de uitgaven ten voordele van kind, in verhouding moet staan tot de beschikbare middelen van de ouders. Die formulering is preciezer dan het huidige artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek, maar men kan zich vragen stellen over wat dit in de praktijk betekent; zulks blijkt immers alleen aan te geven dat de kosten van het kind «afhankelijk» zijn van de ouderlijke inkomsten, zonder te stellen dat het kind recht heeft op dezelfde levensstandaard als zijn ouders, wat in de rechtsleer toch unaniem wordt erkend⁷.

– Bijzondere omstandigheden

Mevrouw Dandoy merkt op dat in de twee wetsvoorstellen – soms herhaaldelijk – allusie wordt gemaakt op «bijzondere omstandigheden», die het mogelijk maken een regel te nuanceren, er een uitzondering op te maken, in die mate dat het belang van de regel soms wordt tenietgedaan.

De tekst van wetsvoorstel nr. 899 geeft bijvoorbeeld aan dat de evenredigheidscoëfficiënt voor de berekening van de kosten van het kind «moet worden toegepast», «behalve in specifieke omstandigheden». Is het de bedoeling de kosten anders te berekenen als de statistische coëfficiënten niet kunnen worden toegepast, bijvoorbeeld wegens bijzondere kosten ten behoeve van het kind? Zouden omstandigheden waarin de coëfficiënten niet adequaat zouden zijn, niet moeten worden gepreciseerd?

Voorts wordt in het voorgestelde artikel 203, § 1*bis*, eerste lid, aangegeven dat elke ouder in verhouding tot zijn respectieve aandeel in de samengevoegde inkomsten van de beide ouders bijdraagt in de kosten voor het kind, «behoudens specifieke omstandigheden».

Men kan er immers mee instemmen dat de spreiding van de kosten over de ouders niet evenredig is met hun respectieve aandeel in de samengevoegde inkomsten, bijvoorbeeld als een van de ouders uitzonderlijke lasten heeft (bijvoorbeeld bijzondere kosten voor geneeskundige zorg).

De voorgestelde bepaling brengt de kwestie van de inaanmerkingneming van de lasten van de ouders te berde. Is het aanvaardbaar dat de lasten van de ouders worden afgetrokken van hun «inkomsten» en dus van hun financiële draagkracht?

⁷ N. GALLUS, *Les aliments*, Larcier, Brussel, 2006, p. 163.

Seule la proposition de loi n° 295 tente de donner une définition du coût de l'enfant en précisant que la part qu'il convient de consacrer aux dépenses au profit de l'enfant doit être proportionnelle aux ressources disponibles des parents. Si cette formulation est plus précise que l'actuel article 203 du Code civil, on peut cependant se demander ce qu'elle peut impliquer dans la pratique car elle semble uniquement dire que le coût de l'enfant est «fonction» des revenus des parents, sans pour autant affirmer que l'enfant a droit au même niveau de vie que ses parents, principe pourtant unanimement admis en doctrine⁷.

– Les circonstances particulières

Mme Dandoy remarque que, dans les deux propositions de loi, il est fait allusion – parfois à plusieurs reprises – à des «circonstances particulières», lesquelles permettent de nuancer une règle, d'y faire exception, au point parfois d'annihiler l'intérêt de la règle.

À titre d'exemple, le texte de la proposition de loi n° 899 précise que les coefficients de calcul du coût de l'enfant sont «à appliquer», sauf «situation particulière». S'agit-il de réserver un calcul de coût différent lorsque les coefficients statistiques deviennent inapplicables en raison, par exemple, de coûts particuliers dont doit bénéficier l'enfant? Ne faudrait-il pas préciser le genre de circonstances dans lesquelles les coefficients ne seraient pas adéquats?

Il est par ailleurs prévu à l'article 203 § 1er *bis*, alinéa 1er, que chaque parent contribue au coût de l'enfant en fonction de sa part respectivo dans les ressources cumulées des deux parents, «sauf circonstances particulières».

On peut en effet admettre que la répartition du coût entre les parents ne soit pas proportionnelle à leurs parts respectives dans les ressources cumulées lorsque, par exemple, un des parents doit faire face à des charges d'une nature exceptionnelle (soins de santé particuliers, par exemple).

La disposition proposée engage le débat sur la question de la prise en compte des charges dans le chef des parents. Est-il admissible que les charges des parents viennent en déduction de leurs «ressources» et donc de leurs facultés contributives?

⁷ N. GALLUS, *Les aliments*, Larcier, Bruxelles, 2006, p. 163.

Dat kan worden opgemaakt uit wetsvoorstel nr. 295. Daarin wordt, in verband met de kosten van het kind, gebruik gemaakt van het woord «beschikbaar» («Het aandeel van hun gezamenlijke beschikbare middelen dat moet worden besteed aan alle gewone ...»). Zou over die kwestie geen duidelijk debat moeten worden gevoerd, er daarbij rekening mee houdend dat de kosten van het kind op ongerechtvaardigde wijze dalen als de gewone lasten worden afgetrokken van de inkomsten van de ouders?

Artikel 203, § 1, tweede lid, zoals het in wetsvoorstel nr. 295 is geformuleerd, geeft aan dat de kosten van het kind evenredig moeten zijn met de gezamenlijke middelen van de ouders, «behalve in bijzondere situaties».

Welk soort van situaties zou kunnen verantwoorden dat de kosten van het kind niet evenredig zijn tot de gezamenlijke middelen van de ouders?

In dit geval betreft de uitzondering op het principe niet de spreiding van de kosten over de ouders, maar de bepaling van de kosten van het kind.

– Berekeningswijze van de kosten van het kind

Beide wetsvoorstellen verwijzen naar evenredigheidscoëfficiënten die de mogelijkheid bieden de kosten van het kind te bepalen als ze op de samengevoegde inkomsten van de ouders worden toegepast.

De spreekster vraagt echter of er geen wanverhouding is tussen de vooropgestelde doelstellingen – de bevordering van de methode-Renard – en de voorgestelde teksten, waarin alleen wordt verwezen naar niet nader omschreven «coëfficiënten» die moeten worden bepaald door de Koning. Dat vraagstuk zou zeker moeten worden besproken.

In de memorie van toelichting van de beide wetsvoorstellen wordt aangegeven dat het gebruik van coëfficiënten vrij moet blijven. Zulks ligt voor de hand in wetsvoorstel nr. 899 («Teneinde het budget te helpen bepalen»), maar dat is in mindere mate het geval in wetsvoorstel nr. 295 («de evenredigheidscoëfficiënt (...) die (...) dient te worden toegepast»).

Aangezien de rechter niet verplicht is gebruik te maken van de door de Koning te bepalen coëfficiënten, wat gebeurt er met de kosten van het kind als die coëfficiënten niet worden toegepast? Zou niet moeten worden bepaald dat de rechter zich over de kosten van het kind moet uitspreken, ongeacht de gebruikte methode? In wetsvoorstel nr. 899 wordt de voorkeur gegeven aan die oplossing, aangezien artikel 203*bis*, tweede lid, punt 4°

La proposition de loi n° 295 le laisse entendre en recourant au terme «disponible» pour évoquer le coût de l'enfant («la part de leurs ressources disponibles cumulées qu'il convient de consacrer à l'ensemble des dépenses...»). Ne faudrait-il pas engager un débat clair sur cette question, tout en sachant que la déduction, des ressources des parents, de leurs charges courantes entraîne la baisse injustifiée du coût de l'enfant?

L'article 203, § 1er, alinéa 2, tel que libellé dans le texte de la proposition de loi n° 295, stipule que le coût de l'enfant doit être proportionnel aux ressources cumulées des parents, «sauf situation particulière».

Quel genre de situation pourrait-elle justifier que le coût de l'enfant ne soit pas proportionnel aux ressources cumulées des parents?

L'exception au principe ne porte pas, dans ce cas-ci, sur la répartition entre les parents, mais sur la détermination du coût de l'enfant.

– Méthode de calcul du coût de l'enfant

Les deux propositions de loi renvoient à des coefficients de proportionnalité qui permettent de déterminer le coût de l'enfant lorsqu'ils sont appliqués aux ressources cumulées des parents.

L'intervenante se demande toutefois s'il n'y a pas une disproportion entre les objectifs annoncés – la promotion de la méthode Renard – et les textes proposés – qui ne font allusion qu'à des «coefficients» indéterminés, à fixer par le Roi? La question mérite en tous cas d'être débattue.

Dans l'exposé des motifs des deux propositions, il est précisé que le recours à ces coefficients doit rester libre. Si cette optique s'avère évidente dans la proposition n° 899 («en vue d'aider»), elle le paraît moins dans le texte de la proposition n° 295 («le coefficient à appliquer...»).

Dès lors que le recours aux coefficients à fixer par le Roi n'est pas obligatoire, que devient le coût de l'enfant lorsqu'il n'est pas fait application de ces coefficients? Ne serait-il pas opportun de prévoir que le juge a l'obligation d'énoncer le coût de l'enfant, quelle que soit la méthode appliquée? La proposition de loi n° 899 privilégie cette voie lorsqu'elle prévoit, à l'article 203*bis*, alinéa 2, point 4°, que la décision «précise le budget affecté aux frais

aangeeft dat «het budget dat wordt besteed aan de gewone kosten die ten behoeve van het kind of de kinderen worden gemaakt, afhankelijk van zijn of hun leeftijd en rang, alsook de eventuele uitzonderlijke kosten» worden vermeld in de beslissing.

Inzake de kosten van het kind is in wetsvoorstel nr. 295 sprake van een door de Koning te bepalen minimumbedrag. Gaat het om een minimumbedrag voor kosten van een kind, ongeacht de inkomsten van zijn ouders? Zou dat minimumbedrag verplicht moeten worden toegepast, in tegenstelling tot de evenredigheidscoëfficiënten?

– De spreiding van de kosten van het kind over de ouders – artikel 203*bis* van het Burgerlijk Wetboek

Als eenmaal is uitgemaakt hoeveel de kosten van het kind bedragen, doet de kwestie van de spreiding ervan over de ouders minder moeilijkheden rijzen. Toch moeten de volgende opmerkingen worden gemaakt.

Wetsvoorstel nr. 295 wijdt artikel 203 aan de inhoud van de verplichting van de ouders te zorgen voor het levensonderhoud van het kind en artikel 203*bis* aan de spreiding van die verplichting over de ouders. Daardoor krijgt de tekst van die bepalingen een interessante samenhang.

Mevrouw Dandoy betreurt echter dat de dubbelzinnigheid van het vigerende artikel 203 wordt overgenomen in artikel 203*bis*, eerste lid. Op het stuk van de spreiding van de kosten voor levensonderhoud van het kind lijkt wetsvoorstel nr. 899 pertinent («de vader en de moeder [dragen] bij in de kosten (...) in verhouding tot hun respectieve aandeel in de samengevoegde inkomsten.»).

De spreekster is daarentegen verheugd dat beide wetsvoorstellen expliciet aangeven dat rekening wordt gehouden met de bijdrage in natura die elk van de ouders levert door in de huisvesting van het kind te voorzien.

Het door wetsvoorstel nr. 899 voorgestelde artikel 203*bis* legt een verplichting van bijzonder nauwkeurige motivering van de rechterlijke beslissingen op. Dat lijkt de interessantste inbreng te zijn, enerzijds voor het begrijpen van de bepaling van de bedragen door de betrokken rechtzoekenden, en anderzijds voor de samenhang van het eventuele debat over de wijziging van de onderhoudsbijdragen.

Los van de toepassing van de methode-Renard (of van om het even welke andere methode) mag het vraagstuk van de nadere uitvoeringsregels van de onderhoudsbijdragen niet over het hoofd worden gezien. Nadat werd bepaald hoeveel de kosten van het kind

ordinaires du ou des enfants, en fonction de son âge et de son rang, ainsi les éventuels frais extraordinaires».

Concernant le coût de l'enfant, la proposition de loi n° 295 fait référence, quant à elle, à un montant minimum à fixer par le Roi. S'agit-il d'un montant plancher de coût d'un enfant, quels que soient les revenus de ses parents? L'application de ce montant-plancher serait-elle obligatoire, contrairement aux coefficients de proportionnalité?

– La répartition du coût de l'enfant entre les parents – article 203*bis* du Code civil

La question de la répartition entre les parents du coût de l'enfant, une fois celui-ci déterminé, pose moins de difficultés. Elle appelle néanmoins les observations suivantes.

La proposition de loi n° 295 consacre l'article 203 au contenu de l'obligation des parents d'assumer l'entretien de l'enfant et l'article 203*bis* à la répartition de cette obligation entre les parents, ce qui donne une cohérence intéressante au texte de ces dispositions.

Mme Dandoy regrette cependant que l'alinéa 1er de l'article 203*bis* reproduise l'ambiguïté de l'ancien article 203. En termes de répartition des frais d'entretien de l'enfant entre les parents, le texte proposé par la proposition de loi n° 899 semble plus pertinent («chacun des père et mère contribue aux frais...à due concurrence de sa part dans les ressources cumulées»).

L'intervenante salue au contraire la mention explicite, dans les deux propositions de loi, de la prise en compte du financement en nature effectué par chaque parent lors de l'hébergement de l'enfant.

Le dernier alinéa de l'article 203*bis* tel que proposé par la proposition de loi n° 899, qui impose une obligation de motivation particulièrement précise des décisions judiciaires, semble constituer l'apport le plus intéressant, d'une part, pour la compréhension par les justiciables concernés de la détermination des montants en jeu et d'autre part, pour la cohérence de l'éventuel débat relatif à la modification des contributions alimentaires.

Indépendamment de l'application de la méthode Renard ou de toute autre méthode d'ailleurs, il convient de ne pas négliger la problématique des modalités d'exécution de la contribution alimentaire. Après avoir déterminé le coût de l'enfant et la part que chaque parent

bedragen en hoeveel de bijdrage van elk van de ouders bedraagt, moet nog worden uitgemaakt of de eventuele herschikking van de respectievelijke bijdragen noodzakelijkerwijs de vorm van een geldsom moet aannemen, dan wel of het kan gaan om het kosteloos bewonen van het goed dat als echtelijke woning heeft gediend. Het ware wellicht belangrijk dat uitdrukkelijk in de wet op te nemen.

Om af te ronden, stelt mevrouw Dandoy vast dat de bevordering van een mathematische methode wordt gesuggereerd maar niet wordt opgelegd. Dat houdt het risico in dat niets verandert in de wijze waarop wordt gevonnist en dat de doelstellingen van de toekomstige wet niet worden verwezenlijkt.

De artikelen 203 en 203*bis* van het Burgerlijk Wetboek zouden op zijn minst in twee opzichten moeten worden gewijzigd. Vooreerst zou het nuttig zijn de inhoud van de onderhoudsplicht van de ouders jegens het kind (artikel 203) en de spreiding van die plicht over hen (artikel 203*bis*) te verduidelijken.

Vervolgens moet worden voorzien in een verplichting tot motivering van de rechterlijke beslissingen en van de overeenkomsten, die op zijn minst inhoudt dat de kosten van het kind en de concrete nadere regels voor de spreiding van die kosten over de ouders (directe bijdrage in natura, indirecte bijdrage, vormen van die indirecte bijdrage enzovoort) moeten worden aangegeven.

C. Uiteenzetting van de heer Pierre-André Wustefeld, raadsheer in het hof van beroep te Bergen

De heer Pierre-André Wustefeld, raadsheer in het hof van beroep te Bergen, stipt aan dat de rechtspractici alleen kunnen verheugd zijn over de aandacht die de Kamer aan het probleem van de bepaling van de onderhoudsbijdragen besteedt.

De taak van de rechter die een onderhoudsbijdrage moet bepalen en daarvoor vaak over zeer weinig concrete gegevens beschikt, is immers complex.

De methode-Renard wordt vaak verweten dat ze niet kan worden toegepast als men niet weet hoeveel de ouders verdienen. In dat geval blijft het probleem onverkort bestaan, ongeacht de gebruikte methode. De magistraat moet dan een ruwe schatting maken van die inkomsten. Jammer genoeg komt dat element van de reflectie doorgaans niet voor in de eindbeslissing, waardoor de litiganten de redenering van de rechter niet kunnen begrijpen.

doit assumer dans ce coût, il faut encore déterminer si l'éventuel rééquilibrage entre les contributions respectives des parents doit nécessairement prendre la forme du paiement d'une somme d'argent ou si elle peut prendre celle de l'occupation gratuite de l'immeuble ayant servi de logement conjugal. Il serait sans doute important de l'insérer explicitement dans la loi.

En conclusion, Mme Dandoy constate que la promotion d'une méthode mathématique est suggérée sans être imposée, ce qui implique le risque que rien ne change dans les manières de juger et que la future loi passe dès lors à côté de ses objectifs.

Les articles 203 et 203*bis* du Code civil devraient par conséquent être modifiés à au moins deux niveaux. Tout d'abord, il serait opportun de préciser l'obligation parentale d'entretien de l'enfant en termes de contenu (art. 203) et en termes de répartition entre les parents (art. 203*bis*).

Il convient ensuite de prévoir une obligation de motivation des décisions judiciaires et des conventions qui implique au moins l'énoncé du coût de l'enfant et les modalités concrètes de la répartition de ce coût entre les parents (contribution directe en nature, contribution indirecte, formes de cette contribution indirecte, etc.).

C. Exposé de M. Pierre-André Wustefeld, conseiller à la cour d'appel de Mons

M. Pierre-André Wustefeld, conseiller à la cour d'appel de Mons, constate que l'attention accordée par la Chambre au problème de la détermination des contributions alimentaires ne peut que réjouir les praticiens.

Il faut en effet souligner la complexité de la tâche du juge appelé à fixer une contribution alimentaire alors qu'il ne dispose souvent que de très peu d'éléments concrets sur lesquels se fonder.

Une critique souvent adressée à la méthode Renard est de dire qu'elle est inapplicable lorsqu'on ignore les revenus des parents. Dans pareil cas, toutefois, quelle que soit la méthode appliquée, le problème reste entier. Il appartient par conséquent au magistrat de réaliser une estimation approximative de ces revenus. Malheureusement, cet élément de réflexion n'apparaît généralement pas dans la décision finale, ce qui empêche les parties à la cause de comprendre le raisonnement du juge.

De spreker verwijst naar een Franse enquête over wat de rechters in familiezaken doen en denken inzake de bepaling van de onderhoudsbijdrage voor het kind (enquête uit 2003 voor de onderzoeksopdracht *Droit et Justice*). Meer dan 490 van de 675 ondervraagde magistraten hebben geantwoord.

In de conclusies van die enquête wordt met aandrang gewezen op de noodzaak te beschikken over een gemeenschappelijk referentie-instrument dat de magistraten de mogelijkheid biedt hun beslissingen op dezelfde informatiegegevens en beslissingscriteria te doen berusten.

De heer Wustefeld is het in dat opzicht niet eens met professor Senaev, die beweert dat de vonnissen waarbij een onderhoudsbijdrage wordt bepaald niet significant van elkaar verschillen: uit een experiment bij Franse magistraten is gebleken dat zij, als ze met eenzelfde situatie te maken hebben, zeer uiteenlopende beslissingen kunnen nemen, waarbij het bedrag van de toegekende onderhoudsbijdrage kan variëren van factor 1 tot factor 150. De moeilijkheid om een waarde toe te kennen aan het soort van huisvesting is een van de redenen van dat verschil.

De voormelde Franse enquête wijst ook op de noodzaak de beslissingscriteria te beperken zodat de beslissingen minder subjectief zijn en in ieder geval minder gebonden aan de persoonlijkheid van de magistraat. De heer Wustefeld geeft ter illustratie aan dat sommige magistraten ervan uitgaan dat een kind van zes jaar 150 euro kost, ongeacht de inkomsten van de ouders. Daardoor worden de minstbedeelde ouders benadeeld en de ouders met de hoogste inkomens bevoordeeld.

Daarom moet aandacht worden besteed aan een methodologie die de mogelijkheid biedt de kosten van het kind te bepalen (bijvoorbeeld de methode-Renard, de tabellen van de OESO, de tabellen van Düsseldorf). Al te vaak onderschatten de ouders immers de kosten van hun kind, maar overschatten ze de last door de kinderbijslag die ze krijgen en de bijdrage in natura die de tweede huisvesting uitmaakt buiten beschouwing te laten.

Uit de voormelde Franse enquête blijkt dat er vraag is naar een evaluatieschema van de basiskosten van een kind naargelang de inkomsten van de ouders, de leeftijd van de kinderen en het aantal kinderen. Een dergelijk schema zou tevens de mogelijkheid bieden een eenvormig formulier ter beschikking te stellen van de rechtzoekenden. Dat formulier zou gelden voor het hele grondgebied, zou beschikbaar zijn in de griffies en zou worden overhandigd aan de partijen zodat ze hun

L'intervenant évoque une enquête française sur les pratiques et les opinions des juges aux affaires familiales en matière de fixation de la contribution à l'entretien de l'enfant (enquête réalisée en 2003 pour le compte de la mission de recherche Droit et Justice). Sur les 675 magistrats consultés, plus de 490 ont répondu.

Les conclusions de cette enquête insistent sur la nécessité de disposer d'un outil de référence commun permettant aux magistrats de fonder leurs décisions sur les mêmes éléments d'information et critères de décisions.

À cet égard, M. Wustefeld ne partage pas l'opinion du professeur Senaev selon lequel il n'y aurait pas d'écart significatif entre les jugements fixant une contribution alimentaire: une expérience conduite auprès de magistrats français a montré que, confrontés à une même situation, ces derniers pouvaient prononcer des décisions profondément distinctes - le différentiel des montants de contributions alimentaires alloués variant en effet de 1 et 150. Une des raisons de ce différentiel réside dans la difficulté de valoriser le type d'hébergement.

L'enquête française précitée souligne également la nécessité de limiter les critères de décision afin que les décisions soient moins subjectives et, en tout cas, moins liées à la personnalité du magistrat. M. Wustefeld indique à titre d'illustration que certains magistrats partent du postulat qu'un enfant de six ans coûte 150 euros, et ce quels que soient les revenus des parents. Ce postulat a pour conséquence de pénaliser les parents les plus fragilisés et de favoriser ceux dont les revenus sont élevés.

C'est la raison pour laquelle une méthodologie (par exemple, la méthode Renard, les tables de l'OCDE, les tables de Düsseldorf) permettant de déterminer le coût de l'enfant doit retenir l'attention. Bien souvent, en effet, les parents, invités à calculer le coût de leur enfant, sous-estiment ce coût mais en surestiment la charge en omettant les allocations familiales dont ils bénéficient ainsi que la contribution en nature que constitue l'hébergement secondaire.

L'étude française évoquée plus haut montre une demande visant la création d'une grille d'évaluation du coût de base d'un enfant, en fonction du niveau de revenus des parents, de l'âge et du nombre des enfants. Pareille grille permettrait également de mettre à disposition des justiciables un formulaire unique, pour l'ensemble du territoire, disponible dans les greffes, remis aux parties afin de décliner leurs revenus et charges et produire les justificatifs y afférents. L'étude française suggère

inkomsten en lasten kunnen opgeven en de daaraan gerelateerde bewijsstukken voorleggen. Het Franse onderzoek suggereert ook de rechter een beoordelingsvrijheid te laten, voor elk geval afzonderlijk, door de bepaling van bijzondere middelen of uitzonderlijke lasten, waarbij hij door een met bijzondere redenen omklede beslissing van het eenvormige voorstel mag afwijken als het bedrag kennelijk onaangepast is.

Volgens de geraadpleegde Franse magistraten zou de verplichting zich te conformeren aan dat schema het voor de rechter mogelijk maken ambtshalve uitspraak te doen over de gegrondheid van de tabel, zelfs ingeval de partijen een andere overeenkomst hebben of als een van de partijen geen vordering heeft ingesteld of zelfs verstek laat gaan.

Bij tal van verstekbeslissingen wordt er immers van uitgegaan dat de partij die verstek laat gaan niet verschijnt omdat ze geen bezwaar heeft tegen de vordering van de tegenpartij. De rechter, die niet weet waarom precies de niet-verschijnende partij afwezig is, kent in dat geval zeer vaak het gevraagde bedrag toe, ook als het heel hoog ligt en het, gelet op de gegevens van het dossier, niet noodzakelijk overeenstemt met de behoeften van het kind.

De bepaling van een schaal moet ook de mogelijkheid bieden behoorlijke onderhoudsbijdragen te bepalen, dat wil zeggen toereikend om te voldoen aan de behoeften van het kind. De bijdrage van de onderhoudsplichtige mag niet dienen om de levensstandaard te verzekeren van het gezin waarbij de minderjarige verblijft. In het verleden heeft men vaak vastgesteld dat de bijdrage van de onderhoudsplichtige de ouder die het kind in hoofdzaak huisvest – en die geen recht had op een uitkering tot levensonderhoud voor zichzelf – de mogelijkheid biedt de levensstandaard van het kind te behouden. Het ligt echter voor de hand dat de scheiding een verarming met zich brengt voor het hele gezin. Een gelijkaardige verarming kan zich echter ook voordoen los van een scheiding, als een van de ouders werkloos wordt of met ernstige gezondheidsproblemen te kampen krijgt. Het kind moet dus niet noodzakelijk tegen die verarming worden beschermd.

Een positief aspect van wetsvoorstel nr. 0899 bestaat erin dat de magistratuur zou worden verplicht aan te geven op welke elementen hij zijn vonnis baseert. Voor de ouders werkt dat geruststellend, omdat ze aldus beseffen dat de rechter de kosten van het kind wel degelijk heeft berekend en billijk over hen beiden heeft gespreid. De ouder die het hoofdverblijf van het kind voor zijn of haar rekening neemt, kent bijgevolg het bedrag waarover hij of zij beschikt om aan de behoeften van het kind tegemoet te komen (dat bedrag bestaat uit de kinderbijslag, de onderhoudsbijdrage van de andere ouder, alsook – deels

aussi de permettre au juge de conserver une marge d'appréciation, au cas par cas, par la détermination de ressources particulières ou de charges exceptionnelles, le juge pouvant s'écarter de la proposition unifiée par une décision spécialement motivée en cas de montant manifestement inadapté.

Selon les magistrats français consultés, l'obligation de se référer à cette grille offrirait la possibilité au juge de statuer d'office sur le fondement du barème, même en cas d'accord différent des parties, d'absence de demande d'une des parties, voire de défaut de l'une d'entre elles.

Il faut savoir en effet que de nombreuses décisions prises par défaut partent du principe que la partie défaillante ne se présente pas parce qu'elle n'a pas d'objections à l'encontre de la demande de la partie adverse. Dans ce cas, alors qu'il ignore les raisons réelles de l'absence de la partie défaillante, le juge accorde bien souvent le montant demandé même si celui-ci est faramineux et ne correspond pas nécessairement aux besoins de l'enfant au regard des éléments du dossier.

La fixation d'un barème doit également permettre de fixer des contributions alimentaires d'un niveau convenable, c'est-à-dire suffisant pour répondre aux besoins de l'enfant. Il ne faudrait pas que la contribution versée par le débiteur vise à assurer le niveau de vie du foyer où le mineur réside. Par le passé, on constatait souvent que la part contributive mise à la charge du débiteur d'aliments permettait au parent hébergeant principal – qui n'avait pas droit à une pension alimentaire pour lui-même – de conserver le niveau de vie de l'enfant. Or, il est évident que la séparation entraîne un appauvrissement de toute la cellule familiale. Mais un appauvrissement de même nature peut également survenir, hors séparation, dans le cas où l'un des parents perdrait son travail ou rencontrerait de graves problèmes de santé. L'enfant ne doit par conséquent pas nécessairement être protégé de cet appauvrissement.

Un apport de la proposition de loi n° 899 est d'obliger le magistrat à énumérer les éléments qu'il a pris en considération. Ceci permet de rassurer les parents en leur montrant que le juge a calculé le coût de l'enfant et l'a réparti équitablement. Le parent prenant en charge l'hébergement principal connaît par conséquent le montant dont il dispose pour faire face aux besoins de l'enfant (montant constitué des allocations familiales, de la contribution alimentaire du parent secondaire mais aussi d'une part de ses propres ressources). Le débiteur de la contribution alimentaire est, pour sa part, rassuré

– uit eigen inkomsten). De onderhoudsplichtige is eveneens gerustgesteld, want hij of zij weet dat de magistrat rekening heeft gehouden met alle parameters.

Wat de zogenaamde methode-Renard betreft, vindt de heer Wustefeld dat die de verdienste heeft gehad deze kwestie op verschillende punten uit te klaren. Zo houden zelfs de magistraten die de methode niet toepassen, nu ook rekening met de kinderbijslag.

Voorts heeft de methode-Renard aangetoond dat de huisvesting van het kind neerkomt op een bijdrage in natura. Het klopt uiteraard dat die methode van bij aanvang op een fout was gebaseerd, wat de geloofwaardigheid ervan niet ten goede is gekomen. In 1986 oordeelde de heer Renard immers dat als een van de ouders het kind gedurende 30% van de tijd huisvestte, die ouder 30% van de kosten op zich nam. Die overwaarding verklaart waarom de methode soms uitdraaide op kennelijk uit de lucht gegrepen onderhoudsbijdragen.

In het raam van de werkzaamheden die tot de informatisering van de methode hebben geleid, heeft de heer Renard dat probleem erkend en heeft hij, op grond van statistische gegevens van het NIS, een gezinsbudgetstructuur kunnen uitwerken. Aldus ontstond de gewogen methode-Renard, waarbij de factor «huisvestingsduur» werd afgewogen tegen de aard van de door de andere ouder gedragen kosten.

De op het gezinsbudget gebaseerde methode-Renard, die tevens rekening houdt met de behoeften van de ouders, maakt het eveneens mogelijk een twist over de lasten te omzeilen – een geschil dat doorgaans enorm lang aansleept omdat de partijen het daarover nooit met elkaar eens zijn.

In een studie die werd uitgevoerd naar aanleiding van een in 1999 door de ULB gehouden colloquium, heeft de heer Renard de kritiek op zijn methode al weerlegd wat de lage of de hoge inkomens betreft. Dat aspect hangt niet af van de respectieve bijdragen van de ouders: het gaat hier veeleer om een sociale realiteit. In onze rechtsstaat bestaan er heel wat mechanismen die de minstbedeelde gezinnen in staat stellen hun verplichtingen na te komen. Wat de hoge inkomens betreft (bijvoorbeeld meer dan 3.000 of 3.500 euro per maand voor een van beide echtgenoten), mogen we niet over het hoofd zien dat een deel van de beschikbare middelen niet wordt besteed aan de primaire behoeften van het gezin en van het kind, maar aan luxe-uitgaven, vastgoedinvesteringen, spaaractiviteiten enzovoort. Niets verhindert de magistrat een inkomensplafond te hanteren, teneinde de vaststelling van buitensporige onderhoudsbijdragen te voorkomen.

puisqu'il a la preuve que le magistrat a tenu compte de l'ensemble des paramètres.

Concernant la méthode dite Renard, M. Wustefeld juge qu'elle a eu le mérite de clarifier le débat sur plusieurs points.

Ainsi, même les magistrats qui ne l'appliquent pas tiennent désormais compte des allocations familiales.

Par ailleurs, la méthode Renard a mis en évidence que l'hébergement de l'enfant correspondait à une contribution en nature. Certes, il est exact que la méthode était initialement entachée d'une erreur qui l'a fragilisée. En 1986, Renard jugeait en effet que si un des parents hébergeait l'enfant 30% du temps, ce parent supportait 30% des dépenses. Cette survalorisation explique pourquoi l'application de la méthode aboutissait à des montants de contributions alimentaires ridicules.

Dans le cadre des travaux ayant abouti à l'informatisation de la méthodologie, M. Renard a reconnu ce problème et a pu, sur la base des éléments statistiques de l'INS, donner une structure du budget des ménages. Cela a conduit à la mise en place de la méthode Renard pondérée, le facteur «temps d'hébergement» étant corrélé avec la nature des dépenses supportées par le parent secondaire.

La méthode Renard, fondée sur le budget des ménages et tenant compte des besoins des parents, permet également d'évacuer le débat sur les charges qui, pour être réglé, exige généralement un temps énorme dans la mesure où les parties ne sont jamais d'accord.

Dans une étude réalisée à l'occasion d'un colloque à l'ULB en 1999, Roland Renard a déjà répondu aux critiques formulées dans le cas de bas ou hauts revenus. C'est une question qui ne dépend pas de la problématique des parts contributives: c'est une réalité sociale. Dans notre état de droit, il existe toute une série de mécanismes pour permettre aux familles les plus défavorisées de faire face à leurs obligations. Quant aux hauts revenus (plus de 3000-3500 euros par mois pour l'un des deux conjoints), il faut se rendre compte qu'il y a une part des ressources disponibles qui n'est pas affectée aux besoins primaires de la famille et aux besoins de l'enfant mais affectée aux dépenses somptuaires, aux investissements immobiliers, à l'épargne... Rien n'empêche le magistrat de plafonner les ressources qu'il prend en considération de manière à éviter la fixation de pensions alimentaires exorbitantes.

Gelet op al die beschouwingen acht de heer Wustefeld het van wezenlijk belang dat de wetgever de magistratuur het referentiekader aanreikt dat hij nodig heeft om een beslissing te kunnen nemen. Als de regels duidelijk zijn, kunnen de advocaten, nog vóór ze een procedure starten, de kosten van het kind evalueren en zich er eventueel rekenschap van geven dat de bedragen die ze eisen (of aanbieden) vaak irrationeel zijn. Het gevolg van die aanpak zal zijn dat er minder geschillen rijzen, wat het kind ten goede komt.

Tot besluit onderstreept de spreker de noodzaak vooruitgang te boeken met de behandeling van de wetsvoorstellen en te komen tot een definitie van het begrip «inkomsten» (alles wat de levensstandaard van een gezin uitmaakt: woning dat het gezin ter beschikking heeft, bedrijfswagens, voordelen in natura – aspecten waarmee de magistratuur rekening moet houden).

Uiteenzetting van de heer Thierry Riechelmann, woordvoerder van de vzw CAPs Enfance

Ter inleiding preciseert de heer Riechelmann dat de vzw in het raam van haar maatschappelijk doel in contact komt met ouders bij wie het kind zijn hoofdzakelijke verblijfplaats heeft, kinderen, ouders die gelijkmatig verdeelde huisvesting hebben verkregen, maar ook talrijke ouders bij wie het kind zijn secundaire verblijfplaats heeft; laatstgenoemden zijn het vaakst onderhoudsplichtig in het kader van de onderhoudsbijdrage.

Voorts herinnert de spreker eraan dat een secundaire ouder de ouder is bij wie het kind geen hoofdverblijfplaats heeft, in tegenstelling tot de ouder bij wie dat wél het geval is. In België zijn 80% van die secundaire ouders vaders.

Doordat de vereniging dagelijks te maken krijgt met tal van dramatische situaties waarin de secundaire ouders terecht komen, vindt ze dat dringend moet worden nagedacht over oplossingen: een voor de beide ouders financieel billijke regeling zal tot pacificatie leiden in de betrekkingen tussen vele ex-partners.

CAPs Enfance volgt het dossier van de objectieve onderhoudsbijdragen sinds 2003 en werkt in die context samen met de feitelijke vereniging «*Famille, Droit et Démocratie*», die binnenkort een nagenoeg gratis softwarepakket dienaangaande zal uitbrengen.

Tot voor kort bestond in België maar één objectieve methode ter bepaling van de onderhoudsbijdragen: die van socioloog Renard. Sinds enige tijd zijn er echter andere methodes beschikbaar en die zichzelf als objectief aanprijzen.

Eu égard à l'ensemble de ces considérations, M. Wustefeld juge essentiel que le législateur offre au magistrat le canevas nécessaire à la prise de décision. Si les règles sont claires, les avocats pourront, avant d'entamer une procédure, évaluer le coût de l'enfant et se rendre compte que les montants qu'ils demandent (ou offrent) sont souvent irrationnels. La conséquence sera de réduire le contentieux au profit des enfants.

L'intervenant conclut sur la nécessité d'avancer sur les propositions de loi et insiste sur la nécessité de définir les ressources (tout ce qui permet de constituer le niveau de vie de la famille: immeuble mis à la disposition du couple, véhicules de société, avantages en nature... que le magistrat doit estimer).

Exposé de M. Thierry Riechelmann, porte-parole de CAPs Enfance asbl

En guise d'introduction, M. Riechelmann précise que dans le cadre de son objet social, l'asbl CAPs Enfance côtoie des parents principaux, des enfants, des parents «égalitaires» (qui ont obtenu un hébergement égalitaire) mais aussi de nombreux parents 'secondarisés', principaux débiteurs d'aliments dans le cadre d'une contribution alimentaire.

Pour rappel, le parent secondaire se définit comme étant le parent qui n'obtient pas l'hébergement principal, par opposition au parent principal. En Belgique, les parents secondaires sont composés à plus de 80% de pères.

Confrontée quotidiennement à nombreuses situations dramatiques de parents secondarisés, l'association estime qu'il est urgent de réfléchir à des solutions: l'équité financière entre les deux parents mènera à une pacification de nombreuses relations parentales.

CAPs Enfance suit le dossier des contributions alimentaires objectives depuis 2003 et travaille dans ce contexte avec l'association de fait «*Famille, Droit et Démocratie*», dont les travaux conduiront bientôt à la mise à disposition d'un logiciel quasi gratuit.

Jusqu'il y a peu, il existait en Belgique une seule méthode objective en matière de contributions alimentaires, celle du sociologue Renard. Aujourd'hui, d'autres approches qui se présentent comme objectives ont vu le jour.

Voor CAPs *Enfance* leidt wiskundige hardnekkigheid in dit dossier nergens toe. Bij het bepalen van de onderhoudsbijdragen zijn de foutenmarges vaak redelijk groot, zodat het nuttiger is de economische realiteit van het gezin te bepalen in plaats van naar een louter mathematische waarheid te zoeken. De vereniging waar de heer Riechelmann woordvoerder van is, bepleit bijgevolg de uitwerking van een objectieve benadering van de onderhoudsschulden.

Elke objectieve methode vereist hoe dan ook dat rekening wordt gehouden met een reeks criteria.

a) Sociaal-politieke context

Een objectieve methode tot vaststelling van de onderhoudsbijdragen kan maar binnen een sociaal-politiek raamwerk, te weten dat van een algemeen democratisch bestel. Een dergelijk systeem zou absurd zijn in het Europa van de 19de eeuw, ten tijde van Charles Dickens en *Oliver Twist*, in het oude Rome, onder de fascistische regimes van de jaren dertig, onder radicale godsdienstige regimes enzovoort. In dergelijke omstandigheden wordt het kind immers geïnstrumentaliseerd en heeft het vaak slechts heel weinig rechten. Bijgevolg lijkt elke poging om een objectieve methode uit te werken tot mislukken gedoemd, als men verzuimt de bestaande sociale, politieke en juridische context te analyseren.

A contrario stelt inzicht in de waarden van een samenleving ons in staat methodes uit te sluiten die ogenschijnlijk wel objectief zijn, maar die dat niet zijn als ze worden getoetst aan de geldende, positieve en hogere waarden en normen.

b) Normatieve context

Heel het vraagstuk van de onderhoudsbijdragen draait rond artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek. Volgens de spreker wordt die bepaling vaak abusievelijk geïnterpreteerd, aangezien de uitdrukking «naar evenredigheid van hun middelen» nogal eens wordt gelezen als «potentiële inkomsten en capaciteiten», terwijl het eigenlijk zou moeten gaan om «reële inkomsten en capaciteiten». Vaak mondt die interpretatie uit in economische en sociale uitsluiting van de betrokken ouders.

Voorts mag niet uit het oog worden verloren dat het Verdrag voor de Rechten van de Mens directe uitwerking heeft in België. In het licht daarvan hebben de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens eveneens een groot gewicht: het Hof heeft er steeds aan herinnerd dat er geen sociaal-economische rechten met horizontale werking (dat wil zeggen tussen de burgers onderling) kunnen bestaan. Met andere woorden: geen

Pour CAPs *Enfance*, tout acharnement mathématique dans ce dossier est sans intérêt. Dans le cadre des contributions alimentaires, les marges d'erreur sont relativement importantes, de sorte qu'il est plus utile de borner la réalité économique de la famille que de tenter de rechercher une vérité mathématique pure. L'association dont M. Riechelmann est le porte-parole préconise par conséquent l'élaboration d'une approche objective des créances dues.

Pour ce faire, il est essentiel de tenir compte d'une série de critères indispensables à l'élaboration de toute méthode objective.

a) Environnement socio-politique

Une approche objective de détermination des contributions alimentaires n'est possible que dans un environnement socio-politique particulier, celui d'un régime globalement démocratique. Il serait absurde de l'appliquer dans l'Europe du 19ème siècle de Charles Dickens et d'*Oliver Twist*, dans la Rome antique, dans les régimes fascistes des années 30, dans les régimes religieux radicaux ... L'enfant dans de tels régimes est instrumentalisé et n'a souvent que fort peu de droits. En conséquence, mettre en place une méthode objective sans en analyser l'environnement socio-politico-juridique paraît être voué à l'échec.

A contrario, comprendre les valeurs d'une société permet d'éliminer les méthodes qui se présenteraient comme objectives mais qui ne le seraient pas au regard des valeurs et des normes positives supérieures en vigueur.

b) Environnement normatif

Dans la problématique des contributions alimentaires, l'article 203 du code civil est central. Selon l'intervenant, cette disposition est souvent abusivement interprétée dans la mesure où le terme «facultés» est souvent compris comme «revenus potentiels et capacités potentielles» alors qu'il devrait signifier «revenus réels et capacités réelles». Cette interprétation débouche souvent sur une exclusion économique et sociale des parents concernés.

Il ne faut par ailleurs pas omettre la Convention européenne des Droits de l'Homme qui a un effet direct en Belgique. Dans ce contexte, les arrêts de la Cour européenne des Droits de l'Homme ont également une grande importance: la Cour a toujours rappelé qu'il ne pouvait exister de droits de l'homme socio-économiques à effet horizontal (c'est à dire entre citoyens). Aucun citoyen européen n'est titulaire de droits

enkele Europese burger geniet sociaal-economische rechten ten aanzien van een andere Europese burger (tenzij er sprake is van een overeenkomst of een niet-discriminerende wet).

c) Soorten van alimentatievorderingen

Er bestaan drie soorten van alimentatievorderingen (de directe alimentatievordering van de ouder bij wie het kind voornamelijk verblijft, de directe alimentatievordering van de omgangsouder en de indirecte alimentatievordering van de omgangsouder). De meeste wetteksten over de situatie van de onderhoudsgerechtigde dan wel van de onderhoudsplichtige hebben doorgaans betrekking op de indirecte alimentatievordering (in het juridische jargon «de onderhoudsbijdrage» genoemd). Om die onderhoudsbijdrage is een en ander te doen (niet-betaling, Fonds voor Alimentatievorderingen enzovoort).

d) Soorten van kosten

Over de alimentatievorderingen kan men geen objectief standpunt innemen zonder een nauwkeurige analyse te maken van de werking van de kosten en van de spreiding ervan over elk van de beide ouders. De kosten bestaan uit geïndividualiseerde kosten (voeding, vervoer, water, gas, elektriciteit enzovoort) of uit kosten die kunnen worden geïndividualiseerd (basisgeneesmiddelen, activiteiten, vrijetijdsbesteding enzovoort), uit gemeenschappelijke kosten die samen worden gedragen (in geval van goede verstandhouding) of net niet (bed, speelgoed, kleding, huisvesting enzovoort), voorzienbare buitengewone of incidentele kosten (buitenschoolse activiteiten, nieuw schooljaar, inschrijvingsgeld enzovoort), en ten slotte uitzonderlijke kosten (onvoorziene ziekte, ongevallen enzovoort).

Met uitzondering van de uitzonderlijke kosten, die uiteraard niet kunnen worden voorzien, moeten de andere kostencategorieën in een objectieve methode worden opgenomen. In de meeste conflictsituaties tussen ouders worden tal van deelbare gemeenschappelijke kosten helemaal niet gedeeld, waardoor het financiële verlies na de scheiding des te groter is. Sommige zogenaamde «objectieve» methodes houden geen rekening met dat gegeven.

e) De coëfficiëntentabellen

Het is van belang een coëfficiëntentabel uit te werken, om het bedrag van de onderhoudsbijdrage te kunnen wegen op grond van specifieke variabele criteria (leeftijd van het kind, inkomen van de ouders enzovoort). Als voorbeeld wordt hieronder de empirische tabel van de «Renard-coëfficiënten» weergegeven.

socio-économiques vis-à-vis d'un autre citoyen européen (sauf contrat ou loi non discriminatoire).

c) les types de créances alimentaires

Tout d'abord, il existe trois types de créances alimentaires (créance directe du parent principal, créance directe du parent secondaire et créance indirecte du parent secondaire). La majorité des textes de loi touchant au créancier ou au débiteur d'aliments concerne surtout la créance indirecte (appelée juridiquement «contribution alimentaire») . Elle suscite beaucoup de polémiques (non-paiement, fonds de créance alimentaire ...).

d) les catégories de frais

Une vision objective des créances alimentaires ne peut faire l'économie d'une analyse précise du fonctionnement des frais et de leur répartition entre les deux parents. Il s'agit des frais individualisés (nourriture, transport, eau, gaz, électricité,...) ou individualisables (médicaments de base, activités, loisirs...), des frais collectifs partagés (en cas de bonne entente) ou non partagés (lit, jouets, habits, logement ...), des frais extraordinaires ou frais ponctuels prévisibles (activités parascolaires, rentrée des classes, minerval...) et enfin, des frais exceptionnels (maladies imprévisibles, accidents...) .

À l'exception des frais exceptionnels, par nature, imprévisibles, les autres catégories de frais doivent être intégrées dans une méthode objective. Dans la majorité des situations conflictuelles entre parents, de nombreux frais collectifs partageables ne le sont pas, ce qui aggrave la perte de moyens financiers après séparation. Certaines méthodes dites objectives ne tiennent pas compte de cette réalité.

e) Les grilles de coefficients

L'élaboration d'une grille de coefficients est importante afin de pondérer le montant des contributions selon des critères spécifiques variables (âge de l'enfant, revenus des parents...). À titre d'exemple, ci-dessous la grille empiriste des coefficients «Renard».

Leeftijd kind (jaar)/ Age de l'enfant (an)	Renard-coëfficiënt/ Coef. de Renard	Leeftijd kind (jaar)/ Age de l'enfant (an)	Renard-coëfficiënt/ Coef. de Renard	Leeftijd kind (jaar)/ Age de l'enfant (an)	Renard-coëfficiënt/ Coef. de Renard
< 1	0.137	7	0.188	14	0.240
1	0.144	8	0.196	15	0.247
2	0.152	9	0.204	16	0.255
3	0.159	10	0.210	17	0.262
4	0.166	11	0.218	18	0.270
5	0.173	12	0.225		
6	0.181	13	0.233		

Eén van de problemen bij de toepassing van de tabel-Renard ligt volgens de heer Riechelmann in de jaarlijkse aanpassing van de coëfficiënt. Daarom geeft de vzw *CAPs Enfance* de voorkeur aan de analytische tabel van de feitelijke vereniging *Famille, Droit et Démocratie* (FDD), die voorziet in een trapsgewijze verhoging om de zes jaar. Die tabel biedt het voordeel dat ze het leven van de ouders vereenvoudigt en voorkomt dat de onderhoudsbijdrage elk jaar opnieuw moet worden besproken. Elke trap omvat drie coëfficiënten: een minimumcoëfficiënt, een gemiddelde coëfficiënt en een maximumcoëfficiënt.

M. Riechelmann juge que l'une des difficultés de la grille Renard est de faire évoluer le coefficient chaque année. C'est la raison pour laquelle l'asbl CAPs Enfance préfère utiliser la grille analytique bornée par palier de 6 ans (grille Famille, Droit et Démocratie). L'avantage de cette grille est de rendre la vie des parents plus simples et d'éviter de rouvrir chaque année le débat relatif aux contributions alimentaires. Chaque palier comporte trois coefficients: un coefficient minimum, un moyen et un maximum.

Leeftijd kind (jaar)/ Age de l'enfant (an)	FDD-coëfficiënt (min. – gem. – max.)/ Coefficient FDD (min. - moy. - max;)	Leeftijd kind (jaar)/ Age de l'enfant (an)	FDD-coëfficiënt (min. – gem. – max.)/ Coefficient FDD (min. - moy. - max;)
1 – 6	0.15 – 0.3 – <u>0.45</u>	13 – 18	0.35 – 0.5 – <u>0.65</u>
7 – 12	0.25 – 0.4 – <u>0.55</u>		

Het voordeel van de door *CAPs Enfance* gebruikte methode is dat er een bovengrens wordt gehanteerd. Bij overschrijding van die grens zouden de «inkomsten» van het kind hoger liggen dan die van de «gemiddelde» ouder (theoretische ouder die beschikt over de helft van de som van het inkomen van de beide ouders).

Bij toepassing van de gemiddelde waarden van de *CAPs Enfance*-tabel komen de bedragen heel dicht in de buurt van die welke de basismethode-Renard oplevert, ofschoon de wiskundige berekening verschilt van die van de heer Renard of die van de heer Pestieau. Dankzij de minimumwaarden van de *CAPs Enfance*-tabel kan

La méthode utilisée par CAPs Enfance présente l'avantage d'utiliser une limite supérieure. Au-delà de cette limite, les «revenus» de l'enfant seraient supérieurs aux «revenus» du «parent moyen» (parent théorique qui dispose de la moitié de la somme des revenus des deux parents).

Les valeurs moyennes de la grille «CAPs Enfance» aboutissent par une approche mathématique différente de celle de M. Renard ou de M. Pestieau à des montants forts proches de ceux de la méthode «Renard» de base. Les valeurs minimales de la grille utilisée par CAPs Enfance permettent d'éviter que le «revenu» maximal d'un

worden voorkomen dat het «maximuminkomen» van een pasgeborene hoger ligt dan het «minimuminkomen» van een kind/volwassene van 18 jaar.

Deze methode biedt voorts het belangrijke voordeel dat ze voorziet in tests om de objectiviteit na te gaan.

f) Percentsgewijze verdeling van het verblijf van het kind

Momenteel wordt in rechterlijke beslissingen in drie soorten van verblijfsregelingen voorzien: de gelijkmatig verdeelde beurtelings huisvesting, het «klassieke» altemnerend verblijf (één weekend op twee, de helft van de schoolvakanties), en het uitgebreide altemnerend verblijf (5-9). Vastgesteld wordt evenwel dat in tal van vonnissen geen rekening wordt gehouden met de werkelijke verblijfsduur van het kind bij de omgangsouder. Om elke betwisting te voorkomen, zou derhalve een nauwkeurige tabel in de nieuwe wet moeten worden opgenomen.

enfant à la naissance ne soit supérieur au «revenu» minimal d'un enfant-adulte de 18 ans.

Le grand avantage de cette méthode est de proposer des tests de contrôle d'objectivité.

f) Pourcentage du temps d'hébergement.

Il existe aujourd'hui 3 grandes catégories de décisions judiciaires: l'hébergement égalitaire alterné, l'hébergement classique (un WE sur deux; moitié des vacances) et l'hébergement classique élargi (ou 5-9). Or, on remarque que de nombreux jugements ne tiennent pas compte du temps réel de garde du parent secondaire. La nouvelle loi devrait par conséquent fournir une grille précise pour éviter toute contestation.

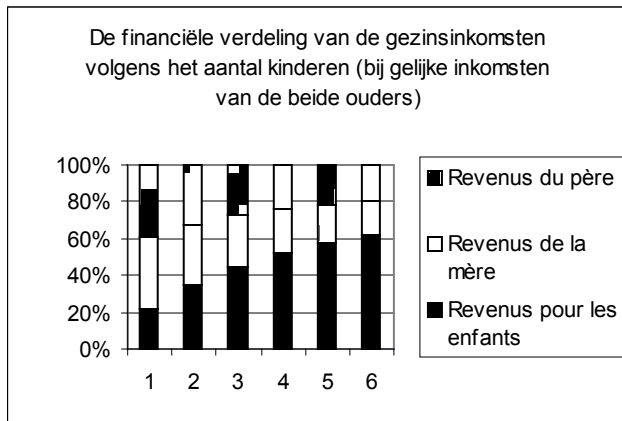
Aard van het verblijf/ Type d'hébergement	In schoolperiodes/ Période scolaire	In schoolvakanties/ Période de vacances	Totaal/ Total	% van de totale duur/ En pourcentage du temps global
Beurtelings/ Alterné	129,5 dagen/jours	52,5 dagen/jours	182 dagen/ jours	50%
5 – 9	92,5 dagen/jours	52,5 dagen/jours	145 dagen/ jours	39,84%
«Klassiek weekend» van 2 nachten/ Classique WE 2 nuits	37 dagen/jours	52,5 dagen/jours	89,5 dagen/ jours	24,59%

g) Het universele mechanisme van de inkomensdaling binnen het gezin

Een methode tot vaststelling van de onderhoudsbijdragen moet, om objectief te zijn, tevens rekening houden met het universele mechanisme van de inkomensdaling binnen het gezin. Het inkomen per kind in het gezin daalt naarmate dat gezin meer kinderen telt. Die vaststelling ligt overigens ten grondslag aan het feit dat voor de toekenning van de kinderbijslag in verschillende rangen werd voorzien.

g) Le mécanisme universel du tassement des revenus au sein de la famille

Pour être objective, une méthode de détermination des contributions alimentaires doit également tenir compte du mécanisme universel du tassement des revenus au sein de la famille. Quand le nombre d'enfants d'une famille augmente, le revenu par enfant de cette famille diminue. Ce constat est par ailleurs à l'origine des différents rangs dans l'attribution des allocations familiales.

*
* *

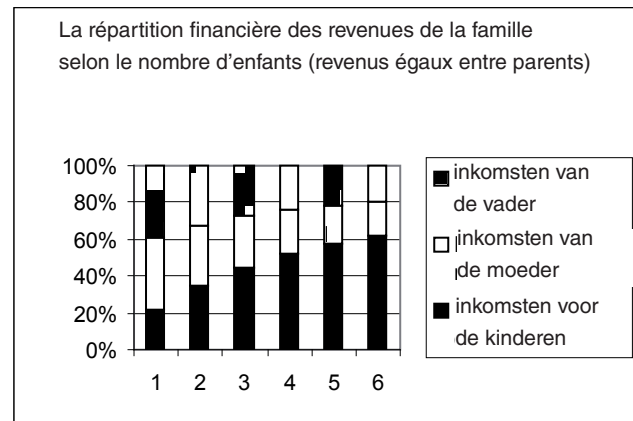
De heer Riechelmann constateert dat het totale bedrag van de alimentatievordering na een (echt)scheiding gemiddeld met 30 tot 50% stijgt ingevolge een rechterlijke beslissing. Ook nu maken de rechtbanken nog steeds foute berekeningen. De analyses van de heer Pestieau bevestigen het gebrek aan onderlinge samenhang tussen de door de rechtbanken bepaalde onderhoudsbijdragen, wat rechtsonzekerheid met zich brengt.

Die stijging wordt doorgaans uitsluitend door de omgangsouder gedragen. De onderhoudsbijdrage die door de omgangsouder voor de kinderen wordt betaald aan de ouder bij wie zij voornamelijk verblijven (artikel 203ter van het Burgerlijk Wetboek) kan twee tot drie keer hoger uitvallen dan eigenlijk het geval zou mogen zijn. Uit de ervaring van *CAPs Enfance* blijkt dat zulks vaker het geval is voor lage en middelgrote inkomens (de ULG-studie, waaraan de heer Pestieau heeft meegewerkt, lijkt dat te bevestigen).

Door een scheiding valt het totale inkomen van een gezin met ten minste 20% terug.

In een objectieve methode wordt per definitie rekening gehouden met alle niet-uitzonderlijke kosten (ernstige ziekte, ongevallen enzovoort). In tal van rechterlijke beslissingen, alsook in bepaalde methodes, wordt bij de berekening van de basisonderhoudsbijdragen geen rekening gehouden met buitengewone kosten (kosten bij het begin van het schooljaar, kosten van buitenschoolse activiteiten of bosklassen enzovoort).

In een objectieve methode moeten zowel variabele als constante factoren worden gebruikt. Voor de lage inkomens kunnen de vaste, niet-samendrukbare kosten (een constante factor) sterk doorwegen; om die reden kan elke louter op constante factoren gebaseerde berekeningsmethode (zoals de methode-Renard) in dat geval

*
* *

M. Riechelmann constate qu'après une séparation ou un divorce, le montant total des créances alimentaires subit en moyenne, suite à une décision judiciaire, une augmentation allant de 30 à 50%. Aujourd'hui encore, les tribunaux se trompent dans leurs calculs. Les analyses de M. P. Pestieau confirment l'incohérence des tribunaux au niveau de la détermination des contributions alimentaires, ce qui provoque une insécurité juridique.

Cette surcharge est en général assumée uniquement par le parent secondaire. Ainsi, le montant de la contribution alimentaire payé par le parent secondaire au parent principal pour les enfants (art. 203ter du code civil) peut être jusqu'à 2 à 3 fois supérieur à ce qu'il devrait être. D'après l'expérience de *CAPs Enfance*, cette réalité touche davantage les revenus moyens et bas, ce qui semble être confirmé par l'étude de l'ULG de M. P. Pestieau .

Une séparation est un crash financier qui diminue les revenus globaux de la famille d'au moins 20% .

Une méthode objective intègre par définition tous les frais qui ne sont pas exceptionnels (maladies graves, accidents ...). Dans de nombreuses décisions de justice et dans certaines méthodes, pourtant, des frais extraordinaires (rentrée scolaire, activités parascolaires, classes vertes ...) ne sont pas intégrés dans les contributions alimentaires de «base».

Une méthode objective doit intégrer des variables et des constantes. Pour les bas revenus, les frais fixes incompressibles (une constante) peuvent être très conséquents. Cela rend toute approche basée uniquement sur des constantes (du type méthode Renard) inapplicable. Pour les hauts revenus, les devoirs d'éducatie sont

niet worden toegepast. De hoge inkomens kunnen hun opvoedingsplichten omzeggens in een handomdraai vervullen, wat tot gevolg heeft dat louter op variabele factoren gestoelde berekeningsmethodes ongeschikt zijn voor die inkomenscategorie. Een methode die gebaseerd is op een coëfficiëntentabel is dus alleen bruikbaar én objectief voor de «gemiddelde» inkomens. De kunst bestaat erin de boven- en de ondergrenzen van die gemiddelde inkomens te bepalen.

Om te voorkomen dat de kinderbijslagen en de daarmee verwante bijslagen (schooltoelage enzovoort) tot discriminatie leiden, moeten ze worden geïndividualiseerd. Als een methode objectief wil zijn, moet de gehanteerde wiskundige formule rekening houden met dat gegeven.

Tot besluit beklemtoont de spreker dat vandaag steeds minder burgers van de overheid aanvaarden dat die hun regels oplegt die ze niet begrijpen. Het lijkt dus van wezenlijk belang ervoor te zorgen dat de vaststelling van de alimentatievorderingen pedagogisch verantwoord en objectief verloopt. Om de ouders evenwel in staat te stellen te overleggen om conflicten tussen de gezinsleden te voorkomen, ware het zinvol de objectieve methode aan te bieden als een hulpmiddel. Zo zou bijvoorbeeld kunnen worden bepaald dat de rechtbank, zodra de huisvestingsformule bekend is dan wel vaststaat en ingeval de ouders niet tot een overeenkomst zijn gekomen, bij voorrang een beroep zal doen op methode X, met de bijstand van deskundige Y, om het bedrag van de onderhoudsbijdrage te bepalen. Indien de rechter de methode X niet gebruikt, moet hij zulks speciaal met redenen omkleden.

Om conflicten tussen de ouders te voorkomen, zou men voorts gebruik moeten maken van de belastingaftrekregeling. Men zou bijvoorbeeld kunnen bepalen dat elk paar dat door bemiddeling een overeenkomst bereikt, gedurende Y jaar fiscale voordelen geniet, ongeacht het inkomensniveau van dat paar.

E. GEDACHTEWISSELING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) wenst van de sprekers te vernemen welk systeem hun voorkeur wegdraagt: verkiezen ze een nauwkeurig uitgewerkte wettelijke regeling of zijn zij er eerder te voor te vinden om een commissie in te stellen, naar Nederlands model. In dat laatste geval zou de wetgever zich kunnen beperken tot het opleggen van een motiveringsplicht.

atteints assez rapidement: l'approche basée uniquement sur des variables devient inappropriée. Une méthode basée sur une grille de coefficients n'est donc valable et objective que pour des revenus «moyens». Tout l'art se situe dans la définition des limites inférieures et supérieures de ces revenus moyens.

Les allocations familiales et associées (allocations de rentrée ...) doivent être individualisées afin de ne pas être discriminatoires. Une méthode objective doit intégrer ce fait dans sa formule mathématique.

En conclusion, l'intervenant souligne qu'aujourd'hui, de moins en moins de citoyens acceptent que l'Etat leur impose des règles qu'ils ne peuvent pas comprendre. En cela, une approche pédagogique et objective dans la détermination des créances alimentaires paraît essentielle. Cependant, afin de permettre aux parents de négocier leur paix familiale, il semble utile de présenter la méthode objective sous une forme supplétive du type «Dès que le type d'hébergement est connu ou déterminé, à défaut d'accord entre les parents, le tribunal utilisera de manière prioritaire la méthode X avec l'aide de l'expert Y afin de déterminer le montant des contributions alimentaires. Si le Tribunal n'utilise pas la méthode X, il doit le motiver spécialement».

Par ailleurs, il faudrait utiliser le mécanisme des déductions fiscales dans l'optique d'un apaisement des conflits parentaux. Exemple: «tout couple qui utilise la médiation et aboutit à un accord bénéficiera d'avantages fiscaux pendant Y ans, quel que soit le niveau de leurs revenus».

E. ÉCHANGE DE VUES

1. Questions et observations des membres

Mme Sonja Becq (CD&V) demande aux orateurs quel système emporte leur préférence: préfèrent-ils une réglementation légale détaillée ou plutôt la création d'une commission, comme aux Pays-Bas? Dans ce dernier cas, le législateur pourrait se contenter d'imposer une obligation de motivation.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) meent dat de magistraten zeker een werkinstrument nodig hebben voor de berekening van het onderhoudsgeld. Vraag is of zij zullen aanvaarden dat dergelijk systeem bij wet wordt opgelegd, met andere woorden, zullen ze niet van oordeel zijn dat een hun beoordelingsvrijheid hierdoor beknod wordt. Indien de wetgever een mathematisch model zou opleggen dan moeten de magistraten eveneens de nodige opleiding krijgen om ermee te werken.

Mevrouw Nyssens wenst ook te vernemen of de sprekers enig idee hebben van het aantal magistraten dat deze berekeningsmethodes al toepast.

Mevrouw Muriel Gerkens (Ecolo-Groen!) begrijpt niet waarom magistraten terughoudend zouden zijn om de methode Renard toe te passen.

De heer Servais Verherstraeten (CD&V) meent dat het aantal geschillen inzake alimentatie in de toekomst zal dalen nu de verliezende partij het risico loopt te moeten opdraaien voor de rechtsplegingvergoeding.

Hij meent eveneens dat het zeer nuttig zou zijn indien het onderhoudsgeld zou kunnen berekend worden aan de hand van vooraf opgestelde tabellen. Hij wenst te weten of de vrederechters of jeugdrechters hier in een overkoepelend overlegorgaan reeds over spreken.

Mevr. Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) gelooft niet in een wonderformule om alle conflicten inzake onderhoudsgeld uit de wereld te helpen. Wel lijkt er eensgezindheid te groeien rond de noodzaak om de parameters in het vonnis of in de overeenkomst op te geven. Het zou ook goed zijn om regels op te stellen voor de verdeling van buitengewone kosten. Sedert de nieuwe wet wordt de gelijk verdeelde huisvesting vaker toegepast en in dat geval is het interessant om te werken met een kindrekening. Op die manier kunnen heel wat problemen vermeden worden.

Mevrouw Florence Reuter (MR) treedt de vorige spreekster bij. De rechter moet zijn beslissing omtrent het onderhoudsgeld deugdelijk motiveren door de parameters in het vonnis te vermelden. Het komt er nu op aan om, zoals in Nederland, een door iedereen aanvaarde methode te vinden om deze parameters vast te stellen.

Ook *de heer Bert Schoofs (VB)* wenst meer te vernemen over het Nederlands systeem. Doen de rechters er vrijwillig beroep op of zijn ze verplicht om de parameters van de commissie toe te passen? Kunnen daar rechtsmiddelen tegen aangewend worden?

Mme Clotilde Nyssens (cdH) estime que les magistrats ont certainement besoin d'un instrument de travail pour calculer la pension alimentaire. La question est de savoir s'ils accepteront que ce système soit imposé par la loi, autrement dit, n'estimeront-ils pas que l'on porte ainsi atteinte à leur liberté d'appréciation? Si le législateur imposait un modèle mathématique, les magistrats devraient également recevoir la formation nécessaire pour l'utiliser.

Mme Nyssens souhaiterait aussi savoir si les orateurs ont une idée du nombre de magistrats qui appliquent déjà ces méthodes de calcul.

Mme Muriel Gerkens (Ecolo-Groen!) ne comprend pas pourquoi les magistrats seraient réticents à utiliser la méthode Renard.

M. Servais Verherstraeten (CD&V) estime que le nombre de litiges en matière de pensions alimentaires diminuera à l'avenir, maintenant que la partie succombante court le risque de devoir payer l'indemnité de procédure.

Il estime également qu'il serait très utile que la pension alimentaire puisse être calculée à l'aide de tableaux préétablis. Il souhaiterait savoir si les juges de paix ou les juges de la jeunesse en parlent déjà au sein d'un organe de concertation faitier.

Mme Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) ne croit pas en une formule miracle permettant d'éliminer tous les conflits en matière de pension alimentaire. Il semble néanmoins y avoir une unanimité croissante autour de la nécessité d'indiquer les paramètres dans le jugement ou dans l'accord. Il serait également positif d'établir des règles concernant le partage des frais extraordinaires. Depuis la nouvelle loi, l'hébergement égalitaire est plus souvent appliqué et dans ce cas, il est intéressant d'utiliser un compte réservé à l'enfant. Cela permet d'éviter de nombreux problèmes.

Mme Florence Reuter (MR) se rallie à l'intervenant précédent. Le juge doit dûment motiver sa décision sur la contribution alimentaire en mentionnant dans son jugement les paramètres qu'il a pris en compte. Il importe aujourd'hui d'élaborer, comme aux Pays-Bas, une méthode acceptable par tous qui permette de fixer ces paramètres.

M. Bert Schoofs (VB) souhaite, lui aussi, en savoir davantage sur le système néerlandais. Les juges l'utilisent-ils volontairement ou sont-ils obligés d'appliquer les paramètres de la commission? Des moyens juridiques peuvent-ils être invoqués à leur encontre?

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CD&V), voorzitter wenst te vernemen of de methodes om de kinderalimentatie te berekenen ook zouden kunnen gebruikt worden door kinderen tijdens het huwelijk. Indien kinderen bijvoorbeeld van oordeel zijn dat hun ouders onvoldoende rekening houden met hun financiële noden, zouden ze dan naar de rechter kunnen stappen en vragen dat een gedeelte van het inkomen aan hen zouden worden toegewezen?

2. Antwoorden van de sprekers

Professor Patrick Senaeve gelooft niet dat het mogelijk is om bij wet een uniforme regeling op te leggen voor de berekening van onderhoudsgeld. De Nederlandse commissie die door de Nederlandse Vereniging voor de Rechtspraak werd ingesteld werkt zeer goed maar de Nederlandse magistraten zijn niet verplicht om de richtlijnen toe te passen, al worden ze doorgaans wel gevolgd. De spreker merkt op dat die richtlijnen zeer gedetailleerd opgesteld zijn, het rapport duidt 146 elementen aan waar rekening mee kan gehouden worden. Die elementen gelden niet alleen voor kinderalimentatie maar ook voor partneralimentatie. Het initiatief tot oprichting van deze commissie werd reeds in 1979 spontaan genomen door de NVVR. België heeft geen overkoepelend orgaan van magistraten dat dergelijke regeling zou kunnen opstellen.

Hij wenst toch een kanttekening te maken bij de opmerkingen omtrent de grote dispariteit tussen het toegekende onderhoudsgeld, die door sommige van de sprekers vermeld werd. Ook inzake onderhoudsgeld is de magistraat immers gebonden aan de vraag van de partijen (hij kan geen hoger bedrag toekennen dan wat gevraagd wordt en geen lager bedrag dan wat aangeboden wordt). Welnu, de meeste advocaten zijn zeer redelijk in hetgeen zij namens hun cliënt vorderen respectievelijk aanbieden.

Als de wet gewijzigd wordt zou het in elk geval aangegeven zijn om de rechter te verplichten de parameters in het vonnis te vermelden. Indien men er zou in slagen om tabellen op te stellen en een eenvormig systeem op te leggen dan zal dat uiteraard het aantal geschillen in deze materie sterk doen dalen.

Sedert de wet van 18 juli 2006 inzake het gelijkmatig verdeeld verblijf wordt er in de praktijk ook veel meer beroep gedaan op een strikt gelijk verdeelde verblijfsregeling voor de kinderen.

Mevrouw Nathalie Dandoy zou het een goede zaak vinden indien het gebruik van sommige parameters bij wet zou voorgeschreven worden. Ook al is het niet zeker dat de procedure erdoor versneld wordt – discussies

Mme Mia De Schamphelaere (CD&V), présidente, demande si les méthodes utilisées pour calculer les pensions alimentaires destinées aux enfants pourraient également être appliquées par les enfants au cours du mariage. Par exemple, si les enfants estiment que leurs parents ne tiennent pas suffisamment compte de leurs besoins financiers, pourraient-ils s'adresser au juge et demander qu'une partie de leurs revenus leur soit accordée?

2. Réponses des orateurs

Le professeur Patrick Senaeve ne pense pas qu'il soit possible d'imposer, par la voie légale, une réglementation uniforme pour le calcul de la contribution alimentaire. La commission installée aux Pays-Bas par la *Nederlandse Vereniging voor de Rechtspraak* (association néerlandaise pour la jurisprudence) fonctionne très bien mais les magistrats néerlandais ne sont pas tenus d'appliquer ses directives bien que ces dernières soient généralement suivies. L'orateur fait observer que ces directives sont très détaillées. Le rapport fait état de 146 éléments dont il peut être tenu compte. Ces éléments valent non seulement pour les pensions alimentaires destinées aux enfants, mais aussi pour les pensions destinées au conjoint. L'initiative de créer cette commission a déjà été prise, de manière spontanée, en 1979, par l'association néerlandaise pour la jurisprudence. La Belgique ne dispose pas d'une organisation faïtière de magistrats qui puisse établir ce type de réglementation.

Il souhaite cependant ajouter une remarque aux observations relatives à la grande disparité entre les pensions alimentaires accordées, mentionnée par certains intervenants. En matière de pensions alimentaires, le magistrat est en effet également lié par les demandes des parties (il ne peut accorder un montant supérieur au montant demandé ni un montant inférieur au montant offert). Or, la plupart des avocats sont très raisonnables en ce qui concerne les montants qu'ils demandent ou offrent au nom de leur client.

Si la loi est modifiée, il serait en tout cas souhaitable de contraindre le juge à mentionner les paramètres dans le jugement. Si l'on parvient à dresser des tableaux et à imposer un système uniforme, le nombre de litiges dans ce domaine va naturellement diminuer fortement.

Depuis l'adoption de la loi du 18 juillet 2006 sur l'hébergement égalitaire, on a beaucoup plus souvent recours, dans la pratique, à un régime strictement égalitaire en ce qui concerne l'hébergement des enfant

Mme Nathalie Dandoy est favorable à ce que la loi prescrive l'utilisation de certains paramètres. Même s'il n'est pas certain que cette mesure accélérera la procédure – les discussions sont inévitables –, elle accroîtra la

zijn onvermijdelijk – toch zal de rechtszekerheid erdoor vergroten en het risico op latere geschillen verkleinen. Het Nederlands model lijkt interessant, maar er zijn ook nog andere mogelijkheden om tot een algemeen aanvaard systeem te komen (zo bijvoorbeeld de tabellen van Québec of Düsseldorf). Misschien zullen sommige magistraten in eerste instantie wat moeilijkheden ondervinden met het gebruik van de software maar mits de geschikte opleiding moet deze hindernis kunnen overwonnen worden. Het is zeker niet zo dat het gebruik van een berekeningsmethode de rechters in een keurslijf dwingt. Er blijft nog voldoende ruimte over om een beslissing te individualiseren.

De spreekster gelooft ook dat het nuttig zou zijn om de notie «buitengewone kosten» te omschrijven.

De kwestie van de onderhoudsbijdrage valt niet weg indien de ouders kiezen voor een gelijk verdeelde huisvesting. Indien het inkomen van hoger is dan dat van de andere, dan de andere is het normaal dat hij nog bijkomend onderhoudsgeld betaalt. Ook bij een gelijk verdeelde huisvesting dragen de ouders niet noodzakelijk in gelijke mate bij tot het onderhoud van het kind. Vaak draagt veeleer één van de ouders systematisch bepaalde kosten (aankoop van kleding, dan wel artsen- of tandartsenbezoek).

Wat het laatste punt betreft, de methode Renard of om het even welke andere methode kan ook gebruikt worden om te berekenen hoeveel niet gescheiden ouders moeten bijdragen voor de kosten van de kinderen.

De heer Pierre-André Wustefeld stelt vast dat de Nederlandse magistraten er ook vrij lang over gedaan hebben om het systeem dat ze thans gebruiken op punt te stellen. Eind jaren '70 werden de werkzaamheden aangevat om tot een rationalisatie van de berekeningen te komen. Het werk was in 1996 klaar, ondertussen is ook de software beschikbaar.

Bij ons heeft de methode-Renard reeds zijn nut bewezen. Die methode maakt het mogelijk om een goed zicht te krijgen op de inkomens van de ouders en op de wijze waarop ze in de huishouding en voor de kinderen besteed worden.

De onderhoudsbijdrage is maar één onderdeel van de beslissing van de rechter. Hij moet zich ook buigen over de huisvesting, hij moet tevens beslissen hoe de kosten betaald zullen worden, of met andere woorden, wie betaalt wat (kleding, school, gezondheid...).

Het aantal geschillen zal ongetwijfeld dalen. In Bergen heeft het gebruik van deze methode in elk geval al een zeer gunstige invloed gehad op het aantal geschillen.

sécurité juridique et réduira le risque de litiges ultérieurs. Le modèle néerlandais lui semble intéressant, mais il existe encore d'autres possibilités pour parvenir à un système généralement accepté (par exemple, les tables du Québec ou de Düsseldorf). Certains magistrats de première instance éprouveront peut-être des difficultés à utiliser le logiciel, mais une formation adaptée devrait leur permettre de surmonter cet obstacle. Il est, en tout état de cause, inexact d'affirmer que l'utilisation d'une méthode de calcul enfermera les juges dans un carcan. Une marge suffisante est ménagée pour individualiser la décision.

L'oratrice considère par ailleurs qu'il serait utile de préciser la notion de «frais extraordinaires».

La question de la contribution alimentaire reste de mise lorsque les parents optent pour l'hébergement égalitaire. Si les revenus de l'un sont plus élevés que ceux de l'autre, il est normal qu'il verse une pension alimentaire supplémentaire. Même en cas d'hébergement égalitaire, les parents ne contribuent pas nécessairement de manière égale à l'entretien de l'enfant. Il est fréquent que ce soit plutôt un seul des parents qui assume systématiquement certains frais (achat de vêtements ou visite chez le médecin, ou le dentiste).

Concernant la dernière question, la méthode Renard ou n'importe quelle autre méthode peut également être utilisée pour calculer dans quelle mesure les parents non séparés doivent contribuer aux charges de l'enfant.

M. Pierre-André Wustefeld constate qu'il a aussi fallu du temps aux magistrats néerlandais avant de mettre au point le système qu'ils utilisent actuellement. Les travaux en vue de rationaliser les calculs ont débuté à la fin des années 70, pour aboutir en 1996 et le logiciel a été réalisé depuis lors.

Chez nous, la méthode Renard a déjà prouvé son utilité. Cette méthode permet de se faire une idée correcte des revenus des parents et de la manière dont ceux-ci sont consacrés aux enfants dans le ménage.

La contribution alimentaire ne constitue qu'un élément de la décision du juge. Il doit aussi se pencher sur le logement, décider de quelle manière les frais seront payés, ou, autrement dit, qui paie quoi (habillement, école, santé,...).

Le nombre de litiges diminuera indubitablement. À Mons, l'utilisation de cette méthode a en tout cas déjà eu une influence très favorable sur le nombre de litiges.

Het is trouwens ook een feit dat ouders steeds het bedrag van de uitgaven voor hun kinderen onderschatten. De berekening door middel van een algemeen aanvaard model maakt het mogelijk om de uitgaven realistisch in te schatten. Ten slotte is het voor de magistratuur die in beroep moet oordelen ook belangrijk om over die gegevens te beschikken met het ook op de toetsing van de beslissing van de rechter in eerste aanleg.

De heer Wustefeld merkt op dat de FOD Justitie nog geen vormingen geeft over het gebruik van de methode Renard.

Wat ten slotte de fiscale weerslag van de betaling van onderhoudsgeld betreft, meent de spreker dat ze niet in rekening kan gebracht worden op het ogenblik dat de rechter zijn beslissing neemt. Dat zou immers betekenen dat het beschikbare inkomen verhoogd moet worden waardoor ook het onderhoudsgeld stijgt. De juiste impact zal pas bij de afrekening van de belastingen, dus gemiddeld 18 maanden na de betaling voelbaar zijn. Daarom is het misschien beter om die aftrekbaarheid af te schaffen en de verlaging voor kinderlast proportioneel te laten toepassen.

De heer Wustefeld gelooft dat de magistraten, eens ze met dergelijk systeem werken, zelf zullen kunnen vaststellen dat de berekening geen automatisme is en dat ze nog over voldoende beslissingsbevoegdheid beschikken. Zij zullen moeten bepalen welke uitgaven en inkomsten in rekening gebracht zullen worden. Voor elk geval kan een aangepaste oplossing uitgewerkt worden op basis van de gegevens die ingebracht worden.

De berekening zal bovendien afhangen van het niveau van het inkomen. Het inkomen moet vooraf worden ingedeeld in een bepaalde categorie of schaal. Voor een gezin met een inkomen van 1 000 euro, dat reeds de helft aan woninglast uitgeeft moeten een andere verdeling gebruikt worden dan voor een gezin met een inkomen van 5 000 euro dat over een eigen woning beschikt.

De heer Thierry Riechelmann is het met de vorige sprekers eens dat de magistraten over een model moeten beschikken dat hen in staat stelt om het onderhoudsgeld op een rationele manier te berekenen. De magistraten moeten uiteraard ook goed opgeleid worden om dat wiskundig model op deskundige wijze te gebruiken.

Het Nederlands model is interessant maar het zou nog beter zijn indien een ruime systeem zou beschikbaar zijn, dat bijvoorbeeld in landen van de Raad van Europa of van de Europese Unie zou gelden.

De tabellen van Düsseldorf zijn in dit opzicht eveneens interessant.

Il est d'ailleurs également avéré que les parents sous-estiment toujours le montant des dépenses en faveur de leurs enfants. Le calcul de ces dépenses au moyen d'un modèle communément admis permet d'évaluer ces dépenses de manière réaliste. Enfin, il est également important, pour le magistrat qui doit juger en appel, de disposer de ces données en vue de contrôler la décision du juge en première instance.

M. Wustefeld fait remarquer que le SPF Justice n'organise pas encore de formations sur l'utilisation de la méthode Renard.

Enfin, en ce qui concerne l'impact fiscal du paiement de la pension alimentaire, l'orateur estime qu'il ne peut être pris en compte au moment où le juge prend sa décision. Cela signifierait en effet que le revenu disponible devrait être augmenté, ce qui provoquerait aussi une augmentation de la pension alimentaire. L'impact exact ne se fera sentir qu'au moment du décompte final de l'impôt, donc en moyenne 18 mois après le paiement. C'est pourquoi il est sans doute préférable de supprimer cette déductibilité et d'appliquer la réduction pour enfants à charge de manière proportionnelle.

M. Wustefeld estime que les magistrats, une fois qu'ils travailleront avec un tel système, pourront eux-mêmes constater que le calcul n'est pas un automatisme et qu'ils disposent encore d'un pouvoir de décision suffisant. Ils devront déterminer quelles dépenses et quels revenus seront pris en compte. Pour chaque cas, une solution adaptée peut être élaborée sur la base des données fournies.

Le calcul dépendra en outre du niveau du revenu. Le revenu doit être classé au préalable dans une certaine catégorie ou échelle. Pour une famille qui a un revenu de 1 000 euros et qui dépense déjà la moitié de cette somme pour son logement, il convient d'utiliser une autre répartition que pour une famille qui a un revenu de 5 000 euros et qui dispose de sa propre habitation.

M. Thierry Riechelmann estime, comme les orateurs précédents, que les magistrats doivent disposer d'un modèle qui leur permette de calculer rationnellement la pension alimentaire. Les magistrats doivent bien entendu aussi être correctement formés pour utiliser ce modèle mathématique de manière experte.

Le modèle néerlandais est intéressant mais il serait encore préférable de disposer d'un système plus large, qui soit par exemple applicable dans les pays du Conseil de l'Europe ou de l'Union européenne.

Le tableau de Düsseldorf est également intéressant à cet égard.

Daarnaast moet de rechter ook rekening houden met minimum en-maximumgrenzen, waarbinnen zij zelfstandig, maar op gemotiveerde wijze het onderhoudsgeld kunnen vaststellen. Uiteraard zal een standaardmotivatie niet volstaan.

Buitengewone kosten kunnen in rekening gebracht worden (vakantiekampen, sneeuwklassen) want ze zijn voorzienbaar. Mits een goede omschrijving is het mogelijk om daar vooraf rekening mee te houden. Daarnaast zijn er nog uitzonderlijke kosten die per definitie onvoorzienbaar zijn en waar een specifieke verdeling voor moet uitgewerkt worden.

Ten slotte waarschuwt de spreker nog voor een onkritisch gebruik van statistieken. Statistische gegevens moeten steeds in een specifieke sociale context geplaatst worden zodat ze kunnen getoetst worden aan de maatschappelijke realiteit.

Le juge doit par ailleurs tenir compte de limites minimales et maximales dans lesquelles il peut fixer la pension alimentaire de manière autonome, mais justifiée. Une motivation standard ne suffit évidemment pas.

Les frais extraordinaires peuvent être comptabilisés (camps de vacances, classes de neige) parce qu'ils sont prévisibles. Moyennant une bonne description, il est possible d'en tenir compte préalablement. À cela s'ajoutent des frais exceptionnels qui sont, par définition, imprévisibles, et qui nécessitent une répartition spécifique.

L'orateur met enfin en garde contre une utilisation aveugle des statistiques. Les données statistiques doivent toujours être replacées dans un contexte social spécifique pour pouvoir être confrontées à la réalité de la société.

BIJLAGE II

VERSLAG

NAMENS DE SUBCOMMISSIE
FAMILIERECHT
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Valérie DÉOM** EN
DE HEER **Fouad LAHSSAINI**

INHOUD

I. Procedure	3
II. Inleidende uiteenzettingen	3
III. Algemene bespreking	6
IV. Bespreking van de discussienota's	7
A. Bespreking van discussienota nr. 1	7
B. Bespreking van discussienota nr. 2	11
V. Bespreking van het advies van de Raad van State	27

Bijlagen:

1. Gedachtewisseling na de visuele uiteenzetting over de diverse berekeningswijzen van de onderhoudsbijdrage voor de kinderen die werden voorgesteld door de heren Pierre-André Wustefeld, raadsheer in het hof van beroep te bergen, Yves Coemans, vertegenwoordiger van de Gezinsbond, en Jacques Tremmery, advocaat	34
2. Hoorzitting met de heer J. G. Luiten, voorzitter van de werkgroep «alimentiënnormen» van de Nederlandse vereniging voor rechtspraak en vice-voorzitter van de rechtbank van Arnhem	38
3. Discussienota nr. 1	46
4. Discussienota nr. 2	53

ANNEXE II

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA SOUS-COMMISSION
DROIT DE LA FAMILLE
PAR
MME **Valérie DÉOM** ET
M. **Fouad LAHSSAINI**

SOMMAIRE

I. Procédure	3
II. Exposés introductifs	3
III. Discussion générale	6
IV. Examen des notes de discussion	7
A. Examen de la note de discussion n° 1	7
B. Examen de la note de discussion n° 2	11
V. Discussion de l'avis du Conseil d'État	27

Annexes:

1. Échange de vues consécutif à la présentation visuelle relative aux divers modes de calcul de la contribution alimentaire des enfants, proposés par MM. Pierre-André Wustefeld, conseiller à la cour d'appel de Mons, Yves Coemans, représentant du <i>Gezinsbond</i> , et Jacques Tremmery, avocat	34
2. Audition de M. J.G. Luiten, président du groupe de travail « <i>alimentiënnormen</i> » de l'association néerlandaise de la jurisprudence et vice-président du tribunal d'Arnhem	38
3. Note de discussion n° 1	46
4. Note de discussion n° 2	53

Samenstelling van de subcommissie Composition de la sous-commission Voorzitter/Président: Clotilde Nyssens

A. — Vaste leden / Titulaires:

CD&V	Raf Terwingen
MR	Marie-Christine Marghem
PS	Valérie Déom
Open Vld	Sabien Lahaye-Battheu
VB	Bert Schoofs
sp.a	Renaat Landuyt
Ecolo-Groen!	Fouad Lahssaini
cdH	Clotilde Nyssens
N-VA	Els De Rammelaere

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Sonja Becq
Florence Reuter
Karine Lalieux
Carina Van Cauter
Peter Logghe
Freya Van den Bossche
Stefaan Van Hecke
Marie-Martine Schyns
Sarah Smeyers

DAMES EN HEREN,

Uw subcommissie heeft deze samengevoegde wetsvoorstellen besproken tijdens haar vergaderingen met gesloten deuren van 18 juni en 10 december 2008, 21 januari, 22 en 29 april 2009 en haar openbare vergaderingen van 3 juni en 8 oktober 2008 en 28 januari 2009.

I. — PROCEDURE

De subcommissie heeft beslist om een hoorzitting te organiseren over de diverse berekeningswijzen van de onderhoudsbijdragen alsook om de heer J.G. Luiten, voorzitter van de werkgroep «alimentatienormen» van de Nederlandse vereniging voor rechtspraak, uit te nodigen voor een gedachtewisseling. Het verslag van deze hoorzittingen gaat als bijlage.

Als methodiek heeft de subcommissie beslist om te werken op basis van een discussienota, voorgesteld door de heer Melchior Wathelet, staatssecretaris voor Begroting, toegevoegd aan de eerste minister, en staatssecretaris voor Gezinsbeleid, toegevoegd aan de minister van Werk, en wat de aspecten inzake personen en familierecht betreft toegevoegd aan de minister van Justitie. Deze nota werd na bespreking aangepast en vervolgens door mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) c.s. als globaal amendement ingediend op haar wetsvoorstel DOC 52 0899/001.

Tijdens haar vergadering van 28 januari 2009 heeft de subcommissie beslist om over dit globaal amendement het advies van de Raad van State in te winnen.

Dit advies werd tijdens de vergaderingen van 22 en 29 april 2009 besproken.

II. — INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

A. Wetsvoorstel (Muriel Gerken, Zoé Genot, Juliette Boulet, Thérèse Snoy et d'Oppuers, Jean-Marc Nollet, Georges Gilkinet) tot wijziging van sommige in het Burgerlijk Wetboek vervatte bepalingen betreffende de bijdrage van de vader en moeder tot de opvoeding van hun kinderen, DOC 52 0295/001

Ouders die uit elkaar gaan, blijven na de verbreking van hun huwelijksband dan wel na de beëindiging van hun wettelijke samenwoning of samenwoning, onverkort verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Krachtens artikel 203bis van het Burgerlijk Wetboek mogen de vader en de moeder elk «van de andere ouder diens bijdrage vorderen in de kosten die voortvloeien uit artikel 203, § 1, van het Burgerlijk Wetboek».

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre sous-commission a examiné ces propositions de loi jointes au cours de ses réunions à huis clos des 18 juin et 10 décembre 2008 et des 21 janvier, 22 et 29 avril 2009 et au cours de ses réunions publiques des 3 juin et 8 octobre 2008 et du 28 janvier 2009.

I. — PROCÉDURE

La sous-commission a décidé d'organiser une audition sur les divers modes de calcul des contributions alimentaires ainsi que d'inviter M. J.G. Luiten, président du groupe de travail «*alimentatienormen*» de l'association néerlandaise de la jurisprudence, en vue d'un échange de vues. Le rapport de ces auditions figure en annexe.

Sur le plan méthodique, la sous-commission a décidé de travailler sur la base d'une note de discussion, proposée par M. Melchior Wathelet, secrétaire d'État au Budget, adjoint au premier ministre, et secrétaire d'État à la Politique de familles, adjoint au ministre de l'Emploi, et en ce qui concerne les aspects du droit des personnes et de la famille, adjoint au ministre de la Justice. Après discussion, cette note a été adaptée et présentée ensuite par Mme Clotilde Nyssens (cdH) et consorts en tant qu'amendement global à sa proposition de loi DOC 52 0899/001.

Au cours de sa réunion du 28 janvier 2009, la sous-commission a décidé de soumettre cet amendement global à l'avis du Conseil d'État.

Cet avis a été examiné au cours des réunions du 22 et 29 avril 2009.

II. — EXPOSÉS INTRODUCTIFS

A. Proposition de loi (Muriel Gerken, Zoé Genot, Juliette Boulet, Thérèse Snoy et d'Oppuers, Jean-Marc Nollet, Georges Gilkinet) modifiant certaines dispositions du Code civil relatives à la contribution des père et mère à l'éducation de leurs enfants, DOC 52 0295/001

Les parents qui se séparent restent responsables de l'éducation de leurs enfants au-delà du lien de mariage, de cohabitation ou de concubinage qui les unit. L'article 203bis du Code civil autorise chacun des père et mère à «réclamer à l'autre sa contribution aux frais résultant de l'article 203, § 1er du Code civil».

In het Burgerlijk Wetboek wordt evenwel niet bepaald hoeveel «de kosten die voortvloeien uit artikel 203, § 1» bedragen, en de ouders verkeren daaromtrent vaak in het ongewisse. Dikwijls geschieden de gezinsuitgaven immers collectief, en kan moeilijk worden uitgemaakt welk deel daarvan wordt uitgetrokken voor het levensonderhoud van de kinderen.

De indieners stellen dan ook voor een evenredigheidscoëfficiënt te bepalen aan de hand waarvan kan worden berekend hoeveel een kind van een welbepaalde leeftijd kost, alsmede die coëfficiënt te handhaven ongeacht de financiële situatie van de ouders.

B. Wetsvoorstel (Dalila Douifi, Renaat Landuyt, Christine Van Broeckhoven) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek teneinde de onderhoudsgelden aan kinderen bij voorkeur te domiciliëren, DOC 52 0564/001

Dit wetsvoorstel strekt ertoe problemen inzake het betalen van onderhoudsgelden voor kinderen te verhelpen door de betaling bij voorkeur via domiciliëring te laten verlopen.

C. Wetsvoorstel (Clotilde Nyssens, Christian Brotcorne) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen, DOC 52 0899/001

Onderhoudsuitkeringen die niet of onregelmatig worden betaald, zijn zeker geen uitzonderingen meer. Zulks heeft te maken met economische moeilijkheden, met de verbrekking van de persoonlijke banden omdat echtscheiding vaker voorkomt en met het toenemende aantal eenoudergezinnen. Een andere oorzaak van de niet-betaling of de onregelmatige betaling van de onderhoudsuitkeringen is het onrechtvaardigheidsgevoel dat vaak bij de onderhoudsplichtige leeft: de rechterlijke beslissing waarbij zijn bijdrage in het levensonderhoud en de opvoeding van de kinderen werd vastgesteld, kan bij hem namelijk als onbillijk overkomen.

Om die reden beogen de indieners een objectieve berekening van de bijdrage die de vader en de moeder verschuldigd zijn inzake huisvesting, levensonderhoud, gezondheid, toezicht, opvoeding en opleiding van hun kinderen. Voor de berekening van de onderhoudsbijdragen van de ouders stellen ze voor zich te baseren op de «methode-Renard». Het moet de bedoeling zijn dat die methode niet meer is dan een werkmiddel ten behoeve van de magistratuur – een soort richtsnoer die hij in alle vrijheid geval per geval kan aanpassen.

Le Code civil ne détermine toutefois pas le quantum des «frais résultant de l'article 203, § 1er». Et celui-ci est souvent inconnu des parents. En effet, les dépenses familiales sont essentiellement collectives et il est difficile de déterminer avec précision quelle partie de celles-ci est affectée à l'entretien des enfants.

Les auteurs proposent donc d'établir un coefficient de proportionnalité fixe pour calculer le coût d'un enfant d'un âge donné, et de maintenir ce coefficient quelle que soit la situation financière des parents.

B. Proposition de loi (Dalila Douifi, Renaat Landuyt, Christine Van Broeckhoven) modifiant le Code civil en vue de faire payer les pensions alimentaires des enfants de préférence par domiciliation bancaire, DOC 52 0564/001

Cette proposition de loi vise à remédier aux problèmes liés au paiement des pensions alimentaires des enfants en privilégiant le paiement par domiciliation bancaire.

C. Proposition de loi (Clotilde Nyssens, Christian Brotcorne) modifiant le Code civil en vue d'objectiver le calcul des contributions alimentaires des père et mère au profit de leurs enfants, DOC 52 0899/001

Le non-paiement, ou le paiement irrégulier, des pensions alimentaires est devenu une pratique courante en raison des difficultés économiques, de la fragilisation des liens personnels liée au développement du divorce et à l'augmentation du nombre de familles monoparentales. Le sentiment d'injustice du débiteur alimentaire quant au caractère équitable de la décision judiciaire qui a fixé le montant de sa part contributive aux frais d'entretien et d'éducation de ses enfants pourrait, notamment, être à l'origine du problème du non-paiement ou du paiement irrégulier de sa contribution.

L'objectif des auteurs est donc d'objectiver le calcul des contributions des père et mère aux frais d'hébergement, d'entretien, de santé, de surveillance, d'éducation et de formation de leurs enfants. Ils proposent de s'inspirer de la «méthode Renard» pour le calcul des contributions alimentaires des parents, cette méthode devant rester un outil au service du magistrat, une ligne directrice qu'il doit rester libre d'adapter au cas par cas.

D. Wetsvoorstel (Sabien Lahaye-Battheu, Marie-Christine Marghem, Carina Van Cauter) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat betreft de buitengewone kosten in het kader van een onderhoudsuitkering, DOC 52 1092/001

De indieners stellen vast dat het begrip «buitengewone kosten» in het kader van een onderhoudsuitkering niet in de wet wordt omschreven hetgeen aanleiding geeft tot een grote verscheidenheid in de rechtspraak. De indieners stellen daarom voor dit begrip nader te omschrijven.

E. Wetsvoorstel (Sabien Lahaye-Battheu, Herman De Croo, Willem-Frederik Schiltz, Carina Van Cauter) tot wijziging van de wetgeving betreffende het onderhoudsgeld wat de ontvangstmachtiging in geval van niet-betaling betreft, DOC 52 1317/001

De indieners wijzen erop dat veel alleenstaande ouders nog steeds problemen ondervinden om hun onderhoudsgeld te krijgen.

Zij stellen daarom voor om de rechter te verplichten de onderhoudsgerechtigde te machtigen om rechtstreeks de verschuldigde geldsommen te ontvangen van zodra het onderhoudsgeld gedurende twee maanden niet is betaald.

F. Wetsvoorstel (Mia De Schamphelaere, Raf Terwingen, Servais Verherstraeten) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de onderhoudsbijdragen voor kinderen betreft, DOC 52 1611/001

Momenteel worden de onderhoudsbijdragen voor kinderen niet automatisch geïndexeerd of verhoogd met een coëfficiënt bij het bereiken van een bepaalde leeftijd.

Dit wetsvoorstel strekt ertoe deze maatregelen in te voeren.

G. Wetsvoorstel (Mia De Schamphelaere, Sonja Becq, Raf Terwingen) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de invoering van een kindrekening betreft, DOC 52 1709/001

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de rechter de mogelijkheid te bieden het gebruik van een kindrekening op te leggen waarmee uit de echt gescheiden partners welbepaalde kosten die niet samenhangen met het verblijf van het kind kunnen betalen. Op die manier beogen de indieners discussies over het aandeel van iedere partner in de onderhoudskosten te vermijden.

D. Proposition de loi (Sabien Lahaye-Battheu, Marie-Christine Marghem, Carina Van Cauter) modifiant le Code civil en ce qui concerne les frais extraordinaires dans le cadre d'une pension alimentaire, DOC 52 1092/001

Les auteurs constatent que la notion de «frais extraordinaires» dans le cadre d'une pension alimentaire n'est pas définie dans la loi, ce qui donne lieu à une grande diversité de la jurisprudence. Ils proposent dès lors de préciser cette notion..

E. Proposition de loi (Sabien Lahaye-Battheu, Herman De Croo, Willem-Frederik Schiltz, Carina Van Cauter) modifiant la législation relative aux pensions alimentaires, en ce qui concerne l'autorisation de percevoir en cas de non-paiement, DOC 52 1317/001

Les auteurs font observer que de nombreux parents isolés éprouvent toujours des difficultés à percevoir leur pension alimentaire.

Aussi proposent-ils d'obliger le juge à autoriser le créancier d'aliments à percevoir directement les sommes dues dès que la pension alimentaire n'a pas été payée pendant deux mois.

F. Proposition de loi (Mia De Schamphelaere, Raf Terwingen, Servais Verherstraeten) modifiant le Code civil en ce qui concerne les contributions alimentaires pour les enfants, DOC 52 1611/001

Actuellement, les contributions alimentaires pour les enfants ne sont pas automatiquement indexées ni majorées lorsqu'est atteint un âge donné.

Cette proposition de loi vise à instaurer ces mesures.

G. Proposition de loi (Mia De Schamphelaere, Sonja Becq, Raf Terwingen) modifiant le Code civil en ce qui concerne l'instauration d'un compte enfant, DOC 52 1709/001

Cette proposition de loi vise à offrir au juge la possibilité d'imposer l'utilisation d'un compte enfant avec lequel les partenaires divorcés peuvent payer certains frais non inhérents au séjour de l'enfant. Les auteurs entendent ainsi éviter des discussions relatives à la contribution de chaque partenaire aux frais d'entretien.

III. — ALGEMENE BESPREKING

Alle leden van de subcommissie zijn het erover eens dat de berekeningswijze van de onderhoudsbijdragen moet worden verduidelijkt. Er moet worden voorzien in een objectievere, of op zijn minst in een transparantere methode.

Sommige leden vinden het belangrijk de magistraten en de advocaten nog een zekere armslag te laten, zodat ze daadwerkelijk rekening kunnen houden met de eigenheden van elk gezin. Daarom is het wellicht niet wenselijk hen een specifieke berekeningswijze op te leggen.

Een ander lid ziet niet in hoe het opleggen van het gebruik van een of meer referentiemethodes bindend kan zijn, en zou verhinderen dat met elke situatie rekening wordt gehouden.

Een lid merkt op dat het gebruik van een berekeningsmethode niet altijd voor de hand ligt. Eerst en vooral moet men beschikken over alle gegevens die nodig zijn om de berekening te maken, en vervolgens moet men erin slagen een aantal soms zeer specifieke en moeilijk te kwantificeren elementen in de berekening te integreren.

In alle gevallen verdient een alomvattende overeenkomst de voorkeur. Indien het niet mogelijk is tot een dergelijk akkoord te komen, ware het wellicht beter eerst en vooral te proberen te bemiddelen tussen de partijen. Via bemiddeling zouden de partijen het geschil op minnelijke wijze kunnen beslechten, wat de inachtneming van het tot stand gekomen compromis zou moeten bevorderen. De rechter zou dan slechts moeten optreden als de poging tot bemiddeling de mist is ingegaan; daarbij zou hij rekening moeten houden met een aantal vooraf bepaalde parameters.

Een ander lid sluit zich aan bij het standpunt van de vorige spreker. Een onderhandelde oplossing verdient steeds de voorkeur.

Aangezien men rekening moet kunnen houden met de eigenheden van elke situatie, lijkt het niet wenselijk de rechter systematisch een specifieke berekeningswijze op te leggen. Het zou interessant kunnen zijn hem een duidelijk signaal te geven dat hij de voorrang moet geven aan een of meer wettelijk vastgelegde berekeningsmethodes, en daarbij te preciseren dat hij daarvan kan afwijken, op voorwaarde dat hij zijn beslissing met bijzondere redenen omkleedt.

III. — DISCUSSION GÉNÉRALE

L'ensemble des membres de la sous-commission s'accorde pour dire qu'il est nécessaire de clarifier le mode de calcul des contributions alimentaires. Il faut une méthode plus objective ou à tout le moins plus transparente.

Certains membres estiment qu'il est important de laisser une certaine marge de manœuvre aux magistrats et avocats, afin de leur permettre de prendre efficacement en compte les spécificités de chaque famille. A ce titre, il ne semble peut-être pas souhaitable de leur imposer une méthode de calcul spécifique.

Un autre membre ne voit pas en quoi le fait d'imposer l'utilisation d'une ou plusieurs méthodes de référence serait contraignant et ne permettrait pas de prendre toutes les situations en compte.

Un membre souligne que le recours à une méthode de calcul n'est pas toujours si évident. Il faut d'une part disposer de l'ensemble des données nécessaires au calcul et d'autre part, arriver à intégrer un certain nombre d'éléments parfois très spécifiques et difficilement quantifiables.

Un accord global est dans tous les cas à privilégier. Si la conclusion d'un tel accord ne s'avérait pas possible, il serait probablement préférable de s'orienter prioritairement vers une tentative de médiation entre les parties. La médiation permettrait aux parties de régler le problème de manière non-conflictuelle, ce qui devrait favoriser le respect du compromis obtenu. Ce ne serait qu'en cas d'échec de la tentative de médiation que le juge aurait à intervenir, en tenant compte de certains paramètres prédéterminés.

Un second membre rejoint sur ce point le membre précédent. Une solution négociée est toujours préférable.

Compte tenu de la nécessité de pouvoir prendre en compte les spécificités de chaque situation, il ne semble pas souhaitable d'imposer systématiquement au juge une méthode de calcul spécifique. Il pourrait être intéressant de lui envoyer un signal clair pour qu'il utilise prioritairement une ou plusieurs méthodes de calcul définies par la loi, en précisant qu'il peut s'en écarter à condition de motiver sa décision de manière spéciale.

Andere leden zijn van mening dat bemiddeling geen bevredigende oplossing kan aandragen voor de gevallen waarin het geschil louter van financiële aard is.

Een lid wijst erop dat een al te nauwkeurige berekeningsmethode het sluiten van overeenkomsten tussen de partijen in de weg dreigt te staan. Het is niet ondenkbaar dat zich situaties voordoen waarin een vooraf ondertekende overeenkomst, waarbij de beide partijen zich volkomen kunnen vinden, opnieuw op de helling wordt gezet omdat de daarin vermelde bedragen zagezegd niet zouden stroken met die welke aan de hand van de berekeningsmethode worden verkregen.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie wijst erop dat de drie berekeningsmethodes die in de hoorzittingen werden toegelicht, zeer uiteenlopende bedragen inzake de onderhoudsuitkering opleveren.

IV. — BESPREKING VAN DE DISCUSSIONOTA'S

A. Bespreking van discussienota nr. 1

De heer Melchior Wathelet, staatssecretaris voor Begroting, toegevoegd aan de eerste minister, en staatssecretaris voor Gezinsbeleid, toegevoegd aan de minister van Werk, en wat de aspecten inzake personen- en familierecht betreft, toegevoegd aan de minister van Justitie dient een discussienota (zie bijlage) in, waarin gepoogd wordt de verschillende standpunten nader tot elkaar brengen. Het is de bedoeling de debatten en het verkrijgen van een consensus terzake te vergemakkelijken.

De spreker vestigt de aandacht op enkele belangrijke aspecten van de nota.

Het nieuw voorgestelde artikel 203, § 1, van het Burgerlijk Wetboek werkt de beschrijving van de onderhoudsplicht van de ouders die de belangrijke elementen voor de ontwikkeling van de kinderen opneemt bij. Zo worden ook de begrippen «ontplooiing» en «gezondheid» in deze bepaling opgenomen.

In artikel 203*bis* wordt een tweede paragraaf ingevoegd die ingegeven is door een voorstel van de CD&V-fractie om de rechter de mogelijkheid te bieden het gebruik van een zogenaamde kindrekening op te leggen. Hierbij kunnen de ouders welbepaalde kosten die niet samenhangen met het verblijf van het kind betalen. Op die manier wordt vermeden dat de ouder die deze kosten maakt voortdurend bij de andere ouder moet aankloppen om diens aandeel in de kosten terug te krijgen.

D'autres membres ne pensent pas que la médiation puisse proposer une solution satisfaisante lorsque le problème est de nature purement financière.

Un membre attire l'attention sur le risque qu'une méthode de calcul trop précise risque de nuire à l'obtention d'accords entre les parties. Il se pourrait tout à fait qu'un accord préalablement signé, qui satisfait pleinement les deux parties, soit remis en cause au prétexte que les montants mentionnés ne correspondent pas à ceux obtenus par la méthode de calcul.

Le représentant du ministre de la Justice fait remarquer que les trois méthodes de calcul exposées au cours des auditions donnent des résultats très différents quant au montant de la pension alimentaire.

IV. — EXAMEN DES NOTES DE DISCUSSION

A. Examen de la note de discussion n° 1

Afin de faciliter les débats et l'obtention d'un consensus en la matière, *M. Melchior Wathelet, secrétaire d'État au Budget, adjoint au premier ministre, et secrétaire d'État à la Politique des familles, adjoint à la ministre de l'Emploi, et en ce qui concerne les aspects du droit des personnes et de la famille, adjoint au ministre de la Justice*, dépose une note de discussion, qui tente de rassembler les différents points de vue. (la note est jointe en annexe)

L'intervenant attire l'attention sur quelques points importants de la note.

L'article 203, § 1er, proposé du Code civil complète la définition de l'obligation d'entretien des parents qui mentionne l'ensemble des éléments importants au développement des enfants. C'est ainsi qu'y figurent également les notions d'«épanouissement» et de «santé».

Dans l'article 203*bis*, il est insérée un § 2 qui reprend une proposition faite par le groupe CD&V visant à permettre au juge d'imposer l'utilisation d'un compte-enfant. Les parents peuvent utiliser ce compte pour payer des frais déterminés qui ne sont pas inhérents au séjour de l'enfant. Ainsi, le parent qui expose les frais n'est pas tenu de s'adresser continuellement à l'autre parent pour récupérer sa part dans les frais.

Voorts wordt er een verplichte ontvangstmachtiging ingevoerd wanneer de onderhoudsplichtige gedurende twee al dan niet opeenvolgende termijnen verzuimt zijn verbintenissen na te komen.

Omdat er in de rechtspraktijken geen duidelijkheid bestaat over wat moet worden verstaan onder de «mid-delen» van elk der ouders die de vertrekbasis moet zijn voor de proportionele berekening van hun respectieve bijdrage in de kosten van het kind, stelt de discussienota een definitie voor.

Er wordt voorgesteld een artikel 203quinquies in te voegen, tot bepaling van de «buitengewone kosten» waarmee bij de berekening van het aandeel in de kosten rekening kan worden gehouden. Hier zijn twee begrippen fundamenteel: de noodzakelijkheid van de uitgave en de redelijkheid ervan. Beide elementen moeten geval per geval worden geëvalueerd. Voor een kind een bromfiets of een beugel kopen is bijvoorbeeld een buitengewone aankoop, maar is zulks ook noodzakelijk? Is het betaalde bedrag daarenboven redelijk? Het is misschien niet nodig de duurste bromfiets of de meest luxueuze beugel te kopen.

Een nieuw artikel 203sexies voorziet in de automatische indexering van de respectieve aandelen in de kosten, waarbij de rechter de mogelijkheid heeft bij een bepaalde leeftijd van het kind een verhoging van rechtsweg en volgens een door hem vastgestelde coëfficiënt te bevelen.

Het voorgestelde artikel 1321bis van het Gerechtelijk Wetboek voorziet erin dat zaken betreffende onderhoudsbijdragen bij dezelfde rechter aanhangig blijven tot het kind meerderjarig is dan wel zijn opleiding heeft voltooid.

In de besproken nota wordt ook geprobeerd tegemoet te komen aan het kernvraagstuk, met name dat de rechtzoekende begrijpt waarom hij een bepaald bedrag als bijdrage in de kosten moet betalen. Daarvoor is het belangrijk te weten welke aspecten bij de berekening van de bijdrage in de kosten in aanmerking worden genomen. Dit kan op zijn beurt leiden tot meer coherentie in de rechtspraak. Het is voor rechtzoekenden die zich in vergelijkbare gezinssituaties bevinden niet makkelijk te begrijpen dat de respectieve opgelegde onderhoudsbijdragen sterk uiteenlopen. Niettemin is het van cruciaal belang ervoor te zorgen dat de beoordelingsvrijheid van de rechter in acht wordt genomen.

De spreker stelt dan ook voor in twee fases te werk te gaan:

Il est en outre inséré une autorisation de percevoir lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à ses engagements pour deux termes, consécutifs ou non.

La note de discussion propose une définition des «moyens» dès lors que la pratique juridique n'établit pas clairement ce qu'il y a lieu d'entendre par les «moyens» de chacun des parents qui constituent la base de départ pour le calcul proportionnel de leur contribution respective aux frais de l'enfant.

Il est proposé d'insérer un article 203quinquies déterminant les frais extraordinaires qui peuvent être pris en compte dans le calcul des parts contributives. Deux notions sont ici fondamentales: le caractère nécessaire de la dépense et son caractère raisonnable. Ces deux éléments doivent être évalués au cas par cas. L'achat d'une mobylette ou d'un appareil dentaire pour son enfant par exemple est extraordinaire, mais est-il nécessaire? De plus, le montant payé est-il raisonnable? Il n'est peut-être pas nécessaire d'acheter la mobylette la plus chère ou l'appareil le plus luxueux.

Un nouvel article 203sexies proposé prévoit l'indexation automatique des parts contributives, tout en laissant au juge la possibilité d'ordonner une augmentation de plein droit à un âge de l'enfant et selon un coefficient fixés par lui.

L'article 1321bis proposé du Code judiciaire prévoit une saisine permanente du même juge dans les affaires d'aliments et ce, jusqu'à la majorité ou la fin des études de l'enfant.

La note discutée tente également de répondre au problème central de la compréhension par le justiciable du montant de la part contributive. Pour ce faire, il est important de savoir quels éléments peuvent être pris en compte dans le calcul des parts contributives. Cela pourrait également contribuer à renforcer la cohérence de la jurisprudence. Les justiciables qui se trouvent dans des situations familiales comparables comprennent difficilement que le montant des contributions imposées diffèrent fortement. Il est toutefois essentiel de veiller au respect de la libre appréciation du juge.

L'intervenant propose dès lors de travailler en deux étapes:

– het voorgestelde artikel 1321*bis* vermeldt een aantal belangrijke gegevens waarop de berekening van de onderhoudsbijdrage is gebaseerd en die in de beslissing moet worden opgenomen; zo is het duidelijk welke elementen de rechter in aanmerking heeft genomen;

– er wordt een evaluatiecommissie opgericht die richtlijnen opstelt voor de vastlegging van een berekeningsmethode die een begroting mogelijk maakt van enerzijds de kosten die voortvloeien uit artikel 203, § 1, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, en anderzijds van de bijdrage van elk van de ouders; de rechter die de berekeningsmethode niet volgt, zal zijn vonnis met bijzondere redenen omkleden en aangeven hoe hij de onderhoudsbijdrage heeft berekend.

Dan is er nog het belangrijke vraagstuk van de overgangperiode, dat moet worden verduidelijkt. De oude wet blijft van toepassing op de procedures die vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet zijn ingediend of op elke beslissing die niet in kracht van gewijsde is gegaan. Op grond van welke bepalingen (de oude dan wel de nieuwe) zullen bij een onderhoudsbijdrage die al vóór de inwerkingtreding van de voorgestelde bepalingen werden vastgesteld, de aanvragen tot wijziging worden behandeld? Het ware verkieslijk de nieuwe wet slechts toe te passen op voorwaarde dat de eiser aantoonde dat er een wijziging is in de feitelijke situatie die een aanpassing van de onderhoudsbijdrage verantwoordt. Dat moet voorkomen dat een massa mensen een herziening van de bijdragen aanvragen, louter omdat de voorgestelde maatregelen voor hen voordeliger uitvallen.

Een lid is van mening dat de nota de doelstellingen en de tijdens de hoorzittingen geformuleerde opmerkingen met elkaar in overeenstemming brengt. De formule en de voorgestelde overgangperiode, alsook de evaluatiecommissie kunnen inderdaad een interessant alternatief zijn.

Het zou een goede zaak zijn mocht die commissie bestaan uit leden uit diverse sectoren, met name die waartoe de terzake actieve verenigingen behoren. Over welk budget zou die commissie kunnen beschikken? Kennelijk zijn er ook onvoldoende gegevens voorhanden. Nederland bijvoorbeeld beschikt over heel wat statistisch materiaal, wat de berekeningen vergemakkelijkt. Moet derhalve niet worden voorzien in instrumenten die de commissie in staat stellen efficiënt te werken?

«Ontplooiing» is een nogal vaag, maar niettemin interessant begrip.

Wat het openen van rekeningen betreft, zijn de ervaringen tot dusver vrij positief, maar alleen bij echtscheiding door onderlinge toestemming.

– l'article 1231*bis* proposé mentionne un certain nombre d'éléments importants qui doivent être utilisés pour le calcul des parts contributives et mentionnés dans la décision; l'on sait aussi clairement quels éléments ont été pris en considération par le juge.

– une commission d'évaluation sera instituée afin d'établir des directives pour la fixation d'une méthode de calcul permettant d'une part, d'évaluer les frais résultant de l'article 203, § 1er, 1er, du Code civil, et d'autre part, d'évaluer la contribution de chacun des parents. Si le juge ne suit pas la méthode de calcul, il devra motiver spécialement sa décision et indiquer comment il a déterminé le montant des parts contributives.

Reste enfin le problème important de la période transitoire, qui doit être clarifié. L'ancienne loi reste applicable aux procédures introduites avant l'entrée en vigueur de la nouvelle loi et au décision non coulées en force de chose jugée. Sur base de quelles dispositions (les anciennes ou les nouvelles) seront traitées les demandes de modification d'une contribution alimentaire déjà fixée préalablement à l'entrée en vigueur des dispositions proposées? Il serait préférable de n'appliquer la nouvelle loi que si le demandeur prouve une modification de la situation de fait justifiant une adaptation de la contribution alimentaire, afin d'éviter que tout le monde ne demande une révision des contributions uniquement parce que les dispositions proposées leur sont plus avantageuses.

Un membre estime que la note permet de concilier les objectifs poursuivis et les remarques faites lors des auditions. La formule et la période transitoire proposée, ainsi que la commission d'évaluation peuvent constituer une alternative intéressante.

Il pourrait être intéressant que cette commission soit composée de membres provenant de différents secteurs, dont celui des associations actives en la matière. Quel serait le budget qui lui serait alloué? Il semble par ailleurs qu'il n'y ait pas assez de données disponibles. Les Pays-Bas possèdent pour leur part de nombreuses données statistiques qui facilitent les calculs. Ne faudrait-il dès lors pas mettre en place des outils permettant à la commission de fonctionner efficacement?

La notion d'«épanouissement» n'est pas très précise, mais n'en reste pas moins intéressante.

Concernant les comptes ouverts, les expériences connues se passent plutôt bien, mais sont issues d'un consentement mutuel.

Voorts is het goed dat met de fiscale gevolgen rekening wordt gehouden, zodat er opnieuw een zekere gelijkheid tussen beide ouders ontstaat.

Aangaande de buitengewone kosten kan het interessant zijn de ouders ertoe te verplichten onderling te overleggen vóór een aankoop, om problemen achteraf te voorkomen.

Is het niet beter om te voorzien in een instrument waarmee tijdens de overgangperiode de bedragen worden geëvalueerd, zodat eenieder zijn of haar beslissing kan doen veranderen indien hij of zij meent dat die in het licht van de nieuwe bepalingen niet billijk is?

Ook een *ander lid* steunt de nota. Hij stelt vast dat het voorstel omtrent het openen van een gemeenschappelijke rekening in die nota is opgenomen. Die regeling werkt uitstekend bij echtscheidingen door onderlinge toestemming en verschaft een veel duidelijker beeld van de uitgaven voor het kind.

Aangaande de overgangsbepalingen is het echter verbazend daarin op te nemen dat de aanvrager moet bewijzen dat de feitelijke situatie die een aanpassing van de onderhoudsbijdrage verantwoordt, gewijzigd is, terwijl het om een gemeenschappelijke aangelegenheid gaat.

De heer Melchior Wathelet, staatssecretaris voor Begroting, toegevoegd aan de eerste minister, en staatssecretaris voor Gezinsbeleid, toegevoegd aan de minister van Werk, en wat de aspecten inzake personen- en familierecht betreft, toegevoegd aan de minister van Justitie, meent dat een stelselmatige wijziging van de oude bedragen niet kan. Zodra de voorgestelde bepalingen van kracht worden, zal altijd een van beide partijen er belang bij hebben de rechterlijke uitspraak te doen veranderen teneinde minder te betalen. Voor een dergelijke oplossing mag men niet kiezen. Daarnaast is stilzwijgen ook geen optie. Het beste is dus wellicht de gemeenschappelijke bepalingen uitdrukkelijk te vermelden.

Wat de buitengewone kosten betreft, zou het inderdaad ideaal zijn mochten de ouders daarover altijd overleg plegen. Een wettelijke verplichting daartoe ligt evenwel moeilijk.

Een derde lid is het met de meeste aangehaalde punten eens. Een flexibele toepassing is absoluut noodzakelijk. Een al te strikte berekeningsmethode zou niet veel uithalen.

Il est également positif que les conséquences fiscales soient prises en compte, afin de réintroduire une certaine égalité entre les deux parents.

Par rapport aux frais extraordinaires, il pourrait être intéressant d'imposer aux parents de se consulter avant l'achat, afin d'éviter tout problème.

Ne serait-il pas préférable pour la période transitoire de mettre en place un outil d'évaluation des montants et de permettre à tout un chacun de faire modifier sa décision, s'il estime qu'elle n'est pas équitable au vu des nouvelles dispositions?

Un autre membre est également favorable à la note. Il constate que la proposition de mettre en place un compte commun a été retenue. Ce système fonctionne très bien dans le cadre des divorces par consentement mutuel. Cette solution permettra d'avoir plus de transparence sur les dépenses pour l'enfant.

Au niveau des dispositions transitoires, il est toutefois étonnant de rappeler que le demandeur doit prouver la modification de la situation de fait justifiant une modification, alors qu'il s'agit du droit commun.

Melchior Wathelet, secrétaire d'État au Budget, adjoint au premier ministre, et secrétaire d'État à la Politique des familles, adjoint à la ministre de l'Emploi, et en ce qui concerne les aspects du droit des personnes et de la famille, adjoint au ministre de la Justice, pense qu'on ne peut permettre une modification systématique des montants antérieurs. Avec l'entrée en vigueur des dispositions proposées, il y aura toujours une des deux parties, qui aura intérêt à faire modifier le jugement, car elle payerait moins qu'actuellement. Cette solution ne peut être retenue. D'un autre côté on ne peut pas rien dire. Il est donc probablement préférable de mentionner expressément les dispositions de droit commun.

Concernant les frais extraordinaires, l'idéal serait en effet que les parents se parlent. Il est toutefois difficile de légiférer sur ce point.

Un troisième membre partage la plupart des éléments qui viennent d'être dit. Une articulation souple est absolument nécessaire. La fixation d'une méthode de calcul rigide n'aurait pas été efficace.

Het is belangrijk zich te vergewissen van de wettelijke grondslag van de evaluatiecommissie. De oprichting daarvan is niet onbeduidend, want voor het eerst zouden de rechters de richtlijnen van een commissie moeten volgen. Hoe dan ook moeten de magistraten en de advocaten erbij worden betrokken.

Een ander lid vraagt zich af hoe de commissie de bestaande instrumenten zal evalueren.

De staatssecretaris merkt op dat het niet de bedoeling is dat de commissie dwingende beslissingen oplegt. De eventuele berekeningsmethodes die de commissie zou uitwerken, moeten hoe dan ook nog in een wet of een koninklijk besluit worden opgenomen.

In de eerste plaats moeten de magistraten ertoe worden verplicht hun beslissingen omstandiger met redenen te omkleden. Dat alleen al zou een hele stap vooruit betekenen. Vervolgens moet de evaluatiecommissie nagaan of de nieuwe wet goed werkt, enerzijds, en de diverse gebruikte berekeningsmethodes evalueren, anderzijds. Op basis van de conclusies van de commissies is het ten slotte aan de beleidsverantwoordelijken om desgewenst in te grijpen.

B. Bespreking van discussienota nr. 2

Algemeen

De eerste discussienota werd naar aanleiding van de bespreking aangepast en opnieuw aan de subcommissie voorgelegd tijdens een volgende vergadering.

De subcommissie heeft beslist om over te gaan tot een artikelsgewijze bespreking.

Ten algemene titel stipt *de staatssecretaris* aan dat hij er zich bewust van is dat het gebruik in het Frans van de woorden «*des père et mère*» niet overeenstemt met de huidige realiteit, aangezien twee moeders of twee vaders eveneens ouders kunnen zijn van een kind. Het gebruik van het woord «*parents*» acht hij in deze context evenmin aangewezen aangezien dit begrip niet alleen op de ouders maar ook op de voorouders betrekking heeft. Er zijn in deze twee opties: ofwel wordt het volledig Burgerlijk Wetboek op dit vlak aangepast aan de huidige realiteit, ofwel worden de reeds in het Burgerlijk Wetboek gebruikte termen gehandhaafd. De staatssecretaris heeft voor het laatste gekozen.

In het Nederlands doet zich dit probleem niet voor.

Il est important de s'assurer du fondement légal de la commission d'évaluation. Sa création n'est pas anodine, car ce serait la première fois que les juges auraient à suivre des directives issues d'une commission. Il faut dans tous les cas que les magistrats et avocats soient concernés.

Un autre membre se demande comment la commission évaluera les outils existants.

Le secrétaire d'État précise que l'objectif n'est pas que les décisions de la commission soient contraignantes. Si une ou plusieurs méthodes de calcul pouvaient être développées par la commission, celles-ci devraient encore être reprises ultérieurement dans une loi ou un arrêté royal.

Il faut commencer par imposer aux magistrats de motiver avec plus de précisions leurs décisions. Cette évolution représentera déjà un grand pas en avant. Ensuite, la commission d'évaluation se chargera d'une part, d'évaluer le fonctionnement de la nouvelle loi et d'autre part, d'évaluer les différentes méthodes de calcul utilisées. Sur base des conclusions de la commission, il appartiendra enfin aux politiques d'intervenir s'ils le souhaitent.

B. Discussion de la note de discussion n° 2

Généralités

Après avoir été examinée, la première note de discussion a été modifiée et soumise une nouvelle fois à la sous-commission lors d'une réunion suivante.

La sous-commission a décidé de procéder à une discussion des articles.

À titre général, le *secrétaire d'État* indique qu'il est conscient que l'emploi, dans le texte français, des mots «*des père et mère*» ne correspond pas à la réalité actuelle, étant donné que deux mères ou deux pères peuvent également être parents d'un enfant. Il considère que l'emploi du mot «*parents*» n'est pas davantage recommandé dans ce contexte, étant donné que cette notion porte non seulement sur les parents mais aussi sur les ascendants. Il y a deux options en la matière: ou l'ensemble du Code civil est adapté dans ce domaine en fonction de la réalité actuelle, ou les termes déjà utilisés dans le Code civil sont maintenus. Le secrétaire d'État a choisi cette dernière option.

Le problème ne se pose pas en néerlandais.

Een lid meent dat toch duidelijk gestipuleerd dient te worden dat in voorkomend geval onder «des père et mère» ook twee vaders of twee moeders moeten worden begrepen.

*

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

*

Art. 2

Artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 203. § 1er. De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, de gezondheid, het toezicht, de opvoeding, de opleiding en de ontplooiing van hun kinderen.

Indien de opleiding niet voltooid is, loopt de verplichting door na de meerderjarigheid van het kind.

§ 2. Onder middelen wordt verstaan alle beroep-sinkomsten, roerende en onroerende inkomsten van de ouders, alsook alle voordelen en andere middelen die de levensstandaard van de ouders en kinderen waarborgen.

§ 3. De langstlevende echtgenoot is gehouden tot de verplichting gesteld in paragraaf 1 ten aanzien van de kinderen van de vooroverleden echtgenoot van wie hij niet de vader of de moeder is, binnen de grenzen van hetgeen hij heeft verkregen uit de nalatenschap van de vooroverledene en van de voordelen die deze hem mocht hebben verleend bij huwelijkscontract, door schenking of bij testament.».

Een lid is van oordeel dat in de Nederlandse tekst van § 1, het woord «ontplooiing» te vaag is en stuurt derhalve aan op de vervanging ervan door de woorden «ontwikkeling van het kind». Deze laatste term is ook terug te vinden in artikel 6 van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

Un membre considère qu'il faut quand même stipuler clairement qu'en l'espèce, il y a lieu d'entendre aussi par «des père et mère» deux pères ou deux mères.

*

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Cet article ne fait l'objet d'aucune observation.

*

Art. 2

L'article 203 du Code Civil est remplacé par ce qui suit:

«Art. 203. § 1er. Les père et mère sont tenus d'assumer, à proportion de leurs facultés, l'hébergement, l'entretien, la santé, la surveillance, l'éducation, la formation et l'épanouissement de leurs enfants.

Si la formation n'est pas achevée, l'obligation se poursuit après la majorité de l'enfant.

§ 2. Par facultés, on entend tous les revenus professionnels, mobiliers et immobiliers des père et mère, ainsi que tous les avantages et autres moyens qui assurent le niveau de vie des père et mère et des enfants.

§ 3. Dans la limite de ce qu'il a recueilli dans la succession de son conjoint et des avantages que celui-ci aurait consentis par contrat de mariage, donation ou testament, l'époux survivant est tenu de l'obligation établie au paragraphe 1er envers les enfants de son conjoint dont il n'est pas lui-même le père ou la mère.»

Un membre considère que, dans le texte néerlandais du § 1er, le mot «ontplooiing» est trop vague et recommande par conséquent son remplacement par les mots «ontwikkeling van het kind». Ceux-ci figurent également dans l'article 6 de la Convention relative aux droits de l'enfant.

De heer Melchior Wathelet, staatssecretaris voor Begroting, toegevoegd aan de eerste minister, en staatssecretaris voor Gezinsbeleid, toegevoegd aan de minister van Werk, en wat de aspecten inzake personen- en familierecht betreft, toegevoegd aan de minister van Justitie, is van oordeel dat in het Frans, het door de vorige spreker voorgestelde woord («développement») dermate onduidelijk is dat het gebruik ervan evenmin is aangewezen.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie stelt vast dat de opsomming in § 2 limitatief is. In de praktijk gebeurt het evenwel dat een ouder die vermoedt dat hij tot de betaling van een onderhoudsbijdrage verplicht zal worden, zijn inkomsten vrijwillig verlaagt. Er dient daarom rekening worden gehouden met het draagkrachtbeginsel. Aangezien dit door de rechtspraak ontwikkelde beginsel niet opgenomen werd onder de in § 2 opgegeven limitatieve opsomming, stelt hij de invoeging van het woord «onder andere» voor.

*

Art. 3

Artikel 203bis van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 203bis. § 1. Onverminderd de rechten van het kind, kan elk van de ouders van de andere ouder diens bijdrage vorderen in de kosten voortvloeiende uit artikel 203, § 1.

§ 2. De kosten met betrekking tot de verplichting zoals bedoeld in artikel 203, §1 omvatten de gewone kosten, zijnde alle gebruikelijke kosten met betrekking tot het dagelijkse onderhoud van het kind, en de buitengewone kosten.

Onder buitengewone kosten wordt verstaan de uitzonderlijke, noodzakelijke of onvoorziene uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen en die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind dat desgevallend als basis diende voor de vaststelling van de onderhoudsbijdragen, overschrijden.

§ 3. Op vraag van één van de ouders kan de rechter de partijen verplichten een rekening te openen bij een door de Commissie voor het Bank, Financie- en Assurantiewezen erkende instelling, die bestemd wordt tot de betaling van de bijdragen vastgesteld op grond van artikel 203, § 1.

In dat geval bepaalt de rechter minstens:

M. Melchior Wathelet, secrétaire d'État au Budget, adjoint au premier ministre, et secrétaire d'État à la Politique des familles, adjoint à la ministre de l'Emploi et, en ce qui concerne les aspects du droit des personnes et de la famille, adjoint au ministre de la Justice, considère qu'en français, le mot proposé par l'intervenant précédent («développement») manque à ce point de clarté que son emploi n'est pas davantage recommandé.

Le représentant du ministre de la Justice constate que l'énumération donnée au § 2 est limitative. En pratique, il arrive cependant qu'un parent qui suppose qu'il sera tenu de payer des aliments diminue volontairement ses revenus. Il y a dès lors lieu de tenir compte du principe de la capacité financière. Étant donné que ce principe développé par la jurisprudence n'a pas été repris dans l'énumération limitative donnée au § 2, il propose l'insertion des mots «entre autres».

*

Art. 3

L'article 203bis du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 203bis. § 1er. Sans préjudice des droits de l'enfant, chacun des père et mère peut réclamer à l'autre sa contribution aux frais résultant de l'article 203, § 1er.

§ 2. Les frais relatifs à l'obligation visée à l'article 203, § 1er, comprennent les frais ordinaires, qui sont les frais habituels relatifs à l'entretien quotidien de l'enfant, et les frais extraordinaires.

Par frais extraordinaires, on entend les dépenses exceptionnelles, nécessaires ou imprévisibles qui résultent de circonstances accidentelles ou inhabituelles et qui dépassent le budget habituel affecté à l'entretien quotidien de l'enfant qui a servi de base, le cas échéant à la fixation des contributions alimentaires.

§ 3. À la demande d'un des père et mère, le juge peut imposer aux parties d'ouvrir un compte auprès d'une institution reconnue par la Commission Bancaire, Financière et des Assurances, destiné au paiement des contributions fixées sur base de l'article 203, § 1er.

Dans ce cas, le juge détermine au moins:

1° de bijdrage van elk der ouders in de kosten bedoeld in artikel 203, § 1 alsook de sociale voordelen die aan het kind toekomen die op deze rekening gestort dienen te worden;

2° Het tijdstip waarop deze bijdragen en sociale voordelen gestort dienen te worden;

3° De wijze waarop over de op deze rekening gestorte sommen kan worden beschikt;

4° De kosten die betaald worden met deze gelden;

5° De organisatie van het toezicht op de uitgaven;

6° De manier waarop tekorten aangevuld zullen worden;

7° De bestemming van de overschotten die op deze rekening gestort worden.

Storting van bijdragen gedaan ter uitvoering van dit artikel, worden beschouwd als betalingen van onderhoudsbijdragen in het kader van de in artikel 203, § 1 gedefinieerde onderhoudsverplichting.»

Een lid stipt aan dat in § 1 een inleidende zin ontbreekt. Men kan immers bezwaarlijk een vordering instellen als vooraf niet wordt bepaald dat moeder en vader moeten bijdragen in de kosten die voortvloeien uit de bij artikel 203, § 1, bepaalde verplichtingen, in verhouding tot hun respectieve aandeel in de samengevoegde inkomsten. Kortom, artikel 203 dient het beginsel van de onderhoudsverplichting te bevatten, artikel 203bis dat van de bijdrageverplichting.

De spreker pleit vervolgens voor een duidelijkere redactie van § 2 en doet volgend voorstel:

«De kosten met betrekking tot de verplichting zoals bedoeld in artikel 203, § 1 omvatten de gewone kosten en de buitengewone kosten.

Onder gewone kosten worden verstaan

Onder buitengewone kosten worden verstaan».

De staatssecretaris meent dat de voorgestelde verduidelijking in § 1 niet nodig is. De bemerking inzake § 2 daarentegen, draagt zijn goedkeuring weg.

Een volgend lid stipt aan dat overeenkomstig § 2 elke ouder verplicht kan worden tot de betaling van een onderhoudsbijdrage alsook tot de betaling van de buitengewone kosten. Dit terwijl tot op vandaag zowel in overeenkomsten als in vonnissen het veelal gebeurt dat een enkel vast bedrag wordt opgelegd waarin de

1° la contribution de chacun des père et mère aux frais visés à l'article 203, § 1er, ainsi que les avantages sociaux revenant à l'enfant qui doivent être versés sur ce compte;

2° Le moment auquel ces contributions et avantages sociaux doivent être versés;

3° La manière dont il peut être disposé des sommes versées sur ce compte;

4° Les frais payés au moyen des ces sommes;

5° L'organisation du contrôle des dépenses;

6° La manière dont les découverts sont apurés;

7° L'affectation des surplus versés sur ce compte.

Les versements de contributions effectués en exécution de cet article, sont considérés comme des paiements de contributions alimentaires dans le cadre de l'obligation alimentaire telle que définie à l'article 203, § 1er.»

Un membre souligne que dans le § 1er, il manque une phrase introductive. On peut en effet difficilement introduire une réclamation s'il n'est pas prévu au préalable que les père et mère doivent contribuer aux frais résultant des obligations prévues à l'article 203, § 1er, proportionnellement à leur part respective dans les revenus cumulés. Bref, l'article 203 doit contenir le principe de l'obligation alimentaire, l'article 203bis, celui de l'obligation de contribution.

L'intervenant plaide ensuite pour une rédaction plus claire du § 2 et fait la proposition suivante:

«Les frais relatifs à l'obligation visée à l'article 203, § 1er, comprennent les frais ordinaires et les frais extraordinaires.

Par frais ordinaires, on entend

Par frais extraordinaires, on entend».

Le secrétaire d'État estime que la clarification proposée au § 1er n'est pas nécessaire. Il approuve par contre l'observation relative au § 2.

Un autre membre souligne que conformément au § 2, chaque parent peut être obligé de payer une contribution alimentaire ainsi que de payer les frais extraordinaires et ce, alors qu'aujourd'hui, il arrive couramment, tant dans les conventions que dans les jugements, qu'un seul montant fixe soit imposé, montant qui comprend

buitengewone kosten vervat zitten. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat men telkens opnieuw naar de rechter moet gaan om de betaling van de buitengewone kosten te vorderen?

Een derde lid is het niet eens met de vorige spreker en meent dat overeenkomstig § 2 de rechter weldegelijk een enkel vast bedrag kan bepalen dat de beide kosten, zowel de gewone als de buitengewone, dekt.

Betreffende de buitengewone kosten (§ 2), merkt *het tweede lid* op dat het aangewezen is de zinsnede «... die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind dat desgevallend als basis diende voor de vaststelling van de onderhoudsbijdragen, overschrijven.» te vervangen door de zinsnede «... die de dagelijkse kost van het kind overschrijven.».

Voorts merkt de spreker op dat de kosten voor de hogere studies strikt genomen niet begrepen worden onder de buitengewone kosten.

Wat § 3 betreft, wordt aangestipt dat vele ouders met een kindrekening werken waarop enkel de kinderbijslag wordt gestort. Het is dus aangewezen om de definitie van de kinderrekening niet te restrictief te formuleren.

De staatssecretaris antwoordt dat in de discussie-nota onder de buitengewone kosten de «noodzakelijke of onvoorziene kosten» worden begrepen, terwijl de vorige spreker het eigenlijk heeft over «noodzakelijke en onvoorziene kosten».

Wat de hogere studies betreft, stipt hij aan dat ouders, alhoewel ze het hopen, er nooit zeker van kunnen zijn dat hun kind hogere studies zal aanvatten. Hij acht het dan ook niet aangewezen om bijvoorbeeld bij de vaststelling van de onderhoudsbijdrage voor een kind van 2 jaar reeds bij de gewone kosten rekening te houden met het feit dat dit kind binnen 16 jaar misschien hogere studies zal aanvatten. Het is anders als het kind, een jongere van 17 jaar betreft.

De staatssecretaris merkt op dat het niet zo evident is om het begrip «buitengewone kosten» te definiëren.

Een vierde lid meent dat onder buitengewone kosten moeten worden begrepen, de onvoorziene kosten die niet het voorwerp uitmaken van een herziening van het bedrag bepaald voor de gewone kosten en die veranderen in functie van de evolutie van de noden van het kind.

Een vijfde lid merkt op dat vele kosten wel te voorzien zijn, maar dat de uitgave ervan niet zeker. Het lid haalt het voorbeeld aan van een jaarlijkse skiklas, wat

les frais extraordinaires. L'objectif ne saurait quand même pas être que l'on doive s'adresser chaque fois à nouveau au juge pour réclamer le paiement des frais extraordinaires?

Un troisième membre ne partage pas le point de vue de l'intervenant précédent et estime que, conformément au § 2, le juge peut effectivement déterminer un montant fixe qui couvre les deux types de frais, aussi bien ordinaires qu'extraordinaires.

En ce qui concerne les frais extraordinaires (§ 2), *le deuxième membre* souligne qu'il convient de remplacer le membre de phrase «... qui dépassent le budget habituel affecté à l'entretien quotidien de l'enfant qui a servi de base, le cas échéant à la fixation des contributions alimentaires.» par le membre de phrase «... qui dépassent les frais quotidiens de l'enfant.».

Ensuite, l'intervenant fait observer que les frais liés aux études supérieures ne sont, à proprement parler, pas compris dans les frais extraordinaires.

En ce qui concerne le § 3, il précise que de nombreux parents utilisent un «compte enfant» sur lequel seules les allocations familiales sont versées. Il convient donc de ne pas définir de façon trop restrictive la notion de «compte enfant».

Le secrétaire d'État répond que dans la note de discussion, par frais extraordinaires, on entend les dépenses «nécessaires ou imprévisibles», alors que l'intervenant précédent parle en fait de dépenses «nécessaires et imprévisibles».

En ce qui concerne les études supérieures, il souligne que les parents ne peuvent jamais être sûrs que leur enfant entamera de telles études, même s'ils le souhaitent. Dès lors, il estime qu'il n'est pas opportun, par exemple, de tenir compte dans le calcul des contributions alimentaires du fait qu'un enfant de 2 ans entamera peut-être des études supérieures dans 16 ans. Mais la situation sera différente si l'enfant en question est un jeune de 17 ans.

Le secrétaire d'État fait remarquer qu'il n'est pas si facile de définir la notion de «frais extraordinaires».

Un quatrième membre estime que par frais extraordinaires, il y a lieu d'entendre les frais imprévus qui ne font pas l'objet d'une révision du montant fixé pour les frais ordinaires et qui changent en fonction de l'évolution des besoins de l'enfant.

Un cinquième membre observe que de nombreux frais peuvent être prévus mais que leur dépense n'est pas certaine. Le membre cite l'exemple d'une classe

als het kind dat jaar niet mee kan wegens ziekte? De in de discussietekst voorgestelde definitie draagt de goedkeuring van het lid weg.

Een vorig lid stipt aan dat eigenlijk alle kosten te voorzien zijn, er dient dus omzichtig te worden omgegaan met het woord «onvoorzien». Buitengewone kosten zijn in wezen alle kosten die in artikel 203, § 1, geïmagineerd worden en die niet overeenstemmen met de gewone kosten. Het is als het ware een residuaire groep van kosten.

Een ander lid wijst erop dat in de Franstalige rechtspraak en rechtsleer het element «onvoorzien» doorslaggevend is bij de bepaling van de buitengewone kosten. Het bijvoeglijk naamwoord «onvoorzien» kan betrekking hebben op verscheidene situaties.

Een zesde lid verduidelijkt evenwel dat in het Nederlands, wat niet voorzien kan worden, onvoorzienbaar is, en wat men niet heeft voorzien, onvoorzien is.

Volgens *een zevende lid* mag de definitie niet te precies zijn.

De staatssecretaris meent dat de voorgestelde definitie een redelijk compromis is. De rechtspraak zal de definitie verder uitwerken.

Uit de bewoordingen van § 3 leidt *een lid af* dat de rekening bestemd is voor de storting van de onderhoudsbijdragen. Kunnen op deze rekening evenwel ook andere bedragen gestort worden, zoals de kinderbijslag?

De staatssecretaris bevestigt dit. Ter verduidelijking zou het woord «minstens» kunnen worden ingevoegd. Dit artikel verwijst naar een reeds bestaande praktijk in de rechtspraak.

Een vorig lid wenst te vernemen wat er gebeurt als een ouder de rekening misbruikt of slecht beheert? Bijvoorbeeld, wanneer een ouder de rekening leegplundert?

De staatssecretaris antwoordt dat er in geen bijzondere sanctie wordt voorzien. Men dient zich in voorkomend geval opnieuw tot de rechter te wenden.

Hij benadrukt dat de rechter op verzoek van één van de ouders, de partijen kan verplichten om een rekening te openen. Indien hij evenwel merkt dat zulks aanleiding zal geven tot conflicten, dient hij de opportuniteit ervan af te wegen.

*

de ski annuëlle, qu'advient-il si l'enfant ne peut partir cette année-là en raison d'une maladie? La définition proposée dans le texte qui sert de base de discussion emporte l'adhésion de l'intervenant.

Un intervenant précédent indique qu'en fait tous les frais peuvent être prévus, il faut donc utiliser avec prudence le terme «imprévu». Les frais extraordinaires sont par essence tous les frais qui sont visés à l'article 203, § 1er, et qui ne correspondent pas aux frais ordinaires. C'est pour ainsi dire un groupe résiduel de frais.

Un autre membre souligne que dans la jurisprudence et la doctrine en langue française, l'élément «imprévu» est déterminant dans la définition des frais extraordinaires. L'adjectif «imprévu» peut porter sur différentes situations.

Un sixième membre précise toutefois qu'en néerlandais, ce qui ne peut être prévu est imprévisible, et ce que l'on n'a pas prévu est imprévu.

Selon *un septième membre*, la définition ne peut être trop précise.

Le secrétaire d'État estime que la définition proposée est un compromis raisonnable. La jurisprudence affinera la définition.

Un membre déduit de la formulation du § 3 que le compte est destiné au versement des contributions alimentaires. D'autres montants peuvent-ils toutefois être également versés sur ce compte, par exemple les allocations familiales?

Le secrétaire d'État le confirme. Aux fins de clarifier les choses, on pourrait insérer les mots «au moins». Cet article renvoie à une pratique déjà existante dans la jurisprudence.

Un intervenant précédent demande ce qu'il advient si un parent abuse du compte ou le gère mal. Par exemple, lorsqu'un parent vide le compte?

Le secrétaire d'État répond qu'aucune sanction particulière n'est prévue. On doit, le cas échéant, s'adresser à nouveau au juge.

Il souligne que le juge peut, à la requête d'un des parents, obliger les parties à ouvrir un compte. S'il remarque toutefois que cela va entraîner des conflits, il doit en apprécier l'opportunité.

*

Art. 4

Artikel 203ter van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 203ter. Indien de schuldenaar een van de verplichtingen opgelegd bij de artikelen 203, 203bis, 205, 207, 336 of 353-14 van dit Wetboek of de krachtens artikel 1288, eerste lid, 3° van het Gerechtelijk Wetboek of de krachtens een overeenkomst tussen partijen aangegane verbintenis niet nakomt, kan de schuldeiser, onverminderd het recht van derden, zich doen machtigen om, met uitsluiting van voornoemde schuldenaar, onder de voorwaarden en binnen de grenzen door het vonnis gesteld, de inkomsten van deze laatste of iedere andere hem door een derde verschuldigde geldsom te ontvangen. In alle geval staat de rechter de machtiging toe indien de onderhoudsplichtige zich gedurende twee, al dan niet opeenvolgende, termijnen in de loop van twaalf maanden die aan het indienen van het verzoekschrift voorafgaan, geheel of ten dele onttrokken heeft aan zijn verplichting tot betaling van de onderhoudsbijdrage.

De rechtspleging en de bevoegdheden van de rechter worden geregeld volgens de artikelen 1253ter tot 1253quinquies van het Gerechtelijk Wetboek.

Het vonnis kan worden tegengeworpen aan alle tegenwoordige of toekomstige derden-schuldenaars, na kennisgeving door de griffier bij gerechtsbrief op verzoek van de eiser.

Wanneer het vonnis ophoudt gevolg te hebben, geeft de griffier daarvan bericht aan de derden-schuldenaars bij gerechtsbrief.

De griffier vermeldt in zijn kennisgeving wat de derde-schuldenaar moet betalen of ophouden te betalen.»

Een lid stelt voor om in de Franse tekst de volgende tekstverbeteringen aan te brengen:

– In het eerste lid, de woorden «À défaut par le débiteur» vervangen door de woorden «À défaut pour le débiteur»;

– In het eerste lid, de woorden «En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation des aliments» vervangen door de woorden «En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation de paiement des aliments»;

– In het tweede lid, de woorden «Le jugement est opposable à tous tiers débiteurs actuels ou futurs sur la notification ...» vervangen door de woorden «Le

Art. 4

L'article 203ter du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 203ter. À défaut par le débiteur de satisfaire à l'une des obligations régies par les articles 203, 203bis, 205, 207, 336 ou 353-14 du présent Code ou à l'engagement pris en vertu de l'article 1288, alinéa 1er, 3° du Code judiciaire ou d'une convention entre parties, le créancier peut, sans préjudice du droit des tiers, se faire autoriser à percevoir, à l'exclusion dudit débiteur, dans les conditions et limites que le jugement fixe, les revenus de celui-ci ou toute autre somme à lui due par un tiers. En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation des aliments en tout ou en partie, pour deux termes, consécutifs ou non, au cours des douze mois qui précèdent le dépôt de la requête.

La procédure et les pouvoirs du juge sont réglés selon les articles 1253ter à 1253quinquies du Code judiciaire.

Le jugement est opposable à tous tiers débiteurs actuels ou futurs sur la notification que leur en fait le greffier par pli judiciaire à la requête du demandeur.

Lorsque le jugement cesse de produire ses effets, les tiers débiteurs en sont informés par le greffier par pli judiciaire.

La notification faite par le greffier indique le montant que le tiers débiteur doit payer ou cesser de payer.»

Un membre propose d'apporter les modifications suivantes au texte français:

– dans l'alinéa 1er, remplacer les mots «À défaut par le débiteur» par les mots «À défaut pour le débiteur»;

– dans l'alinéa 1er, remplacer les mots «En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation des aliments» par les mots «En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation de paiement des aliments»;

– dans l'alinéa 2, remplacer les mots «Le jugement est opposable à tous tiers débiteurs actuels ou futurs sur la notification ...» par les mots «Le jugement est

jugement est opposable à tous tiers débiteurs actuels ou futurs après la notification ...».

Volgens een ander lid hoort dit artikel eerder thuis in het Gerechtelijk Wetboek. Het lid is er zich evenwel van bewust dat dit geldt voor tal van artikelen van het Burgerlijk Wetboek.

*

Art. 5

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 203quater ingevoegd, luidende:

«Art. 203quater. § 1. De krachtens artikel 203bis, § 1 bepaalde onderhoudsbijdrage, vastgesteld hetzij bij vonnis overeenkomstig artikel 1321bis van het Gerechtelijk Wetboek, hetzij bij overeenkomst, wordt van rechtswege aangepast aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

Deze basisuitkering is gebonden aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand die voorafgaat aan de maand waarin het vonnis dat de bijdrage van elk van de ouders bepaalt, wordt uitgesproken, tenzij de rechter er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijzen van de overeenstemmende maand.

Deze aanpassing wordt op de uitkering toegepast vanaf de vervalddag die volgt op de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

De rechter kan nochtans een andere formule toepassen voor de aanpassing van de onderhoudsuitkering. De partijen kunnen eveneens bij overeenkomst afwijken van deze aanpassingsformule.

§ 2. Onverminderd het belang van het kind, kan de rechter beslissen dat de onderhoudsbijdrage van rechtswege verhoogd wordt binnen de door hem bepaalde omstandigheden.».

Een eerste lid wenst te vernemen waarom ervoor gekozen werd om de basisuitkering te verbinden aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand die voorafgaat aan de maand waarin het vonnis dat de bijdrage van elk van de ouders bepaalt, wordt uitgesproken?

opposable à tous tiers débiteurs actuels ou futurs après la notification ...»;

Un autre membre estime que cet article devrait plutôt figurer dans le Code judiciaire. Ce membre est cependant conscient qu'il en va de même pour de nombreux articles du Code civil.

*

Art. 5

Il est inséré dans le même Code un article 203quater ainsi rédigé:

«Art. 203quater. § 1er. La contribution alimentaire déterminée en vertu de l'article 203bis, § 1er et fixée soit par jugement conformément à l'article 1321bis du Code judiciaire soit par convention, est adaptée de plein droit aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation.

Cette contribution de base est liée à l'indice des prix à la consommation du mois précédant le mois au cours duquel le jugement déterminant la contribution de chacun des père et mère est prononcé, à moins que le juge n'en décide autrement. Tous les douze mois, le montant de la contribution est adapté de plein droit en fonction de la hausse ou de la baisse de l'indice des prix à la consommation du mois correspondant.

Cette adaptation est appliquée à la contribution dès l'échéance qui suit la publication au Moniteur belge du nouvel indice à prendre en considération.

Le juge peut toutefois appliquer une autre formule d'adaptation de la contribution alimentaire. Les parties peuvent également déroger, par convention, à cette formule d'adaptation.

§ 2. Sans préjudice de l'intérêt de l'enfant, le juge peut décider de l'augmentation de plein droit de la contribution alimentaire dans des circonstances à déterminer par lui.»

Un premier intervenant souhaiterait savoir pourquoi il a été décidé de lier la contribution de base à l'indice des prix à la consommation du mois précédant le mois au cours duquel le jugement déterminant la contribution de chacun des père et mère est prononcé?

Voorts wenst het lid ook meer uitleg te bekomen over § 2 van het voorgestelde artikel.

De staatssecretaris verduidelijkt dat men zich gebaseerd heeft op situaties die zich reeds voordoen bij notarissen in het kader van echtscheidingen door onderlinge toestemming en bij bemiddelaars, waarbij altijd de voorafgaandelijke maand als referentie wordt gebruikt.

Paragraaf 2 viseert de situatie van een jongere die de leeftijd van 16 heeft bereikt en waarbij het duidelijk is dat hij binnen twee jaar universitaire studies zal aanvatten en bijvoorbeeld over een kot zal moeten beschikken. De rechter kan dan de onderhoudsbijdrage voor de komende twee jaar vastleggen en beslissen dat de onderhoudsbijdrage met een bepaald bedrag verhoogd zal worden wanneer de jongere de leeftijd van 18 heeft bereikt of wanneer de geschetste situatie zich voordoet. De rechter wordt aldus deze mogelijkheid geboden in functie van het voor hem liggende dossier. Aldus wordt vermeden dat de zaak opnieuw aanhangig moet worden gemaakt bij de rechter. Deze bepaling getuigt van een zekere proceseconomie.

Deze handelwijze laat daarenboven de op te richten commissie voor onderhoudsbijdragen toe om te evalueren waarom en wanneer een zaak opnieuw voor de rechter aanhangig wordt gemaakt.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie benadrukt dat de rechter dit alleen zal doen op vraag van de ouders. Het is in voorkomend geval alleen de verhoging die van rechtswege zal gebeuren.

Voorts merkt hij op dat de huidige rechtspraak deze bepaling al in de praktijk toepast.

De staatssecretaris stipt aan dat in het burgerlijk recht de rechter nooit meer kan toekennen dan wat gevraagd wordt. In het hierboven geschetste voorbeeld zal de rechter dus nooit beslissen dat na twee jaar de onderhoudsbijdrage met een bepaald bedrag verhoogd moet worden indien hem dit niet gevraagd werd door een van de partijen.

Het eerste lid merkt op dat het niet ondenkbaar is dat de situatie van de onderhoudsplichtige ingrijpend gewijzigd is op het ogenblik dat hij overeenkomstig de eerdere uitspraak van de rechter, de verhoging van de onderhoudsbijdrage dient te betalen. De rechter beschikt immers niet over een glazen bol welke hem toelaat de toekomstige financiële positie van de partijen in te schatten. Deze bepaling is dan ook een doos van Pandora.

L'intervenant souhaiterait également obtenir davantage d'explications sur le § 2 de l'article proposé.

Le secrétaire d'État précise que l'on s'est basé sur des situations qui se sont déjà produites chez des notaires dans le cadre de divorces par consentement mutuel ainsi que chez des médiateurs; le mois précédent y est toujours pris comme référence.

Le paragraphe 2 vise la situation d'un jeune qui a atteint l'âge de 16 ans, qui, manifestement, entamera des études universitaires dans deux ans et devra, par exemple, disposer d'un kot. Le juge peut alors fixer la contribution alimentaire pour les deux années à venir et décider que celle-ci sera majorée d'un montant déterminé lorsque le jeune aura atteint l'âge de 18 ans ou lorsque la situation évoquée se produira. Le juge se voit ainsi offrir cette possibilité en fonction du dossier dont il est saisi. On évite ainsi que le juge soit à nouveau saisi de l'affaire. Cette disposition témoigne d'une volonté de veiller à une certaine économie de procédure.

Cette manière d'agir permet en outre à la commission des contributions alimentaires qui doit être instituée, d'évaluer pourquoi et quand le juge est à nouveau saisi d'une affaire.

Le représentant du ministre de la Justice souligne que le juge ne le fera qu'à la demande des parents. Le cas échéant, ce sera uniquement la majoration qui se produira de plein droit.

Il fait observer ensuite que, dans la pratique, la jurisprudence actuelle applique déjà cette disposition.

Le secrétaire d'État fait remarquer qu'en droit civil, le juge ne peut jamais accorder plus que ce qui a été demandé. Dans l'exemple évoqué ci-dessus, le juge ne décidera donc jamais qu'après deux ans, la contribution alimentaire devra être majorée d'un montant déterminé si cette majoration ne lui a pas été demandée par une des parties.

Le premier membre fait remarquer qu'il n'est pas impensable que la situation du débiteur d'aliments ait fondamentalement changé au moment où, conformément à la décision antérieure du juge, il doit payer la majoration de la contribution alimentaire. Le juge ne dispose en effet pas d'une boule de cristal lui permettant d'évaluer la situation financière future des parties. Cette disposition est dès lors une boîte de Pandora.

Een ander lid meent dat deze bepaling eerder thuis-hoort in artikel 9. Wat als een partij overduidelijk te weinig vraagt?

Een derde lid antwoordt dat de burgerlijke procedure de zaak van de partijen is. De rechter komt alleen tus-sen op vraag van een van de partijen. Hij vat zichzelf niet. Wanneer een zaak bij een rechter aanhangig wordt gemaakt, en hij vaststelt dat een partij overduidelijk te weinig vordert dan kan hij deze partij hoogstens sug-gereren dat een andere houding aangewezen is doch hij kan in geen geval deze partij hiertoe verplichten.

Het lid stelt vast dat in tegenstelling tot de vorige discussienota er nu geen gewag wordt gemaakt van de permanente aanhangigmaking.

Een vierde lid verduidelijkt dat men hiervan is afge-stapt omdat er nog geen familierechtbank bestaat en het derhalve niet duidelijk is welke de bevoegde rechter is.

Tot slot merkt *de staatssecretaris* op dat het aan-gewezen is om in § 2 de woorden «Onverminderd het belang van het kind» te vervangen door de woorden «In het belang van het kind».

*

Art. 6

Artikel 336 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 336. Het kind wiens afstamming van vaders-zijde niet vaststaat, kan van degene die gedurende het wettelijke tijdvak van de verwekking met zijn moeder gemeenschap heeft gehad, een uitkering vorderen op grond van artikel 203, § 1.»

Over dit artikel worden geen bemerkingen gemaakt.

*

Art. 7

Artikel 339 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervan-gen door wat volgt:

«Art. 339. De artikelen 203, 203bis, 203ter en 203quater zijn van overeenkomstige toepassing.»

Over dit artikel worden geen bemerkingen gemaakt.

*

Un autre membre estime que cette disposition au-rait plutôt sa place dans l'article 9. Que se passe-t-il lorsqu'une partie réclame manifestement trop peu?

Un troisième membre répond que la procédure civile est l'affaire des parties. Le juge intervient uniquement à la demande d'une des parties. Il ne se saisit pas lui-même. Lorsqu'un juge est saisi d'une affaire et qu'il constate qu'une partie réclame manifestement trop peu, il peut tout au plus suggérer à cette partie d'adop-ter une autre attitude, mais il ne peut en aucun cas l'y contraindre.

Le membre constate que contrairement à la note de discussion précédente, il n'est pas fait mention ici d'une saisine permanente.

Un quatrième membre précise qu'on a abandonné cette idée parce qu'il n'existe pas encore de tribunal de la famille et qu'on ne sait donc pas clairement quel est le juge compétent.

Enfin, le secrétaire d'État fait observer qu'il s'indique-rait de remplacer, au paragraphe 2, les mots «Sans préjudice de l'intérêt de l'enfant» par les mots «Dans l'intérêt de l'enfant».

*

Art. 6

L'article 336 du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 336. L'enfant dont la filiation paternelle n'est pas établie, peut réclamer à celui qui a eu des relations avec sa mère pendant la période légale de conception, une pension en vertu de l'article 203, § 1er.»

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

*

Art. 7

L'article 339 du Code Civil est remplacé par ce qui suit:

«Art 339 – Les articles 203, 203bis, 203ter et 203qua-ter sont applicables par analogie.»

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

*

Art. 8

Artikel 353-14 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 353-14. De adoptant of de adoptanten zijn levensonderhoud verschuldigd aan de geadopteerde en aan diens afstammelingen indien zij behoeftig zijn. Artikel 203 en 203bis zijn van overeenkomstige toepassing.

De geadopteerde en zijn afstammelingen zijn levensonderhoud verschuldigd aan de adoptant of aan de adoptanten, indien zij behoeftig zijn. Indien de geadopteerde zonder afstammelingen sterft, is zijn nalatenschap levensonderhoud verschuldigd aan de adoptant of de adoptanten ingeval deze personen ten tijde van het overlijden behoeftig zijn. Artikel 205bis, §§ 3 tot 5, is van toepassing op deze verplichting tot levensonderhoud.

De verplichting tot uitkering van levensonderhoud blijft bestaan tussen de geadopteerde en zijn ouders. Deze laatste zijn aan de geadopteerde evenwel alleen levensonderhoud verplicht indien hij dit niet kan verkrijgen van de adoptant of de adoptanten.

Ingeval een persoon het kind of het adoptief kind van zijn echtgenoot of van de persoon met wie hij samenwoont, adopteert, zijn zowel de adoptant als zijn echtgenoot of de persoon met wie hij samenwoont hem overeenkomstig artikel 203 levensonderhoud verschuldigd. Artikel 203bis is van overeenkomstige toepassing.».

Over dit artikel worden geen bemerkingen gemaakt.

*

Art. 9

Er wordt in het vierde deel, boek IV, hoofdstuk XII van het Gerechtelijk Wetboek een artikel 1321bis ingevoegd, luidende:

«Art. 1321bis. § 1. Elke rechterlijke beslissing die een uitkering tot levensonderhoud vaststelt op grond van artikel 203, § 1 van het Burgerlijk Wetboek, vermeldt volgende elementen:

1° de aard en het bedrag van de middelen van elk van de ouders door de rechter in acht genomen op grond van artikel 203, § 2 van het Burgerlijk Wetboek;

2° De gewone kosten waaruit het budget voor het kind is samengesteld alsook de manier waarop deze begroot zijn;

Art. 8

L'article 353-14 du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 353-14. L'adoptant ou les adoptants doivent des aliments à l'adopté et aux descendants de celui-ci s'ils sont dans le besoin. Les articles 203 et 203bis sont applicables par analogie.

L'adopté et ses descendants doivent des aliments à l'adoptant ou aux adoptants s'ils sont dans le besoin. Si l'adopté meurt sans descendance, sa succession doit des aliments à l'adoptant ou aux adoptants s'ils sont dans le besoin lors du décès; les dispositions de l'article 205bis, §§ 3 à 5, sont applicables à cette obligation alimentaire.

L'obligation de fournir des aliments continue d'exister entre l'adopté et ses père et mère; cependant, ces derniers sont tenus de fournir des aliments à l'adopté que s'il ne peut les obtenir de l'adoptant ou des adoptants.

Lorsqu'une personne adopte l'enfant ou l'enfant adoptif de son conjoint ou cohabitant, l'adoptant et son conjoint ou cohabitant sont tous deux tenus de lui fournir des aliments conformément à l'article 203. L'article 203bis est applicable par analogie.».

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

*

Art. 9

Il est inséré dans la quatrième partie, livre IV, chapitre XII du Code judiciaire un article 1321bis ainsi rédigé:

«Art. 1321bis. § 1er. Toute décision judiciaire, fixant une contribution alimentaire en vertu de l'article 203, § 1er du Code civil, indique les éléments suivants:

1° La nature et le montant des facultés de chacun des père et mère pris en compte par le juge en vertu de l'article 203, § 2 du Code civil;

2° Les frais ordinaires constituant le budget de l'enfant ainsi que la manière dont ces frais sont évalués;

3° De aard van de buitengewone kosten die in acht genomen kunnen worden, het deel van deze kosten dat elk van de ouders voor zijn rekening dient te nemen als ook de modaliteiten voor de besteding van deze kosten;

4° De verblijfsregeling van het kind en de bijdrage in natura van elk van de ouders in het levensonderhoud van het kind tengevolge van deze verblijfsregeling;

5° Het bedrag van de kinderbijslag en van de sociale en fiscale voordelen van alle aard die elk van de ouders voor het kind ontvangt;

6° De inkomsten die elk van de ouders in voorkomend geval ontvangt uit het genot van de goederen van het kind;

7° Het aandeel van elk van de ouders in de tenlasteneming van de kosten voortvloeiende uit artikel 203, § 1 van het Burgerlijk Wetboek en de daarop eventueel vastgestelde onderhoudsbijdrage, evenals de modaliteiten voor de aanpassing ervan op grond van artikel 203quater van het Burgerlijk Wetboek;

8° De bijzondere omstandigheden van de zaak die in acht genomen zijn.

§ 2. De rechter verduidelijkt:

1° op welke manier hij de in § 1 bedoelde elementen in acht genomen heeft;

2° op welke manier hij desgevallend de onderhoudsbijdrage en de modaliteiten voor de aanpassing ervan overeenkomstig artikel 203quater, § 2 van het Burgerlijk Wetboek heeft bepaald, ingeval hij afwijkt van de in artikel 1321ter, § 2 voorziene berekeningswijze.

§ 3. Het vonnis vermeldt de gegevens van de Dienst voor Alimentatievorderingen en wijst op diens opdracht betreffende het toekennen van voorschotten op onderhoudsbijdragen en de invordering van verschuldigde onderhoudsbijdragen.».

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie stelt vast dat dit artikel de rechter een bijzondere motivering oplegt. Dit is zeker aangewezen wanneer een partij het bedrag van de onderhoudsbijdrage betwist. Als evenwel de partijen met een akkoord over het bedrag van de onderhoudsbijdrage voor de rechter verschijnen, zal de rechter hen overeenkomstig deze bepaling moeten verzoeken om hem de verplichte gegevens te bezorgen teneinde hem in staat te stellen het akkoord bijzonder te motiveren. Deze bepaling zal volgens de

3° La nature des frais extraordinaires qui pourront être pris en considération, la proportion de ces frais à assumer par chacun des père et mère ainsi que les modalités de l'engagement de ces dits frais;

4° Les modalités d'hébergement de l'enfant et la contribution en nature de chacun des père et mère à l'entretien de l'enfant suite à cet hébergement;

5° Le montant des allocations familiales et avantages sociaux et fiscaux de tous types que chacun des père et mère reçoit pour l'enfant;

6° Le cas échéant, les revenus de chacun des père et mère résultant de la jouissance des biens de l'enfant;

7° La part de chacun des père et mère dans la prise en charge des frais résultant de l'article 203, § 1er du Code civil et la contribution alimentaire éventuellement ainsi fixée ainsi que les modalités de son adaptation en vertu de l'article 203quater du Code civil;

8° Les circonstances particulières de la cause prises en considération.

§ 2. Le juge précise:

1° de quelle manière il a pris en compte les éléments prévus au § 1er;

2° le cas échéant, de quelle manière il a fixé la contribution alimentaire et les modalités de son adaptation conformément à l'article 203quater, § 2 du Code civil, s'il s'écarte du mode de calcul prévu à l'article 1321ter, § 2.

§ 3. Le jugement mentionne les coordonnées du Service des Créances alimentaires et rappelle ses missions en matière d'octroi d'avances sur pensions alimentaires et de récupération de pensions alimentaires dues.».

Le représentant du ministre de la Justice constate que cet article impose au juge une motivation spéciale. C'est certainement indiqué lorsqu'une partie conteste le montant de la contribution alimentaire. Néanmoins, si les parties comparaissent devant le juge avec un accord sur le montant de cette contribution, le juge devra, conformément à la disposition à l'examen, leur demander de fournir les documents obligatoires afin de lui permettre de motiver spécialement l'accord. Selon le représentant, non seulement cette disposition

vertegenwoordiger niet alleen de rechtbanken onnodig belasten, maar een vertragend effect hebben en mogelijk aansleiding geven tot conflicten.

Het lijkt hem daarom aangewezen te stipuleren dat dit artikel enkel van toepassing is in de gevallen waarin de partijen geen akkoord hebben bereikt over het bedrag van de onderhoudsbijdrage. Aldus zullen de rechters de partijen aansporen om tot een akkoord te komen over het bedrag van de onderhoudsbijdrage.

Een lid beaamt dit doch acht het aangewezen om een zeker referentiekader terzake te hebben. Er zou minstens verwezen moeten worden naar de minimale kosten die de opvoeding van een kind met zich meebrengen. Het moet ook duidelijk zijn dat het overeengekomen bedrag hiermee overeenstemt.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie benadrukt dat de rechter het akkoord enkel zal bekrachtigen indien dit in het belang van het kind is. Als hierover twijfels rijzen, zal hij de partijen om bijkomende uitleg verzoeken. De rechter heeft dus de mogelijkheid om het debat hierover te heropenen.

De staatssecretaris is het hier mee eens.

Een ander lid wenst te vernemen of het de bedoeling is dat de rechter elk van de opgesomde elementen overloopt? In voorkomend geval zal er vaak onnodig werk verricht worden. Het lid verwijst in het bijzonder naar het voorgestelde punt 6°.

Voorts stipt de spreker aan dat het voor de rechtbanken nog altijd problematisch is om te kunnen beschikken over de juiste gegevens over het netto-inkomen van elk van beide ouders. Op bepaalde rechtbanken bestaat het gebruik om een bepaald modelformulier te laten invullen door de werkgever teneinde onmiddellijk een duidelijk overzicht te bekomen over het recente netto-inkomen. (punt 1°)

Wat punt 2° betreft, wenst het lid te vernemen wat bedoeld wordt met «de gewone kosten waaruit het budget voor het kind is samengesteld»? Wordt hier verwezen naar de kost per leeftijd? Het lid vestigt er de aandacht op dat de Gezinsbond dergelijke tabellen heeft opgesteld.

Wat wordt bedoeld met de «aard van de buitengewone kosten» en met de «modaliteiten voor de besteding van deze kosten»? (punt 3°)

surchargera inutilement les tribunaux, mais elle retardera la procédure et risquera d'être source de conflits.

Il lui semble dès lors indiqué de stipuler que cet article n'est applicable que dans les cas où les parties ne sont pas parvenues à s'accorder sur le montant de la contribution alimentaire. Les juges inciteront ainsi les parties à parvenir à un tel accord.

Un membre partage cet avis, tout en jugeant opportun de disposer d'un certain cadre de référence en la matière. Il faudrait au moins renvoyer au coût minimal que représente l'éducation d'un enfant. Il faut également qu'il soit clair que le montant convenu y corresponde.

Le représentant du ministre de la Justice fait observer que le juge n'entérinera l'accord que s'il est favorable aux intérêts de l'enfant. En cas de doute, il demandera aux parties un complément d'informations. Le juge a donc la possibilité de rouvrir le débat à ce sujet.

Le secrétaire d'État partage cet avis.

Un autre membre demande si l'intention est que le juge parcoure chacun des éléments énumérés. Le cas échéant, il effectuera souvent un travail inutile. Le membre renvoie en particulier au point 6° proposé.

L'intervenant indique en outre que les tribunaux ont toujours des difficultés à se procurer les données exactes relatives aux revenus nets de chacun des deux parents. Dans certains tribunaux, l'usage est de faire remplir un formulaire-type par l'employeur afin d'obtenir immédiatement un aperçu clair du revenu net récent. (point 1°)

En ce qui concerne le point 2°, le membre demande ce qu'il convient d'entendre par «les frais ordinaires constituant le budget de l'enfant». S'agit-il du coût en fonction de l'âge? Le membre fait observer que la *Gezinsbond* a établi ce type de tableaux.

Qu'entend-on par «la nature des frais extraordinaires» et par «les modalités de l'engagement de ces dits frais»? (point 3°)

Waarom wordt in punt 4° verwezen naar «de bijdrage in natura van elk van de ouders»? Het lid meende dat als een kind bij een ouder verblijft, deze ouder instaat voor de bijdrage in natura voor het kind (verwarming, eten, enz.). Uit de verblijfsregeling in se vloeit toch voort wat elk van beide ouders in natura bijdraagt?

De staatssecretaris antwoordt dat wat het punt 6° betreft, de rechter dit enkel in *voorkomend geval* dient te doen.

Wat punt 2° betreft, worden de gewone kosten en de manier waarop deze kosten begroot worden, bedoeld. Deze bepaling viseert de kosten die de opvoeding van een kind met zich meebrengt.

Wat de zinsnede «modaliteiten voor de aanwending van deze kosten» (punt 3°) betreft, verwijst de staatssecretaris naar de eerdere bespreking over de buitengewone kosten. Het is de bedoeling ervoor te zorgen dat de rechter vastlegt op welke manier de partijen moeten overleggen alvorens over te gaan tot het maken van de buitengewone kosten. Er dient immers vermeden te worden dat een ouder de andere ouder voor blok stelt met deze buitengewone kosten.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie merkt op dat de rechtspraak hiervoor al formules heeft uitgewerkt in de zin dat deze kosten alleen gemaakt kunnen worden met inachtneming van het principe van het gezamenlijk ouderlijke gezag, tenzij het een dringende medische aangelegenheid betreft.

Een derde lid acht het aangewezen om in het voorgestelde artikel 9, § 2, 1°, uitdrukkelijk te verwijzen naar de bijzondere motiveringsplicht van de rechter. Voorts wordt opgemerkt dat in 2° verwezen dient te worden naar artikel 1321, § 3, in plaats van naar artikel 1231, § 2.

De staatssecretaris vestigt de aandacht van de leden erop dat de toepassing van punt 2° (artikel 9, § 2) samenhangt met de werkzaamheden van de bij artikel 10 op te richten commissie voor onderhoudsbijdragen.

*

Art. 10

Er wordt een artikel 1321ter ingevoegd in het Gerechtelijk Wetboek, luidende:

«Art. 1321ter. § 1. Er wordt een commissie voor onderhoudsbijdragen opgericht die aanbevelingen opstelt voor de begroting van de kosten voortvloeiende uit artikel 203, § 1 van het Burgerlijk Wetboek en de

Pourquoi le point 4° renvoie-t-il à «la contribution en nature de chacun des père et mère»? Le membre pensait que lorsqu'un enfant séjourne chez un parent, c'est ce dernier qui prend en charge la contribution en nature pour l'enfant (chauffage, nourriture, etc.). La contribution en nature de chaque parent ressort tout de même des modalités d'hébergement en tant que telles.

Le secrétaire d'État répond qu'en ce qui concerne le point 6°, le juge ne doit le faire que *le cas échéant*.

Le point 2° concerne les frais ordinaires et la manière dont ces frais sont évalués. Cette disposition vise les frais liés à l'éducation d'un enfant.

En ce qui concerne les mots «modalités de l'engagement de ces dits frais» (point 3°), le secrétaire d'État renvoie à la discussion qui a eu lieu précédemment sur les frais extraordinaires. L'objectif est de veiller à ce que le juge détermine la manière dont les parties doivent se concerter avant de procéder à l'engagement des frais extraordinaires. Il convient en effet d'éviter que l'un des parents mette l'autre parent au pied du mur en ce qui concerne ces frais extraordinaires.

Le représentant du ministre de la Justice fait remarquer que la jurisprudence a déjà élaboré des formules à cet égard, en ce sens que ces frais peuvent uniquement être engagés dans le respect du principe de l'autorité parentale conjointe, à moins qu'il ne s'agisse d'une urgence médicale.

Un troisième intervenant estime qu'il s'indique de renvoyer explicitement à l'obligation de motivation spéciale du juge à l'article 9, § 2, 1°, proposé. Il fait également remarquer qu'au 2°, il convient de renvoyer à l'article 1321, § 3, au lieu d'à l'article 1231, § 2.

Le secrétaire d'État attire l'attention des membres sur le fait que l'application du point 2° (article 9, § 2) est liée aux travaux de la commission des contributions alimentaires qui sera instituée en vertu de l'article 10.

*

Art. 10

Dans le Code judiciaire, il est inséré un article 1321ter rédigé comme suit:

«Art. 1321ter. § 1er. Il est institué une commission des contributions alimentaires chargée d'établir des recommandations pour l'évaluation des frais résultant de l'article 203, § 1er, du Code civil et de la fixation de la

vaststelling van de bijdrage van elk van de ouders overeenkomstig artikel 203bis van het Burgerlijk Wetboek.

Zij evalueert jaarlijks deze aanbevelingen en maakt een verslag en advies op ter attentie van de minister van Justitie en de minister bevoegd voor Gezinsbeleid, vóór de 31ste januari van het jaar volgend op het voorbije burgerlijke jaar.

De bevoegde minister voor Gezinsbeleid legt dit verslag neer in de federale wetgevende Kamers, aangevuld met de bemerkingen van de in het voorgaande lid genoemde ministers.

§ 2. De Koning bepaalt de samenstelling en de werking van de commissie, die bestaat uit een gelijk aantal leden van elk geslacht.

§ 3. De Koning stelt desgevallend een berekeningswijze vast die de toepassing van de in § 1 bedoelde aanbevelingen vergemakkelijkt.»

Een lid wenst te vernemen of ten behoeve van de statistieken en de informatieverzameling bepaald wordt dat de uitspraken van de rechters inzake alimentatiebijdragen ergens gecentraliseerd dienen te worden?

De staatssecretaris antwoordt dat reeds vandaag, van zodra een rechter een innoverend vonnis velt, de uitspraak door de rechtsleer uitvoering becommentarieerd wordt.

Voorts merkt hij op dat artikel 9, § 3, van de discussietekst bepaalt dat het vonnis de gegevens van de Dienst voor Alimentatievorderingen dient te vermelden.

Het is evenwel zo dat de commissie voor onderhoudsbijdragen over afdoende informatie dient te beschikken over de evolutie van de rechtspraak in deze materie. Hij zal dit nader onderzoeken.

Een ander lid acht het voor de duidelijkheid aangegeven om in § 3, in het Frans, de woorden «Le Roi, s'il échet,» te vervangen door de woorden «Le Roi fixe, le cas échéant,».

*

Art. 11

Deze wet treedt in werking 3 maanden na zijn bekendmaking in het Belgisch Staatsblad met uitzondering van artikel 1321bis, § 2, 2° van het Gerechtelijk Wetboek zoals ingevoegd door artikel 9 van deze wet, dat van toepassing is twee maanden na de bekendmaking van de berekeningswijze voorzien in artikel 10.

contribution de chacun des père et mère conformément à l'article 203bis du Code civil.

Ces recommandations sont évaluées chaque année et font l'objet d'un rapport et d'un avis, adressés au ministre de la Justice et au ministre compétent pour la Politique des Familles, avant le 31 janvier de l'année qui suit l'année civile écoulée.

Le ministre compétent pour la Politique des Familles transmet ce rapport et cet avis aux Chambres législatives fédérales, accompagnés des commentaires des ministres mentionnés à l'alinéa précédent.

§ 2. Le Roi détermine la composition et le fonctionnement de la commission, qui compte un nombre égal de membres de chaque sexe.

§ 3. Le Roi fixe, s'il échet, un mode de calcul destiné à faciliter la mise en œuvre des recommandations visées au § 1er.»

Un membre demande s'il est prévu, pour les statistiques et la collecte d'informations, que les décisions prises par les juges en matière de contributions alimentaires doivent être centralisées quelque part.

Le secrétaire d'État répond que, dès qu'un juge innove en statuant, la décision est d'ores et déjà largement commentée par la doctrine.

Il fait par ailleurs observer que l'article 9, § 3, du texte en discussion prévoit que le jugement doit mentionner les coordonnées du Service des Créances alimentaires.

La commission des contributions alimentaires doit effectivement disposer d'informations suffisantes à propos de l'évolution de la jurisprudence en cette matière. Il examinera cela plus avant.

Un autre membre estime que, dans un souci de clarté, il s'indique de remplacer, dans le § 3, les mots «Le Roi, s'il échet,» par les mots «Le Roi fixe, le cas échéant,».

*

Art. 11

La présente loi entre en vigueur 3 mois après sa publication au Moniteur belge, à l'exception de l'article 1321bis § 2, 2°, du Code judiciaire, tel qu'inséré par l'article 9 de la présente loi, qui est d'application deux mois après la publication du mode de calcul prévu à l'article 10.

Over dit artikel worden geen bemerkingen gemaakt.

*

Art. 12

Overgangsbepalingen

Deze wet is van toepassing op elke nieuwe vordering die wordt ingediend na de inwerkingtreding van deze wet.

Iedere procedure die wordt ingeleid vóór de inwerkingtreding van de wet en iedere beslissing die op dat moment geen kracht van gewijsde heeft gekregen, zijn onderworpen aan de oude artikelen 203, 203bis, 203ter, 336 en 339 van het Burgerlijk Wetboek.

Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, wordt een vordering tot wijziging van een onderhoudsbijdrage die vóór de inwerkingtreding van deze wet definitief is vastgesteld, beschouwd als een nieuwe vordering.

De staatsecretaris verduidelijkt dat deze overgangspprocedure er toe strekt om enerzijds de meerwaarde van de voorgenomen wetswijziging zo snel mogelijk van toepassing te maken en om anderzijds toch geen toeloop van nieuwe procedures in de hand te werken.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie begrijpt de beweegredenen van de staatssecretaris doch stipt het probleem aan van de mogelijkheid dat de zaak te allen tijde aan de rechter kan worden voorgelegd in het kader van de wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen tenuitvoerlegging inzake de huisvesting van het kind, wanneer aan een vordering tot wijziging van de regeling van de huisvesting, een vordering tot wijziging van het bedrag van de onderhoudsbijdrage wordt gekoppeld. De nieuwe wet zal hier dus niet op van toepassing zijn omdat dit verzoek kadert in de permanente aanhangigmaking.

Hij vraagt ook aandacht voor de gevallen van partijen die voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet hun zaak, waarbij zeer jonge kinderen betrokken zijn, voor de rechter aanhangig hebben gemaakt. Is het wel aangewezen dat zij tot hun meerderjarigheid onder de toepassing van de oude wet vallen?

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

*

Art. 12

Dispositions transitoires

La présente loi est applicable à toute nouvelle demande introduite après l'entrée en vigueur de la présente loi.

Toute procédure introduite avant l'entrée en vigueur de la loi et toute décision non coulée en force de chose jugée à cette date sont régies par les anciens articles 203, 203bis, 203ter, 336 et 339 du Code civil.

Lorsque des circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celle des enfants, une demande de modification d'une contribution alimentaire définitivement fixée préalablement à l'entrée en vigueur de la présente loi est considérée comme une nouvelle demande.

Le secrétaire d'État précise que cette procédure transitoire vise, d'une part, à faire en sorte que la modification qu'il est prévu d'apporter à la loi ait effectivement une valeur ajoutée aussi vite que possible et, d'autre part, à ne pas favoriser, malgré tout, un afflux de nouvelles procédures.

Le représentant du ministre de la Justice comprend les motivations du secrétaire d'État, mais attire l'attention sur le problème de la saisine permanente du juge dans le cadre de la loi du 18 juillet 2006 tendant à privilégier l'hébergement égalitaire de l'enfant dont les parents sont séparés et réglant l'exécution forcée en matière d'hébergement d'enfant, lorsqu'à une demande de modification du régime de l'hébergement est associée une demande de modification du montant de la contribution alimentaire. La nouvelle loi ne s'appliquera donc pas à ce cas, parce que cette demande s'inscrit dans le cadre de la saisine permanente.

Il demande aussi que l'on soit attentif aux cas des parties qui, avant l'entrée en vigueur de la nouvelle loi, ont saisi le juge de leur affaire, qui concerne de très jeunes enfants. Est-il bien indiqué que l'ancienne loi leur soit applicable jusqu'à leur majorité?

De vertegenwoordiger stelt voor om de woorden «procedure» te vervangen door het woord «vordering».

*

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH), voorzitter van de subcommissie Familierecht, dient deze discussienota, aangepast aan de voormelde bekommernissen van de leden, als globaal amendement in op haar wetsvoorstel nr. 899/1.

De subcommissie beslist om dit globaal amendement (DOC 52 0899/002) voor advies voor te leggen aan de Raad van State.

V. —BESPREKING VAN HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Verschillende leden stellen tevreden vast dat het globaal amendement op de instemming van de Raad van State kan rekenen. Zij merken evenwel op dat in amendement nr. 1 (DOC 52 0899/002) tot wijziging van het opschrift, de notie «onderhoudsbijdrage» wordt ingevoerd daar waar nu veelal de notie «uitkering tot (levens)onderhoud» wordt gebruikt. Kan hier meer duiding worden gegeven?

De vertegenwoordiger van de Staatssecretaris legt uit dat de term «onderhoudsbijdrage» betrekking heeft op enerzijds de onderhoudsuitkeringen die het kind zelf of via zijn wettelijke vertegenwoordiger van zijn ouder vordert opdat deze zijn onderhoudsplicht van artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek zou naleven en anderzijds op de bijdrage die de ouder in zijn eigen naam ter nakoming van hun gezamenlijke obligatieplicht ten aanzien van het kind.

De termen «uitkering tot onderhoud» of «uitkering tot levensonderhoud» slaan op onderhoudsgeld tussen (ex-)echtgenoten maar worden ook gehanteerd wanneer in één en dezelfde wetsbepaling meerdere onderhoudsverplichtingen worden bedoeld.

Hij verwijst in dit verband naar het door de meerderheidspartijen ingediende subamendement nr. 4 (DOC 52 0899/004) op artikel 4.

Een lid is er voorstander van om in het Gerechtelijk Wetboek een artikel 1322/1 in te voegen luidende als volgt:

Le représentant propose de remplacer le mot «procédure» par le mot «demande».

*

Mme Clotilde Nyssens (cdH), présidente de la sous-commission Droit de la famille, présente cette note de discussion, adaptée aux préoccupations précitées des membres, en tant qu'amendement global à sa proposition de loi n° 899/1.

La sous-commission décide de soumettre cet amendement global (DOC 52 0899/002) à l'avis du Conseil d'État.

V. —DISCUSSION DE L'AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT

Plusieurs membres se félicitent de constater que l'amendement global bénéficie de l'assentiment du Conseil d'État. Ils font néanmoins observer que l'amendement n° 1 (DOC 52 0899/002) tendant à modifier l'intitulé, introduit la notion de «contribution alimentaire» alors qu'actuellement on utilise généralement la notion de «pension alimentaire». Des précisions peuvent-elles être fournies à ce sujet?

Le représentant du secrétaire d'État explique que l'expression «contribution alimentaire» vise d'une part les allocations alimentaires que l'enfant lui-même ou son représentant légal réclament de son parent afin que celui-ci respecte l'obligation alimentaire qui lui est imposée par l'article 203 du Code civil, et d'autre part la contribution que les parents paient en son nom afin de respecter leur obligation commune vis-à-vis de l'enfant.

Les termes «pension alimentaire» visent la pension alimentaire entre (ex-)époux, mais ils sont également utilisés lorsque dans une seule et même disposition légale plusieurs obligations alimentaires sont visées.

Il renvoie à ce sujet au sous-amendement n° 4 (DOC 52 0899/004) présenté par les partis de la majorité à l'article 4.

Un membre est partisan d'insérer dans le Code judiciaire un article 1322/1 rédigé comme suit:

«De beslissing die uitspraak doet over een uitkering tot levensonderhoud is van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad, tenzij de rechter hierover anders beslist op vraag van een van de partijen.»

Het lid verduidelijkt dat de van rechtswege uitvoerbaarheid bij voorraad van beslissingen tot veroordeling van een uitkering tot onderhoud vandaag niet als algemene regel is voorgeschreven maar alleen geldt voor specifieke procedures (voorlopige maatregelen die betrekking hebben op de persoon, op het levensonderhoud en op de goederen, zowel van de partijen als van de kinderen in geval van echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting, artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, uitkeringen tot levensonderhoud tussen ex-echtgenoten).

Behoudens die bijzondere regels, komen alimentatievorderingen niet automatisch in aanmerking voor de uitvoerbaarheid bij voorraad, aangezien de rechter deze niet ambtshalve kan uitspreken.

Ingaand op het advies van de Raad van State veralgemeent de voorgestelde bepaling de van rechtswege uitvoerbaarheid bij voorraad van beslissingen tot toekenning van een onderhoudsuitkering en dit in een streven naar een daadwerkelijke concrete uitvoering van de titel.

Het toekennen van de uitvoerbaarheid bij voorraad voor alle beslissingen die uitspraak doen betreffende de uitkeringen tot levensonderhoud in ruime zin, biedt tegen een lagere kostprijs een gemakkelijke oplossing om de daadwerkelijke betaling van de uitkeringen tot levensonderhoud te bekomen.

Om de efficiëntie van deze bepaling te garanderen, dienen deze beslissingen automatisch uitvoerbaar bij voorraad te zijn. Op deze manier loopt men niet het risico dat een magistraat vergeet hierover een uitspraak te doen.

Naar aanleiding van de bemerkingen van de Raad van State had het lid ook meer uitleg gewenst over de volgende punten:

– Wat de materiële en territoriale bevoegdheid betreft:

* Het lid onderstreept dat niet uit het oog mag worden verloren dat er geen openbaar ministerie is bij het vrederecht, en dat het openbaar ministerie bijgevolg ook niet van de zaak in kennis kan worden gesteld (artikel 764 *initio* van het Gerechtelijk Wetboek). Indien de mogelijkheid om het openbaar ministerie te betrekken bij geschillen inzake onderhoudsbijdragen vóór de vrederechter overeenstemt met de bedoeling van de indieners van het voorstel, moet bijgevolg een bijzondere bepaling worden uitgewerkt,

«La décision qui statue sur une pension alimentaire est de plein droit exécutoire par provision, sauf si le juge en décide autrement sur la demande d'une des parties.»

Le membre précise que l'exécution provisoire de plein droit des décisions de condamnation en matière de pension alimentaire n'est aujourd'hui pas prévue de manière générale mais uniquement dans des procédures spécifiques (mesures provisoires relatives à la personne, aux aliments et aux biens, tant des parties que des enfants en cas de divorce pour cause de désunion irrémédiable, article 1280 du Code judiciaire, pension alimentaire entre ex-époux).

Sous réserve de ces règles spéciales, les créances alimentaires ne bénéficient pas d'office de l'avantage de l'exécution provisoire, le juge ne pouvant la prononcer d'office.

Donnant suite à l'avis du Conseil d'État, la disposition proposée généralise l'exécution provisoire de plein droit des décisions ordonnant une pension alimentaire, ceci dans le souci de rendre effective la concrétisation du titre.

Octroyer l'exécution par provision à toutes les décisions statuant sur les pensions alimentaires au sens large offre, à moindre coût, une solution facile pour améliorer le paiement effectif des pensions alimentaires.

Pour garantir l'efficacité de cette disposition, il faut conférer automatiquement l'exécution par provision à ces décisions. De cette manière on ne court pas le risque qu'un magistrat oublie de statuer sur la question.

Suite aux remarques du Conseil d'État, le membre aurait souhaité davantage d'explications sur les points suivants:

– Sur la compétence matérielle et territoriale:

* Le membre souligne qu'il ne faut pas perdre de vue qu'il n'y a pas de ministère public en justice de paix et, partant, de communication possible de la cause au ministère public (article 764 *initio* du Code judiciaire). Dès lors, si la possibilité d'associer le ministère public au contentieux des contributions alimentaires devant le juge de paix correspond à l'intention des auteurs de la proposition, une disposition spéciale devrait être envisagée.

* Artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt, bij wijze van aanvullend recht, dat «de vorderingen betreffende de uitkeringen tot onderhoud, bedoeld in artikel 591, 7°, [...] voor de rechter van de woonplaats van de eiser (kunnen worden gebracht)». Wat moet worden verstaan onder «eiser»? Gaat het om de onderhoudsgerechtigde-eiser, dan wel om iedere eiser zoals de onderhoudsplichtige die een vordering instelt tot verlaging of schrapping van een uitkering tot onderhoud? Aangezien de kwestie omstreden is, zou het zinvol kunnen zijn in artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek de betekenis van het begrip «eiser», namelijk de onderhoudsgerechtigde, te verduidelijken, waardoor het geschil en het verdere verloop ervan aan dezelfde magistraat kunnen worden toevertrouwd.

– Wat de procedure betreft:

In de verantwoording van artikel 11 (amendement nr. 2, DOC 52 0899/002) wordt gewag gemaakt van een mogelijkheid tot «permanente *saisine*» (lees: «permanente adiëring») van de rechter. In die regeling is weliswaar voorzien in het kader van de voorlopige maatregelen bij echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting (artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek), maar er bestaat geen regeling van dien aard bij het vredegerecht. De vraag rijst of zulks niet zou moeten, en hoe dat dan zou moeten, onder meer door af te wijken van artikel 730, § 1, a), van het Gerechtelijk Wetboek en door te voorzien in een beperking in de tijd (bijvoorbeeld op basis van de leeftijd van het kind).

– Wat de overdracht van bedragen betreft:

Ter wille van de zichtbaarheid en de uitvoerbaarheid van de maatregelen tot invordering op het gebied van alimentatie in de ruime zin zou het wenselijk zijn dat de regeling eenvormig wordt gemaakt en dat slechts één regel van toepassing is op alle soorten overdrachten van bedragen. Indien op dat voorstel wordt ingegaan, behoren artikel 221 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 301, § 11, en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek dienovereenkomstig te worden aangepast.

– Enkele bijzondere opmerkingen:

* *Artikel 2: voorgesteld artikel 203, § 2, van het Burgerlijk Wetboek (amendement nr. 2, DOC 52 0899/002):* in verband met de bepaling van de “middelen” wordt in de Franse tekst van de verantwoording van het amendement aangegeven dat de rechter, ongerekend het verzoek dat aan het openbaar ministerie zou worden gedaan om elk dienstig onderzoek uit te voeren of de stukken over te leggen die hij in dat verband opportuun acht, ook de bewijsstukken betreffende de middelen kan eisen. Dat is een toepassing van het gemene recht (cf. de artikelen 877 tot 882*bis* van het Gerechtelijk

* L'article 626 du Code judiciaire prévoit, de manière supplétive, que «les demandes relatives aux pensions alimentaires énumérées à l'article 591, 7°, peuvent être portées devant le juge du domicile du demandeur». Que faut-il entendre par «demandeur»? S'agit-il du créancier d'aliments demandeur ou de tout demandeur tel que le débiteur d'aliments diligentant une action en diminution ou en suppression de pension alimentaire? Dans la mesure où cette question est controversée, il pourrait être utile de mieux expliciter, à l'article 626 du Code judiciaire, le sens du terme «demandeur», c'est-à-dire le créancier d'aliments, ce qui permet de confier le contentieux et son évolution au même magistrat.

– Sur la procédure:

La justification de l'article 11 (amendement n° 2, DOC 52 0899/002) fait allusion à une possibilité de «saisine permanente» du juge. Si ce mécanisme est prévu dans le cadre des mesures provisoires en matière de divorce pour cause de désunion irrémédiable (article 1280 du Code judiciaire), il n'y a pas de mécanisme de ce type en justice de paix. La question est de savoir si tel ne devrait pas être le cas et si oui, selon quelles modalités, notamment en dérogeant à l'article 730, § 1er, a), du Code judiciaire et en prévoyant une limitation dans le temps (par exemple en fonction de l'âge atteint par l'enfant).

– Sur la délégation de sommes:

Il serait souhaitable pour la visibilité et la praticabilité des mesures de recouvrement en matière d'aliments au sens large que le système soit homogénéisé et qu'une seule règle s'applique pour tous les types de délégations de sommes. Si cette suggestion était suivie, il y aurait lieu d'adapter en conséquence l'article 221 du Code civil et les articles 301, § 11, et 1280 du Code judiciaire.

– Quelques remarques particulières:

* *Article 2: Art. 203, § 2, du Code civil (amendement n° 2, DOC 52 0899/002):*

Concernant la détermination des «facultés», la justification de l'amendement précise, dans sa version française, que le juge, indépendamment de l'invitation qui serait faite au ministère public de réaliser toute investigation utile ou de déposer des pièces que celui-ci estime opportunes à cet égard, «peut exiger les documents probants sur les moyens». Il s'agit de l'application du droit commun (cf. ainsi les articles 877 à 882*bis* du Code judiciaire en matière de production de documents).

Wetboek betreffende de overlegging van stukken). In het voorgestelde artikel 1321/1, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek zou die oplossing het best uitdrukkelijk worden bekrachtigd.

** Artikel 3: voorgesteld artikel 203bis, § 4, van het Burgerlijk Wetboek (amendement nr. 2, DOC 52 0899/002): de kindrekening*

Logischerwijze zal een dergelijke rekening niet vatbaar zijn voor beslag door de schuldeisers van één der ouders onder voorbehoud van ontduiking van de rechten van derden, welk gegeven blijkbaar moet worden onderzocht in een eerder stadium naar aanleiding van een beslissing op basis van het voorgestelde artikel 203bis, § 4.

Overigens dient te worden aangegeven of deze bepaling geen gehele of gedeeltelijke afwijking vormt van artikel 379, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, welke bepaling als volgt luidt:

«Iedere rechterlijke beslissing waarbij uitspraak wordt gedaan over geldsommen die toekomen aan een minderjarige, beveelt ambtshalve dat voornoemde geldsommen worden geplaatst op een rekening die op zijn naam is geopend. Behoudens het recht op wettelijk genot, is de rekening onbeschikbaar tot het tijdstip van de meerderjarigheid van de minderjarige».

Artikel 203bis, § 4, zou moeten worden gepreciseerd met verwijzing naar de wetsbepalingen of naar de wetten op grond waarvan is voorzien in de "erkenning" van de bankinstellingen, waardoor makkelijker bepaald zou kunnen worden bij welke ondernemingen een dergelijke rekening kan worden geopend.

** Artikel 11: de overgangsbepalingen (amendement nr. 2, DOC 52 0899/002)*

Artikel 11, derde lid, heeft betrekking op de wijziging van de onderhoudsbijdrage wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen. De vraag rijst of deze bepaling alleen betrekking heeft op rechterlijke beslissingen?

Is het overigens met opzet dat niet wordt voorzien in de onmiddellijke toepassing van de nieuwe wet op maatregelen houdende overdracht van bedragen die deel zouden uitmaken van beslissingen gewezen voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet?

De vertegenwoordiger van de staatssecretaris stemt in met het voorstel tot invoeging van een nieuw artikel 1322/1 in het Gerechtelijk Wetboek. Het door mevrouw Clotilde Nyssens c.s. ingediende subamendement nr. 12 (DOC 52 0899/004) tot invoeging van een nieuw artikel 10bis komt hieraan tegemoet.

L'article 1321/1, § 1er, du Code judiciaire, tel que proposé, gagnerait à consacrer cette solution de manière expresse.

** Article 3: Art. 203bis, § 4, du Code civil (amendement n° 2, DOC 52 0899/002): le compte-enfant*

Logiquement, un tel compte sera insaisissable par les créanciers des père et mère sous la réserve d'une fraude aux droits des tiers, élément qui semble devoir être vérifié en amont lors d'une décision fondée sur l'article 203bis, § 4, proposé.

Par ailleurs, il importe de préciser si cette disposition ne déroge pas, en tout ou en partie, à l'article 379, alinéa 2, du Code civil aux termes duquel:

«Toute décision judiciaire statuant sur des sommes revenant à un mineur ordonne d'office que lesdites sommes soient placées sur un compte ouvert à son nom. Sans préjudice du droit de jouissance légale, ce compte est frappé d'indisponibilité jusqu'à la majorité du mineur»

L'article 203bis, § 4 devrait être précisée par référence aux dispositions de la loi ou des lois en vertu desquelles la «reconnaissance» des institutions bancaires est prévue, ce qui permettrait de mieux déterminer les entreprises auprès desquelles pareil compte peut être ouvert.

** Article 11: les dispositions transitoires (amendement n° 2, DOC 52 0899/002)*

L'article 11, alinéa 3, concerne la modification de la contribution alimentaire lorsque les circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celles des enfants. Cette disposition ne vise-t-elle que des décisions de justice?

Par ailleurs, est-ce de propos délibéré que l'application immédiate de la loi nouvelle n'est pas prévue pour les mesures de délégation dont seraient assorties des décisions rendues avant l'entrée en vigueur de la loi nouvelle?

Le représentant du secrétaire d'État souscrit à la proposition d'insérer un nouvel article 1322/1 dans le Code judiciaire. Le sous-amendement présenté par Mme Nyssens et consorts (n° 12 – DOC 52 0899/004), qui tend à insérer un nouvel article 10bis, répond à cette attente.

Wat de overige bemerkingen betreft, stipt hij aan dat er een aantal keuzes werden gemaakt die vertaald worden in de op amendement 2 ingediende subamendementen n°s 3 tot 14 (DOC 52 0899/003).

Inzake de vraag betreffende het openbaar ministerie, antwoordt hij dat deze problematiek aan bod zal komen bij de bespreking van de op handen zijnde invoering van een familierechtbank. Hij vestigt de aandacht van de leden er evenwel op dat voorsnog aan de huidige toestand niets gewijzigd wordt. Voorts zij ook opgemerkt dat het gemeen recht hier van toepassing blijft.

Wat de kindrekening betreft, verduidelijkt hij dat deze rekening, in tegenstelling tot de rekening die in het kader van een gerechtelijke beslissing waarbij uitspraak wordt gedaan over geldsommen die toekomen aan de minderjarige en die geblokkeerd wordt tot diens meerderjarigheid, in beginsel op naam van de ouders en niet op naam van hun kind wordt geopend. Bovendien komen de op de kindrekening gestorte bedragen toe aan de ouders ten behoeve van het onderhoud en de opvoeding van het kind. Het gaat derhalve om rekeningen met een geheel verschillende finaliteit. Bovendien beaamt hij dat de op een zogenaamde kindrekening gestorte sommen niet vatbaar zijn voor beslag door de schuldeisers van één der ouders onder voorbehoud van ontduiking van de rechten van derden, welk gegeven in een eerder stadium naar aanleiding van de beslissing die op basis van het voorgestelde artikel 203*bis*, § 4 van het Burgerlijk Wetboek wordt genomen.

Ingaande op het advies nr. 46.041/2 van de Raad van State (DOC 52-899/003, p. 9 en 11) wordt voorts met het subamendement nr. 3 verduidelijkt dat de «kindrekening» dient te worden geopend bij een door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantie- en op grond van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen vergunde instelling. (DOC 52 0899/004).

Wat de sommandelegatie betreft, wordt verduidelijkt dat het homogeniseren van de verschillende bepalingen op het eerste gezicht aangewezen zou zijn, ware het niet dat het over verschillende sommandelegatie (tussen voormalige echtgenoten; tussen bloedverwanten; de verwekker van het kind, in het kader van adoptie) gaat.

Bovendien kan in het geval van de onderhoudsplicht tussen ex-echtgenoten de rechter reeds in zijn vonnis dat een onderhoudsuitkering oplegt, de sommandelegatie toekennen voor de eventuele toekomstige situatie waarin de onderhoudsplichtige zijn verplichtingen niet nakomt, terwijl in de andere bepalingen de gerechtigde eerst terug naar de rechtbank dient te stappen om de

En ce qui concerne les autres remarques, le représentant souligne que l'on a fait une série de choix qui se sont traduits par les sous-amendements (n°s 3 à 14 – DOC 52 0899/003) à l'amendement n° 2.

En ce qui concerne la question concernant le ministère public, il souligne que cette problématique sera abordée lors des discussions sur l'instauration prochaine d'un tribunal de la famille. Il fait observer aux membres que, pour l'instant, aucune modification n'est toutefois apportée à la situation actuelle. En outre, il fait observer que le droit commun reste d'application en l'espèce.

En ce qui concerne le compte-enfant, il précise que, contrairement au compte ouvert dans le cadre d'une décision judiciaire statuant sur des sommes revenant au mineur et bloqué jusqu'à sa majorité, ce compte est ouvert en principe au nom des parents et non au nom de l'enfant. En outre, les sommes versées sur le compte-enfant reviennent aux parents en vue de l'entretien et de l'éducation de l'enfant. Ces comptes ont donc des finalités totalement différentes. Il confirme en outre que les sommes figurant sur ce compte ne sont pas susceptibles de saisie par les créanciers de l'un des parents sous réserve de fraude aux droits de tiers, ce qui est précisé à un stade antérieur lors de la décision prise sur la base de l'article 203*bis*, § 4, proposé du Code civil.

Répondant à l'avis n° 46.041/2 du Conseil d'État (DOC 52-899/003, p. 9 et 11), le présent sous-amendement précise en outre que le «compte-enfant» doit être ouvert auprès d'une institution agréée par la Commission bancaire, financière et des assurances sur la base de la loi du 22 mars 1993 relative au statut et au contrôle des établissements de crédit (DOC 52 0899/004).

En ce qui concerne la délégation de sommes, il est précisé que l'homogénéisation des diverses dispositions semblerait recommandée de prime abord, s'il ne s'agissait pas de délégations de sommes différentes (entre ex-époux; entre parents; l'auteur de l'enfant dans le cadre de l'adoption).

En outre, dans le cas de l'obligation alimentaire entre ex-époux, le juge peut déjà, dans le jugement par lequel il impose le paiement d'aliments, accorder la délégation de sommes pour le cas où le débiteur d'aliments ne respecterait pas ses obligations, tandis que, dans d'autres dispositions, le créancier d'aliments doit d'abord retourner devant le tribunal pour obtenir la

sommendelegatie te bekomen. Omdat de discussies die derhalve nog gevoerd zouden moeten worden om te komen tot gehomogeniseerde bepalingen te ver zouden afwijken van de doelstelling van dit wetgevend initiatief, is ervoor geopteerd om dit nu niet te doen.

Wat artikel 11 betreft, wordt verduidelijkt dat deze bepaling niet alleen de rechterlijke beslissingen maar ook de afgesloten overeenkomsten viseert.

Voor de toelichting van de overige subamendementen nrs. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13 en 14, welke tegemoetkomen aan diverse bemerkingen van de Raad van State of verduidelijkingen of technische correcties betreffen, wordt verwezen naar DOC 52 0899/004.

*
* *

Tijdens de vergadering van 29 april 2009 beslist de subcommissie om de samengevoegde wetsvoorstellen en de hierop ingediende amendementen voor verdere bespreking en stemmingen terug te zenden naar de commissie voor de Justitie.

De subcommissie stelt voor dat het wetsvoorstel (Clotilde Nyssens, Christian Brotcorne) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen, nrs. 899/1 tot 4 als basis van bespreking zou dienen.

De rapporteurs,

Valérie DÉOM
Fouad LAHSSAINI

De voorzitter,

Clotilde NYSSENS

délégation de sommes. Étant donné que les discussions qui devraient encore être menées pour aboutir à édicter des dispositions homogènes nous entraineraient trop loin par rapport à l'objectif poursuivi par cette initiative législative, il a été décidé de ne pas aborder le problème maintenant.

En ce qui concerne l'article 11, il est précisé que cette disposition vise non seulement les décisions judiciaires mais aussi les conventions qui ont été conclues.

Pour le commentaire des autres sous-amendements (n°s 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13 et 14) qui répondent aux diverses observations formulées par le Conseil d'État ou qui concernent des précisions ou des corrections techniques, il est renvoyé au DOC 52 0899/004.

*
* *

Au cours de sa réunion du 29 avril 2009, la sous-commission décide de renvoyer les propositions de loi jointes ainsi que les amendements y afférents en commission de la Justice en vue de la continuation de leur discussion et de leur mise aux voix.

La sous-commission propose que la proposition de loi (déposée par Clotilde Nyssens, Christian Brotcorne) modifiant le Code civil en vue d'objectiver le calcul des contributions alimentaires des père et mère au profit de leurs enfants (n°s 899/1 à 4) serve de base pour la discussion.

Les rapporteurs,

Valérie DÉOM
Fouad LAHSSAINI

La présidente,

Clotilde NYSSENS

BIJLAGEN

ANNEXES

BIJLAGE I

I. — GEDACHTEWISSELING NA DE UITEENZETTING OVER DE DIVERSE BEREKENINGSWIJZEN VAN DE ONDERHOUDSBIJDRAGE VOOR DE KINDEREN DIE WERDEN VOORGESTELD DOOR DE HEREN PIERRE-ANDRÉ WUSTEFELD, RAADSHEER IN HET HOF VAN BEROEP TE BERGEN, YVES COEMANS, VERTEGENWOORDIGER VAN DE GEZINSBOND, EN JACQUES TREMMERY, ADVOCAAT

De heer Melchior Wathelet, staatssecretaris voor Gezinsbeleid, vraagt of het systeem om het onderhoudsbijdrage te berekenen per se billijker zal worden door er een groter aantal parameters aan toe te voegen. Met hoe meer parameters rekening moet worden gehouden, hoe vaker het bedrag van de onderhoudsbijdrage dreigt te moeten worden gewijzigd.

De spreker heeft ook vragen over de manier waarop het bedrag wordt berekend als er verschillende kinderen zijn.

De heer Pierre-André Wustefeld, raadsheer in het hof van beroep te Bergen, wijst er in dat opzicht op dat een tweede kind op het gezinsbudget drukt, zodat de kosten van zowel het eerste als het tweede kind verminderen. Het totaal van de coëfficiënten waarmee rekening moet worden gehouden, is dus niet de som van de coëfficiënten van elk kind.

De heer Melchior Wathelet, staatssecretaris voor Gezinsbeleid, is ervan overtuigd dat hoe meer inkomen men heeft, hoe meer het kind kost. Het gaat echter niet om een verhoudingsgewijze stijging. Het is niet omdat men tweemaal meer verdient dat men ook tweemaal meer uitgeeft.

Het systeem dat de heer Tremmery heeft toegelicht, houdt rekening met de hogere kosten als gevolg van het feit dat twee panden moeten worden gehuurd. Op die manier betalen de kinderen onrechtstreeks een gedeelte van de kosten van de echtscheiding. Dat men voortaan twee woningen moet hebben, is een rechtstreeks gevolg van de echtscheiding, die ongetwijfeld bijkomende kosten met zich brengt, maar die laatste zouden niet of in ieder geval zo weinig mogelijk op de kinderen mogen worden afgewenteld.

Wat gebeurt er ten slotte als een van de echtgenoten van jaar naar jaar zeer fluctuerende inkomsten heeft?

ANNEXE I

I. — ÉCHANGE DE VUES SUITE À L'EXPOSÉ DES DIFFÉRENTS MODES DE CALCUL DE LA CONTRIBUTION ALIMENTAIRE DES ENFANTS, PRÉSENTÉS PAR MM. PIERRE-ANDRÉ WUSTEFELD, CONSEILLER À LA COUR D'APPEL DE MONS, YVES COEMANS, REPRÉSENTANT DU GEZINSBOND ET JACQUES TREMMERY, AVOCAT

M. Melchior Wathelet, secrétaire d'État à la Politique des familles, se demande si en prévoyant un plus grand nombre de paramètres dans le système de calcul de la contribution alimentaire, celui-ci sera nécessairement plus juste. Plus il y a de paramètres à prendre en compte, plus il y aura d'éventuelles modifications du montant de la contribution à effectuer une fois celle-ci établie.

L'intervenant s'interroge également sur la manière de calculer le montant de la pension lorsqu'il y a plusieurs enfants.

M. Pierre-André Wustefeld, conseiller à la Cour d'appel de Mons, souligne à ce sujet que la présence d'un second enfant crée une tension budgétaire sur le revenu des parents, si bien que le coût tant du premier enfant, que du second diminue. Le total des coefficients à prendre en compte n'est donc pas la somme des coefficients de chaque enfant.

M. Melchior Wathelet, secrétaire d'État à la Politique des familles, est persuadé que plus on a de gros revenus, plus l'enfant coûte. Il ne s'agit toutefois pas d'une augmentation proportionnelle. Ce n'est pas parce que l'on gagne deux fois plus, qu'on dépensera également deux fois plus.

Le système exposé par M. Tremmery prend en compte le surcoût lié à deux locations. De la sorte, les enfants payent indirectement une partie des coûts du divorce. Le fait d'avoir désormais deux habitations est une conséquence directe du divorce qui implique certes des frais supplémentaires, mais ne devrait pas se répercuter sur les enfants ou en tous cas le moins possible.

Enfin, que se passe-t-il lorsqu'un des époux a des revenus très fluctuants d'une année à l'autre?

Volgens mevrouw Valérie Déom (PS) is er een echte nood aan een kaderregeling voor en een objectivering van de berekening van de bijdragen, zodat die beter wordt aanvaard en dus beter wordt nageleefd. Toch rijst de vraag of het wel nodig is het aantal in aanmerking te nemen parameters voortdurend te vergroten. Men mag niet uit het oog verliezen dat eensdeels de gegevens moeten worden verstrekt door de ouders en dat anderdeels die gegevens regelmatig moeten worden bijgewerkt. Wat dat laatste betreft, zijn de door de sprekers aangehaalde cijfers afkomstig van statistieken van 2004. De gegevens van 2004 verschillen echter aanzienlijk van die van 2008. Die talrijke parameters houden ook het risico in dat de ouders om de haverklap een aanvraag tot wijziging indienen om zo kort mogelijk op de bal te kunnen spelen. Het lijkt integendeel belangrijk dat de rechter een redelijke beoordelingsvrijheid behoudt.

De berekeningswijzen van de Gezinsbond en van de heer Tremmery houden ook rekening met uitzonderlijke kosten. Die moeten worden onderscheiden van de aanvaardbare kosten. Die intentie is weliswaar lovenswaardig, maar het gaat hier toch om zeer veranderlijke gegevens. Hoe moeten die kosten worden berekend?

Ook inzake het feit van rekening te houden met het leefloon of met een minimum aan niet-samendrukbare kosten rijst de vraag van de al dan niet aanvaardbare kosten. Welke huur kan voor een huis bijvoorbeeld als aanvaardbaar worden beschouwd? Voorts staat het feit dat men rekening houdt met een beslagvrij minimum haaks op de wijze waarop de bijdragedelen zijn opgevat, waarbij absoluut alles vatbaar is voor beslag.

Wat de eventuele bijdrage van het kind betreft, wat gebeurt er als de ouders het er niet over eens zijn of met die bijdrage rekening moet worden gehouden in de berekening van hun respectieve bijdragen?

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) vraagt zich af of in de wet geen minimumbedrag moet worden opgenomen waarop het kind recht heeft.

Moeten de uitzonderlijke lasten in rekening worden gebracht?

Wat doet de rechter wanneer de ouders bij hem komen met een overeenkomst die ze vooraf hebben gesloten? Wordt die overeenkomst automatisch bekrachtigd of vindt een controle plaats?

De heer Pierre-André Wustefeld, raadsheer in het hof van Beroep te Bergen, licht toe dat eenieders bijdragedeel jaarlijks wordt geïndexeerd. Vervolgens komt het de partijen toe na te gaan of een gewone indexaanpassing volstaat, dan wel of een nieuwe berekening

Mme Valérie Déom (PS) estime qu'il y a une réelle nécessité d'encadrer et objectiver le calcul des parts contributives pour qu'il soit mieux accepté et donc mieux respecté. Se pose toutefois la question de savoir s'il est bien nécessaire de démultiplier sans cesse le nombre de paramètres à prendre en compte. Il ne faut pas perdre de vue d'une part, que les données doivent être fournies par les parents et d'autre part, qu'une mise à jour régulière des données est nécessaire. Sur ce dernier point, les chiffres mentionnés par les orateurs proviennent de statistiques de 2004. Les données de 2004 et 2008 sont pourtant très différentes. Ces nombreux paramètres impliquent également le risque que les parents fassent des demandes de modifications incessantes, afin de rester le plus précis possible. Au contraire, il semble important que le juge puisse conserver une marge d'appréciation raisonnable.

Les systèmes de calcul du Gezinsbond et de M. Tremmery font également référence aux frais exceptionnels, à distinguer des frais acceptables. Si cette intention est louable, il s'agit tout de même de données très changeantes. Comment calculer ces frais?

Sur le fait de prendre en considération le revenu minimum d'intégration ou un minimum de frais incompressibles, là aussi se pose la question des frais acceptables ou non. Par exemple, pour une maison, quel loyer peut être considéré comme acceptable? De plus, le fait de prendre en considération un minimum insaisissable va à l'encontre de la philosophie des parts contributives, où absolument tout est saisissable.

Concernant la prise en compte de l'éventuelle contribution de l'enfant, que se passe-t-il en cas de désaccord des parents quant à leur volonté d'intégrer ou non cette contribution dans le calcul des parts?

Mme Clotilde Nyssens (cdH) se demande s'il faut fixer un montant minimal dans la loi auquel l'enfant aurait droit.

Les charges exceptionnelles doivent-elles être prises en compte?

Que fait le juge lorsque les parents viennent avec un accord préalablement conclu entre eux? Cet accord est-il automatiquement entériné ou un contrôle est-il effectué?

M. Pierre-André Wustefeld, conseiller à la Cour d'appel de Mons, explique que les parts contributives sont indexées annuellement. Après, c'est aux parties de voir si une simple indexation aux coûts de la vie suffit ou si un nouveau calcul s'avère nécessaire. Il

noodzakelijk is. Tevens kunnen zij scharnierjaren vaststellen, bijvoorbeeld door overeen te komen dat de bedragen om de drie jaar opnieuw worden berekend. Uiteindelijk is het vooral van belang dat de partijen de verschillende elementen verschaffen die verplicht in de echtscheidingsovereenkomst of in de rechterlijke beslissingen moeten worden vermeld, te weten een schatting van het inkomen, de inschatting van de kosten voor de kinderen (inschatting door de ouders zelf of aan de hand van een rekenmodel), het feit dat rekening werd gehouden met de secundaire huisvesting en de kinderbijslag, alsook, tot slot, de billijke verdeling van de kosten onder de beide ouders.

Wat het aantal in aanmerking te nemen parameters betreft, is het van belang de zaken zo eenvoudig mogelijk te houden en géén parameters te hanteren die tot spanning tussen de ouders dreigen te leiden.

Met de uitzonderlijke lasten moet rekening kunnen worden gehouden, maar uitsluitend als die tijdens de duur van het huwelijk een weerslag hebben gehad op het levenspeil van de kinderen en ze noodzakelijk waren. De aankoop van een voor het gezinsbudget buitensporig grote auto kan bijvoorbeeld niet in aanmerking komen, in tegenstelling tot een faillissement van de onderneming van een van de ouders, omdat dat zeker wél veel gevolgen zou hebben gehad tijdens het huwelijk.

De heer Yves Coemans, voorzitter van de Gezinsbond, stipt aan dat de latere aanpassingen van de bijdragedelen nu al tot problemen leiden, zeker als die bijdragedelen willekeurig werden vastgesteld. Een herziening om de drie of zes jaar zou de beste oplossing zijn, die er tevens voor zorgt de rechtbanken niet te overbelasten.

De indexaanpassingen en de aanpassing van de leeftijd van het kind vormen op zich geen probleem. Anders ligt het met onvoorzienbare wijzigingen, zoals een loonswijziging. Om daarop te kunnen inspelen werd bijvoorbeeld in Nederland bepaald dat de bijdragedelen worden vastgesteld afhankelijk van het inkomen bij de ontbinding van het huwelijk – hoewel de daadwerkelijke vaststelling pas later plaatsvindt. Die oplossing is echter niet echt toereikend.

Tot slot houdt de calculator van de Gezinsbond automatisch rekening met de situatie van wie geen belastingaftrek kan genieten.

De heer Jacques Tremmery, advocaat, merkt op dat een teveel aan parameters nog altijd de voorkeur verdient op een tekort of op een willekeurige evaluatie. Een zo eerlijk mogelijke verdeling vergt voldoende parameters.

leur est également possible de déterminer des années charnières, en prévoyant par exemple que les montants seront recalculés tous les trois ans. Au final, ce qui est avant tout important, c'est que les parties fournissent les différents éléments qui doivent impérativement se retrouver dans les conventions de divorce ou les décisions judiciaires, à savoir l'estimation des revenus, l'estimation du coût des enfants (faite par les parents ou sur base d'un mode de calcul), le fait qu'elles aient tenu compte de l'hébergement secondaire et des allocations familiales et enfin que ce coût soit équitablement réparti entre les deux parents.

Au niveau du nombre de paramètres à prendre en compte, il est important d'aller au plus simple en évitant les éléments qui risquent de créer des tensions entre les parents.

Concernant les charges exceptionnelles celles-ci doivent pouvoir être prises en compte, mais uniquement si elles avaient affecté le niveau de vie des enfants durant le mariage et qu'elles étaient nécessaires. L'achat d'une grosse voiture qui ne correspond pas au budget familial ne peut pas être pris en compte. Il en va par contre autrement en cas de faillite de l'entreprise d'une des parties, qui aurait eu très certainement des répercussions pendant le mariage.

M. Yves Coemans, représentant du Gezinsbond, fait remarquer que les problèmes de modifications ultérieures des parts contributives se posent déjà maintenant, certainement lorsque les parts ont été fixées de manière arbitraire. Afin de ne pas surcharger les tribunaux, la meilleure solution serait de prévoir une révision tous les trois ou six ans.

Les modifications concernant l'indexation et l'âge des enfants ne posent en soit pas de problème. Il en va par contre autrement des modifications non-prévisibles, tel qu'un changement de salaire. Pour répondre à ce problème, les Pays-Bas ont par exemple établi que les parts sont déterminées en fonction des revenus lors de la dissolution du mariage, quoi qu'il arrive ultérieurement. Cette solution n'est toutefois pas vraiment satisfaisante.

En ce qui concerne les personnes qui ne peuvent bénéficier d'une déduction d'impôts, le calculateur du Gezinsbond en tient automatiquement compte.

M. Jacques Tremmery, avocat, fait remarquer qu'il est préférable d'avoir trop de paramètres, plutôt que trop peu ou une évaluation arbitraire. Il faut qu'il y en ait suffisamment pour assurer une répartition aussi juste que possible.

In verband met de jaarlijkse herzieningen lijkt het Nederlandse systeem, dat helemaal niet de mogelijkheid biedt rekening te houden met toekomstige loonwijzigingen, de spreker volkomen buitensporig. Het loon van de ouders is een sleutelement. Eventuele wijzigingen op dat vlak kunnen zware gevolgen hebben.

In verband met de stijging van de kosten wegens echtscheiding is het volkomen normaal dat die ook een weerslag heeft op de kinderen. Als men het recht creëert niet langer samen te wonen, moeten de bijkomende kosten die daaruit voortvloeien door iedereen gedragen worden. Net als een faillissement, gaat het om een ingrijpende wijziging in het leven van een gezin en daar kan niet aan worden voorbijgegaan.

In het verlengde daarvan kan de wetgever geen minimale alimentatievergoeding opleggen. Als een van de beide ouders volkomen aan de grond zit, kan men hem er niet toe verplichten een alimentatievergoeding te storten. In dat geval moet de samenleving inspringen.

Ook de heer Pierre-André Wustefeld, raadsheer bij het hof van Beroep van Bergen, zou het overdreven vinden een minimumbedrag op te leggen. Hoe kan een dergelijk bedrag worden vastgesteld, zonder dat bijvoorbeeld het huisvestingsvraagstuk is geregeld? De situatie kan zo complex zijn dat er nood is aan voldoende ruimte om voor de dag te kunnen komen met een voor ieder geval passende oplossing; tevens moeten de ouders in de mogelijkheid worden gesteld onder elkaar tot een overeenkomst te komen.

Wanneer de ouders zich met een overeenkomst bij de rechter aanmelden, gaat die wel na of de in die overeenkomst vermelde bedragen coherent zijn. Het is bijvoorbeeld onmogelijk een overeenkomst te aanvaarden als men weet dat de alimentatieplichtige ouder die verplichting na enkele maanden niet meer zal aankunnen omdat de onderhandelde bedragen te hoog liggen.

Concernant les révisions annuelles, le système néerlandais qui ne permet pas de prendre en compte les changements de salaire ultérieurs est totalement aberrant. Le salaire des parents est un élément clé, dont les éventuelles modifications peuvent avoir des conséquences importantes.

Par rapport à l'augmentation des coûts en raison du divorce, il est tout à fait normal que celle-ci se répercute également sur les enfants. A partir du moment où l'on crée le droit de ne plus vivre ensemble, les coûts supplémentaires qui en découlent doivent être supportés par tous. Au même titre qu'une faillite, il s'agit d'une modification importante dans la vie d'un couple, qu'on ne peut ignorer.

Dans le même esprit, le législateur ne peut imposer de pension alimentaire minimale. Si un des parents n'a absolument aucun moyen financier, on ne peut l'obliger à verser une pension. C'est alors à la société à prendre ses responsabilités.

M. Pierre-André Wustefeld, conseiller à la cour d'appel de Mons, considère lui aussi qu'il serait aberrant d'imposer un montant minimum. Comment déterminer un tel montant, sans savoir ce qu'il en est de l'hébergement par exemple. Les situations rencontrées sont parfois tellement complexes, qu'il faut absolument laisser une marge de manœuvre suffisante pour apporter une réponse adéquate à chaque cas et laisser aux parents la possibilité de conclure un accord.

Lorsque les parents se présentent devant le juge avec un accord, le juge s'assure tout de même que les montants mentionnés soient cohérents. On ne peut par exemple pas accepter un accord, lorsque l'on sait que le parent qui doit verser une pension ne pourra plus y faire face au bout de quelques mois, parce que les montants négociés sont trop élevés.

BIJLAGE 2

**HOORZITTING MET DE HEER J. G. LUITEN,
VOORZITTER VAN DE WERKGROEP
«ALIMENTATIENORMEN» VAN DE NEDERLANDSE
VERENIGING VOOR RECHTSPRAAK,
EN VICE-VOORZITTER VAN DE RECHTBANK
VAN ARNHEM**

A. Uiteenzetting van de heer J. G. Luiten*– Inleiding*

De Nederlandse wetgever heeft, net als de Belgische, in de wet vastgelegd dat ouders onderhoudsplichtig zijn jegens hun (minderjarige/jongmeerderjarige) kinderen. Daarbij worden in het Nederlandse Burgerlijk Wetboek open normen, met name behoefte en draagkracht, gebruikt.

Het is kennelijk de bedoeling van de wetgever geweest om de invulling van die normen over te laten aan de rechtspraak, te weten de rechterlijke macht op grond van de door de partijen en hun advocaten aangevoerde argumenten.

Indien de rechtspraak zijn werk goed doet, ontstaat als vanzelf een jurisprudentie op grond waarvan de open normen worden ingekleurd en voor eenieder kenbaar zijn.

Problemen ontstaan echter indien de rechtspraak niet in staat is om aan de opdracht van de wetgever te voldoen. Dat openbaart zich als:

- justitiabelen een rechterlijke beslissing structureel als onbillijk ervaren;
- een beslissing bij gebrek aan ontwikkelde normen niet meer uit te leggen is;
- rechtszekerheid ontbreekt en er sprake is van rechtsongelijkheid.

Wanneer de magistratuur niet in staat is om aan de verwachtingen van de wetgever te voldoen, bijvoorbeeld omdat de rechterlijke vrijheid zo ruim wordt opgevat dat daarin geen lijn te ontdekken is, dan is het woord weer aan de wetgever die genoodzaakt zal zijn de open normen te vervangen door directieve gesloten voorschriften op basis waarvan de onderhoudsplicht van ouders jegens kinderen kan worden bepaald.

– Probleemstelling

In de praktijk blijkt dat de onderhoudsplicht jegens kinderen tijdens een huwelijk of relatie meestal geen

ANNEXE 2

**AUDITION DE M. J. G. LUITEN, PRÉSIDENT DU
GROUPE DE TRAVAIL «ALIMENTATIENORMEN»
DE LA NEDERLANDSE VERENIGING VOOR
RECHTSPRAAK», ET VICE-PRÉSIDENT DU
TRIBUNAL D'ARNHEM**

A. Exposé de M. J. G. Luiten*– Introduction*

Le législateur néerlandais, tout comme le législateur belge, a prévu dans la loi que les parents ont un devoir d'entretien envers leurs enfants (mineurs/jeunes majeurs). À cet égard, le Code civil néerlandais utilise des normes ouvertes, à savoir le besoin et la capacité contributive.

L'objectif du législateur était manifestement de laisser à la pratique juridique, à savoir le pouvoir judiciaire, le soin de donner un contenu à ces normes sur la base des arguments utilisés par les parties et leurs avocats.

Si le monde judiciaire fait bien son travail, une jurisprudence naîtra tout naturellement, jurisprudence sur la base de laquelle les normes ouvertes recevront un contenu et seront connues de tous.

Des problèmes se posent cependant lorsque la pratique juridique n'est pas capable de remplir la mission confiée par le législateur. Ces problèmes se présentent au moment où:

- des justiciables considèrent qu'une décision judiciaire est structurellement inéquitable;
- une décision n'est plus explicable en l'absence de normes développées;
- il n'y a pas de sécurité juridique et il est question d'une inégalité juridique.

Lorsque la magistrature n'est pas capable de répondre aux attentes du législateur, par exemple parce que la liberté juridique est interprétée de manière tellement large que l'on n'y trouve aucune cohérence, la parole revient à nouveau au législateur qui se verra obligé de remplacer les normes ouvertes par des règles directives et fermées sur la base desquelles pourra être déterminé le devoir d'entretien des parents envers leurs enfants.

– Problématique

Dans la pratique, il s'avère que l'obligation alimentaire à l'égard des enfants pendant un mariage ou une

problemen oplevert, maar dat na scheiding het in vele gevallen toch dikwijls de verzorgende ouder is die moet voorzien in de kosten van onderhoud van de kinderen, terwijl de andere ouder slechts moeizaam, soms zelfs helemaal geen bijdrage levert. De rechter zal vervolgens op verzoek van één van de ouders op grond van de wettelijke bepalingen een onderhoudsbijdrage vaststellen. Het is echter maar de vraag of een rechterlijke beslissing het gewenste gevolg heeft, te weten dat er ook wordt betaald.

Als ondanks een rechterlijke beslissing geen onderhoudsbijdrage wordt betaald dan deugt er iets niet. Een oorzaak kan uiteraard gelegen zijn in slechte economische omstandigheden of in inkomensverlies door werkloosheid of arbeidsongeschiktheid. Deze oorzaken leveren evenwel hooguit betalingsonmacht op. Van meer belang is de betalingsonwil die wordt veroorzaakt door:

- een gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel, wellicht het gevolg van lossere samenlevingsvormen dan vroeger, of;
- een gebrek aan respect voor de rechterlijke beslissing, indien deze als onbillijk wordt ervaren bij gebreke van door de rechtspraak ingevulde normen.

Het gevolg is in ieder geval dat de onderhoudskosten, voor zover deze door de meestal niet-verzorgende ouder zouden moeten worden betaald, worden afgewenteld op de gemeenschap via een sociale «vangnet»-regeling.

De spreker meent dat hier twee benaderingen mogelijk zijn, ofwel wordt de rechterlijke macht dringend gevraagd alsnog te zorgen voor rechtseenheid en rechtszekerheid, ofwel moet de wetgever ingrijpen.

– *Ontwikkelingen in Nederland*

In Nederland heeft dezelfde problematiek gespeeld als nu in België kennelijk het geval is, zij het in breder perspectief, te weten zowel voor wat betreft de onderhoudsplicht van ouders jegens kinderen (kinderalimentatie) als de onderhoudsplicht jegens de ex-echtgenoot (partneralimentatie). Voor beide onderhoudsplichten gelden de open wettelijke normen: behoefte en draagkracht.

Deze problematiek werd reeds in 1970 onderkend en heeft ertoe geleid dat de Nederlandse minister van Justitie in 1975 de Commissie «Alimentatienormen» heeft ingesteld met als opdracht een antwoord te formuleren op de volgende vragen:

relation ne pose guère de problème, mais qu'après un divorce, dans de nombreux cas, c'est tout de même souvent le parent qui a la charge des enfants qui doit supporter leurs frais d'entretien, tandis que l'autre parent contribue difficilement, voire pas du tout. À la demande d'un des parents, le juge fixera ensuite une contribution alimentaire, en se basant sur les dispositions légales. On peut toutefois se poser la question de savoir si une décision judiciaire produit l'effet souhaité, à savoir le paiement de cette contribution.

Si en dépit d'une décision judiciaire, aucune contribution alimentaire n'est payée, il y a un dysfonctionnement. Cette situation peut évidemment résulter de mauvaises conditions économiques ou d'une perte de revenus à la suite d'une mise au chômage ou d'une incapacité de travail. Mais ces causes entraînent tout au plus une incapacité de payer. Ce qui est plus important, c'est la réticence à payer, qui est causée par:

- l'absence de sentiment de responsabilité, qui résulte peut-être d'une plus grande liberté qu'autrefois dans les formes de vie commune, ou;
- l'absence de respect pour la décision judiciaire, si celle-ci est ressentie comme injuste à défaut de normes complétées par la jurisprudence.

Il s'ensuit, en tout cas, que les frais d'entretien, dans la mesure où ceux-ci devraient le plus souvent être payés par le parent qui n'a pas la charge des enfants, sont répercutés sur la société par un système de 'filet' social.

L'intervenant estime qu'à ce niveau, deux approches sont possibles, soit il est demandé d'urgence au pouvoir judiciaire d'assurer l'unité du droit et la sécurité juridique, soit le législateur doit intervenir.

– *Évolution aux Pays-Bas*

Aux Pays-Bas s'est posée la même problématique que celle qui se pose manifestement aujourd'hui en Belgique, si ce n'est dans une perspective plus large, à savoir tant en ce qui concerne l'obligation alimentaire de parents à l'égard de leurs enfants (*kinderalimentatie*) qu'en ce qui concerne l'obligation alimentaire à l'égard de l'ex-conjoint (*partneralimentatie*). Pour les deux obligations alimentaires, ce sont les normes légales ouvertes qui s'appliquent: besoins et possibilités.

Cette problématique a déjà été identifiée en 1970. Suite à ce constat, le ministre néerlandais de la Justice a créé, en 1975, la commission «*Alimentatienormen*», qui a été investie de la mission de répondre aux questions suivantes:

– Is er een systeem mogelijk om de alimentatie op basis van een formule te berekenen?

– Is het zinvol om door de rechter ontwikkelde vuistregels in de wet vast te leggen?

– Is het zinvol om in de wet een (limitatieve) opsomming te geven van factoren en omstandigheden waarmee de rechter rekening moet houden bij het vaststellen van alimentatie?

De opdracht bestond er eigenlijk in een antwoord te geven op de vraag of de rechterlijke vrijheid bij alimentatievaststelling niet beter en meer begrensd diende te worden, opdat een grotere mate van transparantie en voorspelbaarheid zou verkregen kunnen worden (verdeelsleutel, checklist, vuistregels).

De Commissie «Alimentatienormen» heeft haar rapport uitgebracht in 1978 en heeft daarmee de aanzet gegeven tot de ontwikkeling van richtlijnen tot vaststelling van alimentatie. Dit rapport is vervolgens door de rechterlijke macht als uitgangspunt genomen voor haar beslissingen. Het werd sindsdien reeds vele malen herzien en uitgebreid, en staat algemeen bekend als het rapport alimentatienormen waaraan alle rechters zich in beginsel houden. Het rapport wordt bijgewerkt door de werkgroep «Alimentatienormen», waarin alle gerechten via een vertegenwoordiger deelnemen. Het rapport wordt gepubliceerd op internet en wordt om de zes maanden geactualiseerd. Het bevat richtlijnen waaraan men (rechter en advocaat) zich in beginsel dient te houden. Het is een vergemakkelijking van de stelplicht (de onderbouwde invulling van de open normen) die de onderhoudsgerechtigde in een procedure heeft.

Het rapport alimentatienormen besteedt, voor zover het om partneralimentatie gaat, relatief weinig aandacht aan de behoeften van een onderhoudsgerechtigde. Dit is immers maatwerk, ontwikkeld tijdens de procedure door de advocaat en onderwerp van het partijdebat. Veel aandacht wordt daarentegen besteed aan het bepalen van de draagkracht van de alimentatieplichtige. Een onderhoudsplichtige mag een bepaald gedeelte van zijn inkomen behouden om te kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan, gemakshalve wordt dit bedrag gelijkgesteld aan de bijstandsnorm, Dit minimum inkomen wordt gecorrigeerd met onder meer het bedrag van een redelijke woonlast, met een ziektekostenverzekerspremie, met de eventuele afbetaling van huwelijkse schulden. Er wordt ook rekening gehouden met de kosten voor de omgangsregeling met de kinderen. Aldus wordt gekomen tot het draagkrachtloos inkomen dat de onderhoudsplichtige voor zichzelf kan behouden. Van het overschot mag hij een klein gedeelte, als prikkel, eveneens behouden, het andere overgrote deel moet aangewend worden voor het betalen van alimentatie. Aan de hand van een rekenmodel

– Serait-il possible de mettre en place un système capable de calculer le montant de la pension alimentaire sur la base d'une formule?

– Serait-il judicieux d'intégrer dans la loi les règles pratiques développées par le juge?

– Serait-il judicieux d'inscrire dans la loi une énumération (limitative) des facteurs et circonstances à prendre en considération par le juge dans le cadre de la fixation de la pension alimentaire?

Cette mission consistait en réalité à examiner s'il ne s'indiquait pas de délimiter davantage et plus efficacement la liberté laissée au juge dans le cadre de la fixation du montant de la pension alimentaire, afin de renforcer la transparence et la prévisibilité du système (clé de répartition, *checklist*, règles pratiques).

La publication, en 1978, du rapport de la commission «*Alimentatienormen*» a donné le coup d'envoi à l'élaboration de directives relatives à la fixation du montant de la pension alimentaire. Par la suite, le pouvoir judiciaire s'est servi de ce rapport comme point de départ pour ses décisions. Ce document a été revu et étoffé à de nombreuses reprises. Il est connu de tous comme étant le rapport «*alimentatienormen*» auquel, en principe, tous les juges se conforment. C'est le groupe de travail «*Alimentatienormen*», qui compte un représentant de chaque juridiction, qui se charge de le mettre à jour. Ce rapport est publié sur internet et actualisé tous les six mois. Il comporte les directives qui doivent en principe être suivies (par les juges et les avocats). Il permet de simplifier le «*stelplicht*» (obligation d'interpréter les normes ouvertes) qui incombe au créancier d'aliments dans une procédure.

Le rapport «*alimentatienormen*» consacre relativement peu d'attention aux besoins du créancier d'aliments – du moins lorsqu'il s'agit de fixer le montant à allouer à l'ex-conjoint. Ces besoins diffèrent en effet selon les cas, et ils doivent être exposés par l'avocat au cours de la procédure et faire l'objet d'un débat entre parties. Le rapport s'attarde par contre longuement sur la fixation des moyens financiers du débiteur d'aliments. Le débiteur d'aliments peut conserver une partie déterminée de ses revenus pour pouvoir faire face aux frais nécessaires pour assurer son existence. Par facilité, ce montant est fixé au niveau du revenu d'intégration, Ce revenu minimum est corrigé en tenant compte, notamment, de dépenses de logement raisonnables, d'une prime d'assurance de soins de santé, du remboursement éventuel des dettes du ménage. Il est également tenu compte des frais résultant du régime choisi pour l'hébergement des enfants. On obtient ainsi le revenu hors charges que le débiteur d'aliments peut conserver pour lui-même. À titre d'encouragement, il peut garder une petite partie du surplus, le reste (la part la plus importante) devant être affecté au paiement de la pension alimentaire. Grâce

kan exact worden berekend wat aan alimentatie betaald kan worden, er hoeft slechts gediscussieerd te worden over de in aanmerking te nemen posten.

Als het gaat om de behoeften van kinderen is het rapport veel specifiek: onderdeel daarvan is het Rapport Kosten van Kinderen, dat een tabel bevat waarin aan de hand van het gezinsinkomen kan worden bepaald wat de kosten van kinderen precies zijn. Dit Rapport is gebaseerd op cijfers van het Centraal Bureau voor Statistiek. Het Instituut van Gezinsbudgettering heeft op grond van onderzoek vastgesteld wat kinderen juist kosten. Het inkomen zelf en het aantal kinderen dat deel uitmaken van een gezin maken de belangrijkste elementen van deze kostenberekening uit. Hoe groter het aantal kinderen, hoe groter het gedeelte van het inkomen dat aan hen besteed wordt. Het Rapport houdt ook rekening met de effecten van de kinderbijslag. De bedragen worden jaarlijks opnieuw vastgesteld op basis van de nieuwe gegevens.

In een concreet geval worden de onderhoudskosten bepaald en wordt vervolgens aan de hand van het rekenmodel een berekening gemaakt van de draagkracht van de onderhoudsplichtige ouder. Het aandeel van elke ouder in de totale kosten van het kind wordt bepaald. In de praktijk wordt deze berekeningsmethode door alle betrokken partijen aanvaard. Over de kosten die ingevoerd worden in het rekenmodel kan tijdens de zitting gedebatteerd worden. Bepaalde kosten kunnen indien daar afdoende grond toe bestaat buiten beschouwing worden gelaten. Aldus is voor iedereen duidelijk hoe de rechter tot zijn uiteindelijk oordeel is gekomen. Slechts tegen ongeveer 5% van deze beslissingen wordt hoger beroep ingesteld.

De Nederlandse rechter heeft de door de wetgever ontwikkelde normen dus praktisch ingevuld. Indien dit niet gebeurd was geweest dan had de wetgever moeten ingrijpen door het in de wet vastleggen van normen of door het bij wet introduceren van bijvoorbeeld een forfaitair systeem, zoals in de Scandinavische landen werd gedaan.

Periodiek tracht de Nederlandse wetgever zo'n systeem in te voeren, recent met het wetsvoorstel tot herziening van de wijze van vaststelling van kinderalimentatie, gebaseerd op rechtsvergelijkend onderzoek, dat onmiddellijk werd ingetrokken omdat toch de voorkeur wordt gegeven aan het maatwerk van de rechters (en ook van de advocaten op basis van dezelfde rekenmethode) en de jarenlange ervaring opgedaan in het huidige systeem. Het huidige systeem wordt aangepast indien blijkt dat de maatschappij dat vraagt

à un modèle de calcul, il est possible de déterminer exactement le montant que le débiteur d'aliments est en mesure de payer. Ensuite, il ne reste plus qu'à discuter des postes restants.

Le rapport est beaucoup plus précis en ce qui concerne les besoins des enfants. L'un de ses éléments, un rapport consacré aux frais liés à l'éducation des enfants, contient un tableau qui permet d'établir avec précision le montant des frais liés à l'éducation des enfants sur la base des revenus du ménage. Ce rapport se base sur des chiffres du Bureau central de statistique. L'institut compétent pour le calcul du budget des ménages a établi avec précision le montant des frais liés à l'éducation des enfants à l'aide d'enquêtes. Les principaux éléments de ce calcul sont les revenus proprement dits et le nombre d'enfants du ménage. Plus le nombre d'enfants est grand et plus la part des revenus qui leur est consacrée est importante. Ce rapport tient également compte de l'impact des allocations familiales. Les montants sont actualisés chaque année sur la base de chiffres récents.

Les frais d'entretien sont déterminés dans une situation concrète et un modèle de calcul permet ensuite de calculer les moyens du parent débiteur d'aliments, puis la part de chaque parent dans le total des frais liés à l'éducation des enfants. En pratique, cette méthode de calcul est acceptée par toutes les parties concernées. Les frais inscrits dans le modèle de calcul peuvent être débattus à l'audience. Certains frais peuvent ne pas être pris en considération si des motifs suffisants le justifient. Dès lors, le raisonnement sous-tendant la décision finale du juge est clair pour toutes les parties concernées. Seuls cinq pour cent environ de ces décisions font l'objet d'un recours.

Le juge néerlandais a dès lors concrétisé, en pratique, les normes élaborées par le législateur. Si ça n'avait pas été le cas, le législateur aurait dû intervenir en inscrivant des normes dans la loi, ou en instaurant, par la voie légale, un système forfaitaire semblable à celui des pays scandinaves.

Le législateur néerlandais essaie régulièrement d'instaurer ce type de système. Par exemple, il a récemment examiné une proposition de loi basée sur une étude de droit comparé qui visait à revoir le mode de calcul des pensions alimentaires des enfants. Cette proposition a été immédiatement retirée dès lors que la préférence a été donnée aux décisions personnalisées des juges (et des avocats qui utilisent la même méthode de calcul), ainsi qu'à une expérience longue de plusieurs années dans le cadre du système actuel. Le système actuel

en wanneer de rechter na afweging van alle belangen deze tendens volgt (bijvoorbeeld: bij de vaststelling van kinderalimentatie wordt binnenkort strenger gerekend, waarbij de wetgever aan de kinderalimentatie voorrang zal geven boven alle andere onderhoudsverplichtingen).

De heer Luiten stelt vast dat de door de subcommissie Familierecht besproken wetsvoorstellen uitgaan van twee gedachten: eerst een principe wetgeving vastleggen om deze vervolgens te laten invullen door de rechterlijke macht. Het is de vraag of een keuze voor één van beide niet functioneler zou zijn.

B. Gedachtewisseling

Mevrouw Valérie Déom (PS) wenst te weten hoe de «Werkgroep Alimentatienormen» is samengesteld.

Zijn de jaarverslagen van die Werkgroep bindend voor de jeugdrechters?

Kan worden bevestigd dat de rechtzoekenden dankzij de oprichting van die Werkgroep een beter inzicht hebben in de rechterlijke beslissingen?

Mevrouw Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) had graag geweten of een wetgevend initiatief nodig was om de «Werkgroep Alimentatienormen» op te richten.

In België is er momenteel slechts één bepaling, met name artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek, die de onderhoudsbijdragen voor kinderen regelt. Omdat die bepaling zo algemeen is, leidt ze tot een zekere rechts-onzekerheid en enig onbegrip bij de rechtzoekenden. Hoe is de toestand in Nederland?

De heer J. G. Luiten, voorzitter van de «Werkgroep Alimentatienormen», legt uit dat Nederland 19 rechtbanken van eerste aanleg telt, elk met een afdeling die bevoegd is voor familiezaken. In de rechtbank van Arnhem, waaraan hij verbonden is, bestaat die afdeling uit een twintigtal rechters. Van elke afdeling heeft een vertegenwoordiger zitting in de «Werkgroep Alimentatienormen». Naast die 19 leden die de rechtbanken van eerste aanleg vertegenwoordigen, zijn er nog vijf andere leden, die door de hoven van beroep worden uitgezonden.

De beslissingen van de Werkgroep worden eenparig genomen, en worden dus door elkeen aanvaard. Door die werkwijze kan een verregaande rechtszekerheid worden gewaarborgd, aangezien alle beslissingen van de rechters op dezelfde richtlijnen gebaseerd zijn.

sera modifié s'il apparaît que la société le demande et lorsque le juge suivra cette tendance après avoir soupesé les intérêts de toutes les parties (par exemple, le calcul des pensions alimentaires des enfants sera bientôt plus strict et le législateur fera passer les pensions alimentaires des enfants avant toutes les autres obligations alimentaires).

M. Luiten constate que les propositions de loi examinées par la sous-commission «Droit de la famille» s'inspirent de deux idées. Elles visent, premièrement, à élaborer une législation de principe et, deuxièmement, à laisser au pouvoir judiciaire le soin de lui donner un contenu. On peut se demander s'il ne serait pas plus fonctionnel d'opter pour l'une de ces deux solutions.

B. Échange de vues avec les membres

Mme Valérie Déom (PS) souhaite connaître la composition du Werkgroep Alimentatienormen.

Est-ce que les rapports annuels du *Werkgroep* sont contraignants pour les juges de la jeunesse?

Peut-on affirmer que la mise en place de ce groupe de travail ait permis une meilleure compréhension des décisions judiciaires dans le chef des justiciables?

Mme Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) aimerait savoir si l'intervention du législateur a été nécessaire pour mettre en place le *Werkgroep Alimentatienormen*.

Il n'existe en Belgique à l'heure actuelle qu'une seule disposition, l'article 203 du Code civil, qui règle la pension alimentaire des enfants. Celle-ci est très générale et cause dès lors une certaine insécurité juridique et incompréhension de la part des justiciables. Quelle est la situation aux Pays-Bas?

M. Luyten, président du Werkgroep Alimentatienormen, explique qu'il existe aux Pays-Bas 19 tribunaux de première instance, qui dispose chacun d'une section compétente en matière familiale. En ce qui concerne le tribunal de Arnhem, dont il fait partie, cette section est composée d'une vingtaine de juges. Chaque section envoie un représentant pour siéger au *Werkgroep Alimentatienormen*. Outre ces 19 membres qui représentent les tribunaux de première instance, il y a également 5 autres membres qui représentent les cours d'appel.

Les décisions du *Werkgroep* sont prises par consensus et donc acceptées par tous. Ce mode de travail permet de garantir une grande sécurité juridique, car toutes les décisions prises par les juges seront basées sur les mêmes directives.

Op grond van die uiteenlopende richtlijnen was men in staat een nauwkeurige methode uit te werken om te berekenen hoeveel kinderen kosten, rekening houdend met tal van parameters. Voorts werd een berekeningsmethode vastgesteld om te bepalen wat een ouder kan en moet betalen. Daartoe worden eerst en vooral de inkomsten na belastingen van de ouder berekend. Vervolgens worden diens noodzakelijke uitgaven in rekening gebracht, zoals bijvoorbeeld de huur van een appartement. Het verslag van de Werkgroep stelt richtlijnen vast, waarin wordt aangegeven welke uitgaven in aanmerking kunnen komen, en in welke mate dat gebeurt. Tijdens het proces moet de rechter die kosten vaststellen en kan hij eventueel het op grond van de richtlijnen bepaalde bedrag wijzigen, indien hij dat nodig acht. In dat geval moet hij zijn beslissing evenwel met redenen omkleeden.

Het initiatief om de Werkgroep op te richten, ging uit van de wetgever, en werd vervolgens overgenomen door de rechterlijke macht.

De heer Peter Logghe (VB) wijst erop dat men bovenal moet achterhalen of de voorkeur moet worden gegeven aan een strikte berekeningswijze, zoals die in de Scandinavische landen wordt gehanteerd, dan wel of men moet gaan voor een soepeler systeem, zoals in Nederland.

Hoe worden de beslissingen in de Werkgroep genomen?

Mevrouw Florence Reuter (MR) wenst te weten wat er gebeurt wanneer uit de berekening blijkt dat het inkomen van een ouder niet volstaat om bij te dragen in het onderhoud van zijn kinderen.

Zijn er gevallen waarin de rechter het jaarverslag van de Werkgroep naast zich neerlegt?

De heer J. G. Luiten, voorzitter van de «Werkgroep Alimentatienormen», geeft aan dat, wanneer een ouder onvoldoende kan bijdragen in het onderhoud van zijn kinderen, een beroep moet worden gedaan op de sociale diensten.

In de praktijk komt het niet voor dat een rechter geen rekening houdt met de in het verslag opgenomen richtlijnen. Men mag evenwel niet vergeten dat een rechter zich in uitzonderlijke omstandigheden wel degelijk van een richtlijn kan distantiëren, op voorwaarde dat hij zijn beslissing met redenen omkleedt.

Om het jaarverslag op te stellen, verzamelt het secretariaat van de Werkgroep het hele jaar door de uiteenlopende voorstellen en kritiepunten waarvan de Werkgroep kennis krijgt. Tweemaal per jaar vindt een plenair vergadering plaats. De beslissingen worden eenparig genomen.

Ces différentes directives ont permis d'élaborer un mode de calcul bien précis du coût des enfants, qui prend en compte de nombreux paramètres. De l'autre côté, un mode de calcul a été défini, afin de déterminer ce qu'un parent doit et peut payer. Pour ce faire, les revenus après impôts du parent sont d'abord calculés. Sont ensuite pris en compte les dépenses nécessaires de celui-ci, telles que par exemple la location d'un appartement. Le rapport du *Werkgroep* établit des directives indiquant quelles dépenses peuvent être prises en compte et à quelle hauteur. Lors du procès, le juge devra déterminer ces dépenses et pourra éventuellement modifier le montant établi par les directives, s'il l'estime nécessaire. Il devra toutefois pour ce faire motiver sa décision.

En ce qui concerne la mise en place du *Werkgroep*, l'initiative est venue du législateur et a ensuite été reprise par le pouvoir judiciaire.

M. Peter Logghe (VB) attire l'attention sur le fait que la question principale est de savoir s'il convient de privilégier un système de calcul rigide, tel qu'on le retrouve dans les pays scandinaves, ou un système plus ouvert, tel qu'utilisé aux Pays-Bas.

Comment les décisions sont-elles prises au sein du groupe de travail?

Mme Florence Reuter (MR) aimerait savoir ce qui est prévu lorsqu'il ressort des méthodes de calcul qu'un parent n'a pas suffisamment de revenus pour contribuer aux besoins de ses enfants.

Existe-t-il des cas où le juge ne tient pas compte du rapport annuel du groupe de travail?

M. J. G. Luiten, président du Werkgroep Alimentatienormen, explique que si un parent ne peut contribuer suffisamment aux besoins de ses enfants, il est nécessaire de faire appel aux services sociaux.

Dans la pratique il n'arrive pas qu'un juge ne respecte pas les directives inscrites au rapport. Par contre, il ne faut pas perdre de vue qu'un juge a tout à fait la possibilité de s'écarter d'une directive lors de circonstances exceptionnelles en motivant sa décision.

En ce qui concerne la rédaction du rapport annuel, le secrétariat du groupe de travail recueille tout au long de l'année les différentes propositions et critiques dont il lui est fait part. Une réunion en assemblée plénière est prévue deux fois par an. Les décisions sont prises par consensus.

Mevrouw Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) vraagt zich af hoe het zit als de financiële toestand van de ouders grondig wijzigt (door verlies van werk enzovoort).

Is er trouwens voorzien in sancties ingeval de onderhoudsbijdrage niet wordt betaald?

De heer Luiten onderstreept dat in het raam van het Nederlands Burgerlijk Wetboek rekening kan worden gehouden met een inkomstenwijziging, mits die significant is. Ingeval de toestand wijzigt, kan men naar de rechter stappen met het verzoek dat nieuwe gegevens in acht te nemen bij de berekening van de onderhoudsbijdrage.

De rechter is ook bevoegd in zaken waarbij het bedrag van de onderhoudsbijdrage contractueel is vastgelegd. De praktijk leert dat die wijzigingen doorgaans snel worden doorgerekend in die bijdrage.

Inzake weigeringen tot betaling van de onderhoudsbijdrage is het «Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdrage» bevoegd. Bij een klacht zal het Bureau de onderhoudsbijdrage zelf aan de bron inhouden, met name op het loon van de onderhoudsplichtige.

Mevrouw Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) vestigt de aandacht op de wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen tenuitvoerlegging inzake huisvesting van het kind. Beschikt Nederland over een soortgelijke wet? Moet de ouder met het hoogste inkomen, zo een dergelijke wet bestaat en de huisvesting van het kind gelijkmatig verdeeld is, dan nog een onderhoudsbijdrage betalen?

De heer Luiten beaamt dat het principe van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind steeds vaker wordt toegepast. Er wordt echt gestreefd naar het instellen van een zo egalitair mogelijke regeling.

Aangaande de kosten gaat de rechter uit van het principe dat een van de ouders alle kosten betaalt als zij niet tot een akkoord komen. De andere ouder betaalt dan een deel van de kosten terug volgens een vooraf bepaalde verdeelsleutel, die rekening houdt met de financiële toestand van elke ouder, afgemeten aan diens inkomsten en behoeften.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) vraagt zich af of de Werkgroep de noodzaak van een opleiding voor de magistraten aan het licht heeft gebracht, of dat het verslag van de Werkgroep op zich al volstond.

Mme Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) se demande ce qui est prévu en cas de changements pécuniaires substantiels dans la vie des parents (perte d'emploi, etc.).

Des sanctions sont-elles par ailleurs prévues en cas de non-paiement de la pension?

M. Luiten souligne que le Code civil néerlandais prévoit la possibilité de prendre en compte une modification des revenus, pour autant qu'elle soit relevante. En cas de changement de situation, le juge peut être saisi afin de prendre en compte ce nouvel élément dans le calcul de la pension alimentaire. Le juge est également compétent lorsque le montant de la pension a été fixé contractuellement. La pratique démontre que ces modifications sont généralement rapidement prises en compte.

Pour les refus de paiement, c'est le *Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdrage* (bureau national pour le prélèvement des contributions alimentaires) qui est compétent. En cas de plainte, le bureau prendra le prélèvement en charge et l'effectuera directement à la source sur le salaire du débiteur.

Mme Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) attire l'attention sur la loi du 18 juillet 2006 tendant à privilégier l'hébergement égalitaire de l'enfant dont les parents sont séparés et réglant l'exécution forcée en matière d'hébergement d'enfant. Est-ce qu'une loi similaire existe aux Pays-Bas? Dans l'affirmative, le parent qui a de plus grands revenus doit-il quand-même payer une pension alimentaire si l'hébergement de l'enfant est égalitaire?

M. J. G. Luiten, président du Werkgroep Alimentatienormen, confirme que l'hébergement égalitaire de l'enfant est de plus en plus souvent appliqué. L'objectif est vraiment de mettre en place un système le plus égalitaire possible.

En ce qui concerne les coûts, en cas d'absence d'accord entre les parents, le juge part du principe que l'ensemble des coûts est pris en charge par un des deux parents. L'autre parent devra quant à lui rembourser une partie des coûts selon une clé de répartition prédéfinie. Cette clé de répartition prend en compte les moyens financiers de chacun des deux parents, au vu de leurs revenus et besoins.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) se demande si une formation pour les magistrats s'est avérée nécessaire lors de la mise en place du groupe de travail ou si le rapport du groupe de travail se suffit à lui-même.

Zijn de rechtbanken van eerste aanleg bevoegd voor alle geschillen inzake onderhoudsbijdragen?

De heer Luiten geeft aan dat er in Nederland een opleidingsinstituut voor magistraten bestaat. Dat instituut biedt opleidingen in alle rechtsdomeinen aan. Een rechter die een bepaald rechtsdomein krijgt toegewezen, moet eerst een specifieke opleiding terzake volgen bij dat instituut, waar overigens ook de leden van de balie en de echtscheidingsbemiddelaars opleidingen kunnen volgen.

Voorts bevestigt hij dat alleen de rechtbanken van eerste aanleg voor dergelijke geschillen bevoegd zijn.

De heer Philippe Andrienne, vertegenwoordiger van de voor Familierecht bevoegde staatssecretaris, heeft vragen over de bestaande bemiddelingsprocedures in Nederland. Gebeurt de bemiddeling voor of na het rechtsgeding? Worden de partijen bij het geschil ertoe aangemoedigd te kiezen voor bemiddeling?

De heer Luiten geeft aan dat het principe van bemiddeling oorspronkelijk naar voren werd geschoven door een advocatenkantoor, dat in samenwerking met een universiteit een opleiding terzake heeft uitgewerkt. Door het heel grote succes van dat initiatief heeft de gerechtelijke wereld er zich bij aangesloten.

Elke rechter kan in de loop van het geding de partijen een bemiddelingsprocedure voorstellen. Elke rechtbank heeft een eigen bemiddelingskantoor. Zijn de partijen het eens met het voorstel van de rechter, dan wordt het geding opgeschort. Als de bemiddeling geen vergelijk oplevert, hervat het rechtsgeding.

De Staat kent overigens subsidies toe om de werking van die bemiddelingsprocedure mogelijk te maken.

Les tribunaux de première instance sont-ils compétents pour l'ensemble des différends en matière de pension alimentaire?

M. Luiten confirme qu'il existe aux Pays-Bas un institut de formation pour les magistrats. Cet institut propose des formations dans l'ensemble des domaines du droit. Lorsqu'un juge est affecté à un domaine spécifique, une formation préalable en la matière lui est imposée. Cet institut est également accessible aux membres du barreau ou aux médiateurs en matière de divorce.

Les tribunaux de première instance sont effectivement exclusivement compétents pour ce contentieux.

M. Philippe Andrienne, représentant du secrétaire d'État au Droit de la famille, s'interroge quant aux procédures de médiation existantes aux Pays-Bas. La médiation est-elle structurée en amont ou en aval du procès? Les parties sont-elles incitées à recourir à la médiation?

M. Luiten explique que la médiation a été mise en avant par une association d'avocat qui a mis en place une formation en la matière, en collaboration avec une université. En raison du très grand succès de cette initiative, le pouvoir judiciaire s'y est associé.

Chaque juge a la possibilité au cours du procès de proposer aux parties une médiation. Chaque tribunal dispose de son propre bureau de médiation. Si les parties acceptent la proposition du juge, le procès est suspendu. Si un accord n'a pu être obtenu au cours de la procédure de médiation, le procès reprend son cours.

Il convient également de noter que la procédure en médiation est subventionnée par l'État.

BIJLAGE 3**Discussienota nr.1**

Objectivering onderhoudsbijdragen

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Artikel 2

Artikel 203, § 1, van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, de gezondheid, het toezicht, de opvoeding, de opleiding en de ontplooiing van hun kinderen.

Indien de opleiding niet voltooid is, loopt de verplichting door na de meerderjarigheid van het kind.»

Artikel 3

Artikel 203*bis* van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 203*bis*. § 1. Onverminderd de rechten van het kind kan elk van de ouders van de andere ouder diens bijdrage vorderen in de gewone en buitengewone kosten die voortvloeien uit artikel 203, § 1, eerste lid.»

§ 2. De rechter kan partijen opleggen een rekening te openen bij een door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende instelling die bestemd wordt tot betaling van de zorgen bedoeld in artikel 203, § 1 die niet samenhangen met het verblijf van het kind bij een van de ouders.

Op verzoek van minstens een van de ouders, onderzoekt de rechter bij voorrang de mogelijkheid om met dergelijke rekening te werken.

De rechter bepaalt, in voorkomend geval, minstens:

1° de bijdrage van elk der ouders in de kosten bedoeld in artikel 203, § 1 alsook de sociale voordelen die aan het kind toekomen en die op deze rekening gestort moeten worden;

2° het tijdstip waarop deze bijdragen en sociale voordelen gestort moeten worden;

ANNEXE 3**Note de discussion n° 1**

Objectivation contributions alimentaires

Article 1

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Article 2

L'article 203, § 1er du Code Civil est remplacé par ce qui suit:

«Les père et mère sont tenus d'assumer, à proportion de leurs facultés, l'hébergement, l'entretien, la santé, la surveillance, l'éducation, la formation et l'épanouissement de leurs enfants.

Si la formation n'est pas achevée, l'obligation se poursuit après la majorité de l'enfant.»

Article 3

L'article 203*bis* du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 203*bis*. § 1er. Sans préjudice des droits de l'enfant, chacun des père et mère peut réclamer à l'autre sa contribution aux frais ordinaires et extraordinaires résultant de l'article 203, § 1er, 1er.»

§ 2. Le juge peut imposer aux parties d'ouvrir un compte auprès d'une institution reconnue par la Commission Bancaire, Financière et des Assurances, destiné au paiement des contributions prévues à l'article 203, § 1er, qui ne sont pas en rapport avec l'hébergement de l'enfant chez l'un des père et mère.

À la demande du père ou de la mère, le juge examine prioritairement la possibilité d'utiliser un tel compte.

Le juge fixe, le cas échéant, au moins:

1° la contribution de chacun des père et mère aux frais prévus à l'article 203, § 1er ainsi que les avantages sociaux qui reviennent à l'enfant et qui doivent être versés sur ce compte;

2° Le moment où ces contributions et avantages sociaux doivent être versés;

3° de wijze waarop over de gelden geplaatst op deze rekening beschikt kan worden;

4° de kosten die betaald worden met deze gelden;

5° de organisatie van het toezicht op de uitgaven;

6° de wijze waarop de tekorten worden aangezuiverd;

7° de bestemming van de overschotten geplaatst op deze rekening.

Storting van bijdragen gedaan ter uitvoering van dit artikel, worden beschouwd als betalingen van onderhoudsuitkeringen gedaan ten behoeve van het onderhoudsgerechtigde kind.»

Artikel 4

Artikel 203ter van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 203ter. Indien de schuldenaar een van de verplichtingen opgelegd bij de artikelen 203, 203bis, 205, 207, 336 of 353-14 van dit Wetboek of de krachtens artikel 1288, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek aangevane verbintenis niet nakomt, kan de schuldeiser, onverminderd het recht van derden, zich doen machtigen om, met uitsluiting van voornoemde schuldenaar, onder de voorwaarden en binnen de grenzen door het vonnis gesteld, de inkomsten van deze laatste of iedere andere hem door een derde verschuldigde geldsom te ontvangen. In alle geval staat de rechter de machtiging toe indien de onderhoudsplichtige zich gedurende twee, al dan niet opeenvolgende, termijnen in de loop van twaalf maanden die aan het indienen van het verzoekschrift voorafgaan, geheel of ten dele onttrokken heeft aan de verplichting tot betaling van de onderhoudsbijdrage.

De rechtspleging en de bevoegdheden van de rechter worden geregeld volgens de artikelen 1253ter tot 1253quinquies van het Gerechtelijk Wetboek.

Het vonnis kan worden tegengeworpen aan alle tegenwoordige of toekomstige derden-schuldnaars, na kennisgeving door de griffier bij gerechtsbrief op verzoek van de eiser.

Wanneer het vonnis ophoudt gevolg te hebben, geeft de griffier daarvan bericht aan de derden-schuldnaars bij gerechtsbrief.

De griffier vermeldt in zijn kennisgeving wat de derdeschuldnaar moet betalen of ophouden te betalen.»

3° La disponibilité des sommes versées sur ce compte;

4° Les frais couverts par ces sommes;

5° L'organisation du contrôle des dépenses;

6° La manière dont les découverts seront comblés;

7° La destination des surplus versés sur ce compte.

Les versements de contributions effectués à l'exécution de cet article, seront considérés comme paiements de contributions alimentaires effectués au profit de l'enfant créancier d'aliments.»

Article 4

L'article 203ter du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 203ter. À défaut par le débiteur de satisfaire à l'une des obligations régies par les articles 203, 203bis, 205, 207, 336 ou 353-14 du présent Code ou à l'engagement pris en vertu de l'article 1288, 3°, du Code judiciaire, le créancier peut, sans préjudice du droit des tiers, se faire autoriser à percevoir, à l'exclusion dudit débiteur, dans les conditions et les limites que le jugement fixe, les revenus de celui-ci ou toute autre somme à lui due par un tiers. En tout cas le juge octroie la délégation de somme en cas d'omission totale ou partielle de l'obligation de deux échéances, successives ou non, au cours des 12 mois précédant l'introduction de la requête.

La procédure et les pouvoirs du juge sont réglés selon les articles 1253ter à 1253quinquies du Code judiciaire.

Le jugement est opposable à tous tiers débiteurs actuels ou futurs sur la notification que leur en fait le greffier par pli judiciaire à la requête du demandeur.

Lorsque le jugement cesse de produire ses effets, les tiers débiteurs en sont informés par pli judiciaire du greffier.

La notification faite par le greffier indique le montant que le tiers débiteur doit payer ou cesser de payer.»

Artikel 5

Er wordt een artikel 203*quater* ingevoegd, luidende:

«Art. 203*quater*. De middelen omvatten alle inkomsten of voordelen van elk der ouders verminderd met de niet-samendrukbare kosten.»

Artikel 6

Er wordt een artikel 203*quinquies* ingevoegd, luidende:

«Art. 203*quinquies*. Onder buitengewone kosten wordt verstaan de kosten die de onderhoudsplichtige of de ouders redelijkerwijs met het gebruikelijke budget kunnen dragen, overschrijden, rekening houdend met hun inkomen (het eventuele bedrag van de onderhoudsbijdrage inbegrepen), de ongebruikelijke of omvangrijke aard van de kosten, de behoeftes, belangen en activiteiten van het kind in het kader van diens gezondheid, studies en buitenschoolse activiteiten.»

Artikel 7

Er wordt een artikel 203*sexies* ingevoegd, luidende:

«Art. 203*sexies*. § 1. De rechter die een uitkering tot levensonderhoud toekent, stelt vast dat deze van rechtswege aangepast wordt aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijsen.

Het basisbedrag van de uitkering stemt overeen met het indexcijfer van de consumptieprijsen van de maand gedurende welke het vonnis of het arrest dat de bijdrage van elk van de ouders vastlegt, kracht van gewijsde heeft verkregen, tenzij de rechter er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijsen van de overeenstemmende maand.

Deze wijzigingen worden op de uitkeringen toegepast vanaf de vervalddag die volgt op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

De rechter kan nochtans bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis een ander systeem van aanpassing van de uitkering aan de kosten van levensonderhoud toepassen.»

Article 5

Insertion d'un article 203*quater*, ainsi conçu:

«Art. 203*quater*. les facultés comprennent tous les revenus ou avantages de chacun des parents diminués des charges incompressibles.»

Article 6

Insertion d'un article 203*quinquies*, ainsi conçu:

«Art. 203*quinquies*. Par frais extraordinaires, on entend les frais qui excèdent ceux que le débiteur d'aliments ou les parents peuvent raisonnablement assumer avec le budget habituel, compte tenu de leur revenu (y compris l'éventuel montant de la contribution alimentaire), de la nature inhabituelle ou importante des frais, des besoins, intérêts et activités de l'enfant dans le cadre de sa santé, ses études et ses activités parascolaires.»

Article 7

Insertion d'un article 203*sexies*, ainsi conçu:

«Art. 203*sexies*. § 1er. La contribution fixée par le juge, est adaptée de plein droit aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation.

Le montant de base de la contribution coïncide avec l'indice des prix à la consommation du mois au cours duquel le jugement ou l'arrêt déterminant la part contributive de chacun des parents est coulée en force de chose jugée, à moins que le juge n'en décide autrement. Tous les douze mois le montant de la pension est adapté de plein droit en proportion de la majoration ou diminution de l'indice des prix à la consommation du mois concordant.

Ces adaptations sont à appliquer aux contributions à partir de l'échéance qui suit la notification du nouvel indice dans le *Moniteur belge*.

Par un jugement motivé, le juge peut toutefois appliquer un autre système d'adaptation des contributions alimentaires.»

§ 2. De rechter kan bevelen dat de uitkering tot levensonderhoud van rechtswege wordt verhoogd op een door hem bepaalde leeftijd van het kind en volgens een coëfficiënt die hij bepaalt.

Artikel 8

Artikel 336 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 336. Het kind wiens afstamming van vaderszijde niet vaststaat, kan van degene die gedurende het wettelijke tijdvak van de verwekking met zijn moeder gemeenschap heeft gehad, een uitkering vorderen op grond van artikel 203, § 1.»

Artikel 9

Artikel 339 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 339. De artikelen 208 en 209 zijn van overeenkomstige toepassing

Artikel 10

Artikel 353-14 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 353-14. De adoptant of de adoptanten zijn levensonderhoud verschuldigd aan de geadopteerde en aan diens afstammelingen indien zij behoeftig zijn. Artikel 203 en 203*bis* zijn van overeenkomstige toepassing.

De geadopteerde en zijn afstammelingen zijn levensonderhoud verschuldigd aan de adoptant of aan de adoptanten, indien zij behoeftig zijn: indien de geadopteerde zonder afstammelingen sterft, is zijn nalatenschap levensonderhoud verschuldigd aan de adoptant of aan de adoptanten ingeval deze personen ten tijde van het overlijden behoeftig zijn. Artikel 205*bis*, §§ 3 tot 5, is van toepassing op deze verplichting tot levensonderhoud.

De verplichting tot uitkering van levensonderhoud blijft bestaan tussen de geadopteerde en zijn ouders. Deze laatste zijn aan de geadopteerde evenwel alleen levensonderhoud verplicht indien hij dit niet kan verkrijgen van de adoptant of adoptanten.

Ingeval een persoon het kind of het adoptief kind van zijn echtgenoot of van de persoon met wie hij samenwoont, adopteert, zijn zowel de adoptant als zijn

§ 2. Le juge peut ordonner l'augmentation de plein droit de la pension alimentaire à un âge de l'enfant et selon un coefficient fixés par lui-même.

Article 8

L'article 336 du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 336. L'enfant dont la filiation paternelle n'est pas établie, peut réclamer une pension de l'homme ayant eu des rapports avec sa mère pendant la période légale de conception, en vertu de l'article 203, § 1er.»

Article 9

L'article 339 du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 339. Les articles 208 et 209 sont applicables par analogie.»

Article 10

L'article 353-14 du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 353-14. L'adoptant ou les adoptants doivent des aliments à l'adopté et aux descendants de celui-ci s'ils sont dans le besoin. Les articles 203 et 203*bis* sont applicables par analogie.

L'adopté et ses descendants doivent des aliments à l'adoptant ou aux adoptants s'ils sont dans le besoin. Si l'adopté meurt sans descendance, sa succession doit des aliments à l'adoptant ou aux adoptants s'ils sont dans le besoin lors du décès; les dispositions de l'article 205*bis*, §§ 3 à 5, sont applicables à cette obligation alimentaire.

L'obligation de fournir des aliments continue d'exister entre l'adopté et ses père et mère; cependant, ces derniers ne sont pas tenus de fournir des aliments à l'adopté que s'il ne peut les obtenir de l'adoptant ou des adoptants.

Lorsqu'une personne adopte l'enfant ou l'enfant adoptif de son conjoint ou cohabitant, l'adoptant et son conjoint ou cohabitant sont tous deux tenus de lui

echtgenoot of de persoon met wie hij samenwoont hem overeenkomstig artikel 203 levensonderhoud verschuldigd. Artikel 203*bis* is van overeenkomstige toepassing.»

Artikel 11

In Deel IV, Boek IV, Hoofdstuk XII van het Gerechtelijk Wetboek, wordt een artikel 1321*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 1321*bis*. Indien de uitkering tot levensonderhoud betrekking heeft op een kind blijft de zaak ingeschreven op de rol tot het kind op wie de uitkering tot levensonderhoud betrekking heeft meerderjarig is dan wel zijn opleiding heeft voltooid en dit zolang de rechtbank bevoegd is. In geval van nieuwe en gewijzigde omstandigheden kan de zaak opnieuw voor de rechtbank worden gebracht bij conclusie of bij een schriftelijk verzoek dat wordt neergelegd bij of gericht is aan de griffie.

Artikel 730, § 2, a) is niet van toepassing op deze zaken.»

Artikel 12

In hetzelfde wetboek wordt een artikel 1321*ter* ingevoegd, luidende:

«Art 1321*ter*. § 1. Elke rechterlijke beslissing, onverminderd artikel 780, die een uitkering tot levensonderhoud oplegt op grond van artikel 203, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, baseert zich op deze elementen waarvan volgende gegevens weerhouden worden:

1° de aard en het bedrag van de middelen van elk van de ouders zoals door de rechter in rekening genomen op grond van artikel 203*quater*, van het Burgerlijk Wetboek;

2° de gewone kosten van het kind alsook de wijze waarop deze kosten begroot zijn;

3° de verblijfsregeling van het kind en de bijdrage in natura van elk der ouders in het onderhoud van het kind tengevolge van deze verblijfsregeling;

4° het bedrag van de kinderbijslag of andere sociale en fiscale voordelen van alle aard die elk van de ouders voor het kind ontvangt;

5° de inkomsten die elk van de ouders in voorkomend geval ontvangt uit het genot van de goederen van het kind;

6° het aandeel van elk van de ouders in de kosten die voortvloeien uit artikel 203, § 1, eerste lid van het

fournir des aliments conformément à l'article 203. L'article 203*bis* est applicable par analogie.»

Article 11

Insertion d'un article 1321*bis* dans la quatrième partie, livre IV, chapitre XII du Code judiciaire, ainsi conçu:

«Art 1321*bis*. Si la contribution alimentaire concerne un enfant, l'affaire reste inscrite au rôle jusqu'à ce que l'enfant auquel se rapporte la contribution alimentaire atteigne la majorité ou termine sa formation et ceci tant le tribunal est compétent. En cas de circonstances nouvelles ou modifiées, l'affaire peut être ramenée à l'audience par conclusions ou requête écrite déposées ou adressées au greffe.

L'article 730, § 2, a n'est pas applicable à ces affaires.»

Article 12

Insertion d'un article 1321*ter* dans le même Code, ainsi conçu:

«Art. 1321*ter*. § 1er. Chaque décision judiciaire, sans préjudice de l'article 780, imposant une contribution alimentaire en vertu de l'article 203, § 1er du Code Civil, se base sur les éléments suivants et en mentionne les données retenues:

1° le type et le montant de ressources de chacun des père et mère pris en compte par le juge en vertu de l'article 203*quater* du Code civil;

2° les frais ordinaires de l'enfant ainsi que la manière dont ces frais sont évalués;

3° les modalités d'hébergement de l'enfant et la contribution en nature de chacun des père et mère à l'entretien de l'enfant en conséquence de cet hébergement;

4° le montant des allocations familiales ou avantages sociaux et fiscaux de tous types que chacun des père et mère reçoit pour l'enfant;

5° le cas échéant, les revenus de chacun des père et mère résultant de la jouissance des biens de l'enfant;

6° la part contributive de chacun des père et mère aux frais résultant de l'article 203, § 1er, 1er du Code civil

Burgerlijk Wetboek en de desgevallend bepaalde uitkering tot levensonderhoud;

7° de bijzondere omstandigheden van de zaak die in acht genomen zijn

Artikel 13

§ 1. Er wordt een evaluatiecommissie opgericht die richtlijnen opstelt voor de vastlegging van een berekeningsmethode die een begroting mogelijk maakt van enerzijds de kosten die voortvloeien uit artikel 203, § 1, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek en anderzijds de bijdrage van elk der ouders. Deze commissie bestaat uit een gelijk aantal leden van elk geslacht. Zij is belast met het jaarlijks opmaken een evaluatieverslag voor de minister bevoegd voor de Justitie en de minister bevoegd voor het Gezinsbeleid, en met het voorleggen van adviezen aangaande de bijsturing van de berekeningsmethode.

De Koning bepaalt de samenstelling en de werking van de Commissie.

§ 2. Desgevallend verduidelijkt de rechter bij een met bijzondere redenen omkleed vonnis, waarom hij geen beroep doet op de berekeningsmethode bedoeld in artikel 13 of in welke mate en om welke redenen hij van deze methode afwijkt, alsook hoe hij de uitkering tot levensonderhoud heeft bepaald.

Artikel 14

Deze wet treedt in werking op datum van 3 maanden na de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*. De bijzondere motivering voorzien in artikel 13, § 2, zal van toepassing zijn 2 maanden na de definitie van de in artikel 13 genoemde berekeningsmethode door de evaluatiecommissie.

Artikel 15

Overgangsbepalingen

Deze wet zal enkel van toepassing zijn op de nieuwe zaken die na de inwerkingtreding van de nieuwe wet worden ingediend.

De oude wet zal van toepassing zijn op elke procedure die vóór deze inwerkingtreding is ingediend of op elke beslissing die niet in kracht van gewijsde is gegaan.

et la contribution alimentaire éventuellement ainsi fixée;

7° les circonstances particulières de la cause prises en considération

Article 13

§ 1er. Une commission d'évaluation est instituée chargée d'établir des directives pour la fixation d'une méthode de calcul permettant d'un côté l'évaluation des frais résultant de l'art 203, § 1er, alinéa 1er, du Code civil et d'un autre côté l'évaluation, de la contribution de chacun des parents. La commission compte un nombre égal de membres de chaque sexe. Elle évaluera chaque année les modifications à y apporter et remettra ses recommandations concernant l'adaptation de la méthode de calcul au ministre de la Justice et au ministre ayant la Politique des Familles en charge.

Le Roi fixe la composition et le fonctionnement de la commission.

§ 2. Le cas échéant, le juge précise dans son jugement motivé, la raison pour laquelle il s'est écarté de la méthode de calcul prévue à l'article 13, § 1er, ou dans quelle mesure ou pour quelle raison il déroge à cette méthode, ainsi que la manière dont ont été établies les parts contributives.

Article 14

La présente loi entre en vigueur à la date de 3 mois après la publication au *Moniteur belge*. La motivation spéciale prévue à l'art 13, § 2, sera d'application 2 mois après la définition de la méthode de calcul par la commission d'évaluation tel que prévue à l'article 13.

Article 15

Dispositions transitoires

La présente loi ne sera applicable qu'aux seules nouvelles affaires introduites après l'entrée en vigueur de la nouvelle loi.

Toute procédure introduite avant cette entrée en vigueur ou toute décision non coulée en force de chose jugée sera régie par la loi ancienne.

Voor het indienen van een vraag tot wijziging van een onderhoudsbijdrage die reeds vóór de inwerkingtreding van deze wet vastgesteld werd, zal de aanvrager de wijziging van de feitelijke situatie die een wijziging van de onderhoudsbijdrage verantwoordt, moeten bewijzen.

Pour introduire une demande de modification d'une contribution alimentaire déjà fixée préalablement à l'entrée en vigueur de la présente loi, le demandeur devra prouver la modification de la situation de fait justifiant une modification de la contribution alimentaire.

BIJLAGE 4**Discussienota nr. 2***Objectivering van de onderhoudsbijdragen*

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet

Artikel 2

Artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 203, § 1. De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, de gezondheid, het toezicht, de opvoeding, de opleiding en de ontplooiing van hun kinderen.

Indien de opleiding niet voltooid is, loopt de verplichting door na de meerderjarigheid van het kind.

§ 2. Onder middelen wordt verstaan alle beroep-sinkomsten, roerende en onroerende inkomsten van de ouders, alsook alle voordelen en andere middelen die de levensstandaard van de ouders en kinderen waarborgen.

§ 3. De langstlevende echtgenoot is gehouden tot de verplichting gesteld in paragraaf 1 ten aanzien van de kinderen van de vooroverleden echtgenoot van wie hij niet de vader of de moeder is, binnen de grenzen van hetgeen hij heeft verkregen uit de nalatenschap van de vooroverledene en van de voordelen die deze hem mocht hebben verleend bij huwelijkscontract, door schenking of bij testament.»

Artikel 3

Artikel 203*bis* van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 203*bis*, § 1. Onverminderd de rechten van het kind, kan elk van de ouders van de andere ouder diens bijdrage vorderen in de kosten voortvloeiende uit artikel 203, § .

§ 2. De kosten met betrekking tot de verplichting zoals bedoeld in artikel 203, § 1 omvatten de gewone kosten, zijnde alle gebruikelijke kosten met betrekking tot het dagelijkse onderhoud van het kind, en de buitengewone kosten.

ANNEXE 4**Note de discussion n° 2***Objectivation des contributions alimentaires*Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Article 2

L'article 203 du Code Civil est remplacé par ce qui suit:

«Art. 203. § 1er. Les père et mère sont tenus d'assumer, à proportion de leurs facultés, l'hébergement, l'entretien, la santé, la surveillance, l'éducation, la formation et l'épanouissement de leurs enfants.

Si la formation n'est pas achevée, l'obligation se poursuit après la majorité de l'enfant.

§ 2. Par facultés, on entend tous les revenus professionnels, mobiliers et immobiliers des père et mère, ainsi que tous les avantages et autres moyens qui assurent le niveau de vie des père et mère et des enfants.

§ 3. Dans la limite de ce qu'il a recueilli dans la succession de son conjoint et des avantages que celui-ci aurait consentis par contrat de mariage, donation ou testament, l'époux survivant est tenu de l'obligation établie au paragraphe 1er envers les enfants de son conjoint dont il n'est pas lui-même le père ou la mère.»

Article 3

L'article 203*bis* du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 203*bis*, § 1er. Sans préjudice des droits de l'enfant, chacun des père et mère peut réclamer à l'autre sa contribution aux frais résultant de l'article 203, § 1er.

§ 2. Les frais relatifs à l'obligation visée à l'article 203, § 1er comprennent les frais ordinaires, qui sont les frais habituels relatifs à l'entretien quotidien de l'enfant, et les frais extraordinaires.

Onder buitengewone kosten wordt verstaan de uitzonderlijke, noodzakelijke of onvoorziene uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen en die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind dat desgevallend als basis diende voor de vaststelling van de onderhoudsbijdragen, overschrijden.

§ 3. Op vraag van één van de ouders kan de rechter de partijen verplichten een rekening te openen bij een door de Commissie voor het Bank, Financie- en Assurantiewezen erkende instelling, die bestemd wordt tot de betaling van de bijdragen vastgesteld op grond van artikel 203, § 1.

In dat geval bepaalt de rechter minstens:

1° de bijdrage van elk der ouders in de kosten bedoeld in artikel 203, § 1 alsook de sociale voordelen die aan het kind toekomen die op deze rekening gestort dienen te worden;

2° Het tijdstip waarop deze bijdragen en sociale voordelen gestort dienen te worden;

3° De wijze waarop over de op deze rekening gestorte sommen kan worden beschikt;

4° De kosten die betaald worden met deze gelden;

5° De organisatie van het toezicht op de uitgaven;

6° De manier waarop tekorten aangevuld zullen worden;

7° De bestemming van de overschotten die op deze rekening gestort worden.

Storting van bijdragen gedaan ter uitvoering van dit artikel, worden beschouwd als betalingen van onderhoudsbijdragen in het kader van de in artikel 203, § 1, gedefinieerde onderhoudsverplichting.»

Artikel 4

Artikel 203ter van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 203ter. Indien de schuldenaar een van de verplichtingen opgelegd bij de artikelen 203, 203bis, 205, 207, 336 of 353-14 van dit Wetboek of de krachtens artikel 1288, eerste lid, 3° van het Gerechtelijk Wetboek of de krachtens een overeenkomst tussen partijen aangegane verbintenis niet nakomt, kan de schuldeiser, onverminderd het recht van derden, zich doen

Par frais extraordinaires, on entend les dépenses exceptionnelles, nécessaires ou imprévisibles qui résultent de circonstances accidentelles ou inhabituelles et qui dépassent le budget habituel affecté à l'entretien quotidien de l'enfant qui a servi de base, le cas échéant à la fixation des contributions alimentaires.

§ 3. À la demande d'un des père et mère, le juge peut imposer aux parties d'ouvrir un compte auprès d'une institution reconnue par la Commission Bancaire, Financière et des Assurances, destiné au paiement des contributions fixées sur base de l'article 203, § 1er.

Dans ce cas, le juge détermine au moins:

1° la contribution de chacun des père et mère aux frais visés à l'article 203, § 1er ainsi que les avantages sociaux revenant à l'enfant qui doivent être versés sur ce compte;

2° Le moment auquel ces contributions et avantages sociaux doivent être versés;

3° La manière dont il peut être disposé des sommes versées sur ce compte;

4° Les frais payés au moyen des ces sommes;

5° L'organisation du contrôle des dépenses;

6° La manière dont les découverts sont apurés;

7° L'affectation des surplus versés sur ce compte.

Les versements de contributions effectués en exécution de cet article, sont considérés comme des paiements de contributions alimentaires dans le cadre de l'obligation alimentaire telle que définie à l'article 203, § 1er.»

Article 4

L'article 203ter du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 203ter. À défaut par le débiteur de satisfaire à l'une des obligations régies par les articles 203, 203bis, 205, 207, 336 ou 353-14 du présent Code ou à l'engagement pris en vertu de l'article 1288, alinéa 1er, 3° du Code judiciaire ou d'une convention entre parties, le créancier peut, sans préjudice du droit des tiers, se faire autoriser à percevoir, à l'exclusion dudit débiteur,

machtigen om, met uitsluiting van voornoemde schuldenaar, onder de voorwaarden en binnen de grenzen door het vonnis gesteld, de inkomsten van deze laatste of iedere andere hem door een derde verschuldigde geldsom te ontvangen. In alle geval staat de rechter de machtiging toe indien de onderhoudsplichtige zich gedurende twee, al dan niet opeenvolgende, termijnen in de loop van twaalf maanden die aan het indienen van het verzoekschrift voorafgaan, geheel of ten dele onttrokken heeft aan zijn verplichting tot betaling van de onderhoudsbijdrage. De rechtspleging en de bevoegdheden van de rechter worden geregeld volgens de artikelen 1253ter tot 1253quinquies van het Gerechtelijk Wetboek.

Het vonnis kan worden tegengeworpen aan alle tegenwoordige of toekomstige derden-schuldenaars, na kennisgeving door de griffier bij gerechtsbrief op verzoek van de eiser.

Wanneer het vonnis ophoudt gevolg te hebben, geeft de griffier daarvan bericht aan de derden-schuldenaars bij gerechtsbrief.

De griffier vermeldt in zijn kennisgeving wat de derdeschuldenaar moet betalen of ophouden te betalen.»

Artikel 5

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 203quater ingevoegd, luidende:

«Art. 203quater. § 1. De krachtens artikel 203bis, § 1 bepaalde onderhoudsbijdrage, vastgesteld hetzij bij vonnis overeenkomstig artikel 1321bis van het Gerechtelijk Wetboek, hetzij bij overeenkomst, wordt van rechtswege aangepast aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

Deze basisuitkering is gebonden aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand die voorafgaat aan de maand waarin het vonnis dat de bijdrage van elk van de ouders bepaalt, wordt uitgesproken, tenzij de rechter er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijzen van de overeenstemmende maand.

Deze aanpassing wordt op de uitkering toegepast vanaf de vervalddag die volgt op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

dans les conditions et limites que le jugement fixe, les revenus de celui-ci ou toute autre somme à lui due par un tiers. En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation des aliments en tout ou en partie, pour deux termes, consécutifs ou non, au cours des douze mois qui précèdent le dépôt de la requête.

La procédure et les pouvoirs du juge sont réglés selon les articles 1253ter à 1253quinquies du Code judiciaire.

Le jugement est opposable à tous tiers débiteurs actuels ou futurs sur la notification que leur en fait le greffier par pli judiciaire à la requête du demandeur.

Lorsque le jugement cesse de produire ses effets, les tiers débiteurs en sont informés par le greffier par pli judiciaire.

La notification faite par le greffier indique le montant que le tiers débiteur doit payer ou cesser de payer.»

Article 5

Il est inséré dans le même code un article 203quater ainsi rédigé:

«Art. 203quater. § 1er. La contribution alimentaire déterminée en vertu de l'article 203bis, § 1er et fixée soit par jugement conformément à l'article 1321bis du Code judiciaire soit par convention, est adaptée de plein droit aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation.

Cette contribution de base est liée à l'indice des prix à la consommation du mois précédant le mois au cours duquel le jugement déterminant la contribution de chacun des père et mère est prononcé, à moins que le juge n'en décide autrement. Tous les douze mois le montant de la contribution est adapté de plein droit en fonction de la hausse ou de la baisse de l'indice des prix à la consommation du mois correspondant.

Cette adaptation est appliquée à la contribution dès l'échéance qui suit la publication au *Moniteur belge* du nouvel indice à prendre en considération.

De rechter kan nochtans een andere formule toepassen voor de aanpassing van de onderhoudsuitkering. De partijen kunnen eveneens bij overeenkomst afwijken van deze aanpassingsformule.

§ 2. Onverminderd het belang van het kind, kan de rechter beslissen dat de onderhoudsbijdrage van rechtswege verhoogd wordt binnen de door hem bepaalde omstandigheden.»

Artikel 6

Artikel 336 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 336. Het kind wiens afstamming van vaderszijde niet vaststaat, kan van degene die gedurende het wettelijke tijdvak van de verwekking met zijn moeder gemeenschap heeft gehad, een uitkering vorderen op grond van artikel 203, § 1.»

Artikel 7

Artikel 339 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 339. De artikelen 203, 203*bis*, 203*ter* en 203*quater* zijn van overeenkomstige toepassing.»

Artikel 8

Artikel 353-14 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt:

«Art. 353-14. De adoptant of de adoptanten zijn levensonderhoud verschuldigd aan de geadopteerde en aan diens afstammelingen indien zij behoeftig zijn. Artikel 203 en 203*bis* zijn van overeenkomstige toepassing.

De geadopteerde en zijn afstammelingen zijn levensonderhoud verschuldigd aan de adoptant of aan de adoptanten, indien zij behoeftig zijn. Indien de geadopteerde zonder afstammelingen sterft, is zijn nalatenschap levensonderhoud verschuldigd aan de adoptant of de adoptanten ingeval deze personen ten tijde van het overlijden behoeftig zijn. Artikel 205*bis*, §§ 3 tot 5, is van toepassing op deze verplichting tot levensonderhoud.

De verplichting tot uitkering van levensonderhoud blijft bestaan tussen de geadopteerde en zijn ouders. Deze laatste zijn aan de geadopteerde evenwel alleen levensonderhoud verplicht indien hij dit niet kan verkrijgen van de adoptant of de adoptanten.

Le juge peut toutefois appliquer une autre formule d'adaptation de la contribution alimentaire. Les parties peuvent également déroger, par convention, à cette formule d'adaptation.

§ 2. Sans préjudice de l'intérêt de l'enfant, le juge peut décider de l'augmentation de plein droit de la contribution alimentaire dans des circonstances à déterminer par lui.»

Article 6

L'article 336 du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 336. L'enfant dont la filiation paternelle n'est pas établie, peut réclamer à celui qui a eu des relations avec sa mère pendant la période légale de conception, une pension en vertu de l'article 203, § 1er.»

Article 7

L'article 339 du Code Civil est remplacé par ce qui suit:

«Art. 339. Les articles 203, 203*bis*, 203*ter* et 203*quater* sont applicables par analogie.»

Article 8

L'article 353-14 du même Code est remplacé par ce qui suit:

«Art. 353-14. L'adoptant ou les adoptants doivent des aliments à l'adopté et aux descendants de celui-ci s'ils sont dans le besoin. Les articles 203 et 203*bis* sont applicables par analogie.

L'adopté et ses descendants doivent des aliments à l'adoptant ou aux adoptants s'ils sont dans le besoin. Si l'adopté meurt sans descendance, sa succession doit des aliments à l'adoptant ou aux adoptants s'ils sont dans le besoin lors du décès; les dispositions de l'article 205*bis*, §§ 3 à 5, sont applicables à cette obligation alimentaire.

L'obligation de fournir des aliments continue d'exister entre l'adopté et ses père et mère; cependant, ces derniers sont tenus de fournir des aliments à l'adopté que s'il ne peut les obtenir de l'adoptant ou des adoptants.

Ingeval een persoon het kind of het adoptief kind van zijn echtgenoot of van de persoon met wie hij samenwoont, adopteert, zijn zowel de adoptant als zijn echtgenoot of de persoon met wie hij samenwoont hem overeenkomstig artikel 203 levensonderhoud verschuldigd. Artikel 203*bis* is van overeenkomstige toepassing.»

Artikel 9

Er wordt in het vierde deel, boek IV, hoofdstuk XII van het Gerechtelijk Wetboek een artikel 1321*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 1321*bis*. § 1. Elke rechterlijke beslissing die een uitkering tot levensonderhoud vaststelt op grond van artikel 203, § 1 van het Burgerlijk Wetboek, vermeldt volgende elementen:

1° de aard en het bedrag van de middelen van elk van de ouders door de rechter in acht genomen op grond van artikel 203, § 2, van het Burgerlijk Wetboek;

2° de gewone kosten waaruit het budget voor het kind is samengesteld alsook de manier waarop deze begroot zijn;

3° de aard van de buitengewone kosten die in acht genomen kunnen worden, het deel van deze kosten dat elk van de ouders voor zijn rekening dient te nemen alsook de modaliteiten voor de besteding van deze kosten;

4° de verblijfsregeling van het kind en de bijdrage in natura van elk van de ouders in het levensonderhoud van het kind tengevolge van deze verblijfsregeling;

5° het bedrag van de kinderbijslag en van de sociale en fiscale voordelen van alle aard die elk van de ouders voor het kind ontvangt;

6° de inkomsten die elk van de ouders in voorkomend geval ontvangt uit het genot van de goederen van het kind;

7° Het aandeel van elk van de ouders in de tenlasteneming van de kosten voortvloeiende uit artikel 203, § 1, van het Burgerlijk Wetboek en de daarop eventueel vastgestelde onderhoudsbijdrage, evenals de modaliteiten voor de aanpassing ervan op grond van artikel 203*quater* van het Burgerlijk Wetboek;

8° de bijzondere omstandigheden van de zaak die in acht genomen zijn.

Lorsqu'une personne adopte l'enfant ou l'enfant adoptif de son conjoint ou cohabitant, l'adoptant et son conjoint ou cohabitant sont tous deux tenus de lui fournir des aliments conformément à l'article 203. L'article 203*bis* est applicable par analogie.»

Article 9

Il est inséré dans la quatrième partie, livre IV, chapitre XII du code judiciaire un article 1321*bis* ainsi rédigé

«Art. 1321*bis*. § 1er. Toute décision judiciaire, fixant une contribution alimentaire en vertu de l'article 203, § 1er du Code civil, indique les éléments suivants:

1° la nature et le montant des facultés de chacun des père et mère pris en compte par le juge en vertu de l'article 203, § 2, du Code civil;

2° les frais ordinaires constituant le budget de l'enfant ainsi que la manière dont ces frais sont évalués;

3° la nature des frais extraordinaires qui pourront être pris en considération, la proportion de ces frais à assumer par chacun des père et mère ainsi que les modalités de l'engagement de ces dits frais;

4° les modalités d'hébergement de l'enfant et la contribution en nature de chacun des père et mère à l'entretien de l'enfant suite à cet hébergement;

5° le montant des allocations familiales et avantages sociaux et fiscaux de tous types que chacun des père et mère reçoit pour l'enfant;

6° le cas échéant, les revenus de chacun des père et mère résultant de la jouissance des biens de l'enfant;

7° la part de chacun des père et mère dans la prise en charge des frais résultant de l'article 203, § 1er du Code civil et la contribution alimentaire éventuellement ainsi fixée ainsi que les modalités de son adaptation en vertu de l'article 203*quater* du Code civil;

8° les circonstances particulières de la cause prises en considération.

§ 2. De rechter verduidelijkt:

1° op welke manier hij de in § 1 bedoelde elementen in acht genomen heeft;

2° op welke manier hij desgevallend de onderhoudsbijdrage en de modaliteiten voor de aanpassing ervan overeenkomstig artikel 203*quater*, § 2 van het Burgerlijk Wetboek heeft bepaald, ingeval hij afwijkt van de in artikel 1321*ter*, § 2 voorziene berekeningswijze.

§ 3. Het vonnis vermeldt de gegevens van de Dienst voor Alimentatievorderingen en wijst op diens opdracht betreffende het toekennen van voorschotten op onderhoudsbijdragen en de invordering van verschuldigde onderhoudsbijdragen.»

Artikel 10

Er wordt een artikel 1321*ter* ingevoegd in het Gerechtelijk Wetboek, luidende:

«Art. 1321*ter*. § 1. Er wordt een commissie voor onderhoudsbijdragen opgericht die aanbevelingen opstelt voor de begroting van de kosten voortvloeiende uit artikel 203, § 1 van het Burgerlijk Wetboek en de vaststelling van de bijdrage van elk van de ouders overeenkomstig artikel 203*bis* van het Burgerlijk Wetboek.

Zij evalueert jaarlijks deze aanbevelingen en maakt een verslag en advies op ter attentie van de minister van Justitie en de minister bevoegd voor Gezinsbeleid, vóór de 31ste januari van het jaar volgend op het voorbije burgerlijke jaar.

De bevoegde minister voor Gezinsbeleid legt dit verslag neer in de federale wetgevende Kamers, aangevuld met de bemerkingen van de in het voorgaande lid genoemde ministers.

§ 2. De Koning bepaalt de samenstelling en de werking van de commissie, die bestaat uit een gelijk aantal leden van elk geslacht.

§ 3. De Koning stelt desgevallend een berekeningswijze vast die de toepassing van de in § 1 bedoelde aanbevelingen vergemakkelijkt.

Artikel 11

Deze wet treedt in werking 3 maanden na zijn bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* met uitzondering van artikel 1321*bis*, § 2, 2° van het Gerechtelijk Wetboek

§ 2. Le juge précise:

1° de quelle manière il a pris en compte les éléments prévus au § 1er;

2° le cas échéant, de quelle manière il a fixé la contribution alimentaire et les modalités de son adaptation conformément à l'article 203*quater*, § 2 du Code civil, s'il s'écarte du mode de calcul prévu à l'article 1321*ter*, § 2.

§ 3. Le jugement mentionne les coordonnées du Service des Créances alimentaires et rappelle ses missions en matière d'octroi d'avances sur pensions alimentaires et de récupération de pensions alimentaires dues.»

Article 10

Il est inséré dans le Code judiciaire un article 1321*ter* ainsi rédigé:

«Art. 1321*ter*. § 1er. Il est institué une commission des contributions alimentaires chargée d'établir des recommandations pour l'évaluation des frais résultant de l'art 203, § 1er du Code civil et de la fixation de la contribution de chacun des père et mère conformément à l'article 203*bis* du Code civil.

Ces recommandations sont évaluées chaque année et font l'objet d'un rapport et d'un avis, adressés au ministre de la Justice et au ministre compétent pour la Politique des Familles, avant le 31 janvier de l'année qui suit l'année civile écoulée.

Le ministre compétent pour la Politique des Familles transmet ce rapport et cet avis aux Chambres législatives fédérales, accompagnés des commentaires des ministres mentionnés à l'alinéa précédent.

§ 2. Le Roi détermine la composition et le fonctionnement de la commission, qui compte un nombre égal de membres de chaque sexe.

§ 3. Le Roi fixe, s'il échet, un mode de calcul destiné à faciliter la mise en œuvre des recommandations visées au § 1er.

Article 11

La présente loi entre en vigueur 3 mois après sa publication au *Moniteur belge*, à l'exception de l'article 1321*bis*, § 2, 2° du Code judiciaire tel qu'inséré par

zoals ingevoegd door artikel 9 van deze wet, dat van toepassing is twee maanden na de bekendmaking van de berekeningswijze voorzien in artikel 10.

Artikel 12

Overgangsbepalingen

Deze wet is van toepassing op elke nieuwe vordering die wordt ingediend na de inwerkingtreding van deze wet.

Iedere procedure die wordt ingeleid vóór de inwerkingtreding van de wet en iedere beslissing die op dat moment geen kracht van gewijsde heeft gekregen, zijn onderworpen aan de oude artikelen 203, 203*bis*, 203*ter*, 336 en 339 van het Burgerlijk Wetboek.

Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, wordt een vordering tot wijziging van een onderhoudsbijdrage die vóór de inwerkingtreding van deze wet definitief is vastgesteld, beschouwd als een nieuwe vordering.

l'article 9 de la présente loi qui est d'application deux mois après la publication du mode de calcul prévu à l'article 10.

Article 12

Dispositions transitoires

La présente loi est applicable à toute nouvelle demande introduite après l'entrée en vigueur de la présente loi.

Toute procédure introduite avant l'entrée en vigueur de la loi et toute décision non coulée en force de chose jugée à cette date sont régies par les anciens articles 203, 203*bis*, 203*ter*, 336 et 339 du Code civil.

Lorsque des circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celle des enfants, une demande de modification d'une contribution alimentaire définitivement fixée préalablement à l'entrée en vigueur de la présente loi est considérée comme une nouvelle demande.